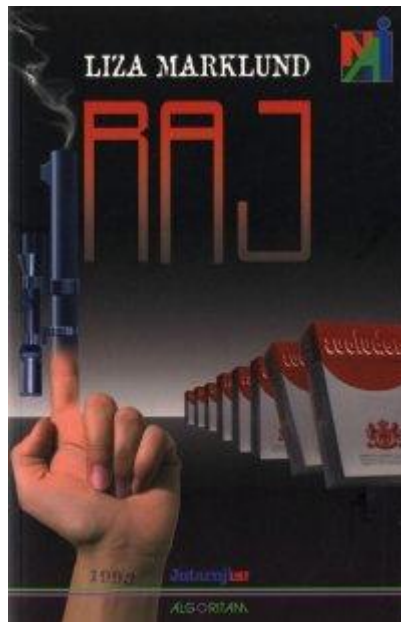

Liza Marklund

RAJ

Annika Bengtzon 1.

Pod okriljem olujnog nevremena koje je ostavilo jug Švedske u kaosu netko je u stockholmskoj luci Frihamn opljačkao brod s neocarinjanim cigaretama. Dva su čovjeka pritom ustrijeljena iz neposredne blizine a jedna mlada žena, imenom Aida, rodom iz Bijeljine, jedini je svjedok te pucnjave. Našavši se na pravom mjestu u pravo vrijeme (noćna smjena u redakciji Večernjih novina, dnevnog lista u kojem radi) premlada i pretemperamentna Annika Bengtson započet će svoju istragu. Dvojica mrtvih muškaraca, ubojstvo i samoubojstvo isključeno. Politički motiv? Međunarodni sukob? Ubojstvo povezano s jugo-mafijom koja u potpunosti kontrolira crno tržište cigareta i alkohola?

Istovremeno, Annika piše prilog o Raju, skloništu koje pomaže zlostavljanim ženama i djeci da započnu novi život i ujedno nastoji dovesti u red osobni život i karijeru nakon smrti svojega zaručnika (ubojstvo za koje nije proglašena krivom). Priče zlostavljanih žena, te Annike i Aide koje i same spadaju u tu skupinu, međusobno će se ispreplesti, a Annika će se ponovno uvjeriti da ni stvari ni ljudi nikada nisu točno onakvi kakvima se na prvi pogled čine.

Liza Marklund švedska je ikona; megauspješna spisateljica (autorica je šest romana od kojih su dva poslužila kao filmski predlošci), novinarka vlasnica izdavačke kuće i dobitnica više priznanja i nagrada za svoj rad.

Naslov izvornika *Paradise*

Copyright © Liza Markiund 2000
Prevela sa švedskog Željka Černok

Ilustracija Nenad Martić

Grafičko oblikovanje ovitka Algoritam DTP

Prolog

VRIJEME JE ISTEKLO, POMISLILA JE. OVAKO JE TO UMRIJETI.

Udarila je glavom u beton, počela gubiti svijest. Strah je nestao zajedno sa zvukovima. Zavladao je mir.

Misli smirene i jasne. Trbuh i spolovilo pritisnuto uz tlo, led i šljunak na kosi i obrazu.

Kako sve zna biti čudno. Čovjek ustvari može tako malo toga predvidjeti. Tko bi zapravo mogao pretpostaviti da će biti baš ovako? Jedna nepoznata obala, daleko na sjeveru.

Tada je ponovno pred sobom ugledala dječaka, njegove ispružene ruke, osjetila strah, začula pucanj, zaplakala, svjesna svoje nedostatnosti.

Oprosti, prošaputala je. Oprosti mi na kukavištvu, mojoj jadnoj nesposobnosti.

Odjednom je opet osjetila vjetar. Povukao je njezinu veliku torbu, zaboljelo je. Vratili su se zvukovi, bol u stopalu. Postala je svjesna hladnoće i vlage koji su joj prodirali kroz traperice. Samo je pala, nije pogođena. Ponovno je nestalo misli, ostala je samo jedna.

Moram odavde.

Podignula se na sve četiri, vjetar ju je srušio, uspravila se. Zapuši su vjetra bili nepredvidljivi zbog zgrada, udarali su od mora niz ulicu poput nemilosrdnih udaraca štapom.

Moram odavde. Odmah.

Znala je daje muškarac negdje iza nje. Zagradio je prolaz natrag do grada, bila je uhvaćena.

Ne mogu ostati ovdje u svjetlu reflektora. Moram se maknuti odavde. *Maknuti se!*

Novi joj je nalet vjetra izbio zrak iz pluća. Borila se za dah, okrenula leđa vjetru, još reflektora, žuto, svjetlost je pretvarala sve smeće u zlato, kamo da krene?

Uzela je torbu i uz pomoć vjetra potrčala prema zgradi koja je duljom stranom bila okrenuta prema vodi. Projurila je pokraj dugačkog pristaništa za teretna vozila, gomila otpadaka koje je vjetar raznio posvuda, nešto po tlu, što je sad ovo? Stuba? Dimnjak! Namještaj. Ginekološki stol. T-Ford. Kontrolna ploča bojnog aviona.

Uspela se na pristanište, povukla za sobom torbu, zaobišla kade i školske klupe i skvrčila se iza jednog starog pisaćeg stola.

Naći će me, pomislila je. To je samo pitanje vremena. On nikada neće odustati.

Stisnula se u položaju fetusa, njihala se, dahtala, mokra od znoja, lokvica vode na asfaltu. Shvatila je daje u zamci. Odavde se ne može izvući. Jedino što on mora napraviti je doći, prisloniti joj pištolj na potiljak i pritisnuti okidač.

Oprezno je provirila iza jedne ladice. Nije vidjela ništa, samo led i skladište, okupani žutom svjetlošću reflektora.

Moram čekati, mislila je. Moram otkriti gdje je on. A onda se moram pokušati išuljati.

Nakon nekoliko minuta počelo ju je boljeti koljeno. Bedra i potkoljenice su joj se ukočili, gležnjevi su joj gorjeli, posebno lijevi. Sigurno ga je natukla kada je pala. Krv je kapala iz rane na čelu i po pristaništu.

I tada gaje ugledala. Stajao je na rubu pristaništa, tri metra dalje, njegov oštri profil u mraku nasuprot svjetlosti. Vjetar je nosio sa sobom njegov šapat. *■

– Aida.

Skvrčila se i čvrsto zatvorila oči, stisnula se što je više mogla, poput životinje, nevidljiva.

– Aida, znam da si tu.

Disala je otvorenih usta, bez zvuka, čekala. Zapuši su vjetra bili na njenoj strani, činili mu korake nečujnima. Kada je sljedeći put

pogledala gore, hodao je drugom stranom široke ulice, duž ograde, držeći oružje diskretno pri ruci, ispod jakne. Njezino se disanje ubrzalo, dolazilo u nepravilnim udarima, vrtjelo joj se. Kada je zamaknuo iza ugla u plavo skladište, ustala je, skočila na asfalt i počela trčati. Odjekivanje stopala, izdajnički vjetar, udarci torbe po leđima, kosa u očima.

Nije ni čula pucanj, samo je naslutila fijuk metka pokraj glave. Počela je krivudavo trčati – poprečni, nelogični zavoji. Novi fijuk, novo zaokretanje.

Odjednom je nestalo tla, zavlдалo je divlje Baltičko more. Valovi poput jedara, oštri poput stakla. Oklijevala je samo trenutak.

Muškarac je došao do ruba gdje je žena skočila i pogledom pretraživao more. Zaškiljio je, i s oružjem u ruci, pokušao vidjeti njezinu glavu među valovima. Bez uspjeha.

Nikada joj to neće uspjeti. Prehladno je, vjetar prejak. Prekasno.

Prekasno za Aidu iz Bjeljine. Postala je prevelika. Bila je previše sama.

Ostao je stajati neko vrijeme, pustio hladnoću da mu prodre do kosti. Vjetar je puhao ravno prema njemu, nosio mu komadiće leda u lice.

Buka Scanijina motora udaljavala se iza njega, odlazio, nikada nije niti došao do njega. Teretnjak je otklizao u zlatnoj svjetlosti, nečujno, bez traga.

Ja nisam loša osoba.

Ja sam rezultat svojih životnih uvjeta i okolnosti. Svi se ljudi rode u isti život, predispozicije su te koje čine razliku: genetske, kulturološke, socijalne.

Ubijala sam, to je točno, ali ustvari nije zanimljivo. Pitanje je da li je osoba koja uopće više ne živi zaslužila da živi. Ja stojim iza svog mišljenja, ali ono se ne mora slagati s nečijim tuđim.

Možete me smatrati nasilnom, ali to ne mora imati nikakave veze sa zlobom. Nasilje je moć, baš kao novac ili utjecaj. Onaj tko izabere koristiti se nasiljem kao oruđem može to činiti bez zlobe. Ali ipak, cijena se uvijek mora platiti.

Prigriliti nasilje nije besplatno, moraš ostaviti svoju dušu u zalog. Time uloži variraju, ja više nemam puno toga za dati.

Praznina tada biva ispunjena preduvjetima koji su potrebni da bi se imalo snage koristiti se nasiljem – zlo je jedan, očaj drugi, osveta treći, bijes četvrti, žudnja kod bolesnih.

A ja nisam loša osoba.

Ja sam rezultat svojih životnih uvjeta i okolnosti.

Nedjelja, 28. listopada

Čuvar zaštitarskog društva bio je oprezan. Opustošenje nakon noćasnijeg orkana bilo je posvuda – iščupano drveće, komadi lima sa zgrada skladišta i s krova, rasipani dijelovi tereta.

Kada je došao do luke Frihamn, naglo je zastao. Na širokom platou prema moru ležala je unutrašnjost pilotske kabine, bolnička oprema, dijelovi kupaonice. Trebalo je nekoliko sekundi prije nego stoje čuvar shvatio što gleda: ostaci iz skladišta rekvizita Švedske televizije.

Mrtve ljude nije primijetio sve dok nije ugasio motor i otkopčao sigurnosni pojas. Začudo, nije osjetio ni užas ni strah, samo iskreno iznenađenje. Leševi odjeveni u crno ležali su ispruženi ispred uništenih stepenica iz neke ukinute TV-serije. I prije nego što je izašao iz auta znao je da su ljudi ubijeni. To nije zahtijevalo neku veliku sposobnost zaključivanja. Nisu imali dio lubanje, umjesto toga je po ledenom asfaltu iscurilo nešto ljepljivo.

Ne razmišljajući o vlastitoj sigurnosti, zaštitar je izašao iz vozila i krenuo prema ljudima. Razmak nije bio veći od nekoliko metara.

Njegovu bi se reakciju moglo najbolje opisati kao začuđenost. Leševi su izgledali vrlo čudno, poput mlađe braće Martyja Feldmana. Oči su im djelomično ispale iz šupljina, jezici visjeli iz usta, obojica su imala malen ožiljak na vrhu glave i obojici je nedostajalo uho i, kao što je rečeno, veći dijelovi potiljka i vrata.

Koliko je dugo živi čovjek promatrao dvojicu mrtvih nije poslije mogao precizirati. Trenutak je prekinut kada je između Lantmannovih silosa sa žitaricama naišao zaostao nalet oluje i srušio zaštitara na tlo. Ispružio je ruke da ublaži pad i slučajno stavio desnu ruku u prolivenu moždanu masu jednog lesa. Osjećaj hladne, sporoprotodne mase među prstima rezultirao je brzim i jakim nastupom mučnine. Povratio je po braniku svog auta, a zatim histerično obrisao ono ljepljivo s prstiju o plišanu navlaku vozačkog sjedala.

Županijska policijska centrala za hitne službe na Kungsholmenu u Stockholmu dobila je dojavu iz luke u 5:31. Vijest je stigla do *Večernjih novina* tri minute poslije. Leif je bio taj koji je nazvao. – Vozilo 1120 je na putu za Vartan, i dva vozila hitne pomoći. – U to doba jutra, četrdeset devet minuta nakon predavanja tekstova i dvadeset šest minuta prije početka tiskanja, u redakciji je, kao i obično, vladao koncentrirani kreativni kaos. Svi su redaktori zakrvavljenih očiju utipkavali zadnje naslove, polirali zadnje izjave na naslovnici i u tekstovima uz slike i ispravljali pogreške. Urednik *noćne*, Jansson, bio je zauzet zadnjim provjerama i slanjem stranica u tiskaru novim elektronskim putem.

Suradnica koja je u ovom slučaju preuzimala dojave javnosti bila je redaktorica noćne smjene, Annika Bengtzon.

– Što znači? – rekla je brzo zapisujući *novoti*.

– Najmanje dva mrtva, rekao je Leif i prekinuo vezu da bi stigao biti prvi s vijestima i u drugim novinama. Onaj tko drugi dojavu vijest ne dobiva novce.

Annika je ustala dok je spuštala slušalicu.

– Dva mrtva na Vartanu, moguće ubojstvo, nije potvrđeno, rekla je Janssonovu potiljku. – Da to stavimo u prvo izdanje?

– Ne, rekao je potiljak.

– Da to ostavim za Carla i Bertila? – pitala je.

– Da, odgovorio je potiljak.

Krenula je prema reporterskoj bazi sa žutim papirićem zalijepljenim na kažiprst poput zastave.

– Jansson hoće da ovo provjerite, rekla je i naciljala prstom u reportera.

Carl Wennergren je odlijepio papir s pomalo zgađenim izrazom lica.

– Bertil Strand je došao ako trebate izaći, rekla je. – Dolje je u fotolaboratoriju.

Annika se okrenula na peti i otišla, ne pričekavši Carlov odgovor. Njihov odnos nije bio baš najsrdačniji. Sjela je na svoje mjesto, veoma umorna. Ovo je bila stvarno naporna noć s gomilom spašenih lopti kad je bilo gusto. Orkan je te večeri prešao Skane i zatim nastavio dalje, prema gore, preko cijele zemlje. *Večernje novine* su puno posvetile proučavanju nevremena i bile su u velikoj prednosti. Imali su sreće i uspjeli poslati reportera i fotografa zadnjim avionom do Sturupa za pojačanje redakciji u Malmou. Novinari u Vaxjou i Goteborgu radili su cijele noći, plus gomila slobodnjaka, za tekstove i za fotografije. To je značilo daje ona morala prepraviti svaki tekst tako da pristaju zajedno i da imaju smisla. A opet, njezino ime nije stajalo nigdje u novinama, osim ispod podataka o orkanima koje je unaprijed sastavila. Ona je redaktorica, jedna od onih anonimnih novinara koji nikada nisu vidljivi.

– U kurac! – povikao je odjednom Jansson. – Prokleta žuta nije prešla preko slike na naslovnici. Jebemu...

Bacio se prema fotodesku i pozvao grafičkog urednika Pellea Oscarssona. Annika se umorno nasmiješila; taj divni novi svijet. Proroci tvrde da će digitalne tehnologije u budućnosti sve učiniti bržim, sigurnijim, jednostavnijim. A u stvarnosti, u ISDN vezi do tiskare stanovao je neki mali vrag koji bi u nepravilnim razmacima pojeo jedan

od dokumenata s bojama, uglavnom sa žutom. Kada pogreška ne bi bila otkrivena, imali bi u novinama vrlo čudne slike u boji. Jansson je tvrdio daje taj gutač boja isti onaj vrag koji živi u njegovu stroju za pranje rublja i uvijek pojede jednu čarapu.

– ISDN, prezirno je otpuhnuo urednik *noćne* dok se vraćao natrag do svog mjesta nakon što je katastrofa izbjegnuta i slika poslana ponovno.

– I Sigurno Danas Neće.

Annika je pospremala svoj stol.

– Ali na kraju je sve ispalo OK, zar ne? – rekla je.

Jansson je sjeo i stavio neupaljeni *Blend* među zube.

– Prokleta si dobro radila noćas, rekao je i kimnuo zadovoljno. – Vidio sam izvorne tekstove. Sve si to stvarno dobro sastavila.

– Ide već nekako, rekla je Annika. Bilo joj je malo neugodno. –Što je ono bilo s mrtvacima u luci? – Annika je slegnula ramenima. – Nemam pojma. Hoćeš da provjerim? – Jansson je ustao i krenuo prema sobi za pušaće. "Ajde, rekao je.

Počela je sa centralom hitnih službi.

– Poslali smo dva vozila hitne pomoći, potvrdio je glavni ondje.

– A ne mrtvačka kola? – pitala je Annika.

– Raspravljali smo o tome, ali nazvao je zaštitar, pa smo poslali hitnu pomoć.

Annika je zabilježila. Mrtvačka se kola šalju samo onda kada je sigurno daje žrtva mrtva. Prema pravilima, policija može tražiti mrtvačka kola samo ako je glava žrtve odvojena od tijela.

Bilo je teško dobiti dežurnu policijsku centralu. Prošlo je nekoliko minuta prije nego što se netko javio. Zatim se otegnulo još pet minuta prije nego što je dežurni bio slobodan. Kada je konačno došao do telefona, bio je jasan i sažet.

– Imamo dva mrtva, rekao je. – Dva muškarca. Ubijena vatrenim oružjem. Ne možemo reći radi li se o ubojstvu ili samoubojstvu. Nazovite kasnije.

– Nađeni su u luci, rekla je Annika brzo. – Znači li vam to nešto?

Dežurni je oklijevao.

– Ne mogu raspravljati o tome, rekao je. – Ali možete i sami pretpostaviti.

Kada je spustila slušalicu, znala je da će novinama sljedećih dana dominirati ovo dvostruko ubojstvo. Iz nekog razloga dva ubojstva nisu dvostruko veća od jednog, već beskrajno puno veća.

Uzdahnula je i razmišljala bi li otišla po kavu. Bila je žedna i umorna, to bi joj dobro došlo. Ali zbog kofeina u ovo doba dana bit će potpuno budna cijelo prijepodne, buljiti u strop dok joj umor pulsira tijelom.

Ah, kvragu, pomislila je i otišla do automata.

Kava je bila vruća i godila joj je. Sjela je na svoje mjesto za deskom noćne redakcije i stavila noge na stol.

Malo dvostruko ubojstvo u Frihamnu, tako je to.

Puhnula je u kavu.

To što su žrtve bile ustrijeljene znači da se ne radi o obračunu pijanaca. Pijanci ubijaju jedni druge noževima, bocama, šakama, šutiraju se ili guraju s balkona. Da imaju pristup oružju, prodali bi ga i kupili alkohol.

Popila je kavu, bacila plastičnu šalicu, otišla na zahod i popila vode.

Dva muškarca – to stvarno nije zvučalo kao ubojstvo i samoubojstvo, ne u Frihamnu za vrijeme orkana. Vjerojatno bi se mogla isključiti i ljubomora kao motiv. Što znači da drugi, novinarski zanimljiviji motivi ostaju otvoreni za razmatranje. Obračuni kriminalaca obuhvaćaju sve: od bande na motorima do raznih mafijaških skupina i ekonomskih sindikata. Politički motiv. Međunarodni sukobi.

Annika se vratila na svoje mjesto. Jedno je sa sigurnošću znala. Ona se neće približavati tom ubojstvu. Ima drugih koji bi to trebali pratiti za *Večernje novine*. Uzela je svoju jaknu.

Vikendom nije bilo nikakve posebne jutarnje redakcije, stoje značilo da Jansson ostaje ondje sve dok i zadnje izdanje ne ode u tisak. Anniki je posao završavao u šest.

– Gotova sam s ovim, rekla je kada je šef noćne smjene prošao pokraj nje. Izgledao je mrtav umoran; više bi volio da ona ostane.

– Zar nećeš pričekati novine? – rekao je.

Svežnjevi novina stizali su dostavnim vozilom iz tiskare petnaest minuta nakon početka tiskanja. Annika je odmahнула glavom, pozvala taksi, ustala, navukla jaknu, stavila šal i rukavice.

– Možeš li večeras doći ranije? – povikao je Jansson za njom. – Malo počistiti poslije orkansnog pakla?

Annika je uzela torbu i slegnula ramenima.

– Tko ima život?

Thomas Samuelsson je lagano dodirnuo trbuh svoje žene. Nestalo je one tvrdoće od prije, tijelo je bilo mekano i toplo pod njegovim rukama. Otkako je Eleonor postala voditeljica odjela u banci, više nije imala vremena vježbati toliko puno kao prije.

Polagano je kružio rukom prema dolje, preko pupka, našao preponu, polagano kažiprstom pratio prečak i uklizao među bedra, osjetio dlačice, pronašao navlaženost.

– Pusti me, promrmljala je žena i okrenula se od njega.

Uzdahnuo je, progutao slinu, okrenuo se na leđa, vlastito mu je uzbuđenje udaralo poput čekića. Isprepleo je prste, stavio ruke pod glavu, zabaljio se u strop. Čuo je kako njezino disanje ponovno postaje polagano i mimo. U zadnje vrijeme nikada nije htjela.

Razdražljivo je strgnuo pokrivač i gol otišao u kuhinju, penis mu je uvenuo poput sasušena tulipana. Popio je vode iz neoprane čaše, stavio kavu u novi filter, natočio vodu i uključio aparat, otišao pisati. U kupaonskom ogledalu kosa mu je bila sva raščupana, dajući mu neodgovoran izgled koji je bolje odgovarao njegovim godinama. Uzdahnuo je, provukao prste kroz kosu.

Prerano je za krizu srednjih godina, pomislio je. Prokleta prerano.

Vratio se natrag u kuhinju i zagledao se u more. Bilo je crno i divlje. Noćasnja se oluja zadržala u pjeni i visokim valovima; susjedov sunčani

sat ležao je ukoso pokraj vrata njihova balkona.

Što to sve znači? mislio je. Zašto čovjek nastavlja dalje?

Ispunila gaje velika i mračna melankolija, bio je svjestan da graniči sa samosažaljenjem. Odmaknuo se od prozora (prokleta loša gradnja) smrzavao se, uzdahnuo i otišao po kućni ogrtač. Jedan od ženinih darova za prošli Božić, zeleno-plavo-tamnocrveni, skup, iz robne kuće NK. Uz to i papuče istih boja, nikada ih nije nosio.

Aparat za kavu je zakrkljao. Izvadio je šalicu sa znakom banke i uključio radio, pronašao *Eho*. Vijesti su se filtrirale kroz umor i kavu i nasumce pogađale cilj. Orkan koji je prešao preko južne Švedske i prouzročio velike štete. Kućanstva bez struje. Osiguravajuća društva obećavaju. Dvojica mrtvih. Sigurnosna zona u južnom Libanonu. Kosovo.

Isključio je radio, otišao u hodnik, navukao čizme i otišao do poštanskog sandučića po novine. Vjetar je kidao papir, zavukao se ispod njegovog ogrtača od frotira, hladio mu bedra. Zastao je, zažmirio, udahnuo. Osjetio je led u zraku, more će se zalediti.

Pogledao je vilu, tu lijepu kuću koju su dali sagraditi njezini roditelji, prema nacrtu arhitekta. U kuhinji na katu svijetlila je lampa iznad stola, dizajnera kojemu je zaboravio ime. Svjetlost je bila zelenkasta i hladna, zlo oko koje je nadziralo more. Meksička je cigla bila siva u jutarnjoj svjetlosti. Njegova je majka uvijek smatrala daje to najljepša obiteljska kuća u Vaxholmu. Ponudila se sašiti zavjese za svaku sobu kada su se uselili. Elenor je odbila, pristojno, ali odlučno.

Ušao je unutra. Listao je kroz cijele novine ne mogavši se koncentrirati, kao i uvijek usidrio se na oglasima o stanovima. Peterosobni stan u Vasastanu, kaljeve peći u svakoj sobi. Dvosobni stan u Starom gradu, potkrovlje s gredama, pogled na tri strane svijeta. Posjed ispred Malmkopinga, brvnara, struja, voda samo ljeti, jesenska cijena!

Mogao je čuti ženin glas u sebi.

Sanjaru! Kada bi posvetio toliko vremena dionicama kao što posvećuješ oglasima za stanove, već bi bio milijunaš.

Ona to već je.

Odmah se postidio. Samo mu je htjela dobro. Njezina je ljubav bila jaka. On je problem, on je taj koji nema snage. Moguće je da je ona u pravu, da mu je teško prihvatiti njezin uspjeh. Možda bi ipak trebali otići tom bračnom savjetniku.

Složio je dijelove novina onako kako trebaju biti – Eleonor nije htjela čitati zgužvane članke – i stavio ih na stolić koji je služio za poštu i novine. Zatim se vratio u spavaću sobu, izvukao se iz ogrtača i uvukao pod pokrivač. Okrenula se u snu kada je osjetila njegovo hladno tijelo. Privukao ju je sebi, puhnuo u njezin mekani vrat.

– Volim te, prošaptao je.

– I ja tebe, promrmljala je ona.

Carl Wennergren i Bertil Strand došli su do luke sekundu prekasno. Dok su parkirali fotografov službeni Saab, vidjeli su vozila hitne pomoći kako ulaze u ograđeno područje. Novinaru je pobjegla tiha psovka. Bertil Strand je uvijek vozio oprezno, osamdeset ili čak pedeset na sat, iako nije bilo žive duše na cesti. Fotograf je osjetio tu neizrečenu kritiku i naljutio se.

– Zvučiš kao prava kuja, rekao je novinaru.

Muškarci su se tromo odvukli prema policijskoj zapreci, razmak između njih pokazivao je njihovu nesnošljivost. Kada je plavo svjetlo i kretanje policajaca postalo vidljivo, nestalo je nepovjerenja, preuzeli su ih događaji.

Murja je danas bila brza, valjda im je adrenalin porastao nakon nevremena. Zapreke su bile velike i protezale se od ograde lijevo pa sve do uredske zgrade sasvim tamo desno. Bertil Strand je pogledom kružio preko cijelog područja – ludo mjesto. Gotovo u središtu grada, a opet potpuno izvan svega. Dobra svjetlost, jasna, a ipak topla. Čarobne sjene.

Carl Wennergren je zakopčao svoju nepromočivu jaknu. Isuse, kako je hladno.

Nisu baš vidjeli puno od žrtvi. Otpaci, policajci i hitna pomoć su im zakrivali pogled. Reporter je toptao nogama, podignuo ramena do ušiju, stavio ruke u džepove, mrzio je jutarnju smjenu. Fotograf je izvadio fotoaparata i teleobjektiv iz ruksaka i otišao prema zaprekama. Sasvim lijevo uspio je dobiti par dobrih snimaka: uniformirani policajci iz profila, crni leš, tehničaru civilu sa šiltericama.

– Gotov, povikao je reporteru.

Nos Carla Wennergrena je pocrvenio, jedna mu je prozirna kapljica vode visjela na vrhu.

– Kakvo proketo mjesto za umiranje, rekao je kada se fotograf vratio.

– Ako hoćemo stići s nečim za drugo izdanje, moramo krenuti, rekao je Bertil Strand.

– Ali ja nisam gotov, rekao je Carl Wennergren. – Pa nisam ni počeo.

– Možeš zvati iz auta. Ili iz redakcije. Požuri i upij malo lokalnog štih da malo začiniš tekst.

Fotograf je otišao prema autu, ruksak mu je poskakivao. Reporter gaje pratio. Nisu prozborili ni riječi cijelim putem do Marieberga.

Anders Schyman je živčano maknuo vijesti TT-a s monitora; to je poput droge. Računalo se može tako programirati da se vijesti razvrstaju prema temama, iz zemlje, svijet, sport, posebni prilozi, ali on je više volio da mu je sve na jednom mjestu. Htio je sve pregledati istodobno.

Napravio je krug po svom natrpanom uredu, svom akvariju, malo razgibao ramena kružnim pokretima. Sjeo je u smrdljivu sofu i i uzeo današnje novine, ekstra prilog – orkan. Zadovoljno je kimnuo sam za sebe, njegove su namjere prihvaćene. Uredništva su surađivala kako je predložio. Jansson mu je rekao daje Annika Bengtzon obavila samu koordinaciju i to je proketo dobro funkcioniralo.

Annika Bengtzon, pomislio je i uzdahnuo.

Ta se mlada redaktorica sasvim slučajno i nažalost povezuje s njegovim položajem u novinama. On i Annika Bengtzon došli su u redakciju u razmaku od nekoliko tjedana. Njegova prva bitka s vodstvom ticala se upravo nje. Radilo se o dužem radu na zamjeni u redakciji vijesti; on je smatrao da se podrazumijeva da je to mjesto za Anniku Bengtzon. Naravno, bila je premlada, previše nezrela, pretemperamentna i nije imala rutinu, ali imala je potencijal puno veći od prosječnog, shvatio je. Bila je neuka, ali etična. Gonila ju je potreba za pravdom o kojoj se nije raspravljalo. Bila je brza i stilistički sigurna. Osim toga, imala je jasne značajke nezaustavljivog borca, što je golema prednost za reportera u *Večernjim novinama*. Ako nije uspjela zaobići zapreku, pregazila bi je, nikada nije odustajala.

Ostatak uredništva, osim urednika *noćne* Janssona, nije dijelio njegovo mišljenje. Oni su htjeli zaposliti Carla Wennergrena, sina jednog od glavnih u Odboru, zgodnog i bogatog dečka s povećim rupama u moralu. Fućkalo mu se za istinu i zaštitu izvora. Nevjerojatno, ali to je kod ostatka uredništva shvaćeno kao vrijedno časti ili, u svakom slučaju, neprijeporno.

Uredništvo u *Večernjim novinama* sastojalo se jedino od bijelih, heteroseksualnih sredovječnih muškaraca s automobilima i prihodima, od kojih i za koje su sastavljeni društvo i novine. Anders Schyman je pretpostavljao da ih Carl – Wennergren podsjeća na njih kada su bili mladi, ili možda personificiranu iluziju njihove mladosti.

Na kraju je našao zamjenu za porodijski za redaktoricu u Janssono-voj noćnoj smjeni koju je pristala uzeti. Morao se svađati s uredništvom prije nego što su prihvatili njegovu želju. Annika Bengtzon je postala onaj slučaj na kojem je bio prisiljen inzistirati kako bi pokazao svoju moć djelovanja. I završilo je loše.

Nekoliko dana nakon što je namještenje objavljeno cura ubije svog dečka. Udarila gaje željeznom cijevi tako daje pao u staru talioničku peć u tvornici u Halleforsnasu. Iako su već prve glasine govorile o samoobrani, Anders Schyman se i dalje sjećao osjećaja koji je imao

kada je to čuo, želje da propadne u zemlju, i pomisli: toliko o kladenju na krivog konja. Navečer gaje nazvala doma, u šoku, u nekoliko je riječi potvrdila da su glasine točne. Ispitali su je i bila je osumnjičena za ubojstvo na mah, ali je nisu uhitili. Stanovat će nekoliko tjedana u kolibi u šumi dok policijska istraga ne bude završena. Pitala je ima li i dalje posao u *Večernjim novinama*.

Objasnio joj je situaciju, daje posao njezin iako ima ljudi u novinama koji su protiv toga; nije bila neki favorit sindikata. Ubojstvo na mah značilo je neku vrstu nesretnog događaja. Ako bude osuđena daje prouzročila nesretni događaj u kojem je netko izgubio život, to je žalosno, ali nije razlog za otkaz. Ali ako dobije dužu zatvorsku kaznu, onda će joj naravno biti teško dobiti odgodu za posao, toga mora biti svjesna.

Kada je došao do toga počela je plakati. Borio se protiv svog instinkta da se izviče na nju, okrivi je za nevjerojatnu netaktičnost, što je i njega povukla sa sobom u sranje.

– Neću dobiti zatvorsku kaznu, prošaptala je u slušalicu. – Bilo je to – ili on ili ja. Ubio bi me da ga nisam udarila. Tužitelj to isto zna.

Počela je raditi u noćnoj smjeni kao stoje bilo i planirano, bljeđa i mršavija nego ikada. Ponekad je razgovarala s njim, s Tanssonom, s Berit, s Pelleomgrafičkim i s još nekima, ali se uglavnom držala po strani. Tansson je rekao daje obavljala proketo dobar posao po noći, prepravljala tekstove, dodavala informacije, provjeravala podatke, pisala tekstove uz slike i za naslovnice, nikada se nije ništa bunila. Glasine su zamrle brže nego što je mislio. Novine su se bavile ubojstvima i skandalima svaki dan; postoje granice do kada se čovjeku da tračati o tragičnom smrtnom slučaju.

Sudski postupak o nastradalom nasilniku nad ženama, igraču bandyja Svenu Matssonu iz Halleforsnasa, nije imao visok prioritet na prvostupanjskom sudu u Eskilstuni. Optužba je glasila: ubojstvo bez predumišljaja ili ubojstvo na mah. Presuda je donesena neposredno prije Ivanja prošle godine. Annika Bengtzon je oslobođena optužbi za

ubojstvo, ali je osuđena prema blažim točkama optužbe – dobila je uvjetnu kaznu sa zaštitnim nadzorom. Nekoje vrijeme morala ići na nekakvu vrstu terapije kao uvod u zaštitni nadzor, ali, koliko je ona znala, cijela je stvar u očima pravosuđa bila svršena puno prije.

Zamjenik glavnog urednika vratio se do svog pisaćeg stola i ponovno uključio izvještaj TT-a, preletio pogledom po vijestima koje su stigle u međuvremenu. Počeli su pristizati sportski rezultati nedjeljnih utakmica, nastavili se s posljedicama orkana – dijelom ponovljene vijesti od subote. Ponovno je uzdahnuo, sve se samo vrtjelo, nigdje kraja na vidiku, a sada će opet biti reorganizacija.

Glavni urednik Torstensson želi uvesti novu razinu uredništva, centralizirati odluke. Tako već rade u *Konkurentu* i u više medija u cijeloj Švedskoj. Torstensson je odlučio daje vrijeme da *Večernje novine* učine isto i postanu – modema – kompanija. Anders Schyman se kolebao. Svi znakovi nadolazeće katastrofe bili su tu. Sve namrštenija lica članova Odbora. Redakcija koja se ljuđa u oluji, s lošim kormilom i poluraspadnutim radarom. Istina je ta da *Večernje novine* nemaju pojma kamo idu ili zašto. Nije uspio nametnuti kolektivnu svijest o tome gdje leže granice, usprkos velikim seminarima i konferencijama o uvjetima i odgovornostima medija. Uspjeli su izbjeći prave publicističke brodolome otkad je on došao u novine, ali je popravljjanje prijašnjih pogrešaka išlo sporo.

A uza sve to još i ovo, što ga je uznemiravalo malo više nego što bi to htio priznati, Torstensson je natuknuo neke pojedinosti o drugom poslu, jednom zgodnom posliću u Bruxellesu. Možda se zato žurilo s reorganizacijom. Torstensson je htio ostaviti svoj trag, a samo bogovi znaju daje on jedva nešto napravio kroz svoja ulaganja u novinarstvu.

Schyman je zastenjao, ponovno nestrpljivo isključio vijesti.

Nešto se uskoro mora dogoditi.

Tama se već ugnijezdila u kutovima kada se probudila. Kratki je dan odustao dok se ona znojila i vrtjela u krevetu, nije trebala popiti onu

zadnju šalicu kave. Nekoliko je puta duboko udahnula, prisiljavajući se da leži na miru, preispitujući kako se osjeća. Ništa je nije boljelo. Glava joj je bila malo teška, ali to je bilo zbog tog stalnog zamjenjivanja noći za dan. Gledala je u strop, zaflekan i siv. Zadnji je podstanar pokrećio preko stare boje, cijeli je strop popucao u raznim nijansama, pratila je pogledom nepravilne napukline. Pronašla je leptira u šarama, auto, mrtvačku lubanju. Jedan joj je zvuk počeo odjekivati u lijevom uhu, zvuk osamljenosti, koji se blago ljuljao gore-dolje po glazbenoj ljestvici.

Uzdahnula je, mora na WC, koja gnjavaža. Ustala je iz kreveta, hrapavo drvo pod stopalima, katkad bi se našpranjila. Navukla je ogrtač, materijal je bio gladak i hladan na koži; naježila se. Otvorila je ulazna vrata, osluškujući prema stubištu. Iza onog zvuka – tišina. Brzo je otapkala do polukata i zajedničkog WC-a, odmah je osjetila hladnoću i prljavštinu pod nogama; nije imala snage razmišljati o tome.

Primijetila je propuh čim se vratila gore u stan. Tanke su se zavjese priljubile uza zidove, iako nije otvarala prozore. Zatvorila je vrata za sobom, til je uvenuo, obrisala noge o tepih u hodniku i ušla u dnevnu sobu.

Jedan od gornjih prozora razbio se tijekom noći zbog vjetra ili nečega što je letjelo. Čini se daje vanjsko staklo potpuno ispalo van, unutarnje je još uvijek imalo velike komade nazubljena stakla po rubovima. Na podu pod prozorom bilo je žbuke i stakla, gledala je nered, zažmirila, prešla rukom preko čela.

Tipično, pomislila je, nije imala snage sročiti riječ staklar.

Puhalo joj je oko nogu, izašla je iz dnevne sobe i sjela u kuhinju. Spustila se na stolac i gledala kroz prozor u stan na trećem katu kuće koja je gledala na ulicu. Stanom su se koristili poslovni partneri jedne građevinske tvrtke, prozor kupaonice je bio od mutna stakla. Ljudi koji su ondje odsjedali noć ili dvije nisu nikada razmišljali o tome da ih se može vidjeti kada odu na WC. Čim bi uključili svjetlo, njihove bi valovite sjene postale vidljive kroz prozor. Gledala je mušterije

građevinske tvrtke kako vode ljubav, obavljaju nuždu i mijenjaju tampone već više od dvije godine. U početku je bila iznenađena prizorima, ali nakon nekog vremena to joj je postalo zabavno. Zatim ju je počelo živcirati, nije htjela da ljudi tu pišaju dok ona večera. Sada joj je bilo svejedno. Posjetitelji stana su se prorijedili, zgrada je izgledala zapušteno, ništa što bi trebalo pokazivati. Prozor je sada bio siv i nijem, prazan.

S fasade je tijekom noći popadala gomila žbuke; ležala je pomiješana s prljavim rastopljenim snijegom u dvorištu. Dva prozora na prvom katu su se razbila. Ustala je, otišla do prozora, pogledala te crne rupe tamo dolje, iste kao i njezine. Električni radijator u kuhinji grijaao joj je noge, ostala je ondje stajati sve dok je nije počelo peći. Nije bila gladna, iako bi trebala biti, popila je malo vode ravno iz pipe.

Dobro mi je, mislila je. Imam sve što sam htjela imati.

Ponovno je otišla u dnevnu sobu, nemirna, sjela u naslonjač, stavila stopala na jastuk, obgrlila noge, malo se ljuljala. Disala je duboko – unutra-van, unutra-van, bilo je prilično hladno. Zgrada nije imala centralno grijanje i onih nekoliko grijaćih tijela koje je kupila jedva su uspijevali zagrijati stan kada su prozori bili čitavi. Propusi su imali mjesta razmahati se po praznoj površini poda. Stvari koje je imala su sve bile polovni namještaj iz second-hand dućana Myrorna i namještaj iz Ikee, stvari s kojima nije osjećala nikakvu povezanost.

Ogledala se po sobi, ljuljala se, ljuljala, gledala sjene kako love jedna drugu. Cista svjetlost, koju je toliko voljela u početku, više nije bila bijela. Treperava bjelina zidova, koja je prije istodobno privlačila i odražavala svjetlost, osušila se i postala nijema. Dan više nije stizao u njezinu sobu. Sve je postalo sivo, usprkos izmjenjivanju godišnjih doba. Zrak je bio težak poput gline.

Naslonjač ju je bockao, grubo joj je platno ostavilo tragove po stražnjici, češala se dok se vraćala natrag u spavaću sobu i potonula ispod znojne posteljine. Navukla je prekrivač preko glave, ispod je bilo vlažno. Ubrzo joj je postalo vruće, miris pomalo kiselkast. *Hard rocker*

na katu ispod uključio je svoj stereo, zvuk basa širio se kroz kamene zidove i počeo joj tresti krevet. Onaj joj se zvuk vratio u uho, iritirajuće jasan, prisilila se da ostane ležati. Još je ostalo puno sati prije nego što započne njezina smjena.

Okrenula se prema zidu, buljila u tapete. Bile su premazane tankom bijelom bojom, stare su se šare nazirale, medaljoni. Vratili su se susjedi preko puta, čula je kako lupaju i smiju se. Stavila je jastuk na glavu, smijeh je postao prigušen, zvuk viši.

Želim spavati, mislila je. Daj mi da još malo odspavam, pa ću možda imati snage nastaviti.

Muškarac je zapalio cigaretu, povukao dugačak dim i pokušao utišati kaos u glavi. Nije znao koji je osjećaj bio najjači: bijes zbog izdaje, strah zbog njezinih posljedica, nelagoda zbog toga što je prevaren ili mržnja prema onima koji su krivi za to.

Osvetit će se, i te kako će oni to platiti.

Popušio je cigaretu za dvije minute, samo je dugački žar ostao visjeti na kraju. Ugasio ju je na podu bara, mahnuo da hoće još jedno piće. Samo još jedno, samo još ovo, mora ostati bistar u glavi, mora se moći kretati. Popio je piće u jednom gutljaju, futrola gaje ugodno žuljala pod pazuhom, kvragu, sada je opasan po život.

Objašnjenje, mislio je. Moram smisliti prokleta dobro objašnjenje kako je sve moglo poći tako krivo.

Htio je naručiti još jednu žesticu, ali se zaustavio usred pokreta.

– Kavu. Crnu.

Nije to uspijevaao povezati. Nije shvaćao što se, kvragu, dogodilo i nije znao kako će to moći objasniti svojim nadređenima. Oni će tražiti potpunu naknadu. Nisu leševi problem, iako takva vrsta štete nikada ne može biti dobra. Ubijeni ljudi privlače pozornost policije, što onda neko vrijeme zahtijeva veći oprez. Problem je bio tegljač. Nije bilo dovoljno da lokalizira robu i vrati je u prvotno stanje, on će osobno biti prisiljen da sve sredi i raščisti tu glupost. Netko je otkucao. Mora pronaći teret i

onoga zbog koga je teret nestao.

Na koju god stranu okrenuo, znao je da to ima nekakve veze sa ženom. Ona je zasigurno upletena u to, inače ne bi bila ondje.

Popio je kavu na isti način kao i piće, u jednom gutljaju. Opekao se dok je gutao.

– Mrtva si, kurvo.

Osvjetljenje u dizalu bilo je hladno kao i obično, izgledala je poput mrtve ribe. Annika je zažmirila da pobjegne od slike u zrcalu. Nije mogla zaspati pa je otišla u park Ralambshov u potrazi za zrakom i za svjetlošću, ali ih nije našla. Tlo je bilo mekano i ugaženo od kiše i tisuće nogu, gnjecavo i smeđe. Otišla je do redakcije.

Redakcija je kao i obično nedjeljom bila pusta i napuštena. Krenula je prema svom mjestu – urednik vijesti Ingvar Tohansson sjedio je točno pokraj i razgovarao na telefon – zaustavila se i vratila do redakcije Crne kronike. Prazne glave spustila se na mjesto Berit Hamrin i nazvala svoju baku.

Starica je bila u svom stanu u Halleforsnasu kako bi obavila pranje i kupovinu.

– Kako si? – pitala je baka. – Te li te vjetar otpuhao?

Annika se nasmijala.

– O da, da samo znaš, razbio mi se jedan prozor!

– Ali ti nisi ozlijeđena? – rekla je starica zabrinuto.

Annika se ponovno nasmijala.

– Ne, ne budi tako plašljiva. Kako je kod tebe? Te li šuma još na mjestu?

Baka je uzdahnula.

– Donekle, ali mnogo je drveća srušeno. Neko vrijeme ujutro nismo imali struje, ali sada je opet imamo. Kada ćeš doći?

Annikina je baka imala na raspolaganju jedno imanje na posjedu Harpsund, nakon stoje mnogo godina provela u premijerovoj vili za primanja i rekreaciju kao domaćica. Bila je to malena koliba bez struje i

vode gdje je Annika provodila školske praznike otkad je znala za sebe.

– Radim večeras i još jednu noć, onda ću doći do tebe negdje u utorak popodne, rekla je Annika. – Da ti kupim nešto?

– Ne treba, rekla je baka. – Samo dođi, to je sve što želim.

– Nedostaješ mi, rekla je Annika.

Uzela je novine, listala, osjećajući obvezu. Današnje su *Večernje novine* održavale stvarno dobru razinu. Članke o orkanu je znala, to je preskočila. Ali članak Carla Wennergrena o dvostrukom ubojstvu u luci Frihamn i nije baš bio za izložbu. Ubijeni su muškarci bili ustrijeljeni u glavu, pisalo je, a policija isključuje samoubojstvo. Aha. Zatim slijedi opis luke koji je zapravo bio malo poetičan, Carl je očito malo hodao okolo i hvatao *štimung*. – Lijepo zastarjelo, pisalo je, i – kontinentalni ugođaj.

– Bok, komad, *quepasa*?

Annika je progutala slinu.

– Bok Sjolander, – rekla je.

Urednik Crne kronike se kao i obično svalio na stol do njezina.

– Kako si?

Annika se pokušala nasmiješiti.

– Dobro, hvala, možda malo umorna.

Muškarac ju je lagano lupio po ramenu i namignuo.

– Teška noć, ha?

Ustala je, uzela novine, uzela svoju torbu i odjeću.

– Užasno teška, rekla je. – Ja i sedam tipova.

Sjolander se nasmijao.

– Ti znaš kako se živi.

Stavila mu je novine pod nos.

– Radila sam, rekla je. – Što se dogodilo u Frihamnu?

Promatrao ju je nekoliko sekundi, maknuo kosu s čela.

– Na leševima nije bilo nikakvih identifikacijskih oznaka, rekao je, – nikakvih ključeva, novaca, oružja, žvakaćih ili kondoma.

– Očišćeni, rekla je Annika.

Sjolander je kimnuo.

– Policija ne zna odakle krenuti, ne znaju ni tko su žrtve. Njihovi otisci prstiju ne postoje ni u kakvim švedskim registrima.

– Znači nemaju pojma? A odjeća?

Urednik je otišao do svog stola i uključio računalo.

– Vanjska odjeća, traperice i cipele iz Italije, Francuske, Amerike, ali gaće su imale tekst napisan ćirilicom.

Annika je podignula pogled.

– Strana roba s markom, – rekla je, – a jeftini, domaći donji veš. Bivši Sovjetski Savez, bivša Jugoslavija ili Bugarska.

– Ti se kužiš u te stvari oko kriminala, ha? – rekao je s podsmijehom.

Znao je, svi su znali. Slegnula je ramenima.

– Znaš kako je. Kakav si, takav si.

Okrenula se i otišla do deska noćne redakcije. Čula je njegovo hihotanje za sobom. Zašto sudjelujem u toj igri? pomislila je.

Uključila je računalo desno od urednikova mjesta, stavila noge na stolac i sjela s bradom na koljenu. Mogla bi i provjeriti je li se što dogodilo. Strpljivo je čekala da se uključe svi programi. Kada je monitor bio gotov, uključila je vijesti TT-a, čitala, provjeravala, klikala.

– Čuj, Bengtson! Koji je tvoj broj?

Pogledala je unatrag i vidjela Sjolandera kako maše slušalicom, povikala je svoj telefonski broj i začula ga u uhu.

– Imam na vezi curu koja želi razgovarati o socijalnim službama, nešto o nasilju nad ženama, rekao je urednik Crne kronike. – Nemam sada vremena za to. Pa to bi i bilo nešto za tebe, ha. Možeš? – Zažmirila je, uzdahnula, progutala knedlu. – Ja zapravo još nisam počela raditi, rekla je. – Mislila sam malo provjeriti...

– Hoćeš preuzeti ili da je se riješim?

Uzdah.

– OK, spoji je.

Glas, hladan i miran.

– Halo? Htjela bih razgovarati s nekim u povjerenju.

– Uvijek kada nazovete novine zaštićeni ste, rekla je Annika prelazeći pogledom po monitoru s vijestima iz TT-a. – O čemu je riječ? Klik, klik, neodlučeno u derbiju.

– Nisam sasvim sigurna jesam li na pravom mjestu. Radi se o jednoj novoj djelatnosti – nov način zaštite ljudi kojima se prijete smrću.

Annika je prestala čitati.

– Aha, rekla je. – A kakav?

Žena je oklijevala.

– Imam informaciju o jednom potpuno novom načinu da se pomogne ljudima koji žive pod prijetnjom da dođu do novog života. Taj način rada potpuno je nepoznat, ali ja sam dobila ovlaštenje da predam informaciju medijima. Htjela bih to učiniti u mirnim i sigurnim uvjetima, pa me zanima postoji li netko u vašim novinama kome bih se mogla obratiti.

Nije željela čuti, nije željela daje se to tiče. Zurila je u monitor, stanari i dalje bez struje, novi raketni napad na Grozni. Naslonila je glavu na ruku.

– Možete li poslati pismo ili faks? – pitala je.

Žena je dugo šutjela.

– Halo? – rekla je Annika, spremna spustiti slušalicu s osjećajem olakšanja.

– Rado bih se našla s tom osobom s kojom bih razgovarala u sigurnim uvjetima, rekla je žena.

Spustila se na pisaći stol.

– Nemoguće, rekla je. – Sada ovdje nema nikoga.

– A vi?

Maknula je kosu s lica, pronašla opravdanje.

– Moramo znati o čemu se radi prije nego što pošaljemo ljude van, rekla je.

Žena s druge strane ponovno je ušutjela. Annika je uzdahnula i pokušala završiti razgovor.

– Ako je to bilo sve...

– Znete li da danas u Švedskoj postoje ljudi koji žive u podzemlju? – pitala je žena tiho. – Zlostavljane žene i djeca?

Ne, pomislila je Annika. Samo to ne.

– Hvala što ste nazvali, – rekla je, – ali to nažalost nije nešto o čemu bismo mogli večeras pisati.

Žena je povisila glas.

– Sada ste namjeravali spustiti slušalicu? Namjeravali ste jednostavno zaboraviti mene i moju djelatnost? Znete li kolikim sam ja ljudima pomogla? Zar vam uopće nije stalo do zlostavljanih žena? Vi novinari, sjedite u svojim redakcijama i uopće ne razumijete kako je to u društvu.

Anniki se zavrtjelo u glavi, nešto ju je gušilo.

– Vi ne znate ništa o meni, rekla je.

– Mediji su posvuda isti. Mislila sam da će *Večernje novine* biti bolje od onih finih novina, ali ni vama nije stalo do zlostavljanih i ugroženih žena i djece.

Krv joj je navrla u glavu.

– Nemojte pričati da znate kakva sam ja, rekla je Annika malo preglasno. – Nemojte mi tu tvrditi svašta što uopće ne znate.

– Zašto me ne želite saslušati?

Žena je zvučala ljutito.

Annika je stavila ruke na lice, čekala.

– Radi se o osobama koje su izolirane, – rekla je žena, – kojima se prijete smrću, koje su prestrašene. Kako god se sakrile, uvijek postoji netko ili nešto po čemu ih se može naći: socijalni radnik, sud, račun u banci, vrtić...

Annika nije odgovorila, slušala je u tišini.

– Većina su, naravno, žene i djeca kao što vjerojatno znate, – nastavila je žena, – oni su ti koji su velika ugrožena skupina u društvu. Drugi su svjedoci kojima se prijete, ljudi koji su izašli iz različitih sektori ili ih lovi mafija, novinari koji su napisali članke koji nekoga razotkrivaju, ali ponajprije su to žene i djeca koji žive pod prijetnjom

smrću.

Oklijevajući, Annika je uzela olovku i počela bilježiti.

– Mi smo grupa, rekla je žena, – koja vodi tu novu djelatnost. Ja sam direktorica. Jeste li još tu?

Annika se nakašljala.

– Po čemu ste vi drugačiji od drugih organizacija koje pomažu ženama?

Žena je pomalo resignirano uzdahnula.

– Po svemu. Te organizacije posluju s oskudnim, javnim sredstvima. One nemaju nikakvih resursa da bi mogle učiniti ovo što mi radimo. Mi smo sasvim privatna inicijativa, s potpuno drugim mogućnostima.

Kemijska je prestala pisati, Annika ju je bacila u kantu za recikliranje papira i kopajući počela tražiti novu.

– Kakvima?

– Radije ne bih o tome preko telefona. Bismo li se mogle naći?

Annika se stisnula, nije htjela, nije imala snage.

– Bengtson!

Ingvar Johansson se ispravio iznad nje.

– Samo trenutak, rekla je u slušalicu i prislonila je na prsa. – Štoje?

– Ako ništa ne radiš, mogla bi ovo upisati.

Urednik vijesti joj je pružio svežanj sportskih rezultata iz niželigaških prvenstava.

Pitanje je pogodilo Anniku poput šake u želudac. Dakle stvarno! Mislili su je iskoristiti za ono što je radila kao četmaestogodišnjakinja u *Katrineholmskom Kuriru*, da sjedi i upisuje rezultate u tablice.

Okrenula se od Ingvara Johanssona, uzela slušalicu i rekla:

– Možemo se odmah naći.

Žena se razveselila.

– Već večeras? Odlično!

Annika je stisnula zube, osjećajući urednikovu blizinu na vratu.

– Gdje vam odgovara? – pitala je.

Žena je rekla ime jednog hotela u predgrađu gdje Annika nije nikada

bila.

– Za jedan sat?

Ingvar Johansson je nestao kada je spustila slušalicu. Brzo je navukla jaknu, stavila torbu na rame, provjerila portu – naravno, nije bilo ni jednog službenog auta na raspolaganju, pozvala taksi. Ona radi što god želi u svoje slobodno vrijeme.

Sam si upisuj jebene rezultate, seronjo.

– Jesi li spreman, ljubavi?

Njegova je žena stajala na vratima dnevne sobe u kaputu i navlačila rukavice od nape.

Čuo je iznenađenje u svom glasu.

– Za što?

Navukla je tanku kožu, razdražena.

– Udruga poduzeća, rekla je. – Obećao si da ćeš ići sa mnom.

Thomas je presavio *Večernje novine* i stavio noge na pod, na pločice s podnim grijanjem.

– Da, naravno, rekao je. – Oprosti. Zaboravio sam.

– Čekat ću te vani, rekla je, okrenula se na peti i nestala.

Tiho je uzdahnuo. Srećom se barem istuširao i obrijao.

Popeo se u njihovu spavaću sobu, putem svukao traperice i majicu. Navukao je bijelu košulju, odijelo, objesio kravatu oko vrata. Čuo ju je kako pali BMW, živčano daje gas kako bi ga požurila.

– Dobro, dobro, rekao je.

Sve su svjetiljke u kući bile upaljene, ali stvarno nije imao namjere trčati okolo i sve ugasiti. Izašao je s jaknom preko ruke i I nezavezanim cipelama, poskliznuo se na led i zamalo pao.

– To se moglo posuti pijeskom, rekla je Eleonor.

Nije odgovorio, zalupio je suvozačkim vratima i naslonio se punom težinom na ploču s instrumentima dok je vozila po ulici Oštra Ekudd. Putem je zavezao kravatu, vezice će zavezati kada uđu.

Smračilo se. Kamo je nestao dan? Umro je prije nego što se rodio. Je

li uopće bilo svjetla?

Uzdahnuo je.

– Kako si mi? – pitala gaje, sada prijateljski.

Zurio je kroz prozor prema moru.

– Nekako se loše osjećam, rekao je.

– Možda imaš onaj virus koji je Nisse imao, rekla je.

Kimnuo je nezainteresirano. Udruga poduzeća. Znao je točno o čemu će razgovarati. O turistima. Koliko ih je bilo, kako da ih bude još više i kako zadržati one koji su već pronašli put do Vaxholma. Razmatrat će se problem trgovina koje su otvorene samo tih nekoliko kratkih ljetnih mjeseci i iskorištavaju stanovnike. Dobra hrana u Waxholmskom hotelu. Pripreme za božićni sajam, otvoren navečer i vikendom. Svi moraju biti ondje. Svi moraju biti sretni i angažirani. Tako je to uvijek, o kojem god da se vragu radilo. U posljednje je vrijeme bilo puno toga oko umjetnosti. Puno oko župe također. Puno o očuvanju starih kuća i parkova, i ako bi to netko drugi mogao platiti.

Ponovno je uzdahnuo.

– Sada se saberi, rekla je njegova žena.

– Annika Bengtson? Ja sam Rebecka Bjorkstig.

Žena je bila mlada, puno mlađa nego stoje Annika mislila. Sitna, mršava, kao od porculana. Rukovale su se.

– Ispričavam se zbog ovog čudnog mjesta našeg susreta, rekla je Rebecka. – Čovjek ne može biti dovoljno oprezan.

Prošli su kroz pusti hodnik i došli do kombinacije predvorja i bara. Osvjetljenje je bilo štedljivo, atmosfera je podsjećala na onu u državnim hotelima u bivšem Sovjetskom Savezu. Okrugli smeđi stolovi s naslonjačima sa spojenim naslonima za leđa i ruke. Nekoliko je ljudi razgovaralo u suprotnom kutu, ostatak je lokala bio prazan.

Annika je imala surrealan osjećaj starog špijunskog trilera i odjednom je htjela pobjeći. Što radi ovdje?

– Baš dobro da smo se uspjele tako brzo sresti, rekla je Rebecka i

sjela za jedan stol, oprezno pogledavši preko ramena ljude u daljini.

Annika je nešto nečujno promrmljala.

– Hoće li ovo izaći sutra u novinama? – pitala je žena i nasmiješila se s nadom.

Annika je odmahнула glavom, malo joj se vrtjelo, bilo je zagušljivo.

– Ne, ne. Nije sigurno da će uopće išta izaći u novinama. Odgovorni urednik je taj koji odlučuje što će se objaviti.

Spustila je pogled na stol, lažno, pokušala je izbjeći njezin pogled.

Žena je poravnala svoju svijetlu suknju, popravila kosu počesljanu prema natrag.

– O čemu vi pišete? – pitala je pokušavajući uhvatiti Annikin pogled, glas joj je bio jasan i pomalo umoran.

Annika se nakašljala.

– Sada radim na sastavljanju i provjeravanju tekstova, rekla je sasvim iskreno.

– Kakvih vrsta tekstova?

Prešla je rukom preko čela.

– Svih mogućih. Prošlu noć je bilo o orkanu, ranije ovaj tjedan radila sam na slučaju hendikepiranog dječaka za kojeg općina ne želi preuzeti odgovornost...

– Ah! – rekla je Rebecka Bjorkstig i stavila nogu preko noge. – Onda naša djelatnost spada točno u vaše područje rada. Općine su te koje su naši primami nalogodavci. Mogu li dobiti šalicu kave?

Konobar s uprljanom pregačom stvorio se pokraj njih. Annika je kratko kimnula kada je pitao želi li i ona kavu, bilo joj je zlo, htjela je ići kući, otići odavde. Rebecka se ponovno naslonila na zakrivljeni naslon stolice. Oči su joj bile svijetle i okrugle, blage, bezizražajne.

– Mi smo idealna zaklada, ali moramo biti i plaćeni za svoj rad. Cesto su socijalne službe raznih općina u zemlji te koje pokrivaju naše troškove. Na ovome ne zarađujemo ni novčića.

Glas je i dalje bio blag, ali su riječi zvučale oštro.

Nju zanimaju samo novci, pomislila je Annika i pogledala ženu.

Radi ovo da bi zarađivala na ženama i djeci koji žive pod prijetnjom.

Žena se nasmiješila.

– Znam što mislite. Uvjeravam vas da ste u krivu.

Annika je spustila pogled, igrala se čačalicom.

– Zašto ste baš nas nazvali, i baš večeras?

Rebecka je lagano uzdahnula, obrisala vrške prstiju u salvetu koju je imala u torbi.

– Da budem iskrena, samo sam htjela nazvati da se raspitam, rekla je. – Čitala sam u novinama o pustošenjima orkana i vidjela broj telefona u podacima o redakciji. Već smo nekoliko puta razgovarali o tomu da jednom predstavimo našu djelatnost javnosti, tako da bi se moglo reći daje moj poziv bio pomalo spontan.

Annika je progutala slinu. – Nikada nisam čula za vas, rekla je.

Žena se ponovno nasmiješila, kratak prolazan osmijeh, poput propuha u sobi.

– Prije nismo imali mogućnosti da prihvatimo navalu ljudi za koje znamo da će doći kada stvar postane javna, ali sada ih imamo. Danas imamo sredstva i kompetenciju da se proširimo, pa se čini daje važno ne oklijevati. Postoje mnogi koji trebaju našu pomoć.

Annika je izvadila blok i kemijsku olovku iz torbe.

– Recite mi onda koji je vaš cilj.

Žena je ponovno bacila pogled oko sebe, obrisala kutove usana.

– Uključujemo se tamo gdje su tijela vlasti koji nemoćna, rekla je malo zadihano. – Naša je uloga da samo pomožemo ljudima kojima je život stvarno ugrožen da stvore novi život. Tri smo godine radili na tome da sustav profunkcionira. Sada smo sigurni da je tome tako.

Annika je čekala u tišini.

– Kako?

Konobar je došao s njihovom kavom. Bila je siva i gorka. Rebecka je stavila jednu od svojih salveta između šalice i tanjurića, miješala žličicom.

– Naše društvo je toliko u potpunosti kompjutorizirano da nitko ne

može izbjeći nadzoru, rekla je kada je konobar otplovio dalje. – Kamo god da se ti ljudi okrenu, postoje osobe koje znaju njihovu novu adresu, novi broj telefona, novi račun u banci, novi stanarski ugovor. Čak i ako su svi podaci tajni, svejedno postoje u bolničkim papirima, u uredu socijalne službe, u sudu, u popisima poreznih obveznika, registrima dioničkih društava, posvuda.

– Ne može li se to nekako srediti? – pitala je Annika oprezno. – Ne postoji li način da se adrese maknu iz popisa, da se dobije novi broj osobne iskaznice i sve to?

Žena je ispustila još jedan mali uzdah.

– O da, postoje razni načini. Problem je u tome što ne funkcioniraju. Naša je grupa izmislila način da se ljude potpuno izbriše. Znete li da postoji više od šezdeset javnih kompjutorskih registara gdje su u načelu navedeni svi Šveđani?

Annika je promrmljala da ne zna; kava je bila stvarno užasna.

– Prvih pola godine radila sam samo na tome da popišem sve registre. Razradila sam planove i procedure za njihovo zaobilaženje. Pitanja su bila mnogobrojna, odgovori ponekad duboko skriveni. Ova djelatnost, koja je izrasla iz našeg rada, potpuno je jedinstvena.

Posljednja je riječ ostala visjeti u zraku. Annika je progutala gutljaj sivog bućkuriša, malo prolila kada je vraćala šalicu na tanjurić.

– Zašto ste se vi angažirali u svemu tome? – pitala je.

Tišina je bila potpuna.

– I meni su prijetili, rekla je žena.

– Zašto? – pitala je Annika.

Žena se nakašljala, oklijevala, obrisala ruke salvetom.

– Oprostite, ali stvarno ne bih ulazila u to. To je jedan paralizirajući osjećaj. Teško sam radila za svoj novi život, i želim upotrijebiti svoja iskustva.

Annika je gledala Rebecku Bjorkstig, tako hladnu i blagu istodobno.

– Ispričajte mi o svom radu, rekla je.

Rebecka je pažljivo otpila još malo kave.

– Radi se o jedinstvenoj zakladi koju smo odlučili nazvati Raj. To što mi radimo ustvari i nije tako naročito – dajemo ugroženim ljudima natrag njihovu svakodnevicu. Ali za one koji su bili praćeni i znaju što znače teror i strah, za njih je to nova egzistencija – pravi raj.

Annika je pogledala u svoj blok, iznenađena tim banalnim klišeom.

– I kako to postižete?

Žena se malo nasmiješila, samouvjereno i sigurno.

– Rajski vrt je bio zaštićeno mjesto, rekla je. – Bio je ograđen nevidljivim zidovima, gdje zlo nije moglo doći. Tako i mi funkcioniramo. Klijent nam dolazi, prolazi kroz našu zakladu i nestaje iza nepropusne fasade. Jednostavno bude izbrisan. Kada netko pokuša pronaći našega klijenta, kamo god da krene, dolazi samo do jednog velikog, nijemog zida: nas.

Annika je podignula pogled.

– Ali zar se ne bojite?

– Svjesni smo rizika, ali i zakladu Raj je nemoguće pronaći. Imamo nekoliko različitih ureda koje rotiramo. Naši su telefoni priključeni preko druge stanice u drugom okrugu. Ima nas pet koji radimo puno radno vrijeme za zakladu Raj, i svi smo izbrisani. Jedini put u Raj je preko zaštićenog telefonskog broja.

Annika je pogledala tu malenu porculansku ženu koja je nesvjesno vrtjela salvetu oko prstiju. Žena apsolutno nije pripadala ovom okruženju, tako bijela i čista u ovom otrcanom baru s pohabanim namještajem.

– Kako se radi to brisanje?

Netko je uključio stropnu lampu ukoso iza Rebecke Bjorkstig, lice joj je sada bilo u mraku, svijetle, nijeme oči tek crne rupe.

– Mislim da ćemo se sada rastati, rekla je. – Nadam se da razumijete, ali htjela bih malo pričekati prije nego što vam dam ostatak informacija.

Razočaranje pomiješano s olakšanjem, Annika je izdahnula. Rebecka Bjorkstig je uzela karticu iz svoje torbe.

– Možete razgovarati sa svojim odgovornim urednikom i pitati želi li

da pišete o našoj djelatnosti. Zatim me možete nazvati, ovo je naš zaštićeni broj. Valjda ne moram ni spomenuti da morate biti neopisivo pažljivi s tim.

Annika je progutala slinu, promrmljala nešto potvrdno.

– Kada ugovorite objavljivanje, možemo se ponovno sresti, rekla je Rebecka i ustala, malena i svijetla, ali u sjeni.

Annika se blijedo nasmiješila i ustala. Rukovale su se.

– Možda vam se javim, rekla je.

– Oprostite, ali malo mi se žuri, rekla je Rebecka. – Radujem se ponovnom susretu.

Zatim je nestala.

Konobar se pojavio kraj stola.

– To bi bilo pedeset pet kruna za kavu.

Annika je platila.

U taksiju na putu natrag u redakciju misli su joj otplovile. Predgrađa su klizila pokraj nje iza prljava prozorskog stakla: industrijske zone s limenim zgradama, grozni neboderi, autoceste s crvenim svjetlima.

Kako je zapravo izgledala Rebecka Bjorkstig? Annika je shvatila da je već zaboravila, sjećala se samo nečeg neuhvatljivog.

Ljudi pod prijetnjom, zlostavljane žene. Ako postoji nešto o čemu ne bi trebala pisati, onda je to ovo. Bila je diskvalificirana za vječnost.

Što je ono bilo što je rekla o rajskom vrtu? Annika je tražila u sjećanju, ali nije uspijevala. Uzela je svoje bilješke, listala, pokušala pročitati u mutnom, žutom osvjetljenju autoceste.

Daje zagrađen nevidljivim zidom gdje zlo nije moglo doći.

Ponovno je spustila blok i za trenutak ugledala katnice u Blakulli.

A zmija? pomislila je Annika. Odakle je ona došla?

Berit Hamrin je sjedila na svojem mjestu u redakciji kada se vratila. Annika joj je prišla i zagrlila je.

– Dvostruko ubojstvo? – pitala je.

Berit se nasmiješila.

– Ništa nije bolje od malog mafijaškog rata, rekla je.

Annika je skinula jaknu, pustila je da padne na pod.

– Jesi li jela?

Sišle su u kantinu Sedam štakora i uzele današnji meni.

– Radiš na nečemu? – pitala je Berit slažući sendvič.

Annika je uzdahnula.

– Valjda će i noćas biti malo orkana, rekla je. – A i bila sam vani i našla se s jednom ženom koja mi je ispričala jako čudnu priču.

Berit je zainteresirano podignula obrve dok je kušala zapečeni krumpir.

– Čudne priče znaju biti jako zabavne, rekla je. – Molim te, dodaj mi sol.

Annika se protegnula unatrag i uzela poslužavnik sa soli i paprom sa stola pokraj njihova.

– Žena tvrdi da postoji zaklada koja se zove Raj i koja pomaže ženama i djeci koji žive pod prijetnjom da počnu novi život.

Berit je zadovoljno kimnula.

– Zvuči uzbudljivo. Je li to istina?

Annika je oklijevala.

– Nemam pojma, nisam uspjela sve saznati. Direktorica je bila vrlo ozbiljna. Čini se da su izgradili cijelu nekakvu konstrukciju da izbrišu ljude pod prijetnjom.

Uzela je sol od Berit i posolila svoju porciju.

– Misliš li... da bi bio neki problem ako ja malo provjerim tu priču? – pitala je oprezno.

Berit je neko vrijeme žvakala. – Ne, uopće ne, rekla je. – Misliš zbog Svena? – Annika je kimnula, odjednom nije imala glasa. Njezina je starija kolegica uzdahnula.

– Znam da misliš na to, ali opet, ne može te taj događaj zauvijek isključiti iz normalnog novinarskog posla. To je bio nesretan slučaj, imaš i papire koji to potvrđuju.

Nije ostalo ništa što bi se moglo reći, Annika je gledala u svoj tanjur

i rezala list salate na rezance.

– Samo obavijesti glavne, rekla je Berit. – Lakše je dobiti da se članci objave ako ovi gore misle da su to bile njihove ideje.

Annika se nasmiješila, žvačući salatu. Jele su u toploj, mekoj tišini.

– Jesi li bila u Frihamnu? – pitala je Annika kada je odmaknula tanjur i dohvatila čačalicu.

Berit je ustala.

– Kavu?

– Crnu.

Donijela je dvije kave.

– Užasna priča, rekla je kada je stavila šalicu pred Anniku. – Dečki su vjerojatno bili Srbi, policija pretpostavlja da se radi o jugo-mafiji. Boje se da će sada izbiti pokolj.

– Neki tragovi?

Berit je uzdahnula.

– Teško ih je doznati, rekla je. – Tehničari su bili ondje sve dok se nije smračilo, okrenuli su svaki kamen da pronađu kakav trag i metke.

Annika je puhnula u kavu.

– Možemo li upotrijebiti one fine klišeje? Pogubljenje? Obračun u podzemlju? Policija se boji gangsterskog rata?

Malo su se nasmijale.

– Vjerojatno sve skupa, rekla je Berit.

Zapisala je svoje informacije oko zaklade Raj, a zatim ju je Jansson poslao da pročisti tekstove oko praćenja orkana. Sve je jasnije osjećala dugačku noćnu smjenu, stalno je trljala oči kako ne bi propustila koje slovo. Srećom daje onaj veliki dokument o hendikepiranom dječaku bio lektoriran i gotov da ga se stavi u novine, četiri stranice o tome kako je socijalna uprava prekršila općinski zakon i nije dala djetetu skrb na kakvu je imao pravo. Ovo će biti mirna noć, možda i premirna.

Nešto prije ponoći ostatak je noćnog tima sišao dolje jesti. Annika je ostala u redakciji, javljala se na telefone i pratila vijesti TT-a, osjećajući

olakšanje što ne mora ići s njima. Kada je grupa nestala, oklijevala je trenutak, birajući da padne u komu ili da provjeri neke stvari. Tako je sjela na Janssonovo mjesto, on je bio uvijek priključen na Internet, i preko Yehooa potražila zakladu Raj. Računalo je zujalo i razmišljalo, nije pronašlo ništa. Provjerila je samo Raj, pronašla neke stvari, jednu reklamnu agenciju, nekog pastora u Vetlandi koji je imao vlastitu stranicu, film s Leonardom DiCapriom, ništa o organizaciji koja pomaže ženama i djeci pod prijetnjom.

Vratila se na svoje mjesto, pogledala izvještaj TT-a. Nije bilo nikakvih ekskluzivnih vijesti. Nazvala je interni broj arhiva na trećem katu, oni su imali dokumentaciju o zakladama koju je Švedska porezna uprava izdala pod nazivom Obvezno plaćanje poreza. Naručila ju je, ali dok se portir odlučio otpuzati dolje, nije joj se više dalo čitati. Hodala je uokolo, trljala oči, umorna, zasićena, nezainteresirana. Ponovno je sjela na svoje mjesto, sa željom daje smjena gotova pa da ne mora biti tu. Znajući istodobno da će brojiti sate do trenutka kada ponovno mora doći tu samo da ne mora biti kod kuće. Osjetila je lagan pritisak u prsima, besmislenost ju je pri tiskala.

– Sjolander, povikala je. – Da napravim nešto? Tablicu s podacima o povij estu jugo-mafije?

Pričao je na telefon, ali je podignuo palčeve.

Annika je zažmirila, progutala slinu, ponovno se vratila do Janssonova mjesta i uključila se u računalni registar, potražila jugo i mafija.

Sudeći prema isječcima, grupe jugoslavenskih kriminalaca postoje već nekoliko desetljeća na raznim mjestima u Švedskoj u velikim gradovima i u manjim mjestima. Njihova je glavna djelatnost krijumčarenje i preprodaja droge, koriste se često restoranima kao kulisom, ali u posljednje vrijeme djelatnost se promijenila. Kada je vlada prije nekoliko godina u dva navrata užasno povisila poreze na cigarete, mnogi su krijumčari s droga prešli na cigarete. Jedna šteka cigareta mogla se kupiti za između trideset i pedeset kruna u istočnoj Europi gdje su licencno proizvodili Prince i Blend. Zatim su bile

prevezene ili izravno u Švedsku, ili preko Estonije.

Annika je sjedila u tišini i čitala što je pronašla, a zatim otišla do Sjolandera. Završio je razgovor i sada je pisao, kažiprsti su mu bjesomučno udarali tipke na računalu.

– Hoćemo li tvrditi da se radi o ubojstvu među jugo-mafijom? – pitala je.

Sjolander je teško uzdahnuo.

– Pa, – rekao je, – to je pitanje načina pisanja. U svakom slučaju, to je ubojstvo među kriminalcima, neka vrsta mafijaškog obračuna.

– Možda se u ovom slučaju ne bismo trebali ograničiti samo na jednu zemlju? – pitala je Annika. – Postoji gomila tih grupa koje ovdje rade već godinama. Da napravim jedan mali niz raznih bandi i njihovih omiljenih prijestupa?

Sjolander je ponovno pripremio kažiprste.

– Možeš.

Annika se vratila do svog mjesta i nazvala svoj izvor. Tavio se nakon prvog signala.

– Radiš dokasno, ustvrdila je Annika.

– Tesu te maknuli s leda? – pitao je policajac.

– Ne, rekla je Annika. – Još uvijek jedem govna. Imaš li vremena za nekoliko kratkih?

Muškarac je zastenjao.

– Imam dva tipa ovdje, – rekao je, – prostrijeljena kroz mozak.

– Toj, rekla je Annika. – Zvuči bolno. Tesi li siguran da su Tugići?

– Zaboravi to, rekao je Q.

– OK. Nekoliko općenitih pitanja o raznim etničkim bandama. Što rade... Tužnoamerikanci?

– Nemam vremena.

Annika se pravila daje žalosna.

– Samo malo? – cendrala je.

Policijski se inspektor počeo grohotom smijati.

– Kokain, rekao je. – Iz Kolumbije. Zapljena se povećala više od sto

postu prošle godine.

– Baltičke države? – pitala je Annika zapisujući kao luda.

– Dio njih cigarete. Puno ukradenih auta. Mislimo da će Švedska postati tranzitna zemlja za trgovanje ukradenim vozilima. Auti koji bivaju ukradeni u Italiji i Španjolskoj voze se kroz cijelu Europu ravno u Švedsku, a zatim trajektima dalje do Baltičkih zemalja i Rusije.

– OK, još grupa, ti ih znaš bolje od mene.

– Turci su se bavili heroinom, ali su im zadnjih godina kosovski Albanci preuzeli tu djelatnost. Rusi peru novce, do sada su uložili pola milijarde u nekretnine ovdje. Tugići su najveći na polju švercanja cigareta i alkohola. Dio kasina i zaštitarskih društava. Katkad se koriste ugostiteljskom djelatnošću kao paravanom. Te li to dosta? – Samo daj još, rekla je Annika.

– Bande na motorima rade na utjerivanju novaca i bave se plaćenim kriminalom. Oni su Šveđani i iz drugih skandinavskih zemalja. Porno-mafiju isto vode Šveđani, da, pa to znaš...

– Ha-ha-ha, rekla je Annika suho.

– Oni koji su u privrednom kriminalu gotovo su svi Šveđani. Cesto surađuju u različitim grupama, pljačkaju tvrtke, mučkaju s prijavom poreza, takve prijevare. Neki se koriste plaćenicima. Imali smo nekoliko gambijskih bandi koje su preprodavale heroin.

– Dobro, rekla je Annika. – To mi je dosta za tablicu s osnovnim podacima.

– Uvijek mi je drago da mogu pomoći, rekao je mrzovoljno i spustio slušalicu.

Annika se nasmiješila. Stvarno je bio srce.

– Što radiš? – pitao je Jansson s plastičnom šalicom u ruci.

– Stvaram, rekla je Annika.

Napisala je podatke u tablicu, dodala svoje ime i ostavila tekst u serveru za pohranjivanje tekstova.

– Idem malo van, rekla je.

Jansson nije reagirao.

Besmislenost ju je ponovno stegnula oko grudi.

Žena je kašljala, duboko, šuplje. Glava ju je užasno boljela, bolno pulsiranje u rani na čelu. Malo se smrzavala i po tome je procijenila svoju temperaturu na malo više od trideset osam – sumnjala je na bakterijsku upalu bronhija ili pluća. Za ručkom je uzela prvi antibiotik širokog spektra. Sjajne crvene brojke na radio-budilici pokraj kreveta pokazivale su da je vrijeme za još jedan.

Posrćući, izvukla se iz kreveta, zadrhtala od hladnoće, otvorila kutiju s lijekovima i tražila. Našla je antibiotike ispod zavoja, uzela je nekoliko Paracetamola protiv temperature. Tablete su bile stare, s njom su još od Sarajeva, rok upotrebe istekao je prije nekoliko godina. Što se može, nije imala izbora.

Ponovno se uvukla u krevet, mogla bi i pokušati odspavati da joj bude bolje.

Ali san nije dolazio. Neuspjeh ju je grizao. Scene su joj se odigravale ispred očiju, ljudi su umirali, navirale su misli koje nije mogla nadzirati, temperatura je rasla. Na kraju je došao on, taj maleni dječak, ruke ispružene, uvijek kao u usporenom filmu, trči, više, smrt u očima.

Ustala je izivcirana, zakašljala, popila pola litre vode. Mora se riješiti ovog sranja prije nego što je nađu. Nema vremena biti bolesna.

Zatim se pribrala. Što je prehlada prema onome što se moglo dogoditi? More joj je prekrilo glavu, ledeno i teško, tama i bol. Potisnula je paniku, prisilila tijelo da se kreće, plivala pod površinom što je dalje mogla od mola, uzela zraka, ponovno zaronila. Valovi su je bacili tih zadnjih metara prema molu na drugoj strani luke, ramenom je udarila u beton, okrenula se i vidjela ga kako zuri u površinu vode, crna sjena nasuprot žuto osvijetljenom skladištu.

Izvukla se iz vode u naftnoj luci. Ostala je ležati između dva žuta stupa i nakratko izgubila svijest, strah i adrenalin su potisnuli besvjesnost. Otišla je u zaklon i provjerila sadržaj svoje torbe. Nakon nekoliko pokušaja uspjela je postići da joj proradi mobitel i naručila je

taksi u naftnu luku Louddens. Zatim je glupi vozač nije htio pustiti u auto jer je bila tako mokra, ali izborila se i odvezao ju je u ovaj oronuli motel.

Zažmirila je, prešla rukom preko očiju.

Vozač taksija je problem. On je se sigurno sjeća. I, ako mu dobro plate, vjerojatno će je otkucati.

Trebala bi otići odavde. Spakirati stvari i već noćas napustiti sobu.

Odjednom je znala da joj se žuri. Ustala je, sada malo sigurnija na nogama, tablete su počele djelovati, navukla je svoju zgužvanu odjeću. Kaput je još uvijek bio malo vlažan po džepovima.

Upravo je stavila lijekove u torbu kada se začulo kucanje na vratima. Srce joj je bilo u grlu, tiho je i ubrzano disala.

– Aida?

Glas je bio tih i nježan, prigušen iza vrata. Igra mačke i miša.

– Znam da si tu, Aida.

Zgrabila je torbu i uletjela u kupaonicu, zaključala vrata, popela se na kadu, otvorila mali prozor. Ušao je hladan vjetar. Bacila je torbu van, skinula kaput i gurnula ga kroz otvor. U tom se času začuo prasak razbijena stakla u sobi. – Aida!

Uzela je zalet, bacila se van kroz otvor, zaštitila se rukama i napravila kolot kada je pala na tlo. Kroz otvoreni se prozor začuo udarac na vrata kupaonice, zvuk slomljenog drveta. Navukla je kaput, zgrabila torbu i počela trčati prema autocesti.

Ponedjeljak, 29. Listopada

SIŠLA JE NA ZADNJOJ STANICI AUTOBUSA LINIJE 41. IZDAHNUVŠI, GLEDALA je autobus kako odlazi i nestaje iza niske zgrade administracije. Sve je bilo mirno, nigdje čovjeka na vidiku. Dan

se spremao odustati, povući se prije nego što je i došao. Nije joj nedostajao.

Stavila je torbu na rame i prešla nekoliko metara, ogledala se oko sebe. Obuzeo ju je čudan osjećaj među tim kućama i skladištima. Ovdje završava Švedska. Jedan znak lijevo pokazivao je smjer prema Talinu, Klaipedi, Rigi, St. Petersburgu, prema novim ekonomijama, mladima demokracijama.

Kapitalizam, mislila je Annika. Vlastita odgovornost, privatizacija. Je li to rješenje?

Okrenula je lice prema vjetru, zaškiljila. Sve je bilo sivo. More. Molovi, kuće, kranovi. Hladan ostatak oluje. Zatvorila je oči, pustila daje vjetar vuče.

Imam sve što sam oduvijek željela, mislila je. Ovako želim živjeti svoj život. Sama sam izabrala. Nemam koga kriviti.

Pogledala je ravno u vjetar, oči su joj zasuzile. Ravno naprijed ležao je ured Stockholmske luke – lijepa, stara zgrada od cigle s prolazom, terasama i cilindričnim limenim krovom u različitim razinama. Iza zgrade su se prema nebu uzdizali golemi poljoprivredni silosi poput sraštenih penisa. Pristanište za Estoniju bilo je lijevo, nakon toga samo voda. Nadesno je bio lučki zaljev s kranovima i skladištima s obje strane.

Podignula je ovratnik jakne, zategnula šal i polako krenula prema uredima. Jedan je talinski trajekt bio ondje, izgledao je divovski iza kuće. Vrata Baltika prema zapadu.

Kada je skrenula iza ugla uredske zgrade, vidjela je policijsku blokadu. Plavo-bijela traka njihala se na vjetru tamo kod silosa, osamljena i smrznuta. Nikakvih policajaca nije bilo na vidiku. Zastala je i promatrala poluotok koji se protezao ispred nje. Ovo je zasigurno srce luke. Područje je bilo dugačko nekoliko stotina metara, s velikim skladištima na suprotnim stranama. Sasvim u daljini, iza policijskih traka, naziralo se parkiralište za prikolice teretnjaka. Jedini ljudi koje je

vidjela bile su figure u jarkožutim prslucima ondje pokraj prikolica.

Krenula je polako prema policijskim trakama, pogledala prema ogromnim silosima. Iako je bila na zemlji, zbog visine joj se činilo da ima vrtoglavicu. Vrhovi su dodirivali nebo bez oštrih granica, sivo nasuprot sivom. Slijedila ih je pogledom dok bedrima nije dodirнула rastezljive trake.

Između silosa je bio uzak prostor do kojega svjetlost nije dopirala. Tu je završio život onih muškaraca. Treptala je u mraku da privikne oči, jedva je nazirala crne mrlje koje su bile njihova krv. Tijela su ležala na početku prolaza, nisu bila skrivena u sjenama.

Okrenula je leđa smrti i ogledala se oko sebe. Nizovi velikih reflektora bili su postavljeni duž molova. Cijelo je lučko područje tijekom noći potpuno osvijetljeno, osim mjesta baš među silosima.

Ako već nekoga hoćeš ubiti, zašto bi ga ostavio ležati u svjetlosti reflektora? Zašto ga ne odvući do sjena?

Naravno, to ovisi o tome koliko ti se žuri, pomislila je. Spustila je pogled, zatoptala nogama i huknula u ruke, prljava voda je zaprskala. Šugava zima. Iza ograđenog područja nalazi se skladište s rekvizitima švedske televizije, je li to tu?

Zaobišla je ogradu. Stvarno se smrzavala, kiša je bila sitna, ali oštra zbog ledenih vjetrova s mora. Omotala je još jednom šal oko glave i krenula prema vodi, pratila ogradu koja je predstavljala granicu prema Baltiku. Jedan teretnjak, koji je vidio i bolje dane, stajao je s druge strane i ispuštao ispušne plinove. Navukla je šal preko nosa. Ograda je završavala velikim vratima, točno ispred postrojenih prikolica. Tri su carinika provjeravala današnji predzadnji teretnjak, zadnji zagađivač okoliša nalazio se iza nje. – Što radite ovdje?

Muškarac je bio crven od hladnoće, nosio je carinsku odoru ispod žuta prsluka. Oči su mu bile bistre i vesele. Annika se nasmiješila.

– Samo sam radoznala. Radim u jednim novinama i čitala sam o ubojstvu koje se ovdje dogodilo, rekla je i pokazala preko ramena.

– Ako ćete nešto pisati, mogu vas odvesti našem predstavniku za

tisak, rekao je carinik prijateljski.

– Ne, ne, ja ne pišem članke, samo provjeravam jesu li drugi točno napisali. Zato je ponekad dobro doći i vidjeti kako to izgleda, tako da znam rade li novinari dobro.

Carinik se nasmijao.

– Onda imate puno posla, rekao je.

– Isto kao i vi, pretpostavljam, rekla je Annika.

Rukovali su se i upoznali.

– Uskoro je gotovo za danas? – pitala je Annika i pokazala zadnje vozilo koje je upravo dotutnjalo do ograde.

Muškarac je lagano uzdahnuo.

– Barem za mene, rekao je. – Bila je malo gužva zadnjih dana, s ograđenim područjem tamo i sve to. Pa onda još sve te cigarete. – Annika je podigla obrve. – Danas se nešto posebno dogodilo?

– Jutros smo zaplijenili jednu lažnu hladnjaču s cigaretama posvuda: u dnu, u krovu, sa strane. Izvadili su svu izolaciju i napunili taj prostor cigaretama.

– Opa, rekla je Annika. – Kako ste to otkrili?

Carinik je slegnuo ramenima.

– Odvinuli smo jedan lim sa stražnje strane vozila, ondje je bilo malo izolacije, ali bila je tanka. Iznad je bio još jedan lim, a onda cigarete.

– Koliko?

– U jednom teretnjaku ih je bilo petsto tisuća u podu i petsto tisuća u krovu, i isto toliko sa strane. Sve skupa bi to bilo preko dva milijuna, pa izračunajte, jedna kruna po cigareti.

– Isuse, rekla je Annika.

– Ali to zapravo nije ništa prema svemu što dolazi. Cigarete se krijumčare koliko god hoćeš. Bande su prestale s drogom i umjesto toga rade s duhanom. Otkako je država povisila poreze, cigarete im donose istu dobit kao da se radi o heroinu, ali uz puno manji rizik. Za drogu vrijednu milijune kruna dobiješ zatvor dok ne istruneš, za cigarete gotovo da nema kazne. Koriste se dvostrukom folijom, podom sa

šarkama, šupljim čeličnim gredama... – Dosjetljive varalice, rekla je Annika. – Bez dvojbe, rekao je carinik. Annika se odlučila. – Znete li tko su bili ubijeni? – Čovjek je odmahnuo glavom. – Ne. Nikada ih prije nisam vidio. – Annika je širom otvorila oči. – Znači, vidjeli ste ih?

– Da. Ondje su ležali kada sam došao. Prostrijeljenih glava.

– Kako užasno, rekla je Annika.

Carinik je napravio grimasu, zatoptao nogama da se zagrije.

– Evo, vrijeme je da zatvorimo dućan. Još vas nešto zanima?

Annika se osvrnula oko sebe. – Samo što se nalazi u onim kućama. – Carinik joj je pokazao.

– Skladište osam, rekao je. – Sada je prazno. Dvojka tamo izaje terminal za Talin i carina. Za svu robu iz Talina moraju prvo tamo pokazati papire prije nego što dođu do nas. – Kakve papire?

– Transportni nalog, svaka kutija i njezin sadržaj moraju biti popisani. Zatim dobiju jedan ovakav koji onda pokažu nama.

Izvadio je jednu žarkožutu papirnatu traku sa žigovima, potpisima i slovima IN.

– I vi provjeravate svaku stvar? – pitala je Annika.

– Većinu, ali sve ne stignemo.

Annika se nasmiješila s razumijevanjem.

– Kada preskočite koje vozilo?

Carinik je uzdahnuo.

– Ako čovjek otvori stražnja vrata i vidi samo sanduke i kutije od poda do stropa, može se desiti da nemamo snage za to. Da bismo to provjerili, morali bismo ga odvesti tamo u sedmicu, na područje za kontejnere i sve istovariti, sve izvaditi uz pomoć viljuškara. Imamo carinike koji su izučeni vozači viljuškara, ali nema nas baš toliko mnogo.

– Ne, naravno, rekla je Annika.

– Onda imamo zapečaćene kamione, one koji samo prolaze kroz Švedsku zapečaćeni. Nitko ne smije uzimati, dodavati ili mijenjati robu sve dok transport ne stigne u zemlju koja to preuzima.

– Jesu li to oni na kojima piše TIR?

Kimnuo je.

– Postoje i druge varijante pečaćenja, ali TIR je najpoznatija.

Annika je pokazala.

– Što sve ove prikolice tu rade?

Okrenuo se i pogledao prema parkiralištu s prikolicama.

– Ondje je roba koja je na putu prema baltičkim državama i koja čeka brod, ili stvari koje su carinjene i čekaju daljnji transport po Švedskoj.

– Mogu li se iznajmiti mjesta ondje?

– Ne, ondje samo ostave stvari. Nitko nema točnu informaciju čega ondje ima. Ili zašto. Ili koliko dugo. Može biti bilo što. – Možda neka prokrijumčarena kutija cigareta? – Najvjerojatnije. – Nasmiješili su se jedno drugom.

– Oprostite što sam vam oduzela vrijeme i hvala, rekla je Annika.

Zajedno su krenuli prema izlazu iz luke. Kada su se našli točno pokraj policijskih zapreka, uključili su se reflektori i rasprostrti svoju nemilosrdnu svjetlost preko područja.

– Stvarno tragično, rekao je carinik. – Mladi dečki, još nisu napunili dvadeset godina.

– Kako su izgledali? – pitala je Annika.

– Ti dečki nisu imali pojma kakva zima može biti, rekao je carinik. – Zasigurno su se smrzavali kao drek, imali su fine kožne jakne i traperice. Ništa na glavi ili rukama. Tenisice. – Kako su ležali?

– Gotovo jedan na drugome, obojica s rupom u glavi.

Carinik se kucnuo posred tjemena. Annika je zastala.

– Zar nitko nije ništa čuo? Zar noću nema neakvih čuvara? – Psi su u svim skladištima, osim u osmici koja je prazna. Laju kao ludi ako tko pokuša ući. Krade i provale su se značajno smanjile otkada su počeli to sa psima, ali oni nisu baš neki svjedoci. Zapravo ne znam je li tko čuo pucnjeve. Pa bilo je orkansko nevrijeme.

Razmijenili su posjetnice i pozdravili se. Annika je brzo otišla do

autobusne postaje pokraj oznake za trajekt Talin-Kalpeida-Riga-St. Petersburg. Toliko se smrzavala daje počela cvokotati. Samoća ju je obgrlila, teška i mokra. Stajala je na postaji, siva figura koja se stapala sa sivom pozadinom. Bilo je prerano da ode do redakcije, prekasno da ode kući, previše praznine da bi imala snage razmišljati.

Kada se 76-ica odjednom pojavila iza SVEX-ove zgrade administracije, poslušala je svoj nagon. Umjesto da se busom 41 vrati na Kungsholmen, krenula je dolje u Stari grad. Izašla je na Slottsbackenu i vijugala uličicama prema Tyska brinken. Kiša je prestala, vjetar popuštao. Vrijeme je stalo među kamenim kućama, buka prometa sa Skeppsbrona je zamrla, njezini su koraci tupo odjekivali po ledu na kamenim pločama ulica. Brzo se mračilo, boje su se mijenjale u žutom sjaju kovanih svjetiljki, reducirane na mrlje u uskim krugovima svjetla. Crne kovane svjetiljke. Boja cigle. Blistavi ručni rad malenih uokvirenih stakala na prozorima s lukovima. Stari grad je bio jedan drugi svijet, drugo vrijeme, eho iz prošlosti. Naravno daje Anne Snapphane uspjela doći do stana u potkrovlju pokraj njemačke crkve. Iznajmljen iz druge ruke, ali – stan. Bila je kod kuće i spremala se kuhati tjesteninu. – Izvadi posudu. Ima dosta i za tebe, rekla je čim je pustila Anniku unutra i zaključala vrata za njom. – Čemu mogu zahvaliti? – Bila sam malo vani, upravo dolazim iz Frihamna.

Annika se spustila na stolac ispod kosog stropa u maloj kuhinji, udahnula toplinu i pare od kuhanja špageta. Besmislenost je izbljedjela, praznina se ispunila brbljanjem Anne Snapphane koje se pojačavalo i stišavalo; Annika je jedva odgovorila.

Sjele su jedna nasuprot drugoj, umiješale maslac, sir i soju s tjesteninom. Sir se istopio, stvorio žilave krakove među rezancima. Annika je vrtjela svoju vilicu i gledala kroz prozor. Krovovi, dimnjaci i terase ocrtavali su crne obrise nasuprot tamnoplavom zimskom nebu. Odjednom je shvatila kako je gladna; jela je dok joj nije nestalo daha i popila veliku pivsku čašu Cole.

– Zar nije jutros bilo neko ubojstvo u Frihamnu? – rekla je Anne,

stavila zadnji zalogaj u usta i napunila vodom aparat za kavu.

– Dva, jučer ujutro, rekla je Annika i stavila svoj tanjur u stroj za pranje suda.

– Baš super, – rekla je Anne, – kada si ponovno postala reporterka?

Točila je vodu u Bodumov aparat za kavu.

– Nemoj prebrzo donositi zaključke. Led je deblji nego što bi itko mogao pretpostaviti, rekla je Annika i otišla prema stropnim gredama u dnevnoj sobi.

Anne Snapphane ju je slijedila s poslužavnikom s dvjema šalicama, kavom i vrećicom gumenih bombona.

– Ali opet si počela pisati? Za ozbiljno, mislim?

Sjele su na sofu, Annika je progutala slinu.

– Ne. Samo nisam mogla ostati kod kuće. Dvostruko ubojstvo je ipak dvostruko ubojstvo.

Anne je napravila grimasu, puhnula u vruću kavu, srknula.

– Kako ti se da, rekla je. – Sreća da se kužim u ženske odnose i modu i poremećaje u prehrani.

Annika se nasmiješila.

– Kako ide?

– Urednik misli daje *Ženski kauč* neopisiv uspjeh. Ja nisam baš tako oduševljena. Cijela redakcija radi dok ne padnu mrtvi, svi mrze voditeljicu, a redatelj vara ženu s voditeljicom projekta.

– Koja vam je gledanost? Milijun?

Anne Snapphane je sažalno pogledala Anniku. – Draga moja, – rekla je, – pričamo o satelitskom TV svemiru. Dio gledatelja. Doći do ciljane publike. Samo bezlični kanali državne televizije pričaju o brojkama.

– Zašto onda stalno pišemo o tome? – rekla je Annika i otvorila vrećicu s bombonima.

– Otkud ja znam, rekla je Anne. – Valjda ne znate za bolje.

A *Ženski kauč* neće nikada postati ništa naročito ako ne dobijemo neke prave novinare u redakciju.

– Zar je tako loše? Zar neće početi netko novi? – rekla je Annika i

natrpala usta.

Anne Snapphane je glasno zastenjala.

– Michelle Carlsson. Nema pojma ni o čemu, ali je abnormalno luda za kamerama. – Annika se nasmijala. – Nije li to definicija cijele TV-branše?

– O da, – rekla je Anne, – samo se drži tako umišljeno. Urednici tabloida bi trebali biti tiho.

Anne je uključila TV, upala točno u špicu vijesti nacionalnog programa.

– I evo! Pretencioznost uživo, rekla je.

– Tiho, – rekla je Annika, – da čujem imaju li nešto o ubojstvu u luci.

Vijesti su počele posljedicama orkana u južnoj Švedskoj. Lokalna redakcija u Malmou je bila vani i snimila uništene autobusne postaje i otpuhane krovove štala i razbijene izloge. Jedan se čovjek, s kapom Udruge seljaka, zabrinuto češao po vratu dok je promatrao svoj uništeni staklenik, rekao je nešto na skonskom dijalektu, što bi zapravo trebali prevesti na švedski. Zatim se slika prebacila u elektranu gdje je njihov predstavnik s podočnjacima tvrdio da rade sve što je u njihovoj moći kako bi svi korisnici dobili struju tijekom večeri. Neki broj kućanstava je pogođen nevremenom u pokrajinama Skane, Blekinge, Smaland.

Annika je tiho uzdahnula. Kako grozno dosadno.

Zatim je slijedila procjena štete i radilo se o milijunima i milijunima. Jedna je žena poginula u Danskoj kada joj je drvo palo na automobil.

– Zar u Danskoj imaju šume? – rekla je Anne Snapphane.

Annika je umorno pogledala svoju prijateljicu s krajnjeg sjevera.

– Zar nisi nikada bila južnije od svoje ćelave uzvisine? – rekla je.

Slijedilo je obvezno brbljanje uz arhivske snimke iz Cečenije i Kosova. Ruska armija je bla-bla-bla, a Obrambena vojska Kosova je bla-bla. Kamere su prelazile preko bombardiranih zgrada i prljavih izbjeglica na kamionima.

– Fućka im se za tvoje ubojstvo, rekla je Anne Snapphane. – Nije

moje, rekla je Annika. – Sjolanderovo je. – Nakon kratke vijesti o nečemu što je rekao premijer slijedio je izvještaj uživo o ubojstvima u luci. Voditelj je pričao dok su prikazivali slike prostora među silosima. Imali su otprilike iste informacije koje su *Večernje novine* objavile u izdanju koje je otišlo u tisak prije dvanaest sati.

– Kako ti TV-reporteri nikada ništa novo ne doznaju, rekla je Annika. – Imali su cijeli dan i nemaju ništa.

– Takve stvari im nisu prioritet, rekla je Anne.

– Ljudi na televiziji zaglavili su u pedesetim godinama, rekla je Annika. – Zadovoljni su ako idu slike i ako se čuje. Fućka im se za novinarstvo; ili ne znaju kako dobro raditi. TV reporteri su bezvrijedni.

– Amen, rekla je Anne. – Božji dar novinarstvu je progovorio. Ma daj, pojela si sve bombone? Baš si mi mogla i ostaviti nekoliko. – Sorry, rekla je Annika posramljeno. – Moram ići. – Ostavila je Anne pod gredama i krenula ulicom Stora Nvgatan prema Norrmalmu. Zrak više nije bio oštar, samo svjež i čist. Nešto se probudilo u njoj, htjela je zapjevati. Stajala je i pjevušila, čekajući da se upali zeleno na prijelazu kod Riddarhuseta i Visokog suda, kada je neki malen čovjek prošao lijevo od nje.

– Vozim se na biciklu od Huddingea, rekao je djedica, a Annika je poskočila.

Bio je potpuno iscrpljen od umora. Cijelo mu se tijelo treslo, nos mu je curio.

– O, kako daleko, rekla je Annika. – Bole li vas noge?

– Nimalo, rekao je stari, počele su mu teći suze. – Mogao bih još toliko voziti.

Bilo je zeleno. Kada je Annika počela prelaziti, stari je krenuo za njom. Spoticao se iza nje, viseći nad biciklom. Annika gaje dočekivala.

– Kamo ćete sada? – pitala je.

– Na vlak, prošaptao je. – Vlakom kući.

Pomogla mu je preko Tegelbackena i prema kolodvoru. Nije imao ni novčića, Annika mu je platila kartu.

– Imate li koga tko se brine za vas kada dođete doma? – pitala je.

Čovjek je odmahnuo glavom, bale su letjele.

– Nedavno sam otpušten, rekao je.

Ostavila gaje na klupi pokraj kolodvora, s glavom na prsima i biciklom naslonjenim na nogu.

Slika je bila velika i protezala se preko sredine novina. Osnovna je boja bila zlatnožuta, svjetlucava, motiv oštar i jasan. Policajci u svojim teškim kožnim jaknama, crni profili, sjajna bjelina kola hitne pomoći, ozbiljni muškarci u sivoplavom s malim alatima u rukama, otpaci, stube, ginekološki stol.

A onda mrtvaci, beživotni, skvrčeni i crni. Bili su tako veliki dok su živjeli, toliko su puno mjesta zauzimali. Tako su maleni izgledali na tlu, smeće kojeg se lako riješiti.

Zakašljala je, tresla se. Temperatura joj je porasla tijekom dana. Antibiotici izgleda nisu pomagali. Boljela ju je rana na čelu.

Moram se odmoriti, mislila je. Moram spavati.

Spustila je novine, nagnula se natrag na jastuke. Odmah se pojavio onaj osjećaj padanja koji je prethodio snu, unatrag, ubrzani udisaji, traženje rukohvata. A zatim dječak, njegov strah i krik, njezina beskrajna nedostatnost.

Otvorila je oči, širom. S druge strane zida smijali su se gosti konferencije. Stigla je u hotel istodobno kada i pun autobus i uspjela ući kao jedan od sudionika. To ju je tada spasilo, ali sada više nije bilo dovoljno. Ako tijekom noći njezini stari lijekovi ne počnu djelovati, morat će potražiti liječničku pomoć. Misao ju je plašila, tada će je biti tako lako naći. Popila je malo vode, ruka ukočena i teška, pokušala se ponovno usredotočiti na članak.

Obračun u podzemlju. Jugoslavenska mafija. Nema osumnjičenih, ali postoje tragovi. Okrenula je list. Slika vozača taksija.

Zastala je, izoštrila pogled, s naporom se uspravila i naslonila na jastuke.

Vozač taksija, onaj koji je nije htio pustiti u svoj fini auto. Prepoznala gaje. Jedan je reporter razgovarao s njim. U članku je ispričao kako je tijekom noći vozio jednu ženu iz luke, bila je mokra kao miš. Policija želi stupiti u kontakt sa ženom kako bi je ispitali.

Ispitali.

Ponovno je potonula u jastuke, zatvorila oči, brzo disala.

Što ako je traže! Onda sigurno ne bi mogla potražiti liječničku pomoć.

Glasno je zastenjala, disala teško i isprekidano, policija je traži.

Ne paničari, mislila je. Nemoj hysterizirati. Možda me uopće ne traže.

Prisilila se da se smiri, s naporom usporila svoj puls i disanje.

Kako doznati da li je traže? Nije mogla nazvati i pitati, onda bi je našli za petnaest minuta. Mogla bi nazvati i malo ispipati situaciju, praviti se da ima informaciju i pokušati dobiti policajca da se izbrblja.

Ponovno je glasno zastenjala, podignula novine da pročita ostatak teksta. Novinarka. Novinari ponekad uvećavaju stvari, domišljaju se, izmišljaju, ali isto tako bi mogli znati više nego što su napisali.

Jako se zakašljala. Ovako više ne može. Treba joj pomoć. Uzela je novine i ponovno pročitala ime.

Sjolander.

Posegnula je za telefonom.

Annika je napola skinula jaknu kada ju je Sjolander pozvao mašući slušalicom.

– Neka vražja cura treba pomoć. Možeš?

Annika je zažmirila. To je za nju. Prihvatiti igru, pridružiti se.

Žena s druge strane zvučala je umorno i bolesno, imala je jak akcent.

– Trebam pomoć, dahtala je.

Annika je sjela, odjednom ponovno prazna, trebala joj je kava.

– On me traži, rekla je žena. – Lovi me.

Zatvorila je oči da ne vidi reakciju, nagnula se naprijed i naslonila na stol.

– Ja sam izbjeglica iz Bosne, rekla je žena. – On me pokušava ubiti.

Dragi Bože, zar je nesreća cijelog svijeta njezina odgovornost?

Žena je nešto promrmljala, zvučalo je kao da gubi svijest.

– Halo, rekla je Annika i otvorila oči. – Kako vam je?

Žena je počela plakati.

– Bolesna sam, rekla je. – Ne usudim se ići u bolnicu. Jako se bojim da će me naći. Zar mi ne možete pomoći?

Annika je tiho zastenjala, pogledom tražila nekoga u redakciji kome bi mogla prespojiti poziv. Nije bilo nikoga.

– Jeste li nazvali policiju? – rekla je.

– Ubit će me ako me nade, prošaptala je žena. – Nekoliko me puta pokušao ubiti. Ne mogu više bježati.

Ženino zadihano disanje odjekivalo je u slušalici. Annika je osjetila kako gubi snagu.

– Ja vam ne mogu pomoći, rekla je. – Ja sam novinarka, pišem članke. Jeste li nazvali dežurnu socijalnu službu? Ili neku udrugu za zaštitu žena?

– Frihamn, prošaptala je žena. – Oni mrtvi u Frihamnu. Mogu vam ispričati o njima.

Annikina je reakcija bila fizička. Štucnula je i ispravila se.

– Kako? Što?

– Ako mi kažete što vi znate, reći ću vam što ja znam, rekla je žena.

Annika je oblizala usnice, tražila pogledom Sjolandera, nije ga nigdje vidjela.

– Možete doći ovamo, dahtala je žena. – Nemojte nikome reći kamo idete. Nemojte ići taksijem. Nemojte nikome reći tko sam ja.

Jansson je stajao ispred nje kada je spustila slušalicu.

– Ubojstva u Frihamnu, objasnila je.

– Zašto to Sjolander nije preuzeo? – pitao je Jansson.

– Neka žena je nazvala, rekla je Annika.

– Aha, rekao je Jansson i javio se na svoj telefon.

– Idem tamo, rekla je. – To će potrajati.

Jansson joj je mahnuo da može ići.

Annika je uzela sa sobom Žute stranice imenika i od sina Torea Branda na porti dobila službeno vozilo bez oznaka. Spustila se dizalom do garaže, nakon malo zbunjenosti pronašla auto. Naslonila je imenik na upravljač i tražila hotel. Stvarno daleko, još jedno predgrađe u kojem nikada nije bila.

Promet je bio rijedak, cesta skliska. Vozila je oprezno, nije imala nikakve namjere poginuti noćas.

– Bit će u redu, mislila je. – Ići će to.

Pogledala je kroz prozor prema nebu.

Netko me gleda, pomislila je, osjećam to.

Thomas je isključio brbljanje vijesti, našao se u žestokoj debati, birao dalje i došao do sapunice s američkog Juga, zatim MTV-a, *gz Ve it to me baby, aha aha*. Uhvatio se kako bulji u grudi cura, njihove trbuhe obojene u zlatno, lepršave uvojke.

– Ljubavi!

Eleonor je zatvorila ulazna vrata za sobom i otresla snijeg s čizama.

– U dnevnom boravku u podrumu, uzvratilo je, brzo promijenio program, ponovno vijesti.

– Bože kakav dan, rekla je njegova žena kada se spustila stubama, izvukla svilenu bluzu iz suknje, otkopčala sedefna puceta na rukavima i spustila se pokraj njega na sofu.

Povukao ju je sebi i poljubio u uho.

– Previše radiš, rekao je.

Otkopčala je kopču i raspustila kosu.

– Tečaj menadžmenta – , rekla je. – Znaš daje to bilo večeras. Spomenula sam to nekoliko puta.

Pustio ju je, ponovno posegnuo za daljinskim.

– Naravno, rekao je.

– Je li bilo pošte?

Ustala je i krenula prema hodniku, nije odgovorio. Čuo je kako

njezina stopala u najlonkama škripe po lakiranoj površini stuba, škrip-škrip-škrip. Zvuk trganja omotnice, ladica s računima koja se otvorila i zatvorila, vrata ormarića ispod sudopera gdje se stavljaio papir za recikliranje.

– Je li tko zvao? – povikala je.

Nakašljao se.

– Ne.

– Nitko?

Tiho je uzdahnuo.

– Da, moja mama.

– Što je htjela?

– Pričati o Božiću. Rekao sam joj da ću razgovarati s tobom i nazvati je poslije.

Ponovno se spustila niza stube, škrip-škrip, u ruci sendvič s nemasnim sirom.

– Bili smo kod njih prošle godine, rekla je. – Ove godine je red na moje roditelje.

Uzeo je TV-program sa stolića, listao po recenzijama filmova.

– Kako bi bilo da ove godine jednostavno ostanemo kod kuće? – rekao je. – Mogli bismo tu imati božićni ručak. Mogli bi doći i tvoji i moji roditelji.

Napeto je žvakala sendvič s integralnim kruhom.

– Tko bi to sve sredio, jesi li razmišljao o tome?

– Pa postoji *catering*, rekao je.

Ostala je stajati pokraj sofe, pogledala ga s mrvicama kruha u kutovima usana.

– Catering? – rekla je. – Tvoja mama uvijek radi hladetinu od svinjske glave, moja mama radi svoju salamu s bijelim lukom, a ti pričaš o cateringu?

Ustao je odjednom izivciran.

– Onda zaboravi, rekao je i prošao pokraj nje ne pogledavši je.

– Štoje s tobom? – rekla je njegovim leđima glasom koji je zahtije-

vao odgovor. – Više ti ništa nije dobro! Što ne valja s našim životom?

Zastao je na pola stuba, pogledao je. Tako lijepa. Tako umorna. Tako daleka.

– Naravno da možemo otići do tvojih roditelja, rekao je.

Okrenula se, sjela sasvim na kraj sofe i promijenila program.

Pogled mu se zamaglio, kamen u grudima otvrdnuo.

– Je li u redu ako malo otvorim prozor? – pitala je Annika i krenula prema prozoru.

– Ne! – viknula je žena i potonula natrag u krevet.

Annika se zaustavila u pola pokreta, osjećajući se glupom i nespretnom, stavila je natrag zavjese. Soba je bila u tami, siva i nezdrava, smrdjela po groznici i sluzi. U jednom se kutu nazirao pisaći stol sa stolicom i svjetiljkom, upalila ju je, privukla stolicu krevetu, skinula jaknu. Žena je izgledala stvarno bolesno, trebala bi imati nekoga da se brine za nju.

– Što se dogodilo? – pitala je Annika.

Žena se odjednom počela smijati. Skvrčila se kao fetus i histerično se smijala dok nije počela plakati. Annika je čekala osjećajući se nelagodno, stavila je ruke na koljena, nesigurna.

Još jedna tek otpuštena, pomislila je.

Tada je žena utihnula, smirila se zadihana i pogledala Anniku. Lice joj se sjajilo od suza i znoja.

– Ja sam iz Bjeljine, rekla je tiho. – Jeste li čuli za Bjeljiniu?

Annika je odmahнула glavom.

– Ondje je počeo rat u Bosni, rekla je žena.

Annika je tiho čekala nastavak. Nije ga bilo. Žena je zatvorila oči, disanje joj je postalo teže, činilo se da gubi svijest.

Annika se oprezno nakašljala, nesigurno gledajući bolesnu ženu u krevetu.

– Tko ste vi? – pitala je glasno.

Žena se trgnula.

– Aida, rekla je. – Zovem se Aida Begović.

– Zašto ste ovdje? – Prate me.

Ponovno je disala ubrzano i plitko, na granici svijesti. Annikin osjećaj nelagode se pojačao.

– Zar nemate nikoga tko bi se brinuo o vama? – Bez odgovora, dragi Bože, da pozove hitnu pomoć? Annika je prišla krevetu, nagnula se nad ženom. – Kako vam je? Da nazovem nekoga? Gdje stanujete, odakle ste?

Odgovor je bio prigušen.

– Fredriksberg u Vaxholmu. Više ne mogu tamo otići. Odmah bi me našao.

Annika je otišla do svoje torbe, izvadila blok i olovku, zapisala Fredriksberg, Vaxholm i praćena. – Tko bi vas našao? – Jedan čovjek. – Koji čovjek? Vaš muž? – Nije odgovorila, borila se za dah. – Što ste mi htjeli ispričati o Frihamnu? – Bila sam ondje. – Annika je zurila u ženu. – Kako to mislite? Vidjeli ste ubojstvo?

Odjednom se sjetila članka u novinama, vozača taksija kojega je Sjolander našao. – To ste vi! – rekla je.

Aida Begović iz Bjeljine se uspjela uspraviti u krevetu, prislonila je jastuke na uzglavlje i naslonila se.

– I ja sam trebala biti mrtva, ali sam pobjegla. – Žena je bila zažarena u licu, kosa joj je bila mokra od znoja. Imala je veliku posjekotinu na čelu, obraz joj je bio plav. Gledala je Anniku, crnim, dubokim očima, bez dna. Annika je ponovno sjela, usta su joj bila potpuno suha. – Što se dogodilo?

– Trčala sam i pala, pokušala sam se sakriti, najednom dugačkom teretnom pristaništu bila je gomila smeća. Onda sam trčala, pucao je, skočila sam u vodu. Bila je tako hladna, zato sam se razboljela.

– Tko je pucao?

Zažmirila je, oklijevala.

– Moglo bi biti opasno za vas da to znate, rekla je. – Već je i prije ubijao.

– Kako to znate? – pitala je Annika.

Aida se umorno nasmijala, s prstima na čelu.

– Recimo da ga dobro poznam.

Stara poznata priča, mislila je Annika.

– Tko su oni ubijeni muškarci?

Aida iz Bjeljine je otvorila oči.

– Oni nisu važni, rekla je.

Annikina je nesigurnost prešla u čistu i brzu razdražljivost.

– Kako nisu važni? – rekla je. – Dva mladića koja su ustrijeljena u glavu?

Žena ju je pogledala.

– Zna li koliko je ljudi umrlo u Bosni za rata?

– To nema veze s ovim, rekla je Annika. – Sada razgovaramo o Frihamnu u Stockholmu.

– Mislite li da ima neke razlike?

Zurile su jedna u drugu, u tišini. Ženine su oči prazne od groznice vidjele previše toga. Annika je prva odmaknula pogled.

– Možda nema, rekla je. – Zašto su ubijeni?

– Što vi znate? – pitala je Aida iz Bjeljine.

– Ne puno više od onoga što je pisalo u novinama. Da su ljudi vjerojatno Srbi, imali su srpsku odjeću. Nikakvih identifikacijskih dokumenata, nikakvih otisaka prstiju. Interpol je već stupio u vezu s Beogradom. Policija vas traži.

– Imaju li tjeralicu?

Pitanje je bilo kratko i napeto, Annika ju je pažljivo promatrala.

– Ne znam, rekla je. – Mislim da imaju. Zašto ih sami ne kontaktirate i pitate?

Žena ju je pogledala kroz izmaglicu groznice.

– Ne razumijete, rekla je. – Ne znate moju situaciju. Ne mogu razgovarati s policijom. Ne sada. Što znate o ubojici?

– Podzemlje, tvrdi policija.

– Motiv?

– Neka vrsta obračuna među kriminalcima, baš kako je i pisalo. Što vi zapravo znate o tome?

Aida Begović iz Bjeljine je zatvorila oči i malo se odmarala.

– Ne smijete reći da ste razgovarali sa mnom.

– U redu, rekla je Annika. – To spada pod zaštitu izvora. Nijedna služba ne smije istraživati tko ste vi, to je povreda zakona.

– Ne razumijete, to bi moglo biti opasno za vas. Ne smijete napisati što sam rekla, onda bi oni znali da vi znate.

Annika je promatrala ženu, oklijevala, nije odgovorila, nije htjela ništa obećati. Žena se ponovno uspravila i naslonila na jastuke.

– Jeste li bili ondje? Jeste li vidjeli tegljače kod mora?

Annika je kimnula.

– Jedan nedostaje, rekla je Aida iz Bjeljine. – Jedan teretnjak pun cigareta, ne samo sakrivenih u podu, nego cijeli teret, pedeset milijuna cigareta, pedeset milijuna kruna.

Annika je zadrhtala.

– Bit će još ubojstava, čovjek čiji je to teret neće dopustiti lopovima da se izvuku.

– On je taj koji vas lovi?

Žena je kimnula.

– Zašto?

Zažmirila je.

– Ja sve znam, rekla je.

Sjedile su neko vrijeme u tišini, sve dok se nije začulo kucanje. Aida iz Bjeljine je potpuno probljedjela. Kucanje se ponovilo. Nježan glas, taman i muževan, gotovo šapat.

– Aida?

– To je on, prošaptala je žena. – Obje će nas ubiti.

Izgedalo je kao da će se onesvijestiti svakog časa.

Anniki se odmah zavrtjelo u glavi. Ustala je, soba joj se vrtjela, napravila je jedan teturav korak.

Novo kucanje.

– Aida?

– Sada ćemo umrijeti, rekla je žena ravnodušno.

Annika je vidjela kako je spustila glavu i počela moliti.

Ne, pomislila je Annika. Ne ovdje, ne sad.

– Dođite, prošaptala je, izvukla ženu iz kreveta i ostavila je u kupaonici, zatim bacila unutra njezinu odjeću, skinula svoju majicu, stavila je ispred grudi i otvorila vrata.

– Da? – pitala je iznenađeno.

Muškarac je bio visok i lijep, odjeven u crno i držao je ruku u jakni.

– Gdje je Aida? – rekao je sa slabim akcentom.

– Tko? – rekla je Annika zbunjeno, suha usta, puls joj je odzvanjao u glavi.

– Aida Begović. Znam daje ovdje.

Annika je progutala knedlu, zatreptala prema svjetiljci na stropu i povukla majicu prema bradi.

– Imate pogrešan broj sobe, rekla je Annika i zadrhtala. – Ovo je moja soba. Ispričavam se, ali ne osjećam se baš dobro. Bila sam... u krevetu.

Muškarac je zakoračio naprijed, stavio lijevu ruku na vrata pokušavajući ih otvoriti. Annika je automatski podmetnula nogu s druge strane da ga zadrži. U tom su se trenutku otvorila vrata sobe pokraj. Desetak pripitih sudionika konferencije iz Telijina informatičkog odjela isteturalo je u hotelski hodnik.

Veliki u crnom je oklijevao, Annika se prisilila udahnuti i povikala.

– Odlazi odavde! Gubi se! – Histerično je pokušavala ponovno zatvoriti vrata. Nekoliko je sudionika konferencije zastalo, osvrnulo se.

– Gubi se! – vikala je Annika. – Pomozite mi, pokušava ući! – Dva tipa iz Telije su se isprsilila i okrenula prema Anniki. – Što se to događa? – pitao je jedan.

– Oprosti ljubavi, rekao je muškarac i pustio vrata. – Možemo poslije nastaviti razgovor.

Okrenuo se na peti i brzo otišao prema ulazu. Annika je zatvorila

vrata, bilo joj je zlo od straha.

Dragi Bože, dragi Bože, daj da živim.

Noge su joj tako drhtale daje bila prisiljena sjesti na pod, ruke su joj drhtale, povraćalo joj se. Otvorila su se vrata kupaonice. – Je li otišao?

Annika je kimnula bez riječi, Aida iz Bjeljine je zašmrcala. – Spasili ste mi život. Kako ću vam ikada moći... – Moramo odavde, – rekla je Annika, – obje, što je brže moguće. – Ustala je, isključila stolnu svjetiljku i počela skupljati svoje stvari u mraku.

– Čekajte, rekla je Aida. – Moramo pričekati dok ne ode. – Ostat će i čekati nas, rekla je Annika. – Kvrugu, kvragu! – Borila se da zadrži suze. Žena je oteturala do kreveta i legla. – Ne, rekla je.

– On misli daje prevaren. Platilo je i sada će provjeriti je li izvor netko kome se može vjerovati.

Annika je tri puta duboko udahнула; samo mirno, smiri se. – Kako je mogao znati da ste tu? – rekla je. – Jeste li nekome rekli za ovo mjesto?

– I jučer me našao, shvatio je da nisam mogla dospjeti jako daleko. Ima ljude koji traže. Pogledajte je li otišao.

Annika je obrisala kutove očiju i provirila iza zavjesa. Dolje na parkiralištu vidjela je muškarca s još dvojicom. Zajedno su sjeli u auto pokraj njezina i odvezli se.

– Otišli su, rekla je Annika i pustila zavjese. – Dođite, idemo. – Ponovno je uključila svjetiljku, navukla jaknu, stavila olovku u torbu, podignula blok s poda, leđa su joj bila znojna, ruke hladne. – Ne, rekla je Aida iz Bjeljine. – Ja ću ostati. Neće se vratiti. – Annika se ispravila, osjetila kako joj se lice zažarilo. – Kako znate? Pa on je opasan! Odvest ću vas na avion ili na vlak. – Žena je zatvorila oči.

– Vidjeli ste ga, rekla je. – Zna da traži Aidu iz Bjeljine. Ne može me ubiti ovdje, ne večeras. Nikada ne radi nešto čime bi riskirao da ga uhite. Umjesto tog uhvatit će me sutra, ili dan poslije.

Annika se ponovno spustila na stolac, stavila blok na koljena, blok koji je imala u jednom drugom hotelu u drugom predgrađu.

– Imate li se gdje sakriti? – pitala je.

Aida je odmahнула glavom.

– Imate li koga tko bi se mogao brinuti o vama?

– Ne usudim se otići u bolnicu.

Annika je progutala slinu, oklijevala.

– Možda postoji način, rekla je. – Možda postoji netko tko vam može pomoći.

Žena iz Bosne nije odgovorila.

Annika je listala po svom bloku, tražila, i nije pronašla što je tražila.

– Postoji jedna zaklada koja pomaže ljudima poput vas, rekla je Annika i sada počela kopati po torbi, na samom dnu ležala je posjetnica.

– Nazovite ovaj broj još večeras.

Zapisala je tajni broj Raja na ceduljicu i stavila je na noćni stolić.

– Kakva zaklada? – pitala je žena.

Annika je sjela pokraj bolesnice, zagladila kosu, pokušala zvučati mirno i prisebno.

– Ne znam točno kako to funkcionira, ali moguće je da vam ovi ljudi mogu pomoći. Oni brišu ljude tako da nestanu. – Ženine su oči nepovjerljivo sjale. – Kako nestanu? – Annika se pokušala osmjehnuti.

– Ne znam točno. Nazovite ih večeras, tražite Rebecku, recite da sam vas ja uputila.

Ustala je.

– Čekajte, rekla je Aida. – Želim vam zahvaliti.

S naporom je izvukla veliku torbu koja je ležala pod krevetom, četvrtastu, s ručkom i remenom, i velikom metalnom bravom koja se otvarala ključem.

– Želim vam dati ovo, rekla je Aida iz Bjeljine i pružila Anniki zlatni lančić, debeo poput lanca, s dva nepravilno raspoređena privjeska.

Annika je ustuknula, znojila se u jakni, htjela je otići.

– Ne mogu uzeti takav dar, rekla je.

Aida se nasmiješila, prvi put, tužno.

– Više se nikada nećemo vidjeti, rekla je. – Posramit ćete me ne uzmete li moj dar.

Oklijevajući, Annika je uzela lanac, težak i masivan.

– Hvala, promrmljala je, stavila je u torbu. – Sretno.

Okrenula se, pobjegla od te bolesne žene, ostavila je da sjedi u krevetu s velikom torbom u naručju.

Parkiralište je bilo prazno. Žurno je hodala po asfaltu, koracima koji su zvučali sitno, nesigurno, prelagano. Brzo je pogledala preko ramena, nitko je nije vidio da ulazi u službeni auto. Izašla je na autocestu, provjerila retrovizor, skrenula na prvom izlazu, parkirala iza jedne benzinske crpke, čekala, provjerila, odvezla se u polaganim krugovima natrag u Stockholm.

Nitko je nije pratio.

Kada je parkirala u garaži novina, ostala je sjediti u autu još nekoliko minuta, naslonila se na upravljač, prisiljavajući se da joj se normalizira disanje.

Već dugo nije bila tako prokleta prestrašena.

Već više od dvije godine.

Veliki je muškarac u crnoj odjeći laganim zahvatom provalio vrata sobe u hotelu gdje su se održavale konferencije daleko u predgrađu. Osjećao je po zraku daje na pravom mjestu. Smrdjelo je po izmetu i strahu. Mrak je unutra bio razlomljen, jedna je svjetiljka vani, na parkiralištu oslikavala bijele šare na stropu. Zatvorio je vrata za sobom; zatvorila su se uz tihi klik. Ušao je u sobu, ugledao krevet. Uključio svjetlo.

Prazno.

Razbacana posteljina, rola toaletnog papira na noćnom ormariću, uglavnom sav je namještaj odgovarao standardima.

Bijes gaje zapljusnuo poput vala i potpuno ispraznio. Spustio se na krevet, stavio ruke na gomilu papirnatih maramica. Na podu kraj njegove noge ležala je mala kutija. Podigao ju je, pročitao što piše na ambalaži.

Prazna kutija antibiotika, tekst na srpskom.

To je morala biti ona, zacijelo je bila ovdje.

Ustao je, tri puta šutnuo krevet prije nego što je popustio.

Kurvo. Naći ću te ja.

Pregledao je cijelu sobu, centimetar po centimetar, ladicu po ladicu, provjerio koševе za smeće, ormare, izvukao pisaći stol i podnožje kreveta.

Ništa.

Zatim je izvadio nož i počeo sustavno parati posteljinu, pokrivač, jastuke, madrac kreveta, stolice, zavjese od tuša, bio je na rubu eksplozije od unutarnjeg pritiska.

Sjeo je na rub kade, naslonio čelo na hladnu oštricu noža.

Bila je ovdje, izvoru se moglo vjerovati. Kvragu, kamo je sada otišla? Uskoro će svi pričati o njemu, on koji nije mogao naći tu pičku. Trebao je provaliti unutra kada je bila tu, ali nije imao sreće, oni prokleti gosti u hodniku, ona švedska kurva.

Uspravio se.

Švedanka, tko je sad ona? Nikada je prije nije vidio. Pričala je bez naglaska, i mora da poznaje Aidu. Odakle? I što je tu radila? Kako je ona umiješana?

Odjednom je zazvonio mobitel u njegovu unutrašnjem džepu. Rastvorio je jaknu, izvadio mobitel, usput pogladio oružje. – Molim?

Dobre vijesti, konačno dobre vijesti. Napustio je sobu, izašao iz hotela, nitko ga nije vidio.

Annika Bengtzon ušla je bez kucanja, spustila se u njegovu staru sofу ne reagiravši na smrad.

– Dobila sam jednu dojavu o kojoj bih htjela razgovarati s tobom što je prije moguće, rekla je. – Imaš li sada vremena? – Izgledala je umorno, gotovo bolesno.

– Izgleda kao da nemam puno izbora, rekao je Anders Schyman razdraženo.

Duboko je udahнула, polako ispuhala zrak.

– Oprosti, – rekla je, – malo sam izvan sebe. Baš sam bila vani na jednom proklesito neugodnom...

Izvukla se iz jakne.

– I Jučer navečer sam se sastala s jednom ženom koja se zove Rebecka. Ona je direktorica jedne potpuno nove djelatnosti, zaklade koja se zove Raj. Oni pomažu ljudima kojima se prijete smrću da dođu do novog života, ponajprije ženama i djeci. Zvučalo je stvarno uzbudljivo.

– Kako pomažu?

– Potpuno ih izbrišu iz svih registara. Nije mi htjela ispričati točno kako to ide dok ne dobijem potvrdu da će to biti objavljeno.

Schyman ju je promatrao, bila je nervozna.

– Ne možemo dati nikakva takva jamstva dok ne znamo o čemu se radi, znaš to, rekao je. – Jednu takvu djelatnost treba vrlo detaljno istražiti prije nego što pišemo o njima. Ta Rebecka može biti bilo tko, prevarantica, ucjenjivačka, ubojica, to nikad ne znaš.

Pogledala gaje dugim pogledom.

– Hoćeš da ja to provjerim? Mislím, hoćeš da ja...

Ušutjela je, progutala slinu. Shvatio je na što je ciljala.

– Slobodno se ponovno nađi s njom i reci da smo zainteresirani. Naprotiv, ne mislim da će ti ta priča oduzimati vrijeme i snagu od tvog noćnog posla.

Ustala je sa sofe i umjesto toga sjela na jednu od stolica za posjetitelje pokraj njegovog pisaćeg stola.

– Moraš se riješiti te proklete sofe, rekla je. – Zašto ne tražiš nekoga daje iznesu?

Stavila je svoj blok na stol. Oklijevao je trenutak, a zatim se odlučio biti iskren.

– Znam što želiš. Da te oslobodim tvog noćnog posla i pustim da ponovno budeš reporter.

Naslonio se, završivši misao:

– To sada nije moguće.

– Zašto ne? – rekla je brzo. – Radim noćnu već godinu i tristo šezdeset tri dana. Stalan posao još od presude. Mislim da sam odradila svoje. Želim pisati. Zapravo.

Preplavio gaje neugodan osjećaj umora. Želim. Hoću. Zašto ja ne mogu. Razmažena djeca, njih preko dvjesto, koji stalno hoće da bude po njihovu, čiji su članci ili radni zadaci ili plaća uvijek najvažniji na svijetu. Nije ju mogao sada postaviti na drugo mjesto, ne sada u vrijeme reorganizacije.

– Poslušaj me, rekao je. – Sada nije prilika. Vjeruj mi.

Nekoliko gaje sekundi pažljivo promatrala, zatim je kimnula.

– Kužim, rekla je, ustala i krenula, s torbom i jaknom zgužvanom u naručju.

Anders Schyman je uzdahnuo kada je zatvorila vrata.

Pod je sjajio, svježije ispoliran, tama je vibrirala od kompjutorskih monitora. Ledeno su plava lica posvetila svu koncentraciju virtualnoj stvarnosti, tipkovnice su pjevale, klik klak-klik-klok, miš lovio preko zaslona, grickao, uhvatio, mijenjao, brisao. Jansson je bio na telefonu, pušio i histerično udario po tipkama, fućkalo mu se za prostoriju za pušače. Ispustila je svoje stvari na pod pokraj noćnog deska i otišla na WC, pustila vodu da joj teče preko ručnih zglobova, smrznuta do kosti.

Zažmirila je i vidjela muškarca pred sobom, lijepog crnog, s rukom pod jaknom, ubojicu. Nije se sjećala što je rekla, što je on rekao, sjećala se samo svoje nespretnosti i paralizirajućeg straha.

Zašto baš ja? mislila je. Zašto uvijek ja?

Obrisala je ruke, promatrala svoje tužno lice u zrcalu.

Baka, pomislila je. Sutra mogu otići do bake i spavati, odmarati se, živjeti.

Lagano olakšanje, puls joj se vratio u tijelo i ruke. Pritisak u prsima malo je popustio.

Raj, mislila je, možda bih ipak mogla pokušati srediti priču oko

zaklade Raj. Možda neću biti u Lycke bou cijeli odmor, možda ću malo i pisati.

Nasmiješila se za sebe, možda bi dojava o zakladi mogla biti prekretnica. Moći će provjeravati informacije, raditi zapravo. Schyman bi trebao...

Odjednom se smrzla, ponovno pritisak težak poput željeza.

Schyman! Što ako je bio u pravu? Što ako je Rebecka lažljivica, prevarantica? Stavila je ruku na usta i zadrhtala. Dragi Bože, Aida iz Bjeljine, a ona je već poslala ljude u Raj!

Hladnoća se ponovno proširila, preuzela cijelo tijelo.

Isuse Bože, kako je mogla napraviti nešto tako glupo? Preporučiti nešto o čemu nije ništa znala?

Ušla je u kabinu i sjela na školjku, vrtjelo joj se i bila je umorna. Zar ne postoje granice njezinoj gluposti?

Udahnula je pokušavajući se pribрати.

Što sam ustvari napravila? Koji je izbor imala Aida Begović? Da ja nisam bila ondje, Aida bi već bila mrtva.

Ustala je, otišla do umivaonika i popila vode iz pipe, vidjela kako joj lice gori u zrcalu.

S druge strane, kako je mogla biti sigurna u to? Možda je i Aida lažljivica, luđakinja. Možda se i ona obično vozi biciklom od Huddingea do Stockholma dok se ne sruši, bez novaca da se vrati kući. Onaj lijepi u crnom je možda njezin brat koji ju je htio vratiti obitelji.

Zažmirila je, s potiljkom na pločicama, nekoliko puta duboko udahnula.

Nitko neće nikada saznati. Nitko neće nikada otkriti što je učinila. Aida je bila u pravu. Više se nikada neće sresti.

Ako Raj funkcionira, ona će nestati, zauvijek.

Ako ne, onda će umrijeti.

Postoji način da se provjeri je li Aida znala o čemu govori.

Annika je otišla do svog mjesta, nazvala Q-a.

– Večeras stvarno nemam vremena, rekao je njezin policijski izvor.

– Jeste li našli tegljač? – pitala je brzo.

Duga tišina, zaprepaštena. – Znam da ga tražite, rekla je.

– Kako si kvragu mogla znati za tegljač? – pitao je. – Upravo smo saznali daje nestao, nismo stigli ni izdati nalog za traganje. – Izdahnula je. Aida nije lagala.

– Imam svoje izvore, rekla je.

– Pa ti postaješ sve više kao duh, rekao je Q. – Jesi li vidovita? – Nije mogla glasno se ne nasmijati, malo preglasno.

– Mislim ozbiljno, rekao je Q. – Ovo nije igra. Pazi s kim pričaš o ovome.

Smijeh je zamro.

– Kako to misliš?

– Svima koji znaju daje tegljač nestao gadno se piše, uključujući tvoj izvor.

Zažmirila je, progutala knedlu.

– Ja znam.

– Što znaš?

– Što vi znate?

Tiho je uzdahnuo.

– Ovo je daleko od kraja, rekao je.

– Bit će još ubojstava, rekla je Annika tiho.

– Pokušavamo ih spriječiti, ali smo u velikom zaostatku, rekao je Q.

– Što mogu napi sati?

– Kamion, ili točnije rečeno tegljač, to možemo pustiti u javnost. Napiši da znamo daje nestao, s teretom cigareta nepoznate vrijednosti.

– Pedeset milijuna, rekla je Annika.

Disao je u slušalicu.

– Znaš više od mene, ali vjerujem ti.

– Tko su bili muškarci? – pitala je.

– Još uvijek ne znamo.

– Moj izvor kaže da nisu bili važni. Što misliš daje time mislila? –
Kratka tišina.

– Znači tvoj izvor je žena? Znaš daje tražimo. Ona je možda trebala biti treća žrtva, našli smo krv najednom teretnom pristaništu kraj mjesta ubojstva.

Tišina.

– Bengtzon, jebemu, daj se pazi.

I onda je spustio slušalicu.

Ostala je sjediti nekoliko sekundi slušajući šum linije, s neodređenim osjećajem neugode.

– Štoje to bilo? – pitao je Jansson.

– Samo sam nešto provjeravala, rekla je i otišla do redakcije Crne kronike.

Sjolander je gugutao na telefon; razdraženo ju je pogledao. Sjela je na rub njegova pisaćeg stola, točno kako je on obično sjedao na njezin.

– Ubojstva u Frihamnu. To će biti priča u nastavcima. Nestao je tegljač pun krijumčarenih cigareta, policija već čeka na sljedeće ubojstvo.

Urednik Crne kronike kimnuo je s poštovanjem.

– Dobre informacije, rekao je. – Hoćeš to sama napisati?

– Radije ne bih, rekla je. – Ali to je istina, dobila sam to od dvije strane. Jedna je policija.

– *Mailaj* mi to što imaš, rekao je.

– Možda potpunije informacije o mafiji koja se bavi cigaretama?

Već je podignuo slušalicu, podignuo palac.

Utorak 30. Listopada

ANNIKA JE LEŽALA POTPUNO BUDNA I BULJILA U STROP, RASPUCAN I SIV. Sumrak iza bijelih zavjesa obavještavao je daje vrijeme za ručak, i daje oblačno. Začudo, osjećala se naspavanom, nije ju ništa boljelo.

Okrenula se na bok, pogled joj se zalijepio za posjetnicu koju je stavila na noćni ormarić – Rebeckin telefonski broj. Odluka je došla sama od sebe, samo se uspravila u krevetu i nazvala, impulzivno, radoznala.

Zvonilo je. Zvučalo je kao sasvim običan telefonski signal, a ne zaštićen ili izbrisan. Napeto je čekala.

– Raj!

Bio je to glas starije žene.

– Ahm, zovem se Annika Bengtzon i trebala bih Rebecku.

– Samo trenutak...

Šum telefonske linije, uobičajena tišina, koraci koji su se približavali, povlačenje vode u WC-u, napeto je slušala. Za sada je rad u zakladi Raj zvučao sasvim normalno.

– Annika? Baš mi je drago da ste nazvali!

Veseli glas, blag i pomalo otegnut.

Annika je osjetila svoje oduševljenje, gotovo je zaboravila taj škakljajući osjećaj.

– Htjela bih ponovno razgovarati s vama, rekla je. – Kada imate vremena?

– Ovaj tjedan teško, dolazi nam nekoliko novih klijenata. I sljedeći tjedan smo isto vrlo zauzeti.

Oduševljenje je splasnulo, sranje.

– Zašto ste nas nazvali ako nemate vremena razgovarati? – rekla je Annika mrzovoljno.

Ponovno tišina, šum linije.

– Rado ću se naći s vama kada budem imala vremena, rekla je Rebecka hladno, neutralno. – A kada će to biti?

– Imam sastanak u Stockholmu u četrnaest sati. Možemo se naći malo prije. To je jedina rupa koju imam.

Annika je pogledala na svoju budilicu.

– Sada? Danas?

– Ako vam to odgovara.

Legla je sa slušalicom na uhu.

– Naravno, rekla je.

Nakon stoje spustila slušalicu, ostala je još neko vrijeme ležati, ispunjena mirnoćom. Na trenutak je svjetlost dolebdjela u sobu, zatreperila. Zatim je odbacila pokrivač u stranu, navukla donji dio trenirke i jaknu s kapuljačom, i sa sapunom i šamponom otrčala dolje do tuša, u zgradi preko puta dvorišta. Voda je bila topla i nježna, oprala je kosu, polako se obrisala, svjetlost se vratila.

Trkom se uspela stubama, skuhalo kavu i pojela jogurt, oprala zube iznad sudopera. Obrisala je malo vode koju je prolila po podu.

Kroz razbijeni prozor u dnevnoj sobi ulazio je hladan zrak. Pomela je staklo i žbuku, pronašla papirnatu vrećicu iz dućana i zalijepila je preko rupe.

Uskoro, mislila je. Uskoro ću znati kako funkcionira Raj.

Uskoro sam kod bake u Lyckebou.

Rebecka je nosila istu odjeću kao i na prošlom sastanku, svijetlu, neutralnu, lan ili mješavina s pamukom. Kosa začešljana unatrag, plava, malo napeta crta oko usta.

Evita Peron koja pomaže siromašnima i slabima, pomislila je Annika. *Don't cry for me, Argentina.*

– Malo sam u gužvi, – rekla je žena, – pa ako bismo mogle požuriti.

Zaljubljena je u hotelske barove, ustvrdila je Annika kada je žena mahnula konobaru da dođe i naručila mineralnu vodu za obje.

– Stigle smo do brisanja, rekla je Annika, nagnula se unatrag, kosa joj je još uvijek bila mokra, mirisala na Wella šampon. – Vi uspijevate napraviti da ljudi nestanu. Kako to ide?

Rebecka je uzdahnula i izvadila salvetu.

– Ispričavam se, – rekla je i obrisala ruke, – ali sada imamo jako puno posla. Upravo smo dobili novi slučaj koji je dosta složen.

Annika je spustila pogled na blok i isprobavala kemijsku. Aida iz Bjeljine, pomislila je.

Konobar je došao s njihovom mineralnom. Pregača mu je bila čista. Rebecka je čekala da ode, baš kao i prošli put.

– Morate znati da se ovdje radi o osobama koje su vrlo uplašene, rekla je. – Neki su gotovo izvan sebe od straha. Ne mogu otići u kupovinu, ili u poštu, ne funkcioniraju kao ljudi.

Odmahnula je glavom misleći na te jadnike.

– To je grozno. Moramo im pomoći sa svime, s praktičnim stvarima poput čuvanja djece, novog stana, posla, škole. I naravno, pružiti im psihološku i socijalnu pomoć, mnogi su u vrlo lošem stanju.

Annika je kimnula i zabilježila, da, to joj je bilo jasno, ponovno se sjetila Aide.

– I što onda radite? – pitala je.

Rebecka je obrisala mrlju sa svoje čaše i otpila malo vode.

– Klijent može stupiti u vezu sa svojim savjetnikom u bilo koje doba dana. Alfa i Omega svega je da netko uvijek može uskočiti kada je najteže.

Prijeđi na stvar, mislila je Annika.

– Gdje žive ti ljudi? Imate li kakvu veliku kuću?

– Raj ima nekoliko svojih zgrada po cijeloj Švedskoj. U načelu smo vlasnici ili ih iznajmljujemo, koristeći se postupcima koji su samo paravan tako da nas se ne može pronaći. Ondje klijenti mogu stanovati neko vrijeme. Svi tretmani se za to vrijeme odvijaju tako da liječnik ne zna identitet pacijenata. Ne vode se nikakvi dnevnici. Umjesto pločice s imenom, klijenti dobivaju pločicu s brojem na koji se moraju odazvati. Zatim, preko Raja, bolnica ili ambulanta sazna koja međuopćinska zajednica treba platiti liječenje, jer klijenti najčešće ne traže pomoć u onom okrugu koji plaća...

Annika je zapisivala, ovo je zvučalo stvarno dobro.

– Koliko dugo možete imati... klijenta kod sebe?

– Koliko je potrebno, rekla je Rebecka, užurbani je glasić bio odlučan. – Ne postoji nikakava gornja granica.

– Ali u normalnom slučaju?

Žena je obrisala kutove usana.

– Ako sve ide po planu, gotovi smo za tri mjeseca.

– I tada ste sredili novi stan, liječničku pomoć, još nešto?

Žena se nasmiješila.

– Naravno. Ima puno toga što mora funkcionirati kada čovjek ulazi u novi život. Na primjer, ovo s plaćom i dječjim doplatkom. Također funkcionira i naša suradnja s bankama. Imamo nekoliko s kojima surađujemo. Klijenti ne moraju imati račun u mjestima u kojima stanuju. Za svaku isplatu plaće i račune banke kontaktiraju Raj koji sređuje transakcije pozivanjem na broj klijenata. Isto tako funkcioniraju suradnje s vrtićima, školama, dječjim poliklinikama, zavodima za socijalno osiguranje, poreznim upravama, sa svima. Mnogi trebaju i pomoć pravnika, to također sređujemo.

Annika je bilježila.

– Znači vi sredite novi posao, novi stan, nove vrtiće, škole, liječnike, advokate, i sve ide preko Raja?

Rebecka je kimnula.

– Ti ljudi nestanu iza zida. Onaj tko traži neku izbrisanu osobu dolazi samo do nas, i to je kraj.

– Od čega žive ti ljudi dok traje postupak brisanja? Vjerojatno ne mogu raditi za to vrijeme?

– Ne, naravno da ne, rekla je Rebecka. – Mnogi su na bolovanju, neki primaju socijalnu pomoć, mnogi imaju djecu pa, naravno, dobivaju dječji doplatok i novce za privremeno uzdržavanje. Pravna pomoć se često bavi pravim sporovima, na primjer oko ispitivanja starateljstva nad djetetom.

Annika je razmišljala.

– Ali, – rekla je, – što ako se progonitelji ne predaju, što onda radite? Možete li pomoći i oko novog matičnog broja?

– Proveli smo šezdeset uspješnih brisanja. Nitko od naših slučajeva nije morao promijeniti identitet. Nije bilo potrebno.

Annika je završila pisanje i spustila kemijsku. Ovo je zvučalo stvarno nevjerojatno. Podignula je pogled i ogledala se po baru. Okrugli stolovi, mesingani detalji. Debeli sag posvuda, oskudno osvjetljenje.

Što nedostaje u toj priči?

Annika je odmahнула glavom.

– Kako možete biti tako sigurni da svi koji dođu govore istinu? Možda su to kriminalci koji žele pobjeći policiji i pravosuđu?

Rebecka ju je ušutkala dok je prolazio konobar.

– Mogu li dobiti novu čašu, ova je prljava? Hvala. Razumijem vaše pitanje. Ali nijedna fizička osoba ne može doći u Raj i tražiti da bude izbrisana. Radimo samo prema nalogu državnih službi. Klijenti nam dolaze putem policije, uprave socijalnih službi, javnog tužiteljstva, Ministarstva vanjskih poslova, ambasada, useljeničkih organizacija i škola.

Annika se počela po glavi. OK.

– Ali ako ste tako tajni, kako oni znaju za vaš rad?

Žena je dobila novu čašu, kockice leda su zazveckale.

– Do sada su nam klijenti dolazili putem kontakata i preporuka. Bilo je slučajeva iz cijele zemlje. Kao što sam rekla, razlog zbog kojeg sam stupila u vezu s vama je taj što se osjećamo doraslima proširiti djelatnost.

Riječi su lebdjele u zraku, Annika ih je ostavila tako nekoliko sekundi.

– Koliko točno novaca dobijete za svoje usluge? – pitala je.

Rebecka se nasmiješila.

– Ništa. Plaćaju nas samo socijalne službe za naše vrijeme dok rješavamo problem i za troškove koje imamo dok tragovi nisu izbrisani. Nemamo nikakvih prihoda od našeg rada. Plaćaju nam samo naše troškove. Iako smo idealna neprofitna djelatnost, moramo biti plaćeni za naš rad.

Da, to je već prije rekla.

– O koliko se točno novaca radi?

Porculanska se ženica sagnula i izvadila nešto iz torbe.

– Evo vam nekoliko brošura o našoj zakladi. Tu ima puno informacija, nije baš stilski sročeno, ali sve osobe u javnim službama s kojima smo imali kontakt su znale za nas na neki način i bile su svjesne naše kompetencije.

Annika je uzela papir. Na vrhu je bila adresa poštanskog pretinca u Jarfalli. Zatim je slijedilo nabranje svih usluga o kojima je Rebecka upravo pričala. Sasvim na dnu je pročitala:

Za informacije o cijenama kontaktirajte nas na adresu i na broj telefona na vrhu.

– Koliko novaca dobijete? – pitala je Annika ponovno.

Rebecka je tražila nešto u torbi.

– Tri tisuće petsto kruna na dan po osobi. To je vrlo niska cijena. Evo, ovdje isto možete vidjeti, rekla je i pružila joj još jedan papir.

Sadržavao je otprilike iste informacije, samo detaljnije.

– Eto, rekla je Rebecka. – Što mislite, je li to vrijedno za objavljivanje?

Annika je stavila papire u torbu.

– Ne mogu sada na to odgovoriti. Prvo moram razgovarati s mojim šefovima i čuti je li to nešto što novine žele pratiti. Zatim moram provjeriti vaše informacije s nekoliko osoba iz službi s kojima ste radili. Možda biste mi već sada mogli dati neka imena?

Rebecka je razmišljala i zgužvala svoju salvetu.

– Općenito gledano, da, rekla je. – Mogla bih to napraviti. Ali morate shvatiti da se radi o vrlo osjetljivim stvarima, sve spada pod povjerljive informacije. Nitko vam neće reći ništa o nama, dok ja ne kažem da može. Zato bih vam poslije dala jedan takav popis.

– Naravno, rekla je Annika. – Kada to bude gotovo, morala bih razgovarati s jednim od vaših klijenata, nekim tko je potpuno izbrisan.

Mlak osmijeh.

– To će već biti teže. Nikada ih nećete naći.

– Možda ih možete zamoliti da me nazovu.

Zenica je kimnula.

– Jasno, to je naravno moguće. Ali oni ne znaju ništa o našim poslovima. Mi im ništa ne otkrivamo, tako da se ne bi mogli odati.

– Ne namjeravam pitati vaše klijente o vašim metodama rada. Želim imati jednu ženu kojoj se prijetilo smrću koja kaže: Raj mi je spasio život.

Prvi put se Rebecka nasmiješila tako da su joj se vidjeli zubi. Bili su maleni i bijeli poput bisera.

– To bih mogla srediti, – rekla je, – imamo puno takvih. Još nešto? Annika je oklijevala.

– Samo jedna stvar, rekla je. – Što vas zapravo tjera da ovo radite?

Rebecka je brzo prekrížila ruke i noge; klasični obrambeni položaj .

– Ne mogu o tome razgovarati.

– Zašto ne? – pitala je Annika mirno. Vaša je organizacija doista neobična, nešto vas je moralo potaknuti daje pokrenete?

Sjedile su u tišini neko vrijeme, Rebeckina se noga ritmično ljuljala naprijed-natrag na koljenu.

– Ne želim da ovo napišete, rekla je konačno. – Ovo je privatno, između vas i mene.

Annika je kimnula.

Žena se nagnula prema naprijed, širom otvorenih očiju.

– Kao što sam rekla, – prošaptala je, – i meni su prijetili. Bilo je to grozno iskustvo, grozno! Na kraju nisam uopće mogla funkcionirati, spavati, jesti.

Pogledala je preko ramena, preletjela pogledom po drugim gostima u baru, nagnula se još više naprijed.

– Odlučila sam preživjeti. Tako sam počela slagati ovu zaštitu. U svom sam poslu otkrila gomilu ljudi u sličnim situacijama. Htjela sam da to bude moj doprinos – uzeti odgovornost za ono što državne službe ne mogu.

– Tko vam je prijetio? – pitala je Annika.

Rebecka je progutala slinu, drhtala joj je donja usnica.

– Jugoslavenska mafija, – rekla je, – jeste li čuli za njih?

Annika je zbunjeno zatreptala.

– Kakve vi imate veze s njima?

– Nikakve! – rekla je Rebecka žustro. – Sve je bio jedan veliki nesporazum! Bilo je užasno. Užasno!

Odjednom je ustala.

– Ispričavam se, rekla je i potrčala prema WC-u. Na stolu je ostala ležati hrpica zgužvanih salveta.

Annika je dugo gledala za njom, koji je sad ovo bio vrug? Još jedan kradljivac cigareta?

Uzdahnula je, popila svoju mlaku mineralnu vodu, pročitala svoje bilješke. Usprkos mnogim riječima priča je imala rupa, ali ih još nije vidjela, i koje veze jugoslavenska mafija ima sa svim tim?

Porculanska žena nije se vraćala. Annika je postala nestrpljiva, pogledala je na sat, njezin vlak za Flen uskoro će krenuti. Platila je račun i obukla jaknu kada se Rebecka vratila, bistra pogleda i ravnodušna.

– Oprostite, rekla je žena i nasmiješila se. – Sjećanja toliko bole.

Annika ju je promatrala, pa mogla bi i pitati konačno.

– Imate li vi kakve veze s nestalim cigaretama? – pitala je malo nervozno.

Rebecka se nasmiješila i smeteno zatreptala.

– Zar ste izgubili cigarete? Ta ne pušim.

Annika je uzdahnula.

– Neću moći ništa napisati bez tog popisa ljudi iz javnih službi, rekla je. – Važno je da to dobijem što je prije moguće.

– Naravno, rekla je Rebecka. – Brzo ću vam se javiti. Ako nemate ništa protiv, ja bih izašla prije vas, tako da nas ne vide zajedno. Možete li pričekati nekoliko minuta?

Mission impossible, pomislila je Annika. Objekt je napustio zgradu.

– Jasno, rekla je.

Ritmičko kretanje vlaka dovelo ju je do usredotočena mira prije nego što su prošli most Arsta. Tanto je kliznuo desno od nje, velike kuće s panoramskim prozorima koji su gledali na vodu. A zatim priroda, Stockholm je tako malen. Tele koje su projurile pokraj nje ispunile su vidno polje svojim tamnim zimskim zelenilom, lelujale u ritmu s vlakom; dudum, dudum.

Izbrisati ljude, mislila je. Zar je to stvarno moguće? Organizacija koja ima sve papire, koja surađuje sa svim državnim službama, koja potpisuje sve ugovore, je li to doista legalno?

Izvadila je blok i kemijsku olovku i počela skicirati.

Ako općine stvarno kupuju usluge Raja, onda one moraju biti legalne, mislila je.

Zatim novci, koliko košta da se bude izbrisan?

Listala je po svojim bilješkama.

Tri tisuće i petsto kruna po osobi dnevno. Možda je to razumna brojka, nije to mogla ocijeniti.

Metodički je popisala troškove:

Pet ljudi koji rade puno radno vrijeme, recimo da zarađuju petnaest tisuća kruna mjesečno plus socijalni doprinosi, to je oko sto tisuća kruna mjesečno. Plus kuće, recimo da imaju deset kuća, s kamatama ili stanarinom – deset tisuća kruna mjesečno za svaku, to je još sto tisuća kruna. Još? Zdravstvenu zaštitu plaća međuopćinska zajednica. Općine daju socijalnu pomoć, novac za bolovanje ide iz socijalnog osiguranja, služba za pravnu pomoć plaća račune odvjetnika.

Troškovi bi trebali biti otprilike dvjesto tisuća kruna mjesečno.

A prihodi?

Tri tisuće petsto kruna na dan svaki mjesec je sto pet tisuća kruna po osobi.

Ako pomažu jednoj ženi s jednim djetetom svaki mjesec, u dobitku su deset tisuća, shvatila je.

Zabezegnuto je buljila u svoju računicu.

Zar je to stvarno točno? Ponovno je sve izračunala.

Šezdeset slučajeva po tri tisuće petsto kruna dnevno je u tri mjeseca gotovo devetnaest milijuna.

Tijekom triju godina imali su troškove veće od sedam milijuna, što znači dobit od gotovo dvanaest milijuna.

Tu nešto ne valja, mislila je. Gradim sve troškove na procjenama i nagađanjima. Možda imaju puno više troškova, neke za koje ja ne znam. Možda imaju zaposlene liječnike i psihologe i pravnike, i gomilu savjetnika koji su na raspolaganju u bilo koje doba dana, cijele godine. Tako nešto je naravno skupo.

Ponovno je spakirala svoje stvari u torbu, naslonila se u sjedalu i pustila gibanje daje smiri. Dudum, dudum.

Zvuk je uvijek isti, pomislio je Anders Schyman. Struganje stolica, uključen radio na nekoj govornoj emisiji, stišan CNN, šuštanje papira, kakofonija muških glasova koja se uzdizala i spuštala, kratke rečenice kojima se nešto isticalo. Smijeh, uvijek smijeh, grub, kratak.

Mirisi, uvijek kava, slab miris znojnih nogu, losion poslije brijanja. Dim cigareta što se zadržavao u zraku, testosteron.

Uredništva su se sastajala svakog utorka i petka poslije podne kako bi prošla kroz veća ulaganja i dugoročne strategije. Svi su bili muškarci stariji od četrdeset, svi su imali službene aute i potpuno iste tamnoplave sakoe od filca. Znao je da ih svi zovu Filc-tim.

Uvijek su se sastajali u elegantnom uredu glavnog urednika Torstensonsona koji je bio u kutu i imao pogled na rusku ambasadu. Uvijek bi dobili kolač od lisnatog tijesta i puslice od badema; Jansson bi došao zadnji, kao i uvijek. Uvijek bi prolio kavu po sagu, nikada se ne bi ispričao i nikada ne bi obrisao proliveno. Schyman je uzdahnuo.

– Pa, ako bi mogli... – rekao je glavni urednik Torstensonson gledajući uokolo. Nitko nije obraćao pozornost na njega. Jansson je ušetao unutra, pospan, raskuštrane kose i s cigaretom u kutu usana.

– Ovdje se ne puši, rekao je glavni urednik.

Jansson je prolio kavu po sagu, povukao dug dim i sjeo sasvim na

kraju stola. Sjolander, urednik Crne kronike, razgovarao je na mobitel, pokraj njega. Ingvar Johansson je listao po gomili vijesti, Pelle-grafički stajao je i grohotom se smijao nečemu što je rekao urednik Zabave.

– OK, rekao je Schyman. – Sjednite pa da ovo završimo što prije.

Zamor se stišao, netko je isključio radio, Sjolander je završio svoj razgovor, Jansson je uzeo puslicu. Shyman je ostao stajati.

– S rezultatima u ruci vidimo daje bilo dobro što smo stavili naglasak na orkan, nastavio je Schyman dok su ljudi sjedali. Podignuo je subotnje novine jednom rukom, drugom listao među konkurentskim novinama.

– Bili smo najbolji, od početka do kraja, i to stvarno zaslužno. Predvidjeli smo neke stvari i usuglasili resurse na novi način. Sve redakcije i radni timovi radili su zajedno, što nam je dalo snagu koju nitko nije mogao nadmašiti.

Spustio je novine. Nitko nije ništa rekao. Ovo je bilo kontroverznije nego što se činilo. Svi su ti ljudi bili pape u svojim područjima. Nitko nije htio prepustiti moć i utjecaj nekome drugome. Zato se u iznimnim situacijama znalo desiti da su se urednici držali vlastite vijesti kako bi one bile prve u njihovom izdanju ili u njihovim odjelima. Ako surađuju, onda se moć pomiče prema gore u hijerarhiji, do razine zamjenika šefa redakcije, što je glavni urednik htio postići.

I dalje listajući novine, sjeo je.

– Fokusiranje na hendikepiranog dječaka je, čini se, isto dalo rezultate – općina će očito ponovno razmotriti svoju odluku i dati mu pomoć na koju ima pravo.

Tišina je bila potpuna. Samo su se čuli CNN i ventilacija. Anders Schyman je znao da drugi ne vole kada se pridaje pozornost starim novinama, to sada treba strpati u arhivu, danas je novi dan, mora se ići naprijed da bi se nešto postiglo, to je bila njihova krilatica. Zamjenik urednika se nije slagao. Shvatio je da valja učiti na jučerašnjim pogreškama kako bi se izbjegle današnje, istina koja je tako jasna sama po sebi, ali je nitko nije shvaćao.

– Kako ide s pripremama uoči kongresa socijaldemokrata? – pitao je Schyman i pogledao prema uredniku redakcije društva.

– Evo, mi smo stvarno zapeli, rekao je Filc-sako i nagnuo se naprijed s nekoliko papira u ruci. – Calle Wennergren je dobio prokleta dobru dojavu o jednoj ministrici. Očito je kupovala na karticu Vlade pelene i čokoladu.

Muškarci su se podrugljivo nasmijali, kvragu, nikako ne mogu nadzirati kamo im idu novci! Pelene! I čokolada! Schyman je ravnodušno gledao druge. – Aha, rekao je. – I u čemu je stvar? – Smijeh je zamro, Filc-sako se nasmiješio, ne razumjevši.

– Privatno, rekao je. – Kupovala je privatno te stvari na karticu Vlade.

Svi su kimnuli s odobravanjem. Koja vijest!

– OK, rekao je Schyman. – To ćemo još ispitati. Odakle je došla dojava?

Malo uznemireno mumljanje, o tome se nije govorilo. Schyman je uzdahnuo.

– Pa kvragu, rekao je. – Zar vam nije jasno da joj netko pokušava smjestiti. Saznajte tko je to. Možda je u tome vijest, borba za moć u socijaldemokraciji, na što su sve spremni da naštete jedni drugima prije kongresa. Još nešto? Parlament?

Nastavili su prolaziti kroz teme koje su imali, kroz politiku, zabavu, svijet, vijesti. Uprava je pravila bilješke i komentare, dogovorili su različita stajališta, odredili su smjernice.

– Rintanje i lova?

Urednik redakcije Posao & novac veoma je ushićeno predložio da se fokusiraju na temu dionica: koje rastu, koje bi trebalo izbjegavati, koje su etične, a koje su dugoročno sigurne. Naslovi poput *Ostvarite profit* uvijek su se prodavali. Svi su kimnuli, to je sigurno dobra stvar. Svi članovi u vodstvu imali su ogromne pakete dionica.

– Crna kronika?

Sjolander se nakašljao i uspravio. Gotovo je zaspao na svom mjestu.

– A da, – rekao je, – pa imamo ono dvostruko ubojstvo u Frihamnu, i to je samo početak, kako tvrdi policija. Kao što ste vidjeli u današnjim novinama, jedino smo mi imali informacije o nestalom teretnjaku punom cigareta. Pedeset milijuna. Ubijati će se lijevo i desno zbog tog teretnjaka.

Svi su kimnuli s odobravanjem; dobra priča.

– I onda imamo privatizaciju javnih sektora, rekao je glavni urednik, glas mu je bio veseliji od drugih. – Je li tko od reportera počeo raditi na tome?

Schyman gaje ignorirao.

– Annika Bengtzon radi na nečemu, ne znam što će od toga ispasti. Saznala je za neku mutnu zakladu koja radi ono što socijalne službe ne mogu – skriva žene i djecu kojima se prijeti smrću.

Filc-tim se malo uzvrtio, koji je to sad vrag, kakva zaklada, to zvuči prokleta mutno.

– Annika Bengtzon zna doći s dobrim stvarima, ali ona je totalno opsjednuta time sa ženama i djecom, rekao je Sjolander.

Svi su kimnuli, da, to je prava gnjavaža, tema ne donosi puno pozornosti, nema visoki status, samo je sve ozbiljno i tragično.

– Ali treba se sjetiti odakle ona dolazi, rekao je Sjolander i malo se nacerio i svi su se nacerili, svi su se cerili s njim, da, da.

Schyman ih je promatrao bez riječi.

– Bi li priča bila bolja da skrivaju muškarce kojima se prijeti? – pitao je.

Ljudi su ponovno počeli strugati stolcima, gledati na sat, kvragu, vrijeme je da se krene i napravi nešto, je li ovo gotovo?

Svi su se razišli, radio je uključen, čulo se lupanje i vika.

Anders Schyman se vratio do svoje sobe s istim osjećajem blage frustracije koji se obično javljao nakon sastanaka. Uredništvo novina, njihova kategorizacija stvarnosti, njihovo homogeno incestuozno gledanje na stvari, njihovo neshvaćanje da im nedostaje samokritičnost.

Kada je sjeo i uključio TT-vijesti, u njegovim je mislima bila samo

jedna misao koja je zasjenjivala sve druge: Kako će ovo kvragu funkcionirati?

Annika je izašla iz autobusa kod Konsuma, pločnik je bio užasno sklizav, podignula je ramena, ignorirala poglede. Za trenutak je krajičkom oka ugledala ljude u kričavoj skijaškoj odjeći, okrenula se od njih – ako hoće buljiti, mogu, ona ide svojim putem. Ulica je bila posuta šljunkom, sišla je na cestu i krenula prema tvornici. Industrijska zona se sudarala s masivnim sivilom neba, smrdjelo je po bljuzgavici. Kao i uvijek, izbjegavala je pogledati prema napuštenoj talionici, umjesto toga pogledala je ulijevo, pogledom pomilovala lijepe stare radničke stanove žarko-crvenih fasada građenih od gredi. Desno je bio njezin bivši stan, krišom je pogledala u tom smjeru, do sada je bio prazan.

Više ne.

Zastala je nasred ulice, začuđena.

Zavjese i cvijeće na prozoru, malena okrugla svjetiljka.

Netko je stanovao u njezinoj kuhinji, spavao u njezinoj spavaćoj sobi. Netko je ukrašavao, zalijevao, brinuo se. Prazni su prozori ponovno oživjeli.

Olakšanje ju je iznenadilo svojom snagom, bilo je gotovo fizičko. Nešto joj je skinuto s grudi. Uobičajena želja da nestane se povukla. Prvi put od užasnog događaja osjetila je val nježnosti prema zajednici.

I meni je tu bilo dobro, mislila je. Ponekad nam je bilo lijepo. Tu i tamo bilo je ljubavi.

Ostavila je grad za sobom, došla do Puta Granhed, ubrzala korak, povukla torbu na rame. Pogledala je prema nebu, lagano šuštanje u vrhovima jela, mrak nije bio daleko.

Pitam se ima li drveća na drugim planetima, pomislila je.

Put je bio zaleđen i neravan, hodala je zaobilazeći kako bi našla dobro mjesto gdje bi stala. Prošlo je nekoliko auta sa zamagljenim kratkim svjetlima; nitko koga je poznavala.

Zavladala je tišina. Škripanje cipela, njezino pravilno disanje, nejasna buka zrakoplova koji je slijetao prema Arlandi. Tijelo joj je postalo lagano, poskakivalo, oči slobodne.

Šuma je teško nastradala u oluji. U sječi iza jezera Tali polomili su se gotovo svi stari borovi. Srušili su se stupovi za struju i telefon. Drveće se slomilo na raznim visinama i grane su bile potpuno slomljene, ležalo je na tlu zajedno s izvrnutim korijenjem, prelomljeno na visini čovjeka, rascijepljeno, podijeljeno na vrhu. Cesta je bila puna polomljenih grana, prekoračila je ostatke srušene breze.

Kako smo napušteni, pomislila je. Tako je malo stvari kojima stvarno možemo upravljati.

Prilaz Lyckebou nije očistila ralica. Jedan je auto prošao tim smjerom nekoliko dana prije, trag se istopio do dvostruke širine, a zatim smrznuo u ledene usjeke. Bilo je teško hodati, torba ju je lupkala po boku.

Rampa koja je označavala granice Harpsunda bila je otvorena, jele su joj se pridružile sa svih strana. Tama se produbila; ovdje oluja nije prouzročila tako velike štete. Država je imala novaca za održavanje svojih šuma.

Prešla je potočić, voda iz cijevi sada je bila ledena skulptura. Negdje ispod je tiho žuborilo. Tragovi životinja različitih veličina i oblika su se križali: sob, srna, zec, divlja svinja. Nekoliko dana stari otisci pretopili su se u veće.

I tada je ugledala proplanak sa tri crvene kuće, imanjem, drvnicom i sa stajom. Sve tiho. Lijevo drvena koliba, ondje je završavala livada prema molu. Zastala je, skinula rukavice i kapu, pustila da joj vjetar s jezera zamrsi kosu, zažmirila i disala. Slika proplanka i dalje je bila u njezinoj mrežnici poput cmo-bijelog negativa, mirna, bezbojna, nečujna. Polako ju je obuzeo neodređen osjećaj nelagode; što nije bilo kako treba?

Sirom je otvorila oči, ponovno svjetlost, kristalno jasna scena, nakon dvije sekunde znala je.

Iz dimnjaka nije izlazio dim.

Ispustila je torbu na tlo i potrčala, udarci srca poput odjeka bila u mozgu. Sirom je otvorila vrata, hladnoća i mrak, smrdljivi zapuh opasnosti.

– Bako!

Noge su virile ispod stola na sklapanje, smeđe čarape, jedna cipela je spala.

– Bako!!

Podignula je stol, prikliještila lijevi prstenjak kada se ploča stola ponovno spustila.

– Isuse Bože, Isuse Bože...

Starica je ležala na boku, u padu je očito udarila glavom, malo joj je krvi curilo iz usta. Annika se bacila na nju, uhvatila je za ruku – ledena, pogladila je po kosi, suze su navrle, valovi adrenalina.

– Bako, oh Bože, čuješ me, bako...?

Annika je prstima tražila bilo na zglobu, nije našla mjesto, tražila po vratu, ni ondje ništa, ruke su joj bile nespretne i vlažne, okrenula je staricu na leđa, nagnula se nad nju pokušavajući osjetiti dah. Da, disala je.

– Bako?

Stenjanje kao odgovor, i slabo mrmljanje.

– Bako!

Glava je pala na stranu, krv se osušila na ženinu obrazu. Brada joj je visjela prema vratu. Novo stenjanje, jecanje. – Boli, rekla je. – Pomozi mi. – Bako, to sam ja, Bože, bako, pala si, pomoći ću ti...

Disanje – krvarenje – šok, razmišljala je Annika, pogladila staricu po obrazu. Moram je zagrijati.

Brzo je ustala i odjurila u sobu, gustavijanski krevet je bio pažljivo namješten. Jednim je trzajem Annika skinula posteljinu, uključujući plahtu i madrac, pojurila natrag u kuhinju. Položila je madrac na pod, podignula gornji dio tijela, gurnula nogom madrac ispod bake, zatim bokove, pa noge. Bilo je neudobno. Nakon toga plahta, deka, podigla je

noge, zamotala ju. Stavila svoju kapu na njezinu glavu, siva je kosa bila neposlušna pod drhtavim rukama.

Hitna pomoć, pomislila je Annika.

– Čekaj ovdje, bako, rekla je. – Ja ću srediti pomoć. Odmah se vraćam.

Žena je zajaukala umjesto odgovora.

Izjurila je iz kuće, kroz šumu, uz potočić, prošla pokraj rampe, preko puta, sagnula se ispod jednog električnog kabela koji je visio, preskočila preko busena u močvari i potrčala uzbrdo do imanja Lillsjotorp.

Dragi Bože, neka Stari Gustav bude kod kuće!

Starac je pilio drva. Nije čuo Anniku, bio je nagluh. Nije se zaustavljala da ga pozdravi, nego je samo utrčala u kuću.

Gutačica sperme je bila ondje, Gustavova domaćica i Svenov seks sa strane, Ingela se zvala. Prala je suđe i zbunjeno pogledala Anniku.

– Štoje...?

Annika je odjurila do telefona i nazvala hitnu pomoć.

– Pa mogla bi barem zatvoriti vrata, rekla je Gutačica sperme razdraženo, obrisala ruke o kuhinjsku krpu i otišla do hodnika.

– Hitna pomoć, što se dogodilo? – rekla je gospođa u slušalici.

Annika je počela glasno plakati.

– Baka!"zatulila je.

– Idemo ispočetka. Što se dogodilo?

Annika je zažmirila, prešla rukom preko čela.

– Nešto se dogodilo s mojom bakom, rekla je. – Mislila sam da je mrtva. Ona je na imanju ispred Grenheda, morate doći po nju.

– Što ti je s rukom? – rekla je Gutačica sperme prestrašeno.

– Kojeg Grenheda? – rekla je gospođa.

Annika je zamuckujući opisala put, kod Valle skrenete prema Halleforsnasu, zatim putem Stottasten, pokraj Grenheda, prva desno poslije jezera Ho.

– Zar se nešto dogodilo Sofiji? – rekla je Gutačica sperme razrogačenih očiju.

Annika je spustila slušalicu i izašla iz kuće, trčeći se vratila istim putem kojim je došla. Smračilo se, nekoliko je puta pala. Maleno se imanje počelo stapati s pozadinom crne šume.

Žena se nije pomaknula, ležala je potpuno mirno, mirno disala. Annika je sjela na pod, stavila njezinu glavu u krilo i plakala. – Nećeš umrijeti, čuješ me! Nećeš mi sada umrijeti! – Polako se smirila. Trebat će najmanje pola sata prije nego što stigne hitna pomoć. Obrisala je nos i oči dlanom, i tada je spazila krv. Koža i meso na lijevom prstenjaku bili su priklješteni kada je podignula stol. Krv joj se osušila pod noktima, tekla niz zglob. U tom je trenutku osjetila bol. Zastenjala je i osjetila kako se soba ljulja. Koja je ona beba! Zamotala je kuhinjsku krpku oko rane i zavezala je.

Mogla bi i pokušati malo zagrijati kuhinju.

Otišla je do peći da naloži vatru, stavila je ruku na željezo. Bilo je mlako, ali ne hladno, tu se nije palila vatra još od rano jutros. Zgužvala je nekoliko listova novina, stavila unutra jednu cjepanicu i malo kore drveta. Ruka joj je drhtala dok je povlačila šibicu po kutiji, bol je pulsirala u prstima. Drugom je šibicom upalila petrolejku i stavila je na prozor koji je gledao prema vodi.

Donijela je jastuk i stavila ga ispod bakine glave, gledala staro lice i razmišljala. Sofia Katarina. Isto ime kao i najmlađa u obitelji usvojene braće i sestara iz knjige Kulla-Gulla¹. Annika se sjetila kako joj se ime činilo lijepim. Kao dijete uvijek je zamišljala da su knjige Marthe Sandwall-Bergstrom zapravo govorile o njezinoj baki. Sofia Katarina. Sossatina.

Gdje je ta vražja hitna pomoć?

Ogledala se po kuhinji. Nije bilo nikakvih ostataka skuhane kave, sendviča, kaše ili ručka. Baka je navjerojatnije pala rano ujutro, odmah

¹ Serija od 12 knjiga za djecu o djevojčici Kulla-Gulli koja živi u pokrajini Smaaland na početku dvadesetog stoljeća.

nakon što je ustala, naložila vatru i pospremila krevet. Što znači osam sati, razmišljala je Annika. Osam sati. Je li to predugo? Hoće li se izvući?

Vatra se razgoijela, stavila je još nekoliko cjepanica u peć. Toplina se neprimjetno kretala sobom, hladnoća se predala bez borbe. Bila je to kuća naviknuta na toplinu i svjetlost, ljubav i harmoniju. Sada su se uvjeti promijenili.

Baka je pomaknula glavu i zastenjala. Annikina je nemoć narasla do vatrena bijesa.

GDJE JE TA JEBENA USRANA PROKLETA HITNA POMOĆ?

Listopadna je šuma bila gusta, zapuštena, gotovo zarašla. Put je bio od izrovane ilovače, Ratko je opsovao kada je lijevi stražnji kotač zapeo u blatu. Zaustavio se, stavio u prvu brzinu, ponovno pažljivo stisnuo gas. Veliki je dizelski motor tiho zabrujao, pritisak je prestao, auto je odgrmio dalje. Trebao bi već biti ondje.

Još je jedno maleno drvo palo preko puta, u trenutku ga je uhvatio nekontrolirani bijes. Udario je po upravljaču, jako, jebemu, jebemu, dosta mu je već zapreka. Naglim je pokretom zaustavio auto i izašao van da pomakne brezu. Bacio je deblo u jarak, skočio na maleno drvo i odjednom shvatio daje stigao. Rascjep u šumi, gdje stoji tegljač, bio je samo desetak metara dalje, žuta je kabina svijetlila među oskudnim bjelogoričnim drvećem. Da drvo nije palo baš tu, vjerojatno ga ne bi ponovno našao. Sudbina gaje pogladila poput pera po vratu, odmahnuo je rukom daje otjera.

Ostao je tu stajati neko vrijeme i duboko disao, dah mu je nalikovao na dim oko njega.

Ne postoji nekakva sreća. Svaki čovjek sam mora izgraditi svoj uspjeh, bilo je to njegovo čvrsto uvjerenje. To što su našli tegljač i nespretnjakoviće koji su ga ukrali nije nikakva sreća, već rezultat desetljeća rada na stvaranju mreže kontakata.

Nitko se nije mogao izvući, on bi ih uvijek našao. Ti vragovi su

mislili da ga mogu prevariti.

Ushit nakon pronalaska tegljača prešao je u neopisiv bijes kada su ga otvorili. Cigareta nije bilo. Netko ih je sakrio, dečki su tvrdili da ne znaju tko niti gdje.

Ratko je stiskao zube dok ga nisu zaboljele vilice. Postoji samo jedan razlog zašto dečki nisu cinkali – nisu imali pojma gdje je teret.

Skinuo je rukavice i pripalio cigaretu. Pušio je polako, sve do filtra. Ugasio ju je na đonu cipele, stavio opušak u džep. Sada mogu dobiti DNK iz sline na filtru. Mora se sjetiti da baci i cipele. Dosta mu je svih ovih sranja, ne treba mu još i švedska policija za petama.

Ostao je stajati neko vrijeme, ponovno stavio rukavice. Bolje je pomiriti se sa činjenicama, još uvijek je daleko od cilja. Mnogo je puta u životu imao razloga biti ljut, ali ovaj put je bilo drugačije. Nije znao je li lovac ili lovina. Osjećao je kako opasnost stiže iz različitih smjerova. Nadređeni su mu rekli da se uzdaju u njega, da znaju da će on sve ispraviti, ali on je znao daje njihovo strpljenje ograničeno. Noćni ga posao nije doveo bliže teretu, ali nije bio ni potpuno gubljenje vremena. Pokazao je daje aktivan i da preuzima inicijativu. Svejedno nije bio siguran. Žena je nestala, nije shvaćao kamo je otišla. Još uvijek nije razumio njezinu ulogu u svemu tome.

Ušao je u auto, bacio pogled na retrovizor. Ništa. Samo paket koji je malo zaklanjao pogled. Vozio je otprilike trideset metara prema naprijed, a zatim zaokrenuo desno među drveće; auto je išao sporo i poskakivao na neravnu terenu, a onda je stigao. Stavio gaje u položaj za parkiranje, ugasio auto, ostavio ključeve unutra. Uzeo je kante i krenuo na posao. Precizno i metodički polijevao je tegljač i kabinu benzinom, prskalo je i prelijevalo se, kosa i odjeća su mu ružičasto svjetlucali poput tekućine, zatim je vratio kante. Mora se požuriti, sada brzo padne mrak. Vatra se jasnije vidi u mraku.

Na kraju je ostao samo paket. Prvo ga je stavio na rame, bilo mu je gotovo drago zbog benzinskih para s odjeće. Odvratno je smrdio. Dok je pokušavao ugurati tijelo na vozačko mjesto u kabini, ispustio ga je na

tlo i potpuno izgubio prisebnost. Izudarao ga je svojim metalom okovanim cipelama, meso i noge su poskakivali i kotrljali se, ponovno i ponovno, još jednom i još jednom, dok nije bio sasvim iscrpljen. Malo se odmorio, vrtjelo mu se od smrada benzina s odjeće. Odlučnim je zahvatom tada podignuo mrtvacu na vozačku stranu i otišao po drugog. Odjednom je u daljini začuo zvuk motora. Zaledio se usred pokreta, drugi leš napola vani. Strah gaje nadvladao, bacio je leš na tlo i skočio u grmlje. Ležao je ispružen u vlažnoj mahovini, u nekoliko je sekundi bio potpuno mokar.

Zvuk se polako stišavao i nestao. Uspravio se na sve četiri, dahtao, bale su mu curile, izvadio je nekoliko grančica iz kose. Koja sreća da ga nitko nije vidio.

Ustao je postišen, ugledao leš kako skvrčeno leži i i ponovno pobjesnio. Izvukao gaje, udarao nogama i tukao. Zatim gaje odlučno odnio do kabine teretnjaka i ugurao na pod s vozačeve strane. Radio je brzo i odlučno. Donio je zadnje dvije kante, svaku u jednoj ruci. Pustio tekućinu da curi preko tijela, natopio ih benzinom. Ostatak je upotrijebio za fitilj, nalio ga u crti po tlu, sve do drveća. Izdahnuo je i odjednom osjetio kako je umoran. Odmarao se nekoliko minuta, svukao odjeću, uključujući i gaće, izvadio sportsku torbu sa rezervnom odjećom. Obukao se brzo, drhteći na hladnom zraku, nekoliko puta se čvrsto obgrlio da se zagrije.

Bolje, puno bolje. Sada je samo preostao vatromet.

Tedan je trenutak promatrao scenu: tegljač, tijela, šuma. Zapravo stvarno zadovoljan sobom.

Kvrenuo je svoj upaljač Bic, prislonio ga na zemlju, okrenuo se i potrčao.

Ulaz u hitnu pomoć podsjećao je na garažu. Vozilo se parkiralo, roj osoblja u lepršavim ogrtačima s kemijskim olovkama u džepovima na prsima skupio se oko njih. Razgovarali su međusobno mimo, izvodili učinkovite pokrete. Sve su žene imale svježije opranu kosu, a muškarci

pažljivo obrijani. Baka je odvezena u jatu lepršavog općinskoga poliestera.

Annika je izašla iz auta, vidjela kako gomila odlazi prema prijamnoj ambulanti za hitne slučajeve. Žena iza stakla uputila ju je u čekaonicu. Bila je puna umorne djece, nemirnih roditelja, umirovljenika s podočnjacima, glasne useljeničke obitelji. Annika je kopala po torbi i pronašla telefonsku karticu. Otišla je do telefona, ispričala se dok se provlačila pokraj glasne obitelji, stavila lijevu ruku na slušalicu, a čelo naslonila na aparat, duboko disala. Mora.

Majka se javila nakon četvrtog signala, s blagom iritacijom u glasu.

– Radi se o baki, rekla je Annika. – Tako joj je loše. Našla sam je u kući, bila je gotovo mrtva.

– Kako to misliš? – rekla je majka u slušalicu, a zatim nekome u sobi: – Ne, ne te čaše, uzmi one crvene...

– Baka je stvarno bolesna! – povikala je Annika. – Te l' me čuješ što ti govorim?!

Majka se vratila.

– Bolesna? – iznenađen glas, ni uplašen, ni šokiran. Začuđen.

– Bila je živa u kolima hitne pomoći, ali sada su je odvezli i ja ne znam što se događa...

Annika je počela nečujno plakati. – Mama, možeš li doći ovamo? – Majka nije ništa rekla, slab šum linije. – A mi smo baš krenuli večerati. Gdje si? – Kullbergska.

Glasna je obitelj konačno nekuda ušla, u tišini je odjeknulo spuštanje slušalice.

Lepršavi je doktor došao do nje.

– Rodbina Sofije Katarine? Molim vas slijedite me.

Muškarčeva su bijela leđa kliznula iza staklenih vrata i nestala. Annika je progutala knedlu i krenula za njim. Oh Bože, mrtva je, sada će reći daje umrla. Reći će našli ste je prekasno. Zašto se ne brinete za svoje starce?

Soba za primanje pacijenata bila je mala, tužna, bez prozora. Doktor

se predstavio, mumljanje i brzo rukovanje, kliknuo kemijskom olovkom i nagnuo se nad svoje papire. Annika je progutala knedlu.

– Je li mrtva?

Liječnik je spustio olovku i protrljao oči.

– Napraviti ćemo neurološke pretrage kako bismo otkrili što je pošlo krivo. Upravo sada radimo cijeli niz pretraga – šećer, krvna slika, tlak.

– I? – rekla je Annika.

– Stanje se čini stabilnim, rekao je, pogledao je u oči. – Neće joj biti gore, stupanj budnosti je malo bolji, isključili smo visoki šećer. Ali refleksi su slabi, umrtvljena joj je jedna strana. Vjerojatno ste primijetili da joj je jedan kut usana visio.

Bila je to tvrdnja, a ne pitanje.

– A krv? – rekla je Annika. – Zašto joj je išla krv iz usta?

Liječnik je ustao.

– Ugrizla se pri padu. Što to imate oko ruke?

– Kuhinjsku krpu. Priklještila sam se. Hoće li joj biti dobro?

Annika je također ustala, liječnik je zakvačio kemijsku za kut džepa na prsima.

– Kada završimo, napraviti ćemo kompjutorsku tomografiju. Potrajat će neko vrijeme dok ne budemo mogli ustvrditi opseg.

– Sliku mozga? Ali što nije u redu? Zar će umrijeti?

Annikini su dlanovi bili potpuno mokri od znoja.

– Prerano je za...

– *Hoće li umrijeti?*

Glas je bio kreštav, napukao, liječnik se povukao unatrag.

– Nešto se dogodilo na lijevoj strani velikog mozga, nekakva katastrofa sa žilama. Ili je imala začepljenje u mozgu, cerebralnu trombozu, ili krvarenje. Prerano je da se utvrdi što.

– Koja je razlika?

Stavio je ruku na kvaku.

– Kod krvarenja simptomi se pojave odjednom i pacijent u većini slučajeva izgubi svijest. Često ti pacijenti imaju visoki tlak. Trebali

biste dati da vam pogledaju tu ruku, i da vam daju injekciju protiv tetanusa.

Napustio je sobu, začuo se fijuk statičkog elektriciteta kada je ogrtlač dodirnuo plastična vrata. Annika je ponovno sjela, oduzeta, poluotvore-nih usta, nije imala zraka.

Ovo se ne događa, ne meni, ne sada.

Ostala je sjediti dok nije došla medicinska sestra i napravila tri šava na prstu, dala joj injekciju i bijeli zavoj koji joj se spuštao niz ručni zglob. Zatim je ponovno izašla u čekaonicu, jednom se rukom pridržavala zida od fiberglasa, zvukovi bolnice udaljeni, panika odmah ispod površine.

Majka se pojavila u čekaonici, otkopčana bunda od nerca, staromod-na, pretijesna preko ramena, razgovarala je glasno sa ženom na recepciji. Zatim se spustila na stolicu pokraj, ne skinuvši bundu.

– Jesu li nešto rekli?

Annika je teško uzdahnula, borila se da zadrži suze, ispružila ruke i zagrlila mamu.

– Nešto s mozgom. Oh mama, što ako umre!

Promrmljala je nešto u njezino rame, zaslinila joj bundu.

– Gdje je sada? – Na rendgenu.

Majka se oslobodila, potapšala Anniku po obrazu, zakašljala se, obrisala rukavicom čelo.

– Skinij bundu, bit će ti prevruće, rekla je Annika.

– Znam što misliš, rekla je majka. – Misliš daje ovo moja krivnja.

Annika je pogledala gore na svoju majku, vidjela kako je očekivanje kritike ocrtalo udaljavanje na njezinu licu. Gnjev je došao poput bijele munje.

– A ne, rekla je. – Nemoj optuživati mene zato što ti imaš lošu savjest.

Majka se hladila rukom.

– Uopće nemam, ali ti misliš da bih trebala imati.

Annika nije mogla ostati sjediti. Ustala je i otišla do recepcije.

– Kada ćemo saznati nešto o Sofiji Katarini?

– Samo sjednite i pričekajte, rekla je žena.

Majka je pustila da joj bunda sklizne s ramena.

– Znaš li gdje se može pušiti? – pitala je dodirujući torbicu.

– I kad si to već spomenula, rekla je Annika, – ja zapravo mislim daje malo čudno da sam ja ta koja ju je našla, ja koja stanujem sto dvadeset kilometara odavde. A ti samo tri kilometra.

Sjela je dvije stolice dalje, naslonila se na jedan grijaći element.

– Sad me i za to kriviš, rekla je majka.

Annika se okrenula od nje, zažmirila i pustila da joj toplina prođe kroz majicu, nagnula glavu unatrag, metalni joj se vrh urezao u vrat. Suze su je pekle.

– Ne sada, mama, prošaptala je.

– Annika Bengtson?

Liječnica je imala konjski rep i fascikl s papirima u ruci. Annika se uspravila, brzo obrisala oči, pogledala u pod. Liječnica je sjela preko puta nje i nagnula se prema naprijed.

– Kompjutorska tomografija pokazala je upravo ono na što smo sumnjali, rekla je. – Krvarenje na lijevoj strani mozga, u središtu živčanog sustava. To se isto vidi po simptomu desne strane i po tome što oko nije zahvaćeno.

– Udar? – rekla je majka prigušeno.

– Da. Moždani udar.

– Isuse Bože, rekla je majka umorno. – Hoće li ozdraviti?

– Neki se simptomi obično vrate. Ali u ovim godinama, s ovakvim akutnim razvojem, nažalost ne možemo računati s potpunim ozdravljenjem.

– Zar će vegetirati? – pitala je Annika.

Liječnica ju je prijateljski pogledala.

– Ne znamo je li krvarenje utjecalo na mentalne sposobnosti. Ne mora biti tako. To u velikoj mjeri ovisi o rehabilitaciji. To je vrlo važno u ovakvim slučajevima.

Annika je progutala knedlu, ugrizla se za usnicu.

– Može li opet stanovati kod kuće?

– Moramo pričekati prije nego što to možemo ocijeniti. Uglavnom se stanje poboljša ako pacijent može biti kod kuće, naravno s intenzivnom njegom. Alternativa bi bila smještaj u instituciji ili dugotrajno liječenje na odjelu za gerijatriju.

– Instituciji? – rekla je Annika. – Ne valjda Lovasén?

Liječnica se nasmiješila.

– Sve je u redu s Lovasenom. Nemojte vjerovati svemu što čitate u novinama.

– Ja sam napisala te članke, rekla je Annika.

– Ja nemam ništa protiv Lovasena, rekla je majka.

Liječnica je ustala.

– Ona je sada na prijamnom odjelu. Kada se zagrije, možete je doći posjetiti. Malo će potrajati.

Annika i njezina majka istodobno su kimnule.

Thomas je zgužvao papire od hamburgera i bacio ih u koš. Mora se sjetiti da ga isprazni na izlasku, inače će mu soba cijeli tjedan smrdjeti kao restoran brze hrane.

Uzdišući, naslonio se u stolici i zablujao se kroz prozor. Vani je mrak reflektirao sliku njegove sobe, još jedan činovnik odgovoran za ekonomiju u socijalnim službama u drugom svijetu, isti, samo okrenut kao u zrcalu. Gradska je vijećnica bila tiha, gotovo su svi činovnici otišli kućama. Uskoro će se članovi Općinskog odbora za socijalnu službu početi okupljati u konferencijskoj dvorani tu pokraj, ali za sada je još uvijek bila tišina. Osjećao se začudno zadovoljan, slobodan i ostavljen na miru. Okrivio je posao kada je Eleonor spomenula večeru, nije to bila nikakva laž, ali ni istina. Radni su zadaci uvijek bili mnogobrojni i teški u ovo doba godine, ali ništa brojniji ili teži nego inače. Prije ga to nije sprečavalo da ode kući jesti. Večere su bile njihovo sveto vrijeme. Predjelo, toplo glavno jelo, Eleonor nikada nije

jela desert. Uvijek upaljene svijeće u mračno doba godine, uvijek izglačane salvete. On je to cijenio, ona je to voljela i često o tome pričala njihovim zajedničkim prijateljima. Tako romantično. Tako fantastično. Tako savršen par, dvoje spojeni u raju.

Ne, pomislio je, ne u raju, u Perugi.

Ne bi mogao reći kada se u sve to počela uvlačiti dosada. Osjećaj odrasle stvarnosti je nestao, nešto drugo je preuzelo njegovo mjesto, nešto stvarnije. Oni nisu odrasli, oni se igraju odraslih. Jedrili su, organizirali večere, bili angažirani u radu udruga. Vaxholm je bio njihov svijet – razvoj mjesta i općine i uspjeh njihovih velikih interesa i ambicija. Oboje su rođeni i odrasli ovdje, nisu nikada živjeli negdje drugdje. Nitko ne bi mogao reći ništa drugo nego da su preuzeli odgovornost, i u društvenom i u poslovnom smislu.

Ali kada se radilo o njihovoj vezi, odgovornost se potpuno razvodnila. I dalje su se ponašali kao dvoje tinejdžera koji su se upravo odselili od kuće, igrali su romantične igre i uvijek bili prisiljeni poklanjati pažnju svojim roditeljima.

Thomas je uzdahnuo. Evo ga opet.

Roditeljstvo.

Eleonor nije htjela imati djece. Voljela je njihov život, njihovu zajedničku egzistenciju, večere, putovanja, svoju karijeru, portfelj dionica, susjede, djelatnosti udruga, brod.

Ne moram potvrditi svoju ženstvenost time da rodim dijete, rekla je zadnji put kad su se svađali oko toga. To je moj život. Radim s njime što želim. Želim se zabavljati, sretati ljude, napredovati na poslu, ulagati u nas, u kuću.

– Sad ćemo početi.

Sef administracije stajao je na njegovim vratima, zbunjeno je zatreptao.

– Naravno, evo dolazim.

Brzo je skupio svoje papire, malo iznenađen. Znao je daje odlutao u mislima, pitao se koliko se to vidjelo.

Jedanaest je članova zauzelo svoja mjesta oko stola, sjeo je nasuprot tajniku Odbora, u blizini predsjednika. Direktori odjela za skrb o pojedincima i o obitelji sjedili su jedan pokraj drugoga uz dužu stranu stola, par činovnika je bilo nazočno. Dnevni red imao je dvadesetak točaka, većina se nije ticala njega. Kroz proračun će proći na posebnom dvodnevnom sastanku u hotelu, danas treba samo reći nekoliko stvari i zatim biti na raspolaganju ako dođe do nekih kritičnih pitanja.

Dok je predsjednik otvarao sastanak, čitao je dnevni red, uobičajene stvari: plan društvene skrbi o djeci, pitanja osoblja, skrb o hendikepiranima, kućna njega starijih i invalida. Pola točaka su bile stare gnjavaže koje su bile na dnevnom redu već osamstoti put i teško da će se riješiti večeras. Njegova točka o podivjalim troškovima za prijevoz invalida i starijih osoba bila je broj osam. Kratko uzdahnuši, prešao je pogledom preko papira, popio malo vode s ledom. Točka broj sedamnaest bila je nova: ugovor sa zakladom Raj.

Kakva je sada to revolucionarna djelatnost? Zar stvarno misle da si mogu navući novi ugovor sada, kada je financijsko stanje zategnuto? Udahnuo je što je tiše mogao, preusmjerio pažnju na članove odbora.

Demagozi stranaka, socijaldemokrat i liberal, sjedili su svaki u svom kutu stola, spremni iznijeti svoje argumente i sumnje. – Sloboda pojedinca, rekao bi liberal, socijaldemokrat bi kontrirao sa – solidarnošću. Uskoro bi bila izražena želja političara da dođe na red nešto *konkretno*, zahtijevali bi da se čuje nešto što je *aktivno praćeno*, on će se pozvati na brojke i tablice koje nikoga neće zadovoljiti.

Perugia, zamišljao je, on sada leži ondje, zadubljen u misli na vrhu svog brda u Umbriji, okolni kralj.

Nasmiješio se svojoj misli.

Čudno da mislim na grad kao daje čovjek.

– Thomas?

Predsjednik gaje prijateljski pogledao. Nakašljao se i listao među papirima i izvadio pravi.

– Moramo nešto učiniti s prijevozom invalida i starijih osoba, rekao

je. – Troškovi će dostići sumu koja je triput veća od proračuna za tekuću godinu. Ne vidim kako zaustaviti povećanje, zakon nam nije dao odgovore kako riješiti ovo pitanje. Ako to samo pustimo, bit će nemoguće namiriti troškove.

Spomenuo je brojke i tablice, posljedice i alterantive. Predsjednik je izvadio okružnicu s novim uputama iz udruge općina, očito nisu samo oni imali taj problem. Udruga je pokazala zanimanje za to, ali je njihova glavna smjernica bila neodređeno pompozna kao i uvijek. Ubrzo su zapeli u diskusiji o tome treba li socijalne radnike poslati na daljnje usavršavanje, tako da ih se pošalje na tečaj, ili da uzmu stručnog savjetnika.

Zaklada Raj, pomislio je. Lijepo ime.

Sastanak se otezao. Zapeli su u još jednoj raspravi o detaljima, obnova igrališta, osjetio je kako postaje nervozan. Kada je slijedila točka sedamnaest, nagnuo se naprijed. Jedna od službenica, tajnica koja dugo radi u općini, izložila je slučaj.

– Radi se o načelnoj odluci da kupimo usluge jedne nove organizacije, rekla je. – Imamo hitan slučaj kojim se već bavi Odbor za posebne slučajeve, ali smo htjeli vama predložiti ugovor prije nego što pristanemo.

– Kakva je to zaklada? – pitao je socijaldemokrat sumnjičavo, i Thomas je već naslućivao kako će to sve završiti. Ako je socijaldemokrat protiv, onda će liberal automatski biti za.

Službenica je oklijevala, nije mogla ulaziti u pojedinosti slučaja s obzirom na to da je zapisnik sastanka javni dokument.

– Općenito mogu reći da rade na zaštiti ljudi kojima se prijeti, rekla je. – Prošli smo kroz njihov način rada s direktoricom, i smatramo daje baš u ovom slučaju to usluga koju moramo otkupiti...

Svi su pozorno pročitali ugovor, iako nije bilo naročito puno toga za proučavanje. Općina Vaxholm se obvezuje platiti za zaštićene stanovnike tri tisuće i petsto kruna za svaki dan zaštite, dok se ne I dođe do zadovoljavajućeg rješenja za aktualnog klijenta.

– Što je to zapravo? – nastavio je socijaldemokrat. – Već imamo I ugovore s više različitih domova za zaštitu, zar doista trebamo još.

Ijedan?

Službenica je izgledala kao da joj je neugodno.

– Ovo je potpuno nova, jedinstvena djelatnost, rekla je. Jedino I područje djelatnosti Raja je zaštita i pomoć osobama kojima se prijete smrću, najčešće ženama i djeci. Oni bivaju izbrisani iz javnih registara, oni koji ih slijede nikada ih ne mogu naći. Svi tragovi završavaju kod nijemog zida, ove zaklade. – Svi su nazočni buljili u I službenicu.

– Zar je to stvarno legalno? – pitala je novoizabrana članica Stranke zelenih, mlada žena. Nitko je nije shvaćao za ozbiljno, kao i obično.

– Zašto ne možemo mi to sami srediti, unutar uprave socijalnih službi? – rekao je liberal.

Direktor Odjela za skrb o pojedincima i o obiteljima, koji je očito bio suglasan sa slučajem, preuzeo je riječ.

– Ovo nije ništa čudno, rekao je. – Moglo bi se reći da se radi o načinu rada, mogućnostima koje može imati samo jedna potpuno vanjska organizacija. Oni imaju fleksibilnost koju mi kao tijelo uprave nemamo. Ja vjerujem u to.

– Vrlo je skupo, rekao je socijaldemokrat.

– Skrb košta, kada ćete to shvatiti? – pitao je liberal i tada su počeli.

Thomas se naslonio i promatrao ugovor. Bio je doista iznimno štur. Ništa o tome koje se usluge kupuju nije bilo precizirano, ništa o tome gdje se djelatnost odvija, čak ni broj organizacije. Sve stoje pisalo bila je referenca na poštanski pretinac u Jarfalli.

Kao i uvijek, poželio je da ima moć izraziti se, da može iznaći konkretne i bitne prigovore na prijedlog.

Naravno, moraju uzeti preporuke o njima, provjeriti s općinskim pravnicima jesu li mjere zaista legalne. I zašto kvragu nisu njega pitali je li gospodarski moguće to odlučiti, pa samo on ima uvid u proračun, za kog vraga on inače sjedi tu? Kao prokleti ukras?

– Moramo li o tome odlučiti baš večeras? – pitao je predsjednik.

Službenica i direktor su kimnuli. Predsjednik je uzdahnuo.

Tada je nešto u njemu eksplodiralo. Prvi put u sedam godina, koliko je radio u općini Thomas, podignuo je glas na sastanku.

– Pa ovo je bolesno! – pobunio se. – Kako možete misliti da samo kupujete i kupujete, ne razmišljajući na posljedice? Kakva je to djelatnost? I još u obliku zaklade! Isuse! A tek koji vražji ugovor, ne mogu pokazati ni broj organizacije. Ovo smrdi, ako mene pitaju, što bi kvragu i trebali!

Svi su buljili u njega kao da je duh. Tek je tada shvatio da je ustao, nagnuo se nad stolom s ugovorom kao zastavom u desnoj ruci iznad glave. Lice mu je gorjelo, osjetio je kako se oznojio. Ispustio je ugovor na stol, zagladio kosu, popravio čvor kravate.

– Oprostite, rekao je. – Zao mi je, ja...

Zbunjen, sjeo je, počeo tražiti među papirima ispred sebe, članovi su ga prestali gledati i smeteno su se zagledali u stol. Želio je umrijeti, propasti u pod i nestati.

Predsjednik je glasno udahnuo.

– Dobro, da zaključimo onda...

Ugovor je prihvaćen sa sedam glasova za i četiri protiv.

– Imam fenomenalnu vijest.

Sjolander i Ingvar Johansson živčano su pogledali reportera koji im je smetao. Nezadovoljni su se izrazi lica brzo promijenili u dobronamjerne osmijehe kada su vidjeli da je to Calle Wennergren.

– Pa reci, kvragu, rekao je Sjolander.

Reporter je sjeo na urednikov stol.

– Ubojstva u Frihamnu, rekao je. – Dobio sam prokleta dobru dojavu.

I Sjolander i urednik vijesti spustili su noge na pod i ispravili se.

– Što? – pitao je Ingvar Johansson.

– Upravo sam razgovarao s jednim murjakom, rekao je Calle Wennergren tiho. – Oni misle da Ratko stoji iza svega toga. – Stariji su

muškarci pozorno promatrali mlađeg.

– Zašto? – pitao je Sjolander.

– Zna, – rekao je Calle Wennergren, – mafija, Tugići, nestale cigarete, to izdaleka smrdi na Ratka.

– S kime si razgovarao?

– S tipom iz krim-policije.

– Tesi li ga ti nazvao, ili je on nazvao tebe?

Reporter je iznenađeno podignuo obrve.

– On je nazvao, zašto?

Sjolander i Ingvar Tohansson su izmijenili brze poglede.

– OK, rekao je urednik Crne kronike. – Štoje htjela policija?

– Dojaviti daje Ratko iza svega, sad ga traže kao ludi. Policija hoće da objavimo njegovo ime i sliku.

– Te li izdana tjeratica za njim?

Reporter je naborao čelo.

– To mi nije rekao, samo da ga traže.

– Ovo je dobro, rekao je Ingvar Tohansson i skicirao u bloku. – Ovako ćemo: Sjolander neka skupi informacije o Ratku, ti noćas obiđi jugoslavenske restorane i uzmi komentare ljudi. Ovo bi mogla biti naslovnica i prva stranica.

– OK! – rekao je Calle Wennergren i skočio prema foto-desku.

Oba su urednika gledala za reporterom sve dok nije nestao.

– Jesi li to znao? – pitao je Ingvar Tohansson.

Sjolander je uzdahnuo i ponovno stavio noge na stol.

– Policija nema niš!. Oni mrtvi dečki su bili novi, upravo su doletjeli iz Srbije. Nema svjedoka ubojstava, nikoga tko bi progovorio. Ne znam zašto, ali policija očito želi izmamiti Ratka.

– Ima li on kakve veze sa svim ovim?

Urednik Crne kronike se nasmijao.

– Naravno da ima. Ratko upravlja svim jugoslavenskim poslovima s cigaretama u Skandinaviji. Možda nije kriv za ubojstva, ali sigurno je da ima svoje prste u igri.

Muškarci su sjedili zadubljeni u misli nekoliko minuta i došli do istog zaključka.

– Čisto policijsko podmetanje, rekao je Ingvar Tohansson.

– Ne može biti čistije, potvrdio je Sjolander.

– Zašto? – pitao je urednik Vijesti.

Urednik Crne kronike slegnuo je ramenima.

– Murjaci nemaju apsolutno ništa, pa žele malo zakuhati stvari. Ili pokušavaju potkopati Ratkovu poziciju ili je hoće utvrditi, nama je svejedno. Ako jedan policajac izađe s time da traže Ratka, to je gotova naslovnica.

Kimnuli su jedan drugome.

– Hoćeš ti reći Janssonu? – pitao je Sjolander.

Ingvar Johansson je ustao i krenuo prema desku noćnog urednika.

Slaba je svjetiljka širila žućkastu svjetlost u kutu. EKG je pištao ritmično i jednolično. Sofia Katarina je bila prikopčana na infuziju i razne cijevi. Tijelo joj je izgledalo skvrčeno i suho pod tankom dekom, tako mirno i maleno. Annika joj je prišla i pogladila je po kosi, zapanjena kako je staro izgledala. Kako čudno. Nikada nije mislila o svojoj baki kao o starici.

– Kako izgleda, rekla je majka. – Pogledaj usta.

Desni je kut usana visio, malo sline joj je teklo po vratu. Annika je uzela papirnatu salvetu i obrisala je.

– Sada spava, rekao je liječnik. – Slobodno možete ostati ovdje. – Zatim je napustio sobu, vrata su se zatvorila uz zapuh vjetra.

Sjedile su svaka sa svoje strane kreveta, majka i dalje u bundi. Soba je bila puna zvukova bolnice: šum ventilacije, elektronska pjesma uređaja, klompe vani u hodniku. A ipak, vladala je mučna tišina.

– Tko bi mogao pretpostaviti? – rekla je majka. – Baš danas...

Počela je šmrcati.

– Naravno da nisi mogla znati, rekla je Annika tiho. – Nitko te ne optužuje.

– Bila je u trgovini jučer. Ja sam bila na blagajni, bila je tako živahna i vesela.

Ponovno su sjedile u tišini, majka je plakala.

– Moramo naći mjesto gdje bi mogla stanovati, rekla je Annika. – Lovasén ne dolazi u obzir.

– Ta ne mogu! – rekla je majka odlučno i podigla pogled.

– Davanje krivih lijekova, loša skrb, napisala sam cijelu seriju članaka o lošoj njezi u Lovasenu. Baka ne ide tamo.

– To je bilo davno, sada je sigurno puno bolje.

Majka je obrisala lice papirnatom maramicom, Annika je ustala.

– Možda bismo to mogli riješiti privatno, rekla je.

– E pa, kod mene ne može stanovati!

Majka se uspravila i prestala brisati lice. Annika ju je pogledala kako sjedi, astmatična od sveg tog pušenja, vruće joj je od bunde i valunga, rijetke kose, sve veće težine, udaljena i egoistična. Prije nego što je i stigla razmisliti, prišla joj je i zgrabila je za ramena.

– Ne budi tako proketo nezrela, siknula je. – Mislila sam na privatnu njegu. Ovo se ne radi o tebi, zar ne razumiješ? Tedanput u životu ti nisi u središtu pozornosti.

Žena je zinula, po vratu su joj izbile crvene mrlje.

– Ti si jedna... – počela je, odgurnula Anniku i ustala.

Mlada je žena zurila u stariju, čekajući ispad.

– Ajde reci, rekla je odlučno. – Reci što misliš.

Majka je ponovno navukla bundu preko grudi i napravila nekoliko brzih koraka prema njoj.

– Kad bi samo znala koliko sam sranja pretrpjela zbog tebe! – prošaptala je. – Što misliš, kako je meni bilo sve ove godine? Svi pogledi iza leđa? Svi tračevi? Nije ni čudo da ti se sestra preselila, ti si joj uvijek bila uzor. Nevjerojatno je daje Leif to sve izdržao, nekoliko me puta zamalo ostavio. Tek ti je tada bilo dosta, uvijek si mi zavidjela na ljubavi, nikada nisi podnosila Leifa...

Anniki je nestala sva boja iz lica, majka ju je zaobišla, povlačila se

prema izlazu, optužujućim prstom uperenim u nju.

– A da ne govorimo o Sofiji! – nastavila je glasnije. – Ona koja je bila toliko cijenjena. Domaćica na Harpsundu, i da završi svoj život kao baka one koja je ubila...

Annika nije mogla disati.

– Goni se kvragu, uspjela je reći, boreći se za dah.

Majka joj je ponovno prišla, pljuvačka joj je letjela iz usta.

– Ti fina novinarka, ti bi barem morala moći čuti istinu!

Odjednom je ponovno bila u tvornici, pokraj cijevi za koks, pokraj talionice, vidjela je mačje tijelo kako leti, vidjela željeznu cijev kako leži ondje. Stavila je ruke oko glave, sagnula se nad koljena.

– Idi, prošaptala je. – Idi odavde, mama, brzo.

Majka je uzela kožni etui s cigaretama i zelenim plastičnim upaljačem.

– Ti samo tu sjedi, – rekla je, – i razmisli što si sve učinila. – Nastupila je tišina, tama se zgušnjavala, Annika se borila za zrak. Sok je sjeo poput kamena točno ispod grla, teško je disala.

Ona me mrzi, mislila je. Moja mama me mrzi. Uništila sam joj život.

Val samosažaljenj a prelio se preko nje, povukao je prema zemlji.

Što ja radim onima koje volim? Oh Bože, što sam učinila?

Lijeva ruka Sofije Katarine pomaknula se preko žute deke.

– Barbro? – promrmljala je.

Annika je podigla pogled, oh bako, poletjela je prema njoj, uhvatila njezinu hladnu nepomičnu desnu ruku, potisnula svoj očaj, pokušala se nasmiješiti.

– Bok, bako, to sam ja. Annika.

– Barbro? – promrmljala je baka upitno, gledajući je mutnim očima.

Suze su navirale, zamagljivale joj pogled.

– Ne, ja sam, Annika. Njezina kći.

Staričin pogled klizio je po sobi, lijeva je ruka pipala i tražila.

– Jesam li u Lyckebou?

Suze su krenule, udahnula je otvorenih usta i pustila da teku.

– Ne, bako, razboljela si se. U bolnici si.

Staričine su se oči vratile na Anniku.

– Tko si ti?

– Annika, prošaptala je Annika. – To sam ja.

Tada je zasvijetlilo iza mutnih očiju.

– Naravno, rekla je Sofia Katarina. – Moja najdraža curica.

Annika je plakala, naslonivši čelo na staričin trbuh, držeći joj ruku. Na kraju je ustala i otišla obrisati nos.

– Bilo ti je jako loše, bako, rekla je vraćajući se do kreveta. – Sada se moramo pobrinuti da ti brzo bude dobro.

Ali baka je već ponovno zaspala.

Srijeda 31. Listopada

AIDA JE SKUPILA SNAGU, UZBRDICA ISPRED NJE BILA JE BESKRAJNA. CESTA se ljuljala, ona je posrtala prema naprijed, znoj joj je curio iza uha i po vratu. Zar nikada neće stići?

Sjela je uz rub ceste, s nogama u jarku, nagnula glavu nad koljena. Nije primjećivala hladnoću i vlagu, samo se htjela malo odmoriti, zatim će nastaviti dalje.

Jedan se auto pojavio na vrhu, usporio je dok prolazio pokraj nje. Osjećala je poglede na leđima. Nije tu mogla sjediti. U ovakvom dotjeranom području s vilama, netko će ubrzo nazvati policiju.

Uspravila se, za trenutak joj se zacrnjelo pred očima.

Moram naći kuću. Odmah.

Krenula je dalje, i već kod sljedećeg izlaza s ceste ugledala je broj. Kako glupo, gotovo je odustala dvadeset metara od cilja. Pokušala se nasmijati. Umjesto toga, spotaknula se o kamen i zamalo pala; bila je na rubu plača.

– Pomozite mi, promrmljala je.

Došla je do stuba, uspinjala se držeći se ograde, pozvonila. Masivna vrata, dvije brave. Zazvonilo je negdje unutra. Ništa se nije događalo. Ponovno je pozvonila. I ponovno. I ponovno. Pokušala je zaviriti kroz smeđe staklo sa strane, tama, praznina, čak ni namještaj.

Spustila se na stube, naslonila čelo na zid. Sada više nije imala snage. On može doći. Nije važno. Nazovite policiju. Ne može biti gore.

– Aida?

Jedva je smogla snage podignuti pogled.

– Ojoj, kako si?

Gubila je svijest, čvrsto se uhvatila za zid.

– Dragi Bože, pa ona je bolesna. Anders! Dođi i pomози mi!

Netko ju je povukao, osovio je na noge, jedan uznemireni ženski glas, jedan mirniji muški glas, postalo je toplo, tamno, bila je u kući.

– Polegni je na sofу.

Sve se ljuljalo, poskakivalo, pomaknuli su je, spustili. Gledala je u naslon sofe, smeđi, bockavi. Prekrila ju je deka, svejedno se smrzavala.

– Stvarno joj je loše, – rekla je žena, – vrlo visoka temperatura. Moramo dovesti liječnika.

– Ne možemo ovdje dovoditi liječnike, znaš i sama, rekao je muškarac.

Htjela je nešto reći, usprotiviti se, ne, ne liječnika, ne bolnicu.

Ljudi su otišli u drugu sobu, čula je kako mumljaju. Možda je zaspala, jer sljedeće su sekunde muškarac i žena stajali iznad nje sa šalicom čaja koji se pušio.

– Ti si Aida, je li, rekla je žena. – Ja se zovem Mia, Maria Eriksson. Ovo je moj muž, Anders. Kada si se ovako razboljela? – Pokušala je odgovoriti. – Ne liječnika, prošaptala je. Žena koja se zove Mia je kimnula.

– OK, rekla je. – Ne liječnika. Razumijemo. Ali moraš biti pod liječničkim nadzorom, a mi imamo rješenje.

Odmahnula je glavom.

– Traže me.

Mia Eriksson ju je pogladila po čelu.

– Znamo. Postoji način da ti se pomogne, a da to nitko ne sazna.

Zažmirila je, izdahnula.

– Jesam li u Raju? – prošaptala je.

Odgovor je došao iz velike daljine, ponovno je gubila svijest.

– Da, rekla je žena. – Mi ćemo se pobrinuti za tebe.

San i budno stanje izmjenjivali su se tijekom noći. Sofia Katarina je bila ili zbunjena ili uplašena ili sentimentalna.

Fizioterapeutkinja je dala obeshrabrujući izvještaj nakon prvog kratkog pregleda.

– Ima dosta lošu funkciju desne strane, rekla je fizioterapeutkinja. – Tu će trebati puno posla.

– Kako se mogu ponovno izvježbati pokreti? – pitala je Annika.

Žena se nasmiješila.

– Problem nije u nogama, nego u glavi. Ne postoji tretman koji bi mogao ponovno pokrenuti funkcije mrtvih živčanih stanica. Zato se mora paziti na one koje su ostale. Živčane stanice koje su se izvukle i koje prije nisu bile aktivne sada se moraju aktivirati. To se može postići fizioterapijom u mnogim različitim oblicima.

– Ali kada će joj biti dobro?

– Može proći i pola godine prije nego što se vide rezultati. Sada je najvažnije da terapija brzo počne i da se dosljedno provodi.

Annika je progutala slinu.

– Što mogu ja učiniti?

Fizioterapeutkinja je uzela njezinu ruku i nasmiješila se.

– Vi radite sve što treba. Pokažite da vam je stalo. Pričajte s njom, pokrenite je, pjevajte zajedno stare pjesme. Primijetit ćete da ona rado govori o stvarima koje su prošle. Pustite je da to radi.

– Ali kada će biti ona stara?

– Nikada nećete imati baku kakva je bila.

Annika je zatreptala, zemlja se otvorila, počela je paničariti.

– Kako ću ja bez nje? Ona mi je uvijek bila potpora.

Glas kreštav, očajan.

– Sada ćete vi biti njezina potpora.

Fizioterapeutkinja ju je potapšala po ruci, Annika nije primijetila kada je otišla.

– Bako, šaptalaje, gladila joj ruku.

Ali starica je spavala. Zvukovi dana su se ušuljali kroz uski otvor između vrata i poda i proširili se tom malenom sivom sobom. Iako je Annika jedva spavala i često se budila, bila je napeta, nemirna, na granici s hiperaktivnim.

Mora naći mjesto gdje će se baka dobro oporavljati. Lovasen nije to mjesto, u to se mogla zakleti. Živčano je ustala i počela hodati uokolo po sobi. Noge su je boljele, u prstima joj je pulsiralo.

Mora postojati drugo rješenje, privatni dom za dugotrajnu njegu i liječenje, kuća posebno opremljena za bolesnike, kućno liječenje.

Annika nije gledala kada su se vrata otvorila, osjetila je samo zapuh po nogama.

Bila je to ponovno liječnica, i njezina majka u bundici iza nje.

– Razmotrit ćemo Sofijinu budućnost, rekla je liječnica i Annika je uzela svoje stvari i krenula za njima.

– Nemam nikakvih mogućnosti da se sama brinem o njoj, rekla je majka kada su se smjestile svaka u svoju stolicu u sobi liječnice. – Ja imam svoj posao.

– Barbro, mogli biste dobiti novčanu potporu ako biste se sami brinuli o svojoj majci, pokušala je liječnica. Majka se uzvrtjela. – Mislim da se ne želim odreći svog posla.

Nešto je puklo. Nedostatak sna, ljubavi, smisla otvorio se u Annikinu mozgu. Ustala je i zavrištala.

– Koji ti je vrag, pa ti samo mijenjaš blagajnicu u Konsumu, zašto se ne bi mogla brinuti o baki?

– Sjednite, rekla je liječnica odlučno.

– Isuse Bože! – vikala je Annika, ostala je stajati, glas joj je bio

nesiguran, noge su joj se tresle. – Fućka se svima vama za baku! Hoćete je strpati u radionicu za bicikle, što je Lovasen, i baciti ključeve. Ja znam kako je ondje! Ja sam pisala o tome! Zanimarivanje pacijenata, manjak osoblja, davanje pogrešnih lijekova!

I liječnica je ustala, zaobišla stol i došla do Annike.

– Ili sjednite, – rekla je mirno, – ili izađite van.

Annika je prešla rukom preko čela, noge su joj popustile, spustila se na stolicu, Barbro se igrala rubom bunde, tražila razumijevanje u očima liječnice, eto što sve ona mora trpjeti.

– Lovasen je dobra alternativa...

– Vraga!

– ... kada bi ondje bilo mjesta. Ali ih nema. Dugo se čeka. Sofía će uskoro biti gotova s bolničkom njegovom, ali i dalje treba cjelodnevni nadzor i opsežnu i intenzivnu rehabilitaciju. Zato moramo brzo iznaći nekakva rješenja. Zato sam se i obratila vama. Imate li kakvih drugih prijedloga?

Majka je nesigurno oblizala usnice.

– Paaa, – rekla je, – ne znam, zar ne bi trebalo društvo tu pomoći i preuzeti odgovornost kad se ovako što dogodi, pa zato i plaćamo porez...

Annika je zurila u svoje ruke, lice joj je gorjelo.

– Postoji li neko drugo mjesto, negdje drugdje? – pitala je. – Možda u Bettni, rekla je liječnica.

– Pa to je još tridesetak kilometara udaljenije od Halleforsnasa, gotovo dvjesto od Stockholma, rekla je Annika i podigla pogled. – Kako bismo je posjećivali?

– Ne kažem da je to idealno...

– A Stockholm? – rekla je Annika. – Može li dobiti mjesto u Stockholmu? Mogla bih je posjećivati svaki dan.

Ponovno je ustala, liječnica je mahnula rukom da sjedne.

– To bi u tom slučaju bilo zadnje rješenje. Prvo moramo pokušati naći rješenje unutar naše općine.

Majka nije ništa rekla, nervozno se igrala kopčama na rubu svoje bunde. Annika je skvrčena sjedila na stolici, buljila u pod. Liječnica ih je neko vrijeme promatrala u tišini, majku i kćer, mladu ženu u šoku, stariju zbudjenu i zabrinutu.

– Ovo je bilo grozno iskustvo, rekla je i okrenula se prema Anniki. – Vjerojatno ćete imati neke simptome kao posljedicu ove traume. Možda ćete početi osjećati hladnoću, plakati ili pasti u depresiju.

Annika je pogledala liječnicu u oči. – *Super!* – rekla je. – I što da onda radim? – Liječnica je malo uzdahnula. – Pijte alkohol, rekla je i ustala. Annika je zurila u nju. – Mislite ozbiljno?

Liječnica se nasmiješila i ispružila ruku.

– To je prokušan lijek u ovakvom slučaju. Sigurno ćemo se ponovno sresti. Ako želite možete tu ostati sjediti neko vrijeme, ja moram u vizitu.

Ostavila je žene u toj maloj sobi, vrata su se zatvorila. Tišina je bila potpuna. Majka je pročistila grlo.

– Jesi li razgovarala s fizioterapeutkinjom? – pitala je oprezno.

– Naravno da jesam, rekla je Annika. – Bila sam ovdje cijelu noć.

Barbro je ustala i prišla Anniki, pogladila je po kosi.

– Nemojmo se svađati, prošaptala je. – Moramo se držati zajedno sada kada je mama bolesna.

Annika je uzdahnula, oklijevala, zatim obgrlila majčin masivni struk, prislonila uho na trbuh. Unutra je tiho krulilo.

– Ne, naravno da se nećemo svađati, prošaptala je kao odgovor.

– Idi se kući odmoriti, rekla je Barbro i počela kopati tražeći ključeve u džepu bunde. – Ja ću ostati kod Sofije. – Annika ju je pustila.

– Hvala, – rekla je, – ali radije ću se vratiti doma u Stockholm i tamo prespavati. Mogu se vratiti začas, vlakom X2000 treba samo pedeset osam minuta dovd.

Skupila je svoje stvari i zagrlila majku.

– Vidjet ćeš da će sve biti dobro, rekla je Barbro.

Annika je izašla u bolnički hodnik, beskrajan i hladan.

I stvarno se počela smrzavati u vlaku. Kupila je novine, bile su ispred nje, ali se nije mogla prisiliti da ih otvori.

Alkohol, pomislila je, baš krasno.

Nije namjeravala ništa piti. To je radio njezin stari, i to je dosta za cijelu obitelj do kraja njihovih života. Pio je dok nije umro, mrtav pijan u jarku pokraj puta za Granhed.

Stisnula se na sjedalu. Zamotala je jaknu oko sebe, ali nije pomagalo. Hladnoća je dolazila iznutra, iz srca.

Svi koje volim umiru, mislila je u napadu samosažaljenja. Tata, Sven, uskoro možda i baka.

Ne, pomislila je tada. Ne baka. Njoj će biti uskoro sasvim dobro. Sredit ćemo joj mjesto gdje će je ponovno osoviti na noge.

Dodirivala je novine, ali nije imala snage čitati. Umjesto toga, nagnula je glavu unatrag i zažmirila, pokušala se opustiti. Nije išlo, tijelo se trzalo i treslo.

Ponovno se nagnula unatrag, uzdahnula. Posegnula je za novinama i odmah otvorila stranice šest-sedam, pretrpane vijestima. Muškarac na velikoj slici, mutan, slika uvećana do krajnjih granica, buljio je u nju s novinskih stranica. U sekundi gaje prepoznala. *Gdje je Aida? Aida Begović. Znam daje tu.*

Naslov je bio isto tako velik i crn kao i čovjek pred vratima hotelske sobe prekjucher navečer.

Vođa duhanske mafije, pisalo je, a ispod slike:

Zove se Ratko, došao u Švedsku sedamdesetih godina, osuđen za pljačku banke i otmicu. Danas ga se optužuje za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji. Švedska policija sumnja daje on mozak organiziranog krijumčarenja cigareta u Švedsku.

Zaklopila je novine, zubi su joj cvokotali, ozlijeđeni prsti ona tri šava su je boljela. Mučnina se vratila.

Anders Schyman je bacio novine na stol ispred Ingvara Johanssona.

– Objasni mi ovo, rekao je.

Mutan je muškarac na novinskoj stranici buljio u njih dvojicu. Urednik vijesti spustio je pogled s monitora kompjutora.

– Na što misliš?

– Moja soba. Odmah.

Sjolander je već bio ondje, stajao i udarao nogama po gomili prašine koja je zamijenila sofu. Schyman se s mukom uvalio u stolicu, zaškripala je pod njegovom težinom. Ingvar Johansson je zatvorio vrata.

– Tko je odlučio da se objavi Ratkovo ime i slika? – pitao je zamjenik glavnog urednika nikoga posebno.

Muškarci koji su i dalje stajali izmijenili su poglede.

– Pa, ja idem doma kad predam smjenu, ne mogu nagađati o tome... – počeo je Ingvar Johansson. Schyman gaje odmah prekinuo.

– Sereš, rekao je. – Prepoznajem je li izdanje napravljeno tijekom dana čim ga vidim. Osim toga, već sam razgovarao s Janssonom i Torstenssonom. Glavni urednik nije uopće bio obaviješten o odluci da se to objavi, Jansson je bio iskreno iznenađen i rekao daje cijela stvar bila dostavljena prije kraja smjene. Sjednite.

Sjolander i Ingvar Johansson su istodobno sjeli na stolice za posjetitelje. Nijedan nije ništa rekao.

– Ovo nije prihvatljivo, rekao je Schyman tiho kada je tišina počela pritiskati. – Odluku o objavljivanju imena neosuđenih kriminalaca mora donijeti glavni i odgovorni urednik, kvragu, ne može vas takvo nešto iznenaditi.

Sjolander je gledao u pod. Ingvar Johansson se vrpeljio.

– I prije smo objavili njegovo ime. To što je on gangster nije nikakva novost.

Anders Schyman je duboko uzdahnuo.

– Nismo samo napisali daje gangster. Povezali smo ga s dvostrukim ubojstvom u Frihamnu, neizravno ga okrivili za to. Već sam razgovarao s pravnicima, ako nas Ratko pozove na sud, gotovi smo, a da i ne govorimo što bi rekao pučki pravobranitelj za tisak.

– Neće nas pozvati na sud, rekao je Ingvar Johansson potpuno uvjeren. – On to vidi kao čistu reklamu za svoj rad. Osim toga tražili smo ga za komentar. Calle Wennergren je bio okolo noćas i razgovarao s ljudima u jugoslavenskim restoranima...

Anders Schyman je udario dlanom po stolu, obojica su poskočili.

– To mi je jasno, riknuo je. – Ne pričam o tome. Govorim o rasprostranjenoj proklesoj samovolji kad se govori o publicističkim pitanjima u ovoj redakciji! Vas dvojica niste ti koji mogu tako nešto odlučiti! To radi glavni i odgovorni urednik! Zar je to tako prokleso teško shvatiti?

Sjolander je pocrvenio, Ingvar Johansson priblijedio.

Anders Schyman je vidio njihove reakcije i znao da konačno ima njihovu pozornost. Potisnuo je vlastitu srdžbu, usredotočio se na to da spusti glas na normalnu razinu.

– Pretpostavljam da imate još toga, osim onog što je objavljeno, rekao je. – Što znamo?

I tako je došao do one diskusije koja je zapravo trebala početi dvadeset četiri sata ranije.

– Policija je našla čahure i jedan metak, rekao je Sjolander. – Municija je potpuno neuobičajena. Kalibar 30.06, američki tip Federal, marka Trophy Bond. Čahure su poniklane, dakle sjajne, izgledaju kao vrganji. Gotovo sve druge čahure su od mesinga. – Schyman je bilježio, Sjolander se malo opustio. – Metak su našli zabijen u asfalt između silosa, nastavio je. – Ne mogu zaključiti gdje je ubojica stajao, s obzirom na to da se metak sudario sa svim mogućim u glavi dečka i promijenio smjer više puta. Čahure su nađene sa stražnje strane praznog skladišta. – Oružje? – pitao je Schyman. Sjolander je uzdahnuo.

– Moguće je da murjak zna, ali meni nisu ništa rekli, rekao je. – Međutim, imaju nekoliko drugih zaključaka. Na primjer, ubojica je bio prokleso pedantan u svom izboru pribora. Ovo su nevjerovatno ubojite stvari, one kojima se ubijaju divlje životinje.

– Možda to i nije tako čudno, rekao je Schyman. – Ako čovjek već hoće nekome oduzeti život, onda je bolje da to pošteno učini.

Sada je Sjolander dobio polet, nagnuo se naprijed preko pisaćeg stola.

– To je ono što je čudno, rekao je. – Zašto je pucao žrtvama u glavu? Na kojem god mjestu u prsima ili leđima metak bi svejedno bio smrtonosan u vremenu od nekoliko sekundi. Nešto je prokletu sumnjivo oko ovih ubojstava. Vodi ga nešto drugo, a ne samo brza i učinkovita smrt, napuhani veliki ego, mržnja, osveta. Zašto ići na jedan majstorski hitac ako može ubiti gdje god pucao?

– Zašto to ne piše u današnjim novinama? – pitao je Schyman.

Sjolander se ponovno nagnuo unatrag. – To bi uništilo istragu, rekao je.

– A optužiti Ratka za dvostruko ubojstvo, koji to učinak ima na istragu? – pitao je zamjenik urednika.

Ponovno je nastupila tišina.

– Moramo porazgovarati o tim stvarima, rekao je Schyman. – To je prokletu važno za stabilnost novina u budućnosti. Tko vam je dao dojavu o Ratku?

Ingvar Johansson je pročistio grlo.

– Imamo izvor u krim-policiji koji je smatrao da bismo trebali objaviti njegovu sliku. Murjak je siguran da on ima nekakve veze s time, htjeli bi ga malo prestrašiti.

– I vi ste htjeli pomoći?" rekao je Anders Schyman prigušenim glasom. – Igrali ste se vjerodostojnošću novina, preuzeli odgovornost glavnog urednika i učinili što vam je policija rekla? Odlazite odavde, odmah.

Okrenuo se od muškaraca na stolicama, uključio vijesti TT-a na svom monitoru i krajičkom oka vidio kako su brzo i tiho ponovno nestali iz redakcije.

Izdahnio je, nije bio sasvim siguran kako je prošao cijeli razgovor. Jedno je bilo sigurno, krajnje je vrijeme da on počne djelovati.

Pogreška na sastanku ležala mu je poput cigle točno ispod prsnog koša cijele noći i nije htjela nestati. Thomas je poravnao prednju stranu sakoa, trenutak oklijevao, ali zatim krenuo i pokucao na vrata direktorice socijalne službe. Bila je unutra.

– Prijeći ću ravno na stvar, rekao je. – Ne postoji isprika za moje jučerašnje ponašanje, ali bih svejedno htio dati objašnjenje. – Sjedni, rekla je direktorica. Sjeo je, nekoliko puta brzo udahnuo.

– Ne osjećam se dobro, rekao je. – Nisam uravnotežen. Imam nekih problema u zadnje vrijeme.

Direktorica je u tišini promatrala mladog čovjeka. Kako nije ništa dalje govorio, konačno gaje prigušeno pitala: – Zbog Eleonor?

Direktorica je bila iz šireg kruga njihovih prijatelja. Bila je kod njih doma na večeri desetak puta.

– Ne, ne, rekao je Thomas brzo. – O meni se radi. Sve... preispitujem. Je li ovo sve? Je li ovo najzabavnije što može biti? – Žena iza pisaćeg stola tužno se nasmiješila. – Kriza četrdesetih, ustvrdila je. – Ali nije li malo rano? Koliko si star?

– Trideset tri.

Uzdahnula je.

– Tvoj ispad jučer nije nešto što treba braniti, ali mislim da ćemo to sada prekriziti. Nadam se da to nećeš ponoviti.

Odmahnuo je glavom, ustao i otišao. Zastao je ispred vrata, razmišljao, zatim ušao kod službenice koja je predložila posao sa zakladom Raj.

– Sada sam zauzeta, otresla se svisoka, još ljuta zbog onog jučer.

Pokušavao se razoružavajuće nasmiješiti. – Dobro, razumijem, rekao je. – Htio sam se samo ispričati za ono jučer. Nisam trebao onako eksplodirati. – Službenica je trznula glavom i nešto zabilježila. – Isprika prihvaćena, rekla je hladno. Nasmiješio se malo šire.

– Dobro. Onda me samo još neke stvari zanimaju oko ovog posla. Njihov broj organizacije, na primjer. – Nemam ga.

Gledao ju je tako dugo dok joj obrazi nisu počeli gorjeti. Bilo je

očito da ne zna ništa o toj zakladi. – Mogu saznati, rekla je. – To bi bilo najbolje, rekao je. Ponovno tišina.

– O čemu se tu zapravo radi? – pitao je na kraju.

Pogledala gaje, bio je to oštar pogled. – Ne mogu to reći, kao što znaš. – Uzdahnuo je.

– Daj. Radimo za isti cilj. Misliš da ću nekome reći? – Žena je trenutak oklijevala, zatim odmaknula svoje bilješke.

– Slučaj je hitan, rekla je. – Radi se o mladoj ženi, izbjeglici iz Bosne koju lovi jedan muškarac. Prijeti da će je ubiti. Dobili smo posao jučer, hitno je. Stvarno se radi o životu i smrti!

Thomas je gledao ravno u nju.

– Kako mogu znati da je to istina?

Službenica je progutala slinu, oči su joj postale sjajne.

– Trebao si je vidjeti, tako mlada i lijepa i... unakažena. Ima ožiljke po cijelom tijelu, nekoliko prostrijelih rana, ožiljaka od noža, veliku posjekotinu na glavi, pola lica joj je plavo. Nema dva prsta na nozi što je posljedica ranjavanja. U subotu ju je ponovno pokušao ubiti, preživjela je tako što je skočila u vodu i još dobila i upalu pluća. Policija je ne može zaštititi.

– Ali može ta zaklada Raj?

Sada je žena dobila polet, neupadljivo je obrisala oči, i ona je samo čovjek.

– To je stvarno fantastična djelatnost. Pronašli su način da izbrišu osobu tako da se njihovo mjesto boravka ne pojavljuje u javnim registrima. Raj obavlja sve kontakte s okolinom. Imaju na raspolaganju osobe za kontakte tijekom cijelog dana, liječničku pomoć, psihologe, pravnike, smještaj, pomažu sa školom, poslom i s vrtićem. Vjeruj mi, otkupiti usluge ove djelatnosti je dobar posao za cijelu općinu.

Thomas se uzvrtio.

– A sam Raj, gdje je? U Jarfalli?

Žena se nagnula prema naprijed.

– I u tome je isto stvar, rekla je. – Nitko ne zna gdje je Raj. Svi koji

ondje rade su izbrisani. Telefoni su prespojeni preko vojnih brojeva u drugom okrugu. Zaštita je stvarno potpuna. Ni ja, ni direktor Odjela za skrb o pojednicima i o obitelji nismo nikada naletjeli na tako nešto, to je jedna stvarno nevjerojatna organizacija.

Thomas je gledao u pod.

– Sve to s tajnošću vjerojatno znači da ih nitko ne može nadzirati, zar ne?

– Katkad trebamo vjerovati ljudima, rekla je službenica.

Stan je bio hladan, papirnata vrećica koju je Annika zalijepila selotejpom preko razbijenog prozora nije zadržavala toplinu. Umor ju je obuzeo u trenutku kada je spustila torbu na pod u hodniku. Pustila je da joj jakna padne na pod, uvukla se u neraspremljeni krevet i zaspala u odjeći.

Odjednom su voditelj i programa *Studia sex* stajali oko nje. Njihovi hladni zlobni pogledi uvijek su izazvali isti grč u želucu. – Nisam namjerno! – povikala je. Muškarci su se približili.

– Kako možete tvrditi da je to moja krivnja? – vikala je. Muškarci su je pokušavali ustrijeliti. Njihovo je oružje odzvanjalo u njezinoj glavi.

– Nisam to ja učinila, ja sam je samo našla! Ležala je na podu kad sam došla! Upomoć!

Trgnula se iz sna, nije imala zraka. Prošlo je jedva sat vremena. Nekoliko je puta brzo udahnula, udahni-izdahni-udahni-izdahni, i počela plakati, nekontrolirano, grčevito. Dugo je ostala tako ležati dok se nije prestala tresti i dok plač nije popustio.

Oh bako, dragi Bože, kako će ovo završiti? Tko će se brinuti za tebe?

Annika se uspravila, pokušala se pribрати. Netko će morati to srediti, na njoj je red da to učini.

Uzela je telefonski imenik, nazvala općinske informacije i pitala ima li mjesta u nekom od domova za starije i bolesne u Stockholmu. Rečeno joj je da se javi odboru u svom dijelu grada i razmotri odgovarajuće mjesto za stanovanje s osobom koja prosuđuje kome se dodjeljuje pomoć.

Ako želi, može dobiti dodatni info-materijal na internetu ili u gradskom uredu, u Ulici Hantverkar 87. Zapisala je adresu na margini starih novina, zahvalila i uzdahnula. Otišla je u kuhinju, pokušala pojesti malo jogurta, uključila teletekst i provjerila je li se što dogodilo, nije, osjetila je kako smrdi po znoju, ugurala odjeću u košaru za prljavu rublje, ispunila sudoper hladnom vodom i oprala se ispod ruku.

Zašto sam došla kući? Zašto nisam ostala kod bake?

Sjela je na sofu u dnevnoj sobi, naslonila glavu na ruke i odlučila biti iskrena.

Nije više mogla ostati u bolnici. Htjela je natrag do nečega što je ponovno pronalazila, nečega što je imala prije, ali izgubila. Postoji nešto ovdje u Stockholmu, na poslu u *Večernjim novinama*, u stanu, nešto privlačno i živo, a ne ravnodušno i mrtvo.

Naglo je ustala i uzela blok sa svojim bilješkama iz torbe. Nazvala je Raj bez razmišljanja.

Ovaj se put javila sama Rebecka Bjorkstig.

– Zanimaju me neke stvari, rekla je Annika.

– Jeste li uskoro gotovi s člankom? – Žena je zvučala kao daje pod stresom.

Annika je podvukla noge ispod sebe, naslonila glavu na lijevu ruku.

– Nedostaje mi nekoliko pojedinosti, rekla je. – Nadam se da ćemo uspjeti to završiti što je prije moguće, baka mi je bolesna.

Rebeckin glas bio je pun suosjećanja kada je odgovorila.

– Oh, grozno. Naravno, pomoći ću vam koliko god mogu. O čemu je riječ?

Annika je progutala slinu, malo se ispravila, listala po bloku.

– Zaposleni u Raju. Koliko ih ima? – Imamo pet ljudi na punom radnom vremenu. – Liječnici, pravnici, socijalna pomoć, psiholozi? – Rebecka je zvučala kao da joj je to sve zabavno.

– Ne, uopće ne. To daju međuopćinske zajednice, općine i službe za pravnu pomoć.

Annika je zagladila kosu.

- Osobe koje su na raspolaganju tijekom cijelog dana, tko su one?
- Naši zaposleni, naravno. Oni su visokokvalificirani.
- Koliko mjesečno zarađuju? – Sada se Rebecka malo uvrijedila.
- Oni zarađuju četrnaest tisuća mjesečno, ne rade to da bi se/obogatili, već zbog toga što je to dobro.

Annika je tražila po bloku, pregledavala svoje bilješke.

- Vaše zgrade, koliko ih imate?

Sada je Rebecka oklijevala.

- Zašto pitate?

– Da bolje shvatim djelatnost vaše zaklade, rekla je Annika.

– Ne posjedujemo gotovo nijednu zgradu, iznajmljujemo ih prema potrebi, rekla je Rebecka nakon određenog kolebanja.

– Novci, rekla je Annika. – U slučaju da ste na dobitku, gdje to završi?

Slijedila je duga tišina, Annika je gotovo pomislila da je žena spustila slušalicu.

– Ono malo dobitka koji ostvarimo ide natrag u Zakladu, koristi se za izgradnju djelatnosti. Ne sviđaju mi se vaše insinacije, rekla je Rebecka Bjorkstig.

– Zadnje pitanje, – rekla je Annika, – onaj popis sa službenim osobama s kojima bih mogla razgovarati, jeste li ga poslali?

– Ovo je zaštićena linija, rekla je žena tiho u slušalicu. – Mogu vam reći kakvo je stanje. Sav višak ide na uspostavu kanala za zbilja teške slučajeve. Već neko vrijeme imamo mogućnost pomoći klijentima koji više uopće ne mogu živjeti u Švedskoj. Imamo kontakte tako da možemo srediti državne poslove i stanove u drugim zemljama. Ondje se također može stupiti u vezu s liječnicima i psiholozima, posao i učenje jezika se također sređuje preko nas.

Annika je spustila noge na pod, pisala, ovo je malo mutno.

– Ali kako sve to ide? – Žena se nasmiješila, vrlo zadovoljna.

– Već je sve uvježbano, pokušali smo već s dva slučaja koji su postali vrlo uspješni.

Annika je osjetila kako se zabezegnuta.

– Dva slučaja koji imaju novi život u stranoj zemlji? Bez promjena identiteta? Samo uz pomoć Raja?

– Cijele dvije obitelji, to je točno. Ali ni mi, ni neka druga organizacija ne možemo promijeniti nečiji matični broj. To može samo Vlada. Ali, kao što sam rekla, to nije bilo upitno. Što se tiče popisa, to sam već sredila. Samo mi recite kamo da ga pošaljem i imat ćete ga za petnaest minuta.

Annika je dala broj faksa Crne kronike u novinama.

– Nazvat ću vas da potvrdim da sam ga dobila, rekla je Annika.

– Dobro. Čujemo se uskoro.

Spustile su slušalice. Vratila se tišina, manje prijeteća, zidovi malo jasniji. Imala je podatak, odgovornost, dužnost da bude gdje je potrebna.

Trkač je pojačao ritam, pustio da mu stopala bubnjaju o tlo. Puls se ubrzavao, ali ne i disanje. Postalo je samo dublje, teže, dobro! Bio je u dobroj formi, letio je naprijed iako je teren bio doista težak. Gusta šuma, zapuštena, veliki rasjedi u pejzažu. Bacio je pogled na zemljovid, omjer 1:15000, napravljen na osnovi zračnih snimaka i opsežnog posla na izvidanju terena u kojem je i sam običavao sudjelovati, petobojan, u izdanju Švedske udruge za orijentacijsko trčanje. Ovo je bilo na rubu njegove trase, ali dobro područje za treniranje u teškim prilikama.

Vježbao je kako odrediti položaj dok trči – kompas u desnoj, a karta u lijevoj ruci, nije usporavao iako je odlučio prepoznati sve opise simbola, brdo kamenja, uzvisine, zavoje na stazi. Zato nije vidio korijen drveta. Srušio se naglavce, stropoštao se prema dolje među nisku bjelogoricu. Udario je čelom u tlo, nekoliko je sekundi vidio zvijezde. Kada mu se razbistrilo, osjetio je bol u stopalu. Kvrugu! Još samo jedno natjecanje u sezoni, a sada ovo! Kako prokletu nepotrebno!

Zastenjao je i sjeo, prikliještio zglob. Možda to nije tako strašno.

Pokušao je okretati stopalo, ne, ništa nije slomljeno, možda iščašeno. Oprezno je ustao i stao malo na nogu, joj! Morat će biti pažljiv, pokušat se vratiti do auta što spretnije može. Proučavao je zemljovid kako bi našao najbolji put.

Prije nekoliko minuta je prošao pokraj zemljanog šumskog puta, koji je pratio jedan od većih rasjeda. Na zemljovidu je vidio da taj vodi do velikog puta, odonuda bi mogao stopirati do svog auta. Teško je uzdahnuo, ugurao zemljovid i kompas u jaknu i odšepesao u tom smjeru.

Nakon nekoliko stotina metara, nazreo je među drvećem malene vatrom opaljene breze. Zaustavio se, iznenađen. Požar, na ovoj vlazi? A onda miris, oštar, metalni.

Trkač je provjerio jesu li mu zemljovid i kompas u jakni kao što bi trebali biti, a zatim napustio put, utaban automobilskim gumama. Išao je oprezno, slijedio tragove guma koji su nestajali među drvećem, prema malom proplanku. Na rubu šume je stao, zabezeknut.

Ispred njega je stajao iskrivljeni metalni kostur, izgorjeli ostatak nečega što je morao biti tegljač, veliki kamion s prikolicom. Kako je dospio ovamo? I kako to da je sasvim izgorio?

Oprezno je odšepesao prema ostacima, cipele su mu se zacmjele od čađe. Postajalo je toplije kako se primicao, nije moglo proći puno vremena od kada je gorjelo.

Tlo na strani vozačke kabine bilo je prekriveno finim staklom, škripalo mu je pod donovima. Ostaci vrata visjeli su poluotvoreni, prišao je i pogledao unutra.

Nešto je ležalo na podu, nešto je sjedilo na vozačkom mjestu, bezoblično, čađavo, raspadnuto. Nagnuo se naprijed i dodirnuo stvar koja mu je bila najbliža. Nešto se odlomilo. Skinuo je rukavicu i rastjerao čađu. Kada su mu se nacerili zubi, shvatio je što gleda.

Faks za Crnu kroniku stajao je na radnom stolu Eve-Britt Qvist. Eva-Britt je služila redakciji za različita provjeravanja informacija,

pretraživanja arhiva, dnevnika, za katalogizacije presuda i drugih vrsta istrage. Nije bila ondje. Annika je užurbano listala među hrpicom faksova koji su stigli tijekom dana. Izvještaj iz Odjela za medije stockholmske policije, informacije od državnog tužitelja, presuda za zločin povezan s drogama.

– Što radiš s mojim papirima?

Nabijena je žena domarširala iz smjera kafeterije sa zlobnom borom među obrvama. Annika je ustuknula.

– Čekam faks, rekla je. – Samo sam htjela provjeriti je li stigao. – Zašto daješ moj broj? Ovo je faks redakcije Crne kronike. – EvaBritt Qvist je istrgnula papire iz Annikinih ruku i zgrabila sve koji su stajali na stolu. Annika je začuđeno gledala u ženu. Gotovo nikada prije nisu razgovarale jedna s drugom, Eva-Britt Qvist je radila po danu, a Annika po noći.

– Oprosti, rekla je, iznenađena. – Po noći uvijek dajem ovaj broj. Nisam znala da je to krivo.

Žena je pogledala Anniku širom otvorenih očiju.

– I nikada ne napuniš faks papirom.

Pakost ju je pogodila poput strelica, obrana je došla u obliku bijesa.

– Naravno da ga napunim! – rekla je Annika. – Zadnji put kad sam bila u smjeni! U čemu je stvar? Nije to valjda tvoj prokleti privatni faks? Je li došao moj popis službenih osoba iz zaklade Raj?

– Što se događa, cure?

Anders Schyman je stajao iza njih.

– Cure? – rekla je Annika i okrenula se. – Misliš da ćemo podnositi da nas tako zoveš?

Zamjenik urednika se nasmijao.

– Znao sam da će te to izazvati. Kako ide?

– Rebecka će mi poslati faks tako da mogu dovesti do kraja onu seriju članaka o zakladi Raj, ali Evi-Britt se ne sviđa što se koristim brojem njezina faksa.

Annika je shvatila daje uzbuđena, stidjela se zbog svoje loše

samokontrole.

– Nije došao, rekla je žena.

Schyman se okrenuo prema Evi-Britt Qvist.

– Onda predlažem da od sada dobro paziš kada će doći taj popis, rekao je Schyman mimo i polagano. – To je temelj za veliku stvar u novinama.

– Ali ovo je redakcija Crne kronike, rekla je Eva-Britt Qvist.

– A ovdje se i radi o nečemu povezanom s kriminalom, rekao je Schyman. – Prestani s tim podjelama na područja. Dođi sa mnom, Annika, želi čutim što je novo s tom pričom.

Annika je slijedila zamjenika glavnog urednika prema njegovoj sobi, nije vidjela ništa drugo osim njegovih širokih leđa. Sofe nije bilo.

– Poslušao sam tvoj savjet, rekao je Schyman. – Od sada svi moji gosti mogu sjediti na podu. Izvoli!

Pokazao je rukom kut pun prašine, spustila se u stolac.

– Mislim da se razrješuje, rekla je i prešla rukom po čelu. – Rebecka Bjorkstig je obećala da će mi poslati faksom te zadnje podatke, i dobila sam objašnjenje kamo idu novci.

Schyman je podigao pogled.

– Novci? Zar uzimaju novce?

Annika je listala po velikom bloku koji je izvadila iz torbe.

– Dobitak ide na uspostavu kanala za ljude koji ne mogu živjeti u Švedskoj, izverglala je iz svojih bilješki. – Raj ima veze tako da mogu srediti državni posao i stanove u drugim zemljama. Za sada su to uspjeli u dva slučaja, s dvije obitelji. Nitko nije trebao promijeniti identitet. Promijeniti matični broj ne može ni Raj ni neka druga organizacija, to može samo Vlada. Ali klijenti Raja to nisu ni trebali.

Pogledala je zamjenika urednika, pokušavajući se nasmiješiti.

– Dobra stvar, ha?

Anders Schyman ju je mirno promatrao.

– To nije točno, rekao je.

Spustila je pogled na stol, nije odgovorila.

– Srediti državne poslove u drugim zemljama? – rekao je. – To zvuči kao prava izmišljotina. Ima li ona kakve dokaze za to?

Annika je listala po bloku ne dižući pogled.

– Dva slučaja, – rekla je, – dvije cijele obitelji.

– Jesi li razgovarala s njima?

Progutala je slinu, stavila nogu preko noge, osjetila kako se postavlja u obrambeni položaj.

– Rebecka zna o čemu priča.

Zamjenik urednika je zamišljeno lupkao kemijskom po stolu.

– Stvarno? Vlada nije ta koja odlučuje o novom matičnom broju. Tu promjenu provodi Državna porezna uprava prema naredbi Uprave državne policije.

Zvukovi su postali prigušeni, osjetila je kako je problijedjela.

– Te li to istina?

Kimnuo je, Annika je ispravila leđa, histerično listajući po bloku.

– Ali ona je rekla – Vlada, sigurna sam u to.

– Vjerujem ja tebi, – rekao je Schyman, – ali ne i toj ženi iz Raja.

Ponovno se pograbila na stolici i odložila blok.

– Znači da sam obavila sav ovaj posao uzalud.

Anders Schyman je ustao.

– Naprotiv, rekao je. – Posao tek sada počinje. Ako je istina da ta organizacija doista postoji, onda je ovo izvanredna vijest, nije važno laže li žena ili ne. Ispričaj mi stoje rekla.

Ispričala je ukratko kako Raj funkcionira, kako se provodi brisanje, Rebeckina neobična prijetnja u prošlosti koja je imala veze s jugoslavenskom mafijom, konačno, vlastita promišljanja oko toga gdje bi mogli završiti novci.

Schyman je hodao uokolo i kimao, pa ponovno sjeo.

– Dosta si daleko došla, – rekao je, – ali moramo imati taj popis. Ako je ovo blef, trebamo pomoć neke osobe iz tijela uprave da bismo došli do svih podataka oko Zaklade.

– Alternativa bi bila, rekla je Annika, – da pronademo neku od žena

koje su bile u organizaciji. Ili nekoga tko ondje radi.

– Ako uopće ima nekih žena, rekao je Schyman. – Ili nekog zaposlenog.

Popis nije došao. S faksom je sve bilo u redu. Prošlo je više od dva sata od kada je razgovarala s Rebeckom.

Annika je sjela na mjesto Berit Hamrin i nazvala onaj zaštićeni, tajni broj. Signali su prazno odjekivali; ponovno je nazvala. Nitko se nije javljao. Nikakva telefonska sekretarica. Nikakvo prebacivanje veze dalje.

– Možeš li mi reći ako se popis pojavi? – viknula je Evi-Britt Ovi st.

Ova je razgovarala na telefon i pravila se da ne čuje.

Annika je otišla do računala s modemom i uključila se u Državni registar osoba i adresa gdje su popisani svi ljudi s matičnim brojem, pritisnula je F8 za imena i upisala Bjorkstig Rebecka. Računalo je žvakalo i razmišljalo, izbacilo svoj odgovor.

Jedan rezultat pretraživanja.

... osobni podatak zaštićen.

Ništa više. Ni zarez.

Annika se zagledala u monitor. Koji je to vrag?

Upisala je sebe, Bengtzon Annika Stockholm, zavoj na prstu joj je smetao, žvak, hmmm, evo je. Matični broj, adresa, zadnja promjena adrese u popisu prije dvije godine. Promijenila je naredbu i stisnula F7 za povijesnu listu i našla svoju staru adresu na Tattarbackenu u Halleforsnasu. Tehnika je, dakle, bila dobra.

Počela je ispočetka i *utipkala Bjorkstig Rebecka žena još jedanput*, s istim rezultatom.

... osobni podatak zaštićen.

Ona se zbilja uspjela izbrisati.

Annika je dugo zurila u monitor. Tedan od njezinih zadataka na poslu po noći bio je pronaći slike ljudi, najčešće slike za putovnicu, a da bi ih dobila morala je imati matični broj, a da bi dobila matični broj

morala je potražiti osobu o kojoj se radilo u popisu stanovništva. Tijekom godina noćnog rada obavila je gotovo tisuću traženja osoba, ali nikada prije nije pronašla ovakav podatak. Stisnula je printanje, oklijevala, upisala Aida Begović, dobila osam podataka. Tedna od žena živi u Fredricksberg putu u Vaxholmu, to je sigurno njezina Aida. I to je isprintala, pa se vratila do Beritina mjesta.

– Nema popisa?

Eva-Britt Qvist je odmahнула glavom. Ponovno je nazvala Raj, nitko se nije javljao. Zalupila je slušalicom, sranje.

Što da sada radi? Prst ju je bolio. Da se vrati u bolnicu? Pokuša naći dom za njegu bolesnika u Stockholmu? Vrati se kući pospremati?

Kopala je po svojim papirima, pronašla fascikl o zakladama iz Državne porezne uprave koji je izvadila iz arhiva.

Od 1. siječnja 1996. postoji Zakon o zakladama, čitala je. U zakonu su odrednice o osnivanju zaklade, o administraciji zaklade, vođenju knjiga i reviziji, nadzoru, registraciji i dr.

Preletjela je pogledom po tekstu. Postoje različite vrste zaklada, očito, koje plaćaju različit porez. One koje imaju – Kvalificiran opće-korisni krajnji cilj – plaćaju manje, čitala je.

Nije dovoljno imati krasan pravilnik da bi se izbjeglo plaćanje poreza, pravilnici se moraju i poštovati, pisalo je.

Odložila je fascikl. Štoje ovo? Ovo je totalno sranje; zašto i dalje čita? Ovo ne znači apsolutno ništa.

Da, odjednom se sjetila, to znači da mora postojati nekakva vrsta pravilnika, čak i za Raj. Mora biti vođenja knjiga i revizori moraju biti uključeni u sve to. Nekakve poreze moraju plaćati. Ne mogu biti tako proketo izbrisani.

Uzela je papire koje je dobila od Rebecke, pogledala adresu poštanskog pretinca u gornjem kutu. Nazvala je poštu u Jarfalli i pitala tko je iznajmio taj poštanski pretinac.

– To vam ne mogu reći, rekao je nervozan službenik.

– Ali mora postojati ulična adresa koja je povezana sa svakim

pretincem, zar ne? – rekla je Annika. – Htjela bih znati tko je iznajmio broj 259.

– To spada pod poslovnu tajnu, rekao je službenik u pošti. – Te podatke dajemo samo službenim osobama.

Annika je nekoliko sekundi napeto razmišljala.

– Ali ja možda jesam službena osoba, rekla je. – To vi ne znate, ja se nisam predstavila, a vi niste pitali.

Nekoje vrijeme vladala tišina.

– Moram provjeriti s Disom, rekao je službenik.

– S kim? – pitala je Annika.

– Disa-sustav, uključimo se tamo i oni nam daju uvjete ovlaštenja. Samo trenutak...

Trajalo je cijelu vječnost, nekoliko minuta.

Službenikov je glas bio još hladniji kada se vratio.

– Otkako je pošta postala kompanija, svi su ugovori između nas i klijenata tajni. Ako policija sumnja na zločin koji prelazi razinu od dvije godine zatvora, onda ih možemo otkriti, ali inače ne.

Annika je zahvalila i spustila slušalicu. Nemirno je hodala redakcijom, ljudi su pričali, vikali, smijali se, telefoni su zvonili, monitori računala treperili.

Službena osoba, mora pronaći neku službenu osobu koja zna nešto o tome. S obzirom na to da nije poznavala nikoga, pokušat će. Vratila se, otvorila telefonski imenik i nazvala Gradsku upravu Stockholma.

– O upravi kojeg dijela grada se radi?

Izabrala je svoj dio, Kungsholmen, i stavili su je na čekanje. Nakon dvanaest minuta mukle tišine spustila je slušalicu.

– A Jarfalla?

Skrb za pojedinca i za obitelj moglo se nazvati od 8:30 do 9:30, a četvrtkom i od 17-17:30.

Zastenjala je. Ne isplati se zvati okolo nasumce. Čak i kada bi joj se posrećilo, nasuprot svim pretpostavkama, nabasati na nekoga tko nešto zna, oni ne bi ništa rekli. Svi su takvi ugovori bili poslovna tajna. Mora

imati ulaz, negdje gdje zna daje općina umiješana.

Otišla je po šalicu kave, puhala da se ohladi dok se vraćala. Prošla je pokraj grupe žena koje su sjedile i smijale se kod dijela Magazin, gledala je u pod i nije pozdravila. Umislila je da glasovi zamiru kada ona prolazi, razgovor se prekida, da oni pričaju o njoj.

To je samo u mojoj glavi, mislila je, ali se nije uspjela uvjeriti.

Stavila je plastičnu šalicu na Beritin stol tako da se malo kave prolilo, pokušala se usredotočiti na posao. Nema smisla nastaviti sa socijalnim radnicima, razmišljala je. Oni se uspaniče i prije nego što im postaviš nekoliko pitanja i nikada ni na što ne odgovore, čak niti na ono što je javno.

Gdje bi podaci mogli biti dostupni?

Opekla je jezik kada se dosjetila.

Računi. Naravno!

Na računima iz Raja mora postojati gomila informacija, broj organizacije i adresa, žiro-račun u banci ili u pošti. Neki ekonomist u općini bi možda mogao dati podatke o porezu, pravilniku i revizijama.

Listala je među općinama na Zelenim stranicama telefonskog imenika. Koju da izabere?

Ispustila je imenik i umjesto toga izvadila isprintane stranice registra. Rebeckina općina nije bila ispisana, ali Aida je bila na popisu poreznih obveznika u Vaxholmu.

Vaxholm.

Annika nikada nije bila ondje, znala je samo da je to negdje sjeverno, uz obalu.

Šanse su male, pomislila je Annika. Nije sigurno daje Aida stupila u vezu s Rajem. Nije sigurno daje njezina općina umiješana. Možda je prošlo premalo vremena.

A opet, šanse postoje. Nazvala je tamo, čekala cijelu vječnost. Misli su joj otplovile, trebala bi nazvati i pitati kako je baka. Kada se telefonist na centrali konačno javio, već je zaboravila zašto je nazvala. Tražila je nekog ekonomista u Upravi socijalnih službi, tamo je bilo

zauzeto i još je jedan poziv bio na čekanju, bi li se mogla javiti kasnije?

Spustila je slušalicu, navukla jaknu, stavila blok u torbu i krenula prema portiru i službenim autima.

– Nema popisa?

Eva-Britt Qvist nije odgovorila.

Poslijepodneva na cesti E18 prema Roslagenu bila su poznata po svojim prometnim čepovima. U Bergshamri je stajala na mjestu gotovo petnaest minuta, a zatim je sve opet krenulo.

Bilo je lijepo voziti auto. Vozila je prebrzo, pretjecala, auto je bio prilično brz. Sjedište Vaxholma pojavilo se prije nego što je očekivala. Vesele zastavice iznad kameno popločene ulice obrubljene simpatičnim kućama s tomjevima. Banka, cvjećarnica. Konsum. Annika je shvatila da nema nikakav plan grada.

Općinska kuća, mislila je. Gradska vijećnica, pokraj Trga. Ne može biti tako proketo komplicirano.

Vozila je ulicom dok nije došla do vode, skrenula desno na mali kružni tok i završila na pristaništu za trajekte. Dugački je red vozila čekao na prljavožuti trajekt koji je vozio prema otoku Rindu. Krenula je lijevo. Ulica Oštra Ekkudd. Tražila je među nizom obiteljskih kuća s posjedima koji su gledali na more. Bogataška četvrt, pomislila je. Velike face.

Auto je polako klizio uzbrdo, po strmom brežuljku s pješćanim asfaltom, dvorišna vrata i ograde od dasaka ili željezna ograda oko svake kuće.

– Turobno, rekla je naglas i otkrila da se vratila odakle je i krenula. Ponovno je vozila veselom ulicom sa zastavicama i skrenula ulijevo umjesto udesno. Na kraju je završila kod policijske postaje na malenom trgu. Ravno naprijed bila je velika, narančasta kuća s malom ruskom kupolom poput luka na vrhu. Dvostruka su vrata bila obojena tako da izgledaju poput mramora, kao i oba rasvjetna stupa koja su ih opkolila sa strane. Na poštanskom sandučiću je pročitala:

Grad Vaxholm, Gradska vijećnica.

Vrijeme se nije poboljšavalo. Sivilo se ugnijezdilo u Thomasovu mozgu, htio je zaplakati. Tijesna je ulica ispod njegovog prozora izgledala poput jarka punog ilovače. Hrpe papira i radnih zadataka prijetile su da ga zaguše, vražji je telefon zvonio cijelo vrijeme. Buljio je u aparat koji je zvrndao.

Neću se javiti, pomislio je. To je samo još jedan vrtić koji je umislio daje ostalo još novca u godišnjem proračunu.

Zgrabio je slušalicu.

– Ovdje recepcija. Ovdje je jedna reporterka koja želi razgovarati s nekim tko se brine o novcima i o ugovorima Uprave socijalnih službi, pa sam mislila ako biste mogli...

Oh, Isuse Bože, zar tome nema kraja?

– Ja nisam političar. Pošaljite je u Općinsko vijeće.

Službenica je nestala, ton je bio malo kraći kada se vratila.

– Ne želi razgovarati s političarem, želi samo... što ste ono htjeli pitati?

Naslonio je čelo na ruku i zastenjao. Daj mi snage!

Mumljanje u pozadini postalo je glasnije.

– Mogu li ja razgovarati s njim? – čuo je kako netko kaže, zatim ispitujući *halo*.

– O čemu je riječ? – rekao je kratko, umoran.

– Zovem se Annika Bengtzon, novinarka sam. Zanima me mogu li doći gore i postaviti vam nekoliko kratkih pitanja o tome kako se kupuju usluge i ugovori u Općini?

Zašto baš ja? pomislio je.

– Nemam vremena, rekao je.

– Zašto ne? – pitala je brzo. – Jeste li iscrpljeni?

Odjednom je prasnuo u kratak smijeh, kakvo vražje pitanje.

– Niste se najavili, – rekao je, – a ja upravo sada imam užasno puno posla.

– Trebam samo petnaest minuta, rekla je novinarka. – Ne morate se pomaknuti ni centimetar, doći ću do vaše sobe.

Tiho je uzdahnuo.

– Iskreno rečeno...

– Na recepciji sam. Ići će stvarno brzo. Molim vas.

Ovo posljednje je bilo molećivo.

Protrljao je oči, bile su mutne. Duže će potrajati daje se riješi.

– Onda dođite gore.

Bila je mršava i raščupane kose, imala je malo maničnu crtu oko usana i malo previše istaknute podočnjake da bi bila lijepa.

– Doista se ispričavam što ovako upadam, rekla je gurnuvši svoju veliku torbu ispod stolice za posjetitelje. Jaknu i šal neuredno je objesila preko naslona. Jedan je rukav spuznuo na pod, ispružila je ruku i nasmiješila se. Thomas je prihvatio ruku, progutao slinu, primijetio da mu je desni dlan malo znojan. Nije bio naviknut na medije.

– Recite mi ako idem predaleko, rekla je žena. – Ovo sa socijalnim službama je osjetljiva stvar, shvaćam to.

Spustila se na stolicu, očiju uperenih u njegove, potpuno usredotočena, kemijska olovka spremna.

Nakašljao se.

– Što vam je s rukom?

Nije spuštala pogled.

– Prikliještila sam je. Jeste li kada čuli za zakladu koja se zove Raj?

Njegova je reakcija bila čisto tjelesna. Poskočio je.

– Kog vi vruga znate o tome?

Žena je primijetila njegovu reakciju, vidio je to po njezinu zadovoljnom izrazu lica.

– Znam nešto, rekla je. – Ali ne dovoljno. Zanima me znate li vi možda više od mene.

– Sve što se tiče socijalnih službi je tajna, rekao je brzo.

– Nije točno, rekla je novinarka i sada je gotovo zvučala kao da se zabavlja. – Postoji gomila stvari koje su javne. Ne znam kako to sve

funkcionira, ali to sam vas htjela i pitati.

Osjećao se potpuno zbunjen. Kako da sada ovo riješi? Nije mogao spomenuti nešto o slučaju, o ženi iz Bosne, ne bi uopće niti smio znati za nju. Apsolutno nije želio da novine pišu kako vaxholmska općina kupuje skupe usluge od čudnih zaklada.

– Ne mogu vam pomoći, rekao je kratko i ustao.

– Ona laže, rekla je novinarka tiho. – Direktorica zaklade Raj je lažljivica. Jeste li to znali?

Zaustavio se, pogledala gaje, tamne oči, lagano nagnuta prema naprijed, prekrizene noge. Velike grudi.

Ponovno je sjeo, zablujio se u pisaći stol.

– Ne znam o čemu govorite. Zao mi je ali ne mogu vam pomoći. Ispričavam se, ali imam puno...

Listala je po velikom nespretnom bloku, ne namjeravajući ustati.

– Imate li što protiv ako vam postavim nekoliko općenitih pitanja oko kupovine ovakve vrste zaklade?

– Kao što sam rekao, zbilja nemam...

– Kako sva ta privatizacija javnih djelatnosti utječe na rad općine?

Pogledala gaje duboko u oči, usredotočena na njega, na njegov odgovor. Progutao je knedlu, nakašljao se.

– Nakon decentralizacije nastale promjenom zakonodavstva u socijalnim službama 1982., stvorila se gomila brojki. Svaki privatni vrtić, stambeno-uslužna zgrada za starije osobe, sve djelatnosti moraju imati vlastiti proračun. Sada, nakon privatizacije, ima manje detalja. Svaka institucija ima jednu vrstu troškova u proračunu.

Slušala je bezizražajna lica, nije ni pomaknula olovku.

– Što to znači, na običnom jeziku?

Osjetio je kako mu krv navire u lice, razljutio se prekoren. Odlučio je da to neće pokazati.

– Na neki je način postalo lakše, rekao je. – Općina plaća samo jednu okruglu svotu, a onda poduzetnici mogu raditi što žele s novcima.

Zapisala je u blok, utihnuo je.

– Što vi radite? – pitala je. – Što ste vi?

– Ja sam šef računovodstva u Uredu za socijalnu skrb, odgovoran za ekonomiju i plan rada Uprave socijalnih službi, kontroliram i planiram proračun. Vodim interni posao, odgovoran sam za ekonomske preduvjete, brinem se za potrebe i želje osoblja u različitim djelatnostima, aktivno pratim tromjesečne izvještaje i završne račune... Moglo bi se reći da vodim računa o tri godine istodobno: prošloj, tekućoj i sljedećoj...

– Nevjerojatno, rekla je žena. – Vi uvijek ovako pričate?

Thomas se zaustavio, iznenađen.

– Trebalo mi je prokleta puno vremena da naučim, rekao je. I ona se nasmijala; ravni bijeli zubi.

– Kako je to prihvaćeno u administraciji? – pitala je. – Sviđa li se ljudima novo vrijeme?

Pomaknula se, grudi su se zaljuljale pod majicom. Spustio je pogled na stol.

– I da i ne, rekao je. – Direktori različitih područja izgubili su moć. To baš nije tako popularno. Ne mogu više odlučivati o detaljima, kao što su mogli kada su svi vrtići i starački domovi bili općinski. S druge strane, izbjegli su gomilu odgovornosti.

Iznenadio se vlastitom iskrenošću. Pisala je ne dižući pogled. Lijepo jake ruke.

– Ljudi imaju pravo na mišljenje, nastavio je. – Čak i službenici, naravno, imaju svoja politička uvjerenja o promjeni i različite ideologije.

– Možete li mi točno reći što radite i zašto? – rekla je.

Kimnuo je i ispričao. Neke je stvari rekao više puta, tražio nove riječi i drugi način izražavanja. Činilo se da ona nije naročito obrazovana, ali je brzo shvaćala. Objasnio je svoju ulogu među vodećima u Upravi socijalnih službi, gdje je sudjelovao zajedno s direktorom socijalnih službi i s direktorima odjela različitih područja djelatnosti znači direktorima za društvenu skrb o djeci, o školi, o

starijim osobama, o pojedincima i obitelji ima... Razgovarali su o načinu na koji socijalna uprava donosi odluke, o tome da Općinski odbor za socijalnu zaštitu donosi odluke, daje direktor Uprave uvijek prisutan, gotovo uvijek i ekonomisti i oni službenici koji izvještavaju o predmetu, a katkad i direktori različitih područja djelatnosti.

– Tko dakle ima moć? – pitala je.

Pogledavao ju je krajičkom oka, mršava bedra, uske hlače.

– Ovisi o vrsti predmeta, odgovorio je. – Mnoge se stvari odlučuju na razini službenika. Druge, naravno, idu na odbor. Neki predmeti idu sve do Upravnog suda ili do Vrhovnog upravnog suda prije nego što se nešto odluči.

Razmišljala je trenutak, lupkala se olovkom po čelu.

– Ako dobijete ponudu od neke potpuno nove djelatnosti, – rekla je i dugo ga gledala, – na primjer, neke zaklade, koja želi pomoći ljudima u nevolji. Tko bi odlučio o tome da li ih angažirati?

Odjednom je shvatio kamo vode sva njezina mala pitanja. Iz nekog razloga nije joj to zamjerio.

– Da se prvobitno kupi takva vrsta usluge, odluka je koju vjerojatno donosi odbor, – rekao je polako, – ali kada je to već učinjeno, daljnje odluke donose pojedini službenici.

– Dobivate li puno takvih ponuda? Od zaklada i različitih privatnih poduzetnika?

– Ne tako mnogo, rekao je. – Općine su obično te koje primaju ponude kada se raspiše natječaj.

Malo je listala po bloku.

– Ako općina Vaxholm odluči preuzeti jednu takvu zakladu, biste li vi znali za to?

Thomas je duboko uzdahnuo.

– Da, rekao je.

– I jesu li?

Ponovno je uzdahnuo.

– Da, rekao je. – Općinski odbor za socijalnu zaštitu odlučio je kupiti

usluge zaklade koja se zove Raj na sastanku jučer navečer. Zapisnik vjerojatno još nije napisan, ali prihvaćanje ugovora bit će napisano, pod točkom sedamnaest, a zapisnik je javni dokument. Zato vam ovo i govorim, rekao je.

Mlada je žena dobila malo boje u obraze.

– Što znate o ženi o kojoj se radi, o Aidi Begović iz Bjeljine?

Zastao je, odjednom ljutit.

– Što vi zapravo hoćete? – proderao se. – Dođete ovamo i ispitujete gomilu gluposti i onda insinuirate...

– Smirite se, rekla je novinarka oštro. – Mislim da možemo pomoći jedno drugom.

Zaustavio se, shvatio daje opet ustao, uzbuđen, krv mu je navrla u lice, desna šaka u zraku, kog vruga radi? Isuse! Priberi se, čovječe!

Naglo je sjeo, kosa mu je pala na lice, zagladio ju je objema rukama.

– Oprostite, rekao je. – Bože, ispričavam se, nisam htio ovako eksplodirati...

Ponovno je sjela i široko se nasmiješila.

– Super, rekla je. – Znači ima još ljudi koji su agresivni, nisam jedina.

Zurio je u nju, u kosu koja nije mogla mirno ležati na glavi, u oči koje su gledale ravno u njega.

Spustio je pogled.

– Što zapravo želite?

Uozbiljila se, konačno je zvučala iskreno.

– Zapela sam, rekla je. – Provjeravam tu organizaciju i ne ide mi baš dobro. Prema podacima same Rebecke Bjorkstig, Raj bi trebao skupiti više od osamnaest milijuna prihoda u zadnje tri godine; ako sam dobro pogodila, izdaci bi trebali biti oko sedam milijuna. Ne znam koja je zapravo vrsta zaklade Raj, pa ne mogu prosuditi o kojem se oporezivanju radi, ali mi se sve čini malo sumnjivo.

– Zna li funkcionira li cijela djelatnost onako kako oni tvrde? – pitao je.

Odmahnula je glavom, izgledala je doista zabrinuta.

– Ne. Sastala sam se s Rebeckom, i s Aidom, ali ne znam funkcionira li pomoć.

– Rebecka, ona upravlja svime?

Novinarka je kimnula.

– Ona tako tvrdi, i ja joj vjerujem. Vi se niste sastali s njom? Ostavlja vjerodostojan dojam, ali pronašli smo laž, ili bi se to moglo nazvati netočnošću. Ona ne zna toliko koliko tvrdi, a kada je se počne ispitivati, onda se povuče. Što vi zapravo znate?

Oklijevao je, ali samo sekundu.

– Gotovo ništa. Čini se da nitko ništa ne zna. Odluka je jučer usvojena na odboru, iako su informacije bile vrlo šture. Nemam čak ni broj organizacije.

– Ali ga možete saznati?

Kimnuo je.

– Čisto pravno gledano, je li ta zaklada u redu?

– To smo pitali naše pravnike jutros.

Annika Bengtzon gaje značajno pogledala.

– Što znate o zakladama, onako općenito? Zašto je Rebecka Bjorkstig izabrala tu vrstu djelatnosti?

Nagnuo se prema naprijed.

– Zaklada nema vlasnike ni članove. Ima puno manje pravila nego što ih ima dioničko ili trgovačko društvo.

Annika je zabilježila.

– Još!

– Koliko ja znam, zaklade ponekad funkcioniraju kao sredstvo za ljude koji žele sakriti novac nakon stečaja. Zaklade se mogu koristiti za razne vrste prijevara, iskorištava se nedostatak uvida nad njima.

Žena gaje pogledala.

– Zašto se nema uvida?

– Kada se registrira zaklada, osoba koja je osniva ne mora reći svoj matični broj. Znalo se dogoditi da osnivači budu fiktivne osobe, netko

izmišljen.

Kimnula je, počela se po glavi, razmišljala.

– Sjedne strane, – rekla je, – to čini cijelu stvar još sumnjivijom. Rebecka je možda osnovala zakladu samo da na prijevaru izvuče ljudima novac. S druge strane, ako posao stvarno funkcionira kako ona kaže, onda je zaklada, naravno, najbolja vrsta djelatnosti za to.

Sjedili su neko vrijeme u tišini. Thomas je primijetio daje buka u vijećnici zamrla, pogledao je na sat.

– Isuse Bože, povikao je. – Zar je već toliko sati?

Nasmiješila se.

– Vrijeme leti kada se zabavljaš.

Brzo je ustao.

– Moram ići, rekao je.

Skupila je stvari, potrerala ih u svoju veliku torbu. Navukla je jaknu i šal i pružila mu ruku.

– Hvala vam na vremenu.

Ravan pogled, ravna leđa. Ne baš visoka, a tek grudi. Primijetio je da mu se ruka opet oznojila.

– Ja ću nastaviti s ovim, rekla je, rukovala se i dalje mu držala ruku.

– Ima jedna stvar koja me zanima, rekla je, držeći mu ruku. – Ako nešto doznam, želite li da vam kažem?

Progutao je knedlu, grlo mu je bilo suho, kimnuo je.

Nasmiješila se.

– Dobro. A ako vi nešto doznate, hoćete li mi reći?

Ispustila je ruku.

– Vidjet ćemo...

– Vidimo se.

Trenutak poslije je nestala. Buljio je u zatvorena vrata i čuo njezine korake kako nestaju niz hodnik, otišao do stolice za posjetitelje, sjeo, sjedalo je još uvijek bilo mlako od njezine topline. Od njezinih bedara.

Brzo je ustao, izvadio jedan fascikl i otvorio prihod osoblja u upravi; brojke su mu plesale pred očima. Živčan, zaklopio je fascikl i otišao do

prozora. Šaroliki su mu se natpisi na trgovinama izrugivali

Između Otočića & Hridi, Vaxholmska trgovina Čaja & Začina.

Trebao bi otići kući. Eleonor je već čekala s večerom.

Promet prema Stockholmu bio je puno rjeđi nego onaj iz grada. Annika je zurila kroz prozor, dosada švedskih predgrađa je okruživala auto. Čim je napustila središte Vaxholma, iza nje je nestalo šarolikosti i pojavili su se neboderi. To bi mogao biti Flen, pomislila je. Jedna je ploča prema lijevo pokazivala na Fredriksberg, ondje je stanovala Aida. Usporila je, razmišljala trenutak bi li otišla tamo i pokušala pronaći Aidinu adresu, ali se predomislila.

Na radiju su upozoravali na poledicu zbog ledene kiše.

Barem živim, mislila je. Još sam tu barem neko vrijeme.

Pokušala je pogledati u nebo, ali oblaci su bili golemi. Zvijezde se nisu vidjele. Nitko je nije mogao vidjeti iz svemira.

Polako je vozila, pretjecali su je, umjesto da ona pretječe. Smirenost je ležala u želucu, baka je bila poput kamena tuge u dubini.

Krajolik prema Stockholmu bio je sasvim običan, cesta 274 je isto tako mogla biti cesta između Halleforsnasa i Katrineholma. Uključila je radio, našla postaju koja je imala Boney M. maraton: *Brown girl in the ring tralalalalala; Ma Baker, she thought herfoursons, mamamama, Ma Baker to handle theirguns; Run run Rasputin, lover oj the Russian queen.*

Počelo je sipiti kada je stigla do Amingea i ponovno skrenula na El 8, kiša je visjela u zraku. Slušala je njemačku disco glazbu cijelim putem do zgrade novina na Mariebergu.

Portimica je bila prazna, ostavila je ključeve od auta na pultu. Krenula je zatim kući prema Ulici Hantverkar, kroz park Ralambshov i

duž Norr Mallarstranda. Bilo je hladno i surovo, mrak razbijen uličnim svjetljikama i neonskom rasvjetom, ali svejedno gust i težak. Misli su joj se okrenule baki. Što da učini?

Grč u želucu počeo se pojačavati, očaj rasti.

Bila je potpuno smrznuta kada je stigla kući, zubi su joj cvokotali. Telefon je zazvonio, potrčala je u prljavim cipelama.

Baka! Oh, Bože, nešto se dogodilo s bakom!

Stid zbog svoje lažne mirnoće, krivnja zato što nije ondje.

– Idem u *thai* restoran kupiti pile iz *wo ka* s indijskim orasima, rekla je Anne. – Hoćeš i ti?

Annika se spustila na pod.

– Da, hvala.

Anne Snapphane se pojavila nakon pola sata sa dva staniolska paketa u vrećici.

– Jebote kako je hladno, rekla je kada je otresla noge. – Ovaj oštri zrak je smrt za bronhije. Već osjećam kako bronhitis galopirajući stiže.

Anne je patila od teške hipohondrije.

– Navuci debele čarape. Oni kojima su tople noge uvijek se izvuku, moja baka to uvijek kaže, rekla je Annika i počela plakati.

– Hej, što se dogodilo?

Anne je prišla i sjela pokraj Anniké na sofu, čekala. Annika je plakala, osjećala kako se kamen u želucu zagrijava, smekšava, polako rastapa.

– Baka, rekla je. – Imala je moždani udar i sada je u bolnici Kullbergska u Katrineholmu. Više joj nikada neće biti dobro.

– Koje sranje, rekla je Anne suosjećajno. – Što će sada biti s njom?

Annika je ispuhala nos u salvetu, obrisala lice i otpuhnula.

– Nitko ne zna. Nema mjesta za nju i nitko se nema vremena baviti s njom, a ona treba punu skrb i rehabilitaciju. Na kraju će završiti tako da ću ja prestati raditi i uzeti je ovamo sebi.

Anne je nakrivila glavu.

– Treći kat bez dizala, WC-a i bez tople vode?

Annika je izgovorila misli koje su joj ležale na duši cijeli dan.

– Vjerojatno ću se morati preseliti u neki stan u Katrineholmu. Nije to smak svijeta. Razmisli, što ja zapravo radim? Sjedim i uobličavam tekstove drugih novinara u jednim usranim novinama šugava kredibiliteta. Je li to važnije od skrbi o jedinjoj osobi koju volim?

Anne nije odgovorila, pustila je Anniku da se isplače do kraja. Otišla je u kuhinju po čaše i pribor za jelo. Annika je uključila TV, zatim su gledale Dnevnik i jele piletinu direktno iz kutija. Burza je ponovno narasla. Novi nemiri u Mitrovici. Socijaldemokracija prije kongresa.

– Ozbiljno misliš prestati raditi? – pitala je Anne Snapphane kada se naslonila, presita da bi se pomaknula.

Annika je prešla rukom preko čela i duboko uzdahnula.

– U krajnjem slučaju. Ne želim prestati raditi, ali što da radim ako ništa drugo ne upali?

– Nitko neće biti sretniji ako pobijediš na svjetskom prvenstvu za mučenicu, rekla je Anne. – Imaš odgovornost i prema sebi, nikada se ne smije odustati od svog života zbog nekoga drugog. Hoćeš li vina?

– Doktorica mije rekla da pijem alkohol, rekla je Annika. – Može bijelo.

– Što misliš? Ja dobijem prišteve po licu od crnog vina. Inače, ovdje ti je jebeno hladno, zar ti je prozor otvoren?

Anne je ustala i otišla u kuhinju.

– Razbio se, povikala je Annika za njom.

Anne se vratila s vinom, onda su sjele – svaka zamotana u svoj debeli šal – i pile Chardonnay iz tetrapaka.

– A inače? – pitala je.

Annika je uzdahnula, zažmirila i nagnula glavu na naslon sofe.

– Posvađala sam se s mamom. Ona me ne voli. To sam oduvijek znala, ali je svejedno tako užasno tužno to čuti.

Bol joj se širila tijelom, nedostatak ljubavi ima svoju posebnu bol.

Anne Snapphane je izgledala ravnodušno.

– Ne poznam nikoga tko se slaže sa svojom starom.

Annika je odmahнула glavom, otkrila da se još može smijati, pogledala u svoju čašu.

– Zbilja ne mislim da me voli. Iskreno rečeno, mislim da ni ja nju ne volim. Mora li se to?

Anne je razmišljala.

– Ustvari ne. To ovisi o tome kako se ona ponaša. Ako to zaslužuje, možeš je voljeti, ako želiš, tu nikada ne može biti nekakve prisile. Ali zato, – rekla je Anne i podignula prst u zrak, – ali zato je čovjek uvijek dužan voljeti svoju djecu. To je odgovornost od koje se nikada ne može pobjeći.

– Ona misli da ne zaslužujem ljubav, rekla je Annika.

Anne Snapphane je slegnula ramenima.

– Ona griješi. I to pokazuje daje glupa. A sada hoću čuti nešto smiješno. Zar se nije desilo ništa zabavno?

Težina je popustila, Annika je izdahnula i nasmiješila se.

– Imam dobru stvar na poslu. Jedna totalno sumnjiva zaklada koja briše ljude kojima se prijeti smrću.

Anne Snapphane je pila i podignula obrve, Annika je nastavila. – Danas sam se sastala s jednim tipom iz općine koji radi sa zakladama. Ako sam dobro obavila posao, dobit ću više informacija.

– Je l' komad?

Anne Snapphane je uzela vino i još si natočila.

– Totalni bukvan, – rekla je Annika, – brdo poslovnog žargona. Pokušala sam ga dobiti da se opusti, pričala svašta, ali nije išlo. Možda nije nikada prije sreo novinara. Koji živac...

– Ma, – rekla je Anne i vrtjela čašu, – samo se uspalio na tvoje sise.

Annika je buljila u prijateljicu.

– Ti si luda, rekla je. – Šef računovodstva?

– Pa i oni imaju penisell što je on radio u Frihamnu?

Annika je zastenjala, odložila čašu i ustala.

– Uopće nisi u tijeku. Frihamn je bio prekjučer. On je iz Vaxholma.

Hoćeš vode?

Otišla je po vrč i dvije nove čaše. Dugokosi komad Perje završio s prognozom vremena i počela je nova emisija – gomila sredovječnih žena s velikim kulturnim pretenzijama počele su razmatrati nešto potpuno besmisleno. Annika je isključila TV.

– Kako je u 'Ženskom kauču'? – Sada je na Anne bio red da zastenje.

– Michelle Carlsson, ona nova cura, hoće cijelo vrijeme biti u kadru. Uvijek je u centru u svim svojim nastupima i odbija da se ti kadrovi režu. Predložila je da imamo rasprave u 'Kauču' gdje bi žene razmatrale različite stvari, seks i to, i želi u tome sudjelovati.

– To je rekla? – rekla je Annika. – Da želi sudjelovati?

Anne Snapphane je ponovno zastenjala.

– Ne, ali to se podrazumijeva, pa zato je to i predložila.

– Dobro da barem ima nekoga tko želi biti na televiziji, rekla je Annika. – Ja bih sigurno odbila, radije bih umrla.

– Za većinu ljudi vrijedi suprotno, rekla je Anne Snapphane. – Mnogi bi išli preko leševa samo da dobiju mjesto u eteru.

TV-debata je govorila o položaju umjetnosti, o pitanju koje je gotovo uvijek aktualno.

– Želim pitati sudionice, – rekao je voditelj, – što pojam umjetnost znači za vas?

Prva je govornica desnom rukom ocrtavala krugove u zraku dok je govorila.

– Razgovor koji neprekidno teče, rekla je mašući.

– Dobra umjetnost je umjetnost koja je važna, koja obuhvaća novostvoreno, bit i sposobnost da dirne mnoge ljude, rekla je druga mašući lijevom rukom.

– Ozbiljni umjetnici odražavaju svoje vrijeme. Osobno mislim da je dobro da o tome bude diskusije, a ova debata nam je pokazala da je umjetnost značajna, rekla je treća uzdignutih obrva.

– Ali znači li uvijek daje umjetnost značajna ako izazove debatu? –

pitao je voditelj.

– Postoje granice, – objasnila je treća, – i to se treba odlučiti od slučaja do slučaja. Poznajete li stvaraoce, često znate kako su ozbiljni, ali ne smije se ograničiti na svoje prosudbe. Konceptualna umjetnost, gdje se radi upravo o idejama iza izloženog, je...

Thomas je ustao iz sofe.

– Idem po pivo, hoćeš i ti?

Eleonor nije odgovorila, pokazala je svojom namrštenom borom na čelu da ne želi da joj smeta. Uspeo se stubama dok su mu ti kulturni glasovi zvonili u ušima.

– ... moderna je umjetnost u svim vremenima bila teška. Možda također gundavi promatrači s hladnim prstima obavijenima oko milodara koji se daje u crkvi kada je Giotto di Bondone modernizirao religiozno slikarstvo svog vremena...

Otišao je do hladnjaka, nije bilo hladnog piva, uzdahnuo je, otišao do smočnice i otvorio jedno mlako. Tražio je *Večernje novine*, ali ih nije našao.

– Zar nećeš gledati? – viknula je Eleonor.

Sjedio je nekoliko sekundi na kuhinjskom stolcu, popio veliki gutljaj, gotovo mu je otišlo u nos, uzdahnuo, ponovno došao dolje.

– Feminizam je utjecao na književnu debatu i na uvjete za pisanje povijesti književnosti, rekao je voditelj. – Je li utjecao i na književnost? I u tom slučaju, na koji način?

Thomas je sjeo na sofu. Žena koja je uzela riječ izgledala je poput kruške, izdavala je jedan književni magazin i bila takva seratorica daje Thomas dobivao napade smijeha.

– ... išlo u prilog ženskom književnom izrazu, – rekla je kruška, – tako što je bilo zapaženo na jedan poseban način. Sjećam se replike jednog danskog pisca...

– AT se netko uzima za ozbiljno! – rekao je.

– Tiho, ja slušam.

Brzo je ustao iz sofe i ponovno otišao gore u kuhinju.

– Thomas, što je? – povikala je Eleonor za njim.

Tiho je zastenjao, kopao po aktovci, tražeći svoje večernje novine.

– Ništa.

Evo ih. Izvadio ih je, zgužvane, uskoro stare i nezanimljive.

– Zar nećeš gledati debatu? O tome će se raspravljati na kulturnom udruženju u subotu.

Nije odgovorio, počeo je čitati *Večernje novine*. Ondje ona radi. Nije ju prepoznao, vjerojatno ne piše reportaže ispod kojih je mali portret autora.

– Thomas!

– Što?

– Ne moraš vikati na mene. Imamo li koju praznu videokasetu? Htjela bih ovo snimiti!

Spustio je novine, čvrsto zažmirio.

– Thomas?

– Ne znam! Isuse Bože! Pusti me da čitam u miru!

Demonstrativno je ponovno otvorio novine. Veliki je muškarac u tamnoj odjeći zurio u njega sa stranica novina, voda neke duhanske mafije. Čuo je kako Eleonor tamo dolje prčka po videu i znao što će se dogoditi. Uskoro će početi vikati i lupati po aparatu, zahtijevati od njega da ga popravi.

– Thomas!

Bacio je novine i sišao stubama u tri koraka.

– Da, rekao je. – Tu sam. Reci kog vraga hoćeš da napravim, tako da mogu otići gore i čitati svoje vražje novine u miru!

Buljila je u njega kao daje duh.

– Što je s tobom? Potpuno si crven u licu. Trebam samo malu pomoć s videom, zar tražim puno?

– Možeš se naučiti sama stisnuti gumb.

– Ne budi takav, rekla je nesigurno. – Propuštam debatu!

– Neke proklete pretenciozne babuskare iz srednje klase koje onaniraju jedna s drugom na televiziji, i to je nešto za propustiti?!

Netremice je gledala u njega poluotvorenih usta.

– Pa ti nisi normalan, rekla je. – Cijela bi Švedska potonula u kulturni sumrak da nema ovih žena! One predstavljaju i uobličuju našu kulturu za nas, našu današnju sliku društva!

Pogledao ju je – tako uobličena, tako predstavljena.

Okrenuo se na peti, uzeo svoju jaknu i izašao van.

U trenutku kada je Aida otvorila oči znala je daje groznica prošla. Misli su joj bile jasne i čiste, sva bol nestala. Bila je žedna.

Žena od jučer je sjela pokraj nje na stolac.

– Želiš li piti?

Kimnula je. Žena joj je dala čašu sa sokom od jabuka. Ruke su joj drhtale dok je uzimala piće, i dalje je bila slaba.

– Kako se osjećaš?

Progutala je i kimnula, osvrnula se oko sebe. Bolnička soba, lagani neugodni osjećaj u desnoj ruci, infuzija. Bila je gola.

– Puno bolje, hvala.

Žena je ustala sa stolca i nagnula se nad nju.

– Ja sam Mia, rekla je žena. – Pomoći ću ti. Otići ćemo odavde već noćas, pa se pokušaj odmoriti što više možeš. Želiš li jesti nešto, jesi li gladna?

Odmahnula je glavom.

– Štoje ovo? – pitala je i mahnula desnom rukom.

– Intravenozni antibiotici, rekla je Mia. – Imala si jaku upalu koja je zahvatila oba plućna krila. Moraš nastaviti uzimati antibiotike još deset dana.

Aida je zažmirila, prešla lijevom rukom po čelu.

– Gdje sam? – prošaptala je.

– U jednoj bolnici daleko od Stockholma, rekla je Mia. – Ja i moj muž smo te dovezli ovamo.

– Jesam li ovdje sigurna?

– Potpuno. Liječnici su moji stari prijatelji. Nisi nigdje upisana, tvoju povijest bolesti ćemo dobiti pri odlasku. Onaj koji te traži ovdje te neće nikada naći.

Podigla je pogled.

– Znači, ti znaš...?

– Rebecka mi je ispričala, rekla je Mia i nagnula se nad nju. – Aida, prošaptala je. – Ne vjeruj Rebecki.

Nijedan čovjek nije oslobođen krivnje

*NE MOGU SE NI PRISEZANJEM NA NEDUŽNOST OSLOBODITI
POSLJEDICA SVOJIH djela.*

U međuvremenu, osjećaj krivnje nije pravedno podijeljen prema osjećaju odgovornosti. Ne postoji nekakva Božja pravda kada teret dijeli. Oni koji bi trebali najviše osjećati najčešće se obrane, puste da neljudsku težinu nose oni s najvećom sposobnošću empatije. Ja to ne podupirem.

Znam što sam učinila, i ne namjeravam se naći u toj ulozi koja mi je nametnuta. Naprotiv. Namjeravam nastaviti koristiti se svojim oružjem dok ne postignem cilj. Nasilje je postalo dio mene, uništava me, ali ja sam prihvatila svoje uništenje.

Moja krivnja leži duboko unutra, ispunila je onaj dio moje duše koji još uvijek imam na raspolaganju. Ne mogu to nikada ispraviti, nikada se pomiriti s vlastitom pogreškom.

Nikada ne mogu dobiti oprost. Moja je izdaja velika poput smrti.

Pokušala sam naučiti živjeti s tim. To nije moguće, jer u samoj namjeri leži paradoks.

Ja živim, u tome je moja krivnja.

Postoji samo jedan način iskupljenja.

Četvrtak, 1. Studenoga

SNEŽILO JE. PAHULJICE SU SE LIJEPILE ZA JAKNU, POBIJELILE ANNIKINU kosu i prednju stranu tijela. Na tlu su se brzo topile u mješavinu soli i vode. Annika je ugazila u lokvu vode i otkrila da joj cipele puštaju.

Građanski ured odbora za njezin dio grada bio je u njezinoj ulici, sasvim gore kod Fridhemsplana, u Tegeltravenu. Njihov je izlog odražavao njezinu sliku, izgledala je poput snjegovića. Iza stakla je bila mala izložba koja je obavještavala o izgradnji novog hotela pokraj parka Ralambshova, usred priključka na obilaznicu Essinge; prihvaćaju se mišljenja o gradnji.

Pozvonila je i bila puštena u ured, posvuda informacije. Uzela je sve brošure o skrbi za starije osobe i o staračkim domovima koje je našla. Kada je odlazila, primijetila je da se uz ured nalazi pogrebno poduzeće.

Između pahulja zrak je bio svjež i čist. Zvukovi su bili utišani, zamotani u pamuk. Slušala je, disala, osjećala. Bila je naspavana, misli bistrine i mirne.

Postoji izlaz. Sve se može srediti.

Popela se polako stubama do svog stana, pogleda uperena na stube. Zato nije vidjela ženu koja je čekala ispred njezinih vrata. – Jeste li vi Annika Bengtson?

Zadrhtala je, zakoračila krivo i zamalo pala unatrag, niza stube.

– Tko ste vi?

Žena je krenula prema njoj i ispružila ruku. – Zovem se Maria Eriksson. Nisam vas htjela prestrašiti.

Annikino se vidno polje smanjilo, tijelo se postavilo u obrambeni položaj.

– Što želite? I kako ste me našli?

Žena se nasmiješila tužno.

– U telefonskom imeniku, tamo je i vaša adresa. Htjela bih o nečemu

porazgovarati s vama.

– O čemu?

Razdraženost.

– Ne bih baš na stubištu.

Annika je progutala slinu. Nije htjela, ne baš sada. Htjela je sjediti na svojoj sofi, pod dekom, piti čaj i proučiti brošure o staračkim domovima, pronaći izlaz, naći mir. Ma koji posao ova žena ima, to nije njezin problem, bila je odlučna.

– Nemam vremena, rekla je Annika. – Moja baka je bolesna, moram pronaći nekoga tko je može njegovati nakon moždanog udara.

– Vrlo je važno, rekla je žena ozbiljno.

Nije imala namjeru maknuti se od vrata.

Razdraženost je prešla u gnjev, i u času u strah. Žena ispred nje se nije dala i ulijevala je osjećaj poštovanja.

Aida, pomislila je Annika i ustuknula.

– Tko vas je poslao?

– Nitko, rekla je Maria Eriksson. – Došla sam na vlastitu odgovornost. Radi se o zakladi Raj.

Annika je zurila u ženu koja ju je mimo gledala, još uvijek sumnjičava.

– Ne znam o čemu govorite, rekla je.

U ženinim se očima odmah vidio očaj.

– Ne vjerujte Rebecki! – rekla je.

Radoznalost je prevladala. Annika se više nije željela izvući. To je bio njezin problem, problem koji je sama izabrala.

– Uđite, rekla je, prišla vratima i otključala ih. Prebacila je svoju mokru odjeću preko peći u spavaćoj sobi, zatvorila vrata i skinula hlače i čarape. Potražila je suhe i čiste u ormaru, obrisala kosu ručnikom i otišla u kuhinju pristaviti vodu.

– Želite li kavu, Maria? Ili čaj?

– Zovite me Mia. Ne hvala.

Žena je sjela na sofu u dnevnoj sobi. Annika je napravila čaj od

limuna, ulila ga u veliki vrč i unijela na poslužavniku u sobu.

Maria Eriksson bila je pribrana, i napeta.

– Susreli ste se s Rebeckom Bjorkstig, zar ne? – rekla je.

Annika je kimnula i natočila čaj u svoju šalicu.

– Sigurno nećete?

Žena je nije čula.

– Rebecka priča okolo da ćete napisati veliki članak u *Večernjim novinama* o tome kako je to dobra organizacija. Je li to istina?

Annika je miješala čaj; prigušen osjećaj nemira u želucu negdje iza radoznalosti.

– Ne mogu otkriti ništa o tome što će novine pisati ili ne pisati.

Odjednom je nepoznata žena počela plakati. Annika je odložila šalicu na tanjurić, nesigurna.

– Molim vas, ne pišite ništa dok ne znate kako je, molila je Maria Eriksson. – Pričekajte s pisanjem dok ne bude imali sve podatke.

– Naravno da ću to učiniti, rekla je Annika. – Ali tu je djelatnost neopisivo teško kontrolirati. Tako je tajna da sve informacije idu preko Rebecke.

– Ona se ne zove Rebecka.

Annika je ispustila žličicu u šalicu i odjednom zanijemjela.

– Sve donedavno zvala se nekako sasvim drugačije, toliko znam, nastavila je Maria Eriksson, uzela papirnatu maramicu i obrisala oči. – Ne znam točno kako, Agneta nešto, mislim.

– Kako to znate? – pitala je Annika.

Maria je ispuhala nos.

– Rebecka me zove izbrisanom, rekla je.

Annika je buljila u mladu ženu, tako stvarnu i jasnih obrisa. Izbrisa-na!

– Znači to funkcionira? – pitala je.

Žena je stavila papirnatu maramicu u torbu.

– Ne, rekla je. – Uopće ne mislim da funkcionira. U tome i je problem.

– Ali vi ste izbrisani?

Maria se nasmijala.

– Ime mi je zaštićeno već nekoliko godina, rekla je. – Cijelu vječnost nisam ni u kakvim registrima, ali to nema nikakve veze s Rebeckom i Rajem. Sama sam sredila zaštitu za sebe i svoju obitelj. Problem je u tome što to nije dovoljno, zato sam i došla u Raj.

– Znači, sada ste u organizaciji?

– Moj slučaj još nije riješen, socijalna služba u mojoj općini nije odobrila ugovor, odgovorila je Maria Eriksson. – Zato ustvari nisam unutra, ali to što stojim malo izvan dalo mi je puno veći uvid u djelatnost nego da sam stvarno umiješana.

Annika je posegnula za šalicom sa čajem, puhala u napitak pokušavajući srediti svoje dojmove: strah, skepsu, uzbuđenje, iznenađenje. Žena je bila tako stvarna, plavokosa i ozbiljna, njezine su oči gledale ravno kroz stvari. Ali, govori li istinu?

Osjetila je kako je obuzima zbunjenost.

– Koliko ste dugo povezani s Rajem?

– Pet tjedana.

– I niste primljeni?

Maria Eriksson je uzdahnula.

– To ovisi o socijalnoj službi. Ispituju da li platiti za naše preseljenje u inozemstvo.

– Uz pomoć Raja?

Žena je kimnula.

– Rebecka traži šest milijuna da nam pomogne da se preselimo van. Naš je slučaj u stvari kristalno jasan. Vrhovni sud je odredio da ne možemo živjeti normalnim životom u Švedskoj, možete pročitati presudu.

Annika se uhvatila za čelo.

– Moram ovo zapisati. Je li to OK?

– Naravno.

Izašla je u hodnik, torba je bila promočena, istresla je stvari na pod,

kutija pastila za grlo, ulošci, potrgana karta za vlak, blok i kemijska olovka, debeli zlatni lančić.

Zlatni lanac. Annika gaje podigla; Aidin poklon. Zaboravila je na to.

Brzo je ponovno strpala natrag sve osim bloka i olovke.

– Zašto se vama prijeti? – pitala je dok je ponovno sjedala na sofou.

Maria Eriksson se slabašno nasmiješila.

– Mislim da bih ipak malo čaja, izgleda tako dobro. Hvala. Stara poznata priča – zaljubljena u pogrešnog dečka. Mislila sam da ćete to pitati, pa sam ponijela sa sobom svoje spise.

Uzela je fascikl s buntom papira.

– Ovo su kopije. Možete ih zadržati ako želite, ali bila bih vam zahvalna kad biste ih čuvali na sigurnom mjestu.

– Ispričajte mi, rekla je Annika, uzimajući fascikl.

– Pokušaj gušenja, rekla je Maria Eriksson i stavila šećera u čaj. – Prijetnja nožem. Zlostavljanje. Silovanje. Pokušaj otmice naše kćeri. Razbijanje stvari u kući, sve što možete zamisliti. Palež. Mogu tako satima, a nikome nije stalo.

Oprezno je pila. Annika je osjetila kako joj se budi stari bijes.

– Znam kako to može biti, rekla je. – Zašto policija nije ništa učinila?

Maria se ponovno nasmiješila.

– Moji roditelji i dalje žive u mojem rodnom gradu, rekla je. – Ubit će ih ako kažem policiji.

– Kako znate da ne blefira?

– Pokušao je pregaziti mojega oca.

– Poslije ću pogledati vaše papire, rekla je Annika i spustila ih na pod.

Nije znala što još reći. Trebala bi pažljivo proučiti spise, ali naslućivala je da će oni potvrditi ono što je Maria već ispričala. Vjerovala je ovoj ženi. Bilo je nešto u njoj što se činilo istinito. Možda strah.

Sjedile su u tišini neko vrijeme, porculan je zveckao.

– Postoji li uopće neka djelatnost? – pitala je Annika.

Maria Eriksson je kimnula.

– Rebecka uzima novce, i to je uglavnom sve što ona radi. Ne dolazi ni do kakvih brisanja, koliko sam ja shvatila, jedino Rebecka ponekad za klijenta stavi oznaku *zaštićeno* u popisu stanovništva.

– Što je to? – pitala je Annika.

Maria se uspravila u stolici.

– Postoji nekoliko različitih vrsta zaštite za ljude kojima se prije ti, rekla je. – Najjednostavnija je oznaka *zaštićeno* – matični broj, adresa i obiteljske veze osobe postanu tajna u svim registrima organa uprave. Piše samo da je podatak o osobi zaštićen u svim registrima.

Annika je kimnula, Rebeckino ime na zaslonu računala. – To je dosta rijetko, zar ne?

– Malo manje od deset tisuća osoba u Švedskoj, rekla je Maria Eriksson. – Odluku o oznaci *povjerljivo* donosi ravnatelj u poreznoj upravi gdje je osoba upisana u popis stanovništva. Za dobivanje oznake *povjerljivo* mora postojati stvarna prijetnja.

– Imate li vi *oznaku povjerljivo*?

– Ne, moja obitelj ima *zaštitu podataka*, to je veća i složenija zaštita. U takvom slučaju samo jedna osoba zna tvoje podatke i ondje gdje je osoba uvedena u popis poreznih obveznika – ravnatelj u poreznoj upravi gdje je zaštita podataka provedena. Zahtjev za dobivanje *zaštite podataka* je veći nego kod oznake *povjerljivo*, prijetnja mora biti otprilike ista kao kod *zabrane prilaza osobi*.

– Koliko ljudi ima *zaštićene podatke* u Švedskoj?

– Manje od sto, rekla je Maria.

Ona je doista sasvim izbrisana.

– Ima li još načina?

– Naravno, može se promijeniti ime i matični broj. To se dobije od Uprave državne policije koja dopusti Državnoj poreznoj upravi izračunati novi matični broj.

Evo nekoga tko sve zna, pomislila je Annika.

– Jeste li vi promijenili identitet?

Maria je oklijevala, zatim je kimnula.

– Imala sam nekoliko imena i dobila novi matični broj na neko vrijeme, ja koja sam Djevica odjednom sam postala Ovan!

Obje su se nasmijale.

– Što još radi Rebecka?

Maria Eriksson se ponovno uozbiljila.

– Što je rekla da radi?

Annika je popila čaj do kraja. Morala je odlučiti – vjerovati ovoj ženi ili je izbaciti van. Izabrala je prvo.

– Šezdeset slučajeva u tri godine, rekla je. – Dvije cijele obitelji premještene u inozemstvo, pet stalno zaposlenih s plaćom od četrnaest tisuća kruna mjesečno, svi kontakti s okolinom idu preko sustava s brojem preko kojeg se izvještava Raj, osobe s kojima se može stupiti u vezu u bilo koje doba dana, prespojeni telefoni, zgrade po cijeloj Švedskoj, mogućnost sređivanja državnih poslova u drugim zemljama, potpuna liječnička skrb, pravna pomoć, potpuna skrb.

Maria je uzdahnula i kimnula.

– To je otprilike ono što inače priča. Iznenađena sam daje rekla ovo o premještanju u inozemstvo, ona to obično ne podupire. – Rekla je, na kraju.

– OK, rekla je Maria. Onih pet zaposlenih su ona, njezin brat, sestra i roditelji. Dobivaju sigurnu plaću, ali ne rade. U zakladi Raj se ništa ne radi. Njezina se mama ponekad javlja na telefon, ali to je sve.

Nastupila je tišina. – A zgrade? – Maria se nasmijala.

– Imaju jednu ruševnu kuću u Jarfalli, ondje mi stanujemo. Ondje je telefon. Zvoni kada Rebecka dobije novi slučaj. Negdje sjedi neki jadnik i zbunjen je, zvoni i zvoni, a nitko se ne javlja...

Annika je zatresla glavom.

– Znači sve je laž, svaka riječ?

Maria Eriksson je treptala, očiju punih suza.

– Ne znam, rekla je. – Ne znam što se desi s drugima.

– Drugima?

Žena se nagnula prema naprijed, prošaptala.

– S drugima koji dođu u Raj, ne znam što bude s njima! Oni dođu, prođu i nestanu!

– Zar ne stanuju u toj kući?

Maria Eriksson se ponovno nasmijala.

– Ne, samo smo mi ondje, iznajmljujemo jednu sobu od nje, plaćamo na crno. Misli da će izvući puno novaca od nas s obzirom na to daje naš slučaj tako jasan, i to je razlog zašto možemo živjeti ondje. Ali ja sam shvatila kako ona funkcionira. Ako naša uprava socijalnih službi isplati novce, ona će ih uzeti i nestati. Nećemo dobiti ni novčić.

Podbočila je glavu rukom.

– A ja sam joj tako vjerovala! Završili smo u još gorjoj situaciji!

Annika se odjednom sjetila tipa iz općine u Vaxholmu od jučer, Thomasa.

– Morate to ispričati u vašoj općini, rekla je.

Žena je uzela papirnati rupčić.

– Znam. Moramo naći neko drugo mjesto za stanovanje, moj muž sada ugovara jednu malenu kuću s posjedom. Čim dobijemo znak daje sređeno, bježimo iz Raja, i onda ću ispričati sve u mojoj općini. Ne mogu ništa reći sve dok živimo u kući Zaklade.

– Koliko dugo će to trajati?

– Nekoliko dana, najduže tjedan.

Annika je razmišljala.

– Ona prijetnja Rebecki, jeste li čuli što o tome?

Maria je uzdahnula.

– Rebecka tvrdi daje traži mafija, nemam pojma zašto. Čini mi se nekako malo vjerojatno. Što im je ona mogla učiniti?

Annika je slegnula ramenima.

– Zna li što se desi sa svim novcima?

Maria je odmahнула glavom.

– Ta ne ulazim u ured. Ona drži svoje papire u jednoj od soba na donjem katu, vrata su uvijek zaključana. Ali uzima si veliku plaću,

našla sam odrezak od plaće u smeću krajem prošlog tjedna.

Annika se uspravila. Odrezak od plaće, to znači broj žiro-računa, matični broj, gomilu informacija.

– Imate li ga sa sobom?

– Da, mislim da imam...

Kopala je malo po torbi i pronašla zgužvani papir, zamrljan kavom.

– Malo je prljav, rekla je ispričavajući se kada gaje Annika uzela.

Sve je pisalo. Broj računa u banci, matični broj, adresa, porez, sve osim broja organizacije zaklade Raj. Dobro je samu sebe plaćala. Pedeset pet tisuća kruna mjesečno.

– Ziro-račun je u Foreningspar banci, – rekla je Maria, – adresa je ista kao i za Raj, poštanski pretinac u Jarfalli.

– Koja je to ulica? – pitala je Annika.

Maria joj je rekla.

Na sastanku u jedanaest se, kao i obično, premalo raspravljalo o jučer, a previše o tome što će se dogoditi u budućnosti. Vizije urednika vijesti o sutrašnjim novinama često su bili pravi snovi, ekstremni kutovi gledanja koji su bili zasnovani na tome da će ljudi sve reći, priznati ili nijekati skandale, govoriti o tuzi, bolu, bijesu, pogrešci ili o nepravdi koja im se dogodila. Katastrofe su prikazane gorima nego što jesu; bili su skloni uvećavanju informacija o životu poznatih osoba. Posljedice novog političkog prijedloga bivale su pojednostavljene, a društvo je uvijek bilo predstavljeno kao – pobjednici – ili – gubitnici.

Anders Schyman je uzdahnuo, tako to ide u ovom poslu. Prekomjerno entuzijastični urednici Vijesti nisu bili ništa posebno za *Večernje novine*. Tako je bilo i na državnoj televiziji gdje je tako dugo radio, iako s ponešto drugačijim predznakom. Oni koji planiraju djelatnost moraju uvijek krenuti od najboljeg mogućeg ishoda. Što se tiče *Večernjih novina*, to bi mogla biti televizijska zvijezda koja se spotaknula na *Reality showu*, a za društveni program na televiziji to je bio vlastodržac koji zamuckuje i sramoti se. Upravo sada je Ingvar Johansson izlagao

kako je zamislio nastavak sretne kampanje s hendikepiranim dječakom koji je dobio presudu protiv općine. Torta i cvijeće, bez šampanjca, velika slika djeteta u sredini s obitelji koja ga grli. Za sredinu je smislio kratki članak – Kada se *Večernje novine* umiješaju!, to je već sigurno.

– Znamo li je li obitelj zato? – pitao je Schyman. – Ne, – rekao je Ingvar Johansson, – ali to će reporter srediti. Radi se o Calle Wennergrenu, tako da možemo računati na to. – Svi su kimali s odobravanjem.

– Priča o ubojstvima u Frihamnu raste, rekao je Sjolander. – Jedan stari deda, iz klase *stariji oldboys* orijentacijskih trkača, jučer je pronašao tegljač s nestalim teretom cigareta. Bio je potpuno izgorio, na nekakvom proplanku na granici između Ostergolanda, Sodermanlanda i Narke.

– Možda netko tko je umirao za cigaretom, rekao je Pelle-grafički, proširio se smijeh.

– U kabini su bila dva lesa, rekao je Sjolander, ledena izraza lica. – Forenzični pregled nije gotov, ali policija je prokletu potresena. Čini se da su žrtve bile mučene prije nego što su umrle. Svi su im zglobovi na tijelu bili slomljeni. Inspektor s kojim sam razgovarao rekao je da nikada nije vidio nešto groznije.

U sobi je zavladao tišina. Klima-uređaj je šumio.

– S čime policija želi izaći u javnost? – pitao je Schyman.

Sjolander je listao po svojim bilješkama.

– Točno mjesto nalaska je u nedostupnoj šumi sjeverno od Havle u općini Finspang. Postoji neki užasni šumski put koji vodi do rasjeda gdje je tegljač nađen. Našli su svašta zanimljivo. Ima tragova guma, osim guma tegljača, koje su stvarno posebne. Vrsta zimskih guma koje ne moraju imati čavle. Široke, američke, koriste se samo za mali broj vozila, riječ je o autima koji su istodobno prava teška terenska vozila, kao Range Rover ili najveći modeli Tov ota Land Cruisera. Policija je već prevezla ostatke, očito nije bilo jednostavno, i žele da podsjetimo ljude da se jave ako su nešto vidjeli.

– Kako su dopremili tegljač do proplanka? – pitao je Ingvar Tohan-sson.

Sjolander je uzdahnuo.

– Odvezli su ga tamo, naravno, izabrali su dan kada je tlo bilo zaleđeno. Vlasnik posjeda, naravno, nije baš sretan, putem su zdrobili stotine malih stabala.

– Tko stoji iza toga? – pitao je Schyman.

– Tugo-mafija, rekao je Sjolander. – Sasvim je jasno. I nismo još vidjeli kraj svega ovoga. Dečki u autu sigurno nisu ništa rekli, da jesu onda bi imali barem neke zglobove čitave. Tipovi koji su vlasnici tih cigareta nastavit će ubijati ljude dok ne pronađu teret. Onima koji znaju nešto o tome prokleta se loše piše.

– Što još znamo o jugoslavenskoj mafiji? – pitao je Schyman. – Mislim na stvari koje ne možemo objaviti.

– Smatra se da iza njih stoji srpski režim, – rekao je Sjolander, – ali nikada to nitko nije uspio dokazati. S obzirom na to da postoje takvi golemi resursi iza svih operacija, smatra se da ih je država odobrila. Zato i ne postoje potkazivači koji imaju pregled o svemu. Svi koji sve znaju sjede ili u Vladi ili su bliski Vladi u Beogradu, šefovi policije, visoki vojni dužnosnici.

– Te li opasno kopati po tome? – pitao je Schyman.

Sjolander je oklijevao.

– Ne izravno, rekao je. – Pisati o samim ubojstvima prilično je neškodljivo. Na to su spremni. Moramo se sjetiti daje ovo biznis, za one koji ga rade to je samo jedan dan u uredu. Samo ih se ne smije prevariti. Ne smije se maznuti ono što krijumčare, i ne smije se znati tko je to učinio.

Sastanak je skrenuo prema drugim temama, ali Anders Schyman nije bio sasvim prisutan. Ovakvu raspravu rijetko imaju. Olakšanje i zadovoljstvo ispunili su mu želudac. Bio je zabrinut nakon jučerašnjeg sukoba, ali sada je znao.

Pobijedio je.

Prijelaz iz listopada u studeni uvijek je intenzivno razdoblje. Općinski upravni odbor preuzeo je proračun u listopadu, a zastupnici skupštini općine u studenom. No dobro, da bude iskren, obično bi se sve protegnulo do nekoliko prvih dana prosinca. Svaki vrtić u općini bi nazvao i pitao je li istina da im je ostalo još tri tisuće na računu, dok je on istodobno pratio zadnje tromjesečje.

Svejedno, nije se mogao usredotočiti. Bio je stvarno zabrinut zbog svojih ispada. Novinarica ga je jučer pitala je li iscrpljen, odonda je nekoliko puta mislio o tome. Ali nema nikakva razloga zašto bi bio pod takvim stresom; radi istu stvar koju radi već sedam godina, živi u istoj kući s istom ženom i ide na isti posao.

Radilo se o nečem drugom. Nije to htio sam sebi reći, jer da bi to dovelo do takvih odlučujućih posljedica.

Istina je bila da želi nešto više od života. Eto, tako je to, do toga je došlo. Želi napredovati, sada ovaj posao zna raditi. Želi u grad, želi ići u kino i u kazalište, a da to ne zahtijeva planiranje do smrti, želi hodati ulicama s višekatnicama i indijskim restoranima i s ljudima koje ne pozna.

Jučer navečer šetao je satima Vaxholmom, gore-dolje. Znao je svaki kamen uzduž i poprijeko. Neko je vrijeme sjedio u nekom jadnom restoranu i pio pivo, ali je otišao kada je u zadnji čas upala gomila maturanata koja je krenula u zabavu. Bila je prošla ponoć kada se vratio kući. Nadao se da će Eleonor biti još budna kako bi mogli razgovarati, ali ona je spavala sa zadnjim izdanjem kulturnog magazina *Moderna vremena* pokraj sebe na noćnom ormariću.

Telefon je ponovno zazvonio. Jedva se susdržao da ne istragne slušalicu i baci je u zid.

– Da?!"zaurlao je.

– Thomas Samuelsson? Ovdje Annika Bengtzon, novinarka od jučer. Doznala sam neke stvari o zakladi Raj. Jeste li dobili broj organizacije? Zastenjao je.

– Znate, imam i drugog posla, rekao je.

– Baš dobro, rekla je, – da radite svoj posao. Onda ste možda doznali da se Rebecka Bjorkstig prije zvala nekako drugačije, da Zaklada ima svoj stožer u ruševnoj stračari u Jarfalli, da nemaju nikoga zaposlenog i da uopće nemaju nikakvu djelatnost, osim što uzimaju novce?

Nije znao što bi rekao.

– Je li to istina?

Novinarka s druge strane je uzdahnula.

– Čini se daje tako. Nisam još sto posto sigurna, ali došla sam do Rebeckina matičnog broja i namjeravam je provjeriti kod javnog ovrhovoditelja u Sollentuni. Idem regionalnim vlakom za petnaest minuta. Ako vas zanima što znam, možete doći tamo.

Pogledao je na sat, bio bi prisiljen otkazati tri sastanka.

– Ne znam hoću li stići, rekao je.

– Kako hoćete, rekla je novinarka. – Ako dolazite, ponesite broj Raja.

Spustila je slušalicu. Zatvorio je fascikl ispred sebe i otišao do službenice koja se bavila slučajem žene iz Bosne, Aide Begović. Socijalna je radnica imala posjet klijenta, mladića obrijane glave koji je sjedio ondje i pipkao si prišteve. Thomas je svejedno ušao.

– Trebam broj Raja, prekinuo ju je.

Žena iza stola pokušala se suzdržati.

– Zauzeta sam, rekla je ističući svaku riječ. – Molim te, izadi van.

– Ne, rekao je Thomas. – Trebam broj. Sada.

Službenica je pocrvenjela u licu.

– E sada stvarno...

– Odmah! – zaurloje Thomas.

Uplašeno je ustala, izvadila jedan otvoreni fascikl, i pružila ga njemu.

– Gore na vrhu desno, rekla je kratko.

– Javi mi čim dobiješ račun, rekao je Thomas. – Oprosti što sam smetao.

Uzeo je fascikl i otišao. Napisao je broj na *post-it*, stavio ga u svoj

novčanik, obukao jaknu i izašao van. Nije imao auto, morao je otići kući po njega.

– Nema me ostatak dana, doviknuo je ženi na recepciji dok je izlazio.

Dok se uspinjao Ulicom Oštra Ekudd sinulo mu je da ne zna gdje se nalazi uprava ovrhovoditelj a u Sollentuni. Bio je prisiljen ući u vilu i potražiti podatak u telefonskom imeniku, Put Ting 7, a gdje je to kvragu? Istrgnuo je dvadesetu stranicu iz Žutih stranica sa zemljovidima i potrčao do auta.

Promet je postao gušći čim je izašao na E18, na cesti 262 kod Edsberga ništa se nije micalo, nekakva nesreća, udario je po volanu, frustriran. Na kraju je došao u središte po Putu Sollentuna, ovrhovoditelj je bio odmah iza Velesajma, u žučkastoju katnici koju je dijelio s policijom i drugim sudbenim tijelima. Parkirao je na rezerviranom mjestu i odvezao se dizalom do šestog kata.

Ona je već bila ondje, sjedila za stolom u sobi za posjetitelje s gomilom kompjutorskih ispisa pred sobom, kosa valovita kao da je osušena bez češljanja. Brzom je gestom pokazala na stolicu do sebe.

– Pogledajte, rekla je. – Ako se matični broj slaže, onda naša prijateljica nije platila ni jedan jedini račun u zadnjih pet godina. Vjerojatno ni prije, ali ti dugovi više nisu u računalu. Na mikrofilmovima su.

Buljio je u brdo kompjutorskih ispisa.

– Što je to?

Annika Bengtzon je ustala.

– Dokumenti Rebecke Bjorkstig u istražnom registru ovrhovoditelja, rekla je. – Sto sedam komada. Jeste za kavu?

Kimnuo je i skinuo jaknu i šal.

– S mlijekom, molim.

Sjeo je i počeo bez reda listati po ispisima. Nije pisalo tko je napravio te račune, pisalo je samo *osobni podaci povjerljivi*. Ali dugovi nisu bili povjerljivi, bili su kategorizirani u dugim redovima, opći i

posebni, od tijela uprave, privatnih poduzeća, pojedinaca. Zaostali porezi. Kazne za parkiranje. Kazne za nedopuštenu vožnju. Neplaćen namještaj iz Ikee, iznajmljen auto, putovanje, kredit od banke, dugovi na kartici Konsuma, Visa kartici, Ellos računu, na Eurocardu...

Isuse! Nastavio je listati.

... neplaćeni studentski kredit, neplaćena TV pretplata, posudba od osobe koja se zove Andersson, dugovi na iznajmljeni televizor iz Thorn...

– Nije bilo mlijeka, rekla je i stavila smeđu plastičnu šalicu na ispis koji je upravo pročitao. Skinula je onaj bijeli zavoj s prsta i zamijenila ga flasterom.

– Isuse Bože, rekao je. – Kada ste ovo saznali?

Sjela je pokraj njega i uzdahnula.

– Jutros. Jedan mi je izvor dao matični broj koji je vjerojatno Rebeckin. Ne mogu se zakleti da je to točno, s obzirom na to da Rebecka ima *oznaku povjerljivo* u popisu stanovništva, ali trenutno polazim od toga da je to točno. Ona ima samo trideset godina, ali je puno radila na tome da se zaduži. Ipak, ovo je samo početak. Službenica provjerava registre patenata i moguće bankrote. Imate li broj organizacije?

Izvadio je novčanik i dao joj *post-it*.

– Odmah se vraćam, rekla je.

Otpio je kavu, bila je dosta slaba, mogla je proći i bez mlijeka. Pokušao je srediti misli.

Što ovo zapravo znači?

To što je žena slabo plaćala račune ustvari nema nikakve veze. Svejedno je mogla biti dobra u brisanju ljudi. Ali količina, masa, ta dosljedno provedena strategija da se nikada ništa ne plati davala mu je ideju o onome što slijedi.

Popio je kavu, bacio šalicu u koš, listao dalje.

... dugovi kod American Expressa, telefonskih kreditnih usluga Finax, neplaćene kazne za prebrzu vožnju, dugovi kod Folksama,

neplaćeni računi za struju, telefonski računi, porez na ceste...

Većina je dugova bila odjavljena, znači da su riješeni na neki način – ili namirenjem kroz plaću ili kroz sredstva, ili stečajem.

Gdje je Annika Bengtzon?

Izašao je iz sobe. Kada je skrenuo iza ugla prema recepciji, zaletio se ravno u nju. Osjetio je grudi.

– *Shit*, rekla je, zateturala, ispustila gomilu papira na pod.

Uhvatio ju je i postavio je ponovno na noge. Pocrvenio.

– Oprostite, rekao je. – Nisam namjerno. – Sagnulasei skupila papire.

– Sada ćete vidjeti, rekla je. – Cura je provjerila sve vrste stečajeva što postoje: osobni stečaj dvaput u četiri godine, bankrot dioničkog društva, bankrot trgovačkog društva, bankrot društva s ograničenom odgovornošću. Zaklada Raj ima goleme dugove, aute, televizore, dvije zgrade u otplati za koje nikada nije plaćeno ni krune...

Ušla je ponovno u sobu ispred njega.

– Pitanje je što to znači, rekla je i sjela. – To ne mora značiti daje Rebecka Bjorkstig prevarantica, ali ne daje baš neki dobar osjećaj.

Zagledao se u nju, isto to je i sam mislio prije nekoliko minuta. Sjeo je pokraj nje i uzeo izvod iz Zavoda za registraciju i patente, pogledao datume za dugove i bankrote, kada je registrirano novo poduzeće, a kada je ukinuto.

– Mislim da postoji model, rekao je. – Pogledajte! Osnuje poduzeće, kupi gomilu stvari, uzme veliki kredit i proglasi bankrot.

I opet i opet. Proglasi osobni bankrot, opet. Na kraju više ne ide. Nitko joj ne posuđuje ni novčić. Pa pokreće zakladu. Zaklada se ne može uopće povezati s njom. Osnivači su neki drugi ljudi, možda i ne postoje.

Annika je pratila njegov prst dok je pokazivao sad na jedno mjesto sad na drugo.

– Onda je opet mogla veselo krenuti u kupovinu, rekla je i podignula dugove Raja. – Pogledajte, prestala je vraćati zajmove prije četiri

mjeseca.

– Vjerojatno zaklada nije ni starija od toga, rekao je Thomas.

– I tako su isparile tri godine i šezdeset slučajeva, rekla je Annika.

Sjedili su u tišini jedno pokraj drugoga, čitali i listali. Zatim je novinarka ustala i skupila ispise.

– Moram još jednom razgovarati s ovrhovoditelj im prije nego što ode kući, rekla je. – Imate li vremena ići sa mnom?

Pogledao je na sat. Upravo je počinjao njegov treći sastanak.

– Da, nema problema.

Izašli su u dugačak službeni hodnik, tamnoplavi sag na podu koji je upijao zvukove i prašinu. Annika Bengtzon je hodala ispred njega do predzadnjih vrata na kraju.

– Bok, – rekla je i ušla, – opet ja. Ovo je Thomas Samuelsson, šef računovodstva u socijalnim službama u Vaxholmu.

Ovrhovoditelj je sjedio s fasciklima ispred sebe.

– Jeste li našli što ste tražili? – pitao je. Annika je uzdahnula.

– I više. Možete li se sjetiti jeste li ikad prije naletjeli na ime Rebecka Bjorkstig?

Odmahnuo je glavom.

– Razmišljao sam, – rekao je, – ali nije mi poznato.

– A ovo? – pitala je i pružila mu ispise dugova zaklade Raj.

Čovjek je stavio naočale i prešao pogledom po papiru.

– Da, – rekao je i pokazao na nešto pri dnu stranice, – ovo prepoznajem. Prošli sam tjedan razgovarao s *rent-a-carom*, to jest s vlasnicima ovih vozila, i bili su prilično zbunjeni. Ne mogu naći osobu koja je iznajmila aute, a nisu dobili ni novčića predujma.

– Kako mogu izdati aute bez predujma? – pitao je Thomas.

Ovrhovoditelj gaje pogledao preko ruba naočala.

– Rekli su da je žena izgledala kao da joj se može vjerovati. Znete li vi gdje je ta osoba koja stoji iza zaklade Raj?

Bilo je to pitanje za Anniku.

– Ne, odgovorila je iskreno. – Znam adresu jedne od zgrada Zaklade,

ali ona ondje ne stanuje. Ti bi podaci trebali biti na hipotekarnom računu za kuću.

Annika Bengtson je izvadila ispise.

– Što možete zaključiti iz svih ovih dugovanja?

Ovrhovoditelj je uzdahnuo.

– Ljudima je sve gore, – rekao je, – mi cijelo vrijeme imamo sve više posla, a sve manje zaposlenih. Ali ova žena nije netko tko je nedavno osiromašio, neka tipična Šveđanka koja kasni s otplatama ona očigledno patološki izbjegava plaćati porez.

– Znete taj tip? – pitala je Annika.

Čovjek je ponovno uzdahnuo. Zahvalili su mu i izašli na hodnik.

– Sada mi je dosta ovoga za danas, rekla je novinarka putem do recepcije, zijevnula i ispružila ruke iznad glave. – Moram kući nazvati baku.

Thomas ju je pogledao, nježni uvojci, čisto čelo.

– Već?

Nasmiješila se.

– Vrijeme leti, rekla je. – Da vam napravimo kopije?

Otišla je do recepcije. Ostao je stajati, prazne glave i s erekcijom.

– Da vas odvezem nekamo? – povikao je za njom.

Pogledala gaje preko ramena.

– Može.

Otišao je na WC, oprao ruke i lice, pokušao se opustiti.

Čekala gaje kod ulaza, s kopijama za njega u plastičnom fasciklu.

– Opa, rekao je. – Kako ste učinkoviti!

– Ne ja, rekla je. – Moj novi frend.

Nije shvaćao.

– Tko?

– Recepcionist! Gdje vam je auto?

Bila je to prilično nova Tovota Corolla, zelena, dobro ulaštena, s alarmom i centralnom bravom. Parkirao je na nečijem mjestu i

pročitavši ljutitu poruku na staklu, skinuo ju je, zgužvao i bacio u koš tri metra dalje i uspio pogoditi. Kosa mu je pala na lice, maknuo ju je gestom koje ni sam nije bio svjestan. Tamnosiva jakna, skupo odijelo, kravata.

Annika gaje promatala krajičkom oka; široka ramena, kretao se brzo i gipko. Nije bila svjesna njegovih pokreta, samo gaje vidjela kako sjedi za pisaćim stolom, nije vidjela kako je jasan i očit.

Bivši sportaš, pomislila je. Dosta novaca. Siguran u sebe.

Bacio je svoju aktovku na stražnje sjedalo.

– Otvoreno je, rekao je.

Sjela je na suvozačko mjesto i bacila pogled unatrag, nije bilo dječjih sjedala usprkos vjenčanom prstenu. Zgurala je torbu kod nogu. Upalio je auto, ventilator je počeo zujati.

– Gdje stanujete?

– U središtu grada. Ulica Hantverkar.

Stavio je ruku iza njezine glave dok je izlazio, vozeći se unatrag, s parkirališta. Anniki su se malo osušila usta.

– Obilaznica Klarstrand je obično koma u ovo doba popodneva, rekla je. – Jedina je šansa voziti preko Hornsberga...

Sjedili su jedno pokraj drugog u tišini, otkrila je novi osjećaj, drugu vrstu tišine. Imao je tanke, jake ruke, često mijenjao brzine, vozio dosta brzo. Kosa mu nije htjela stajati na mjestu, padala mu je na lice, svijetla i sjajna.

– Živate li već dugo na Kungsholmenu? – pitao je, brzo je pogledao, bilo je nešto u tom pogledu, vidjela je, osjetila je.

– Dvije godine, rekla je, gledajući prema naprijed. Odjednom su joj obrazi postali topli. – Trosobni stan na vrhu dvorišne zgrade.

– Skupo? – pitao je.

Počela se smijati, u njegovu su svijetu ljudi kupovali svoj stambeni prostor.

– Ugovor o stanovanju do početka rušenja kuće, rekla je. – Nema centralnog grijanja, tople vode, dizala, ni WC-a.

Brzo ju je pogledao.

– Stvarno?

Ponovno se nasmijala, osjećajući toplinu iznutra.

– Ali TV imate?

– Naravno, rekla je. – Ali ne kabelsku.

– Jeste li gledali kulturnu debatu jučer na drugom programu?

Pozorno gaje pogledala, zašto mu je odjednom glas dobio oštrinu?

– Nekoliko minuta, rekla je odugovlačeći. – Iskreno rečeno, isključila sam TV. Znam daje to važno, to što te žene rade, ali mislim da su tako prokleta kategorične. Sve što nije strašno ambiciozno ili kulturni elitizam je sranje. Tako sam umorna od tog stava da su one bolje od nas drugih.

Oduševljeno je kimnuo.

– Jeste vidjeli onu s književnim magazinom? Onu koja je srala i srala?

– Žena-kruška? Ponajviše sam nju čula.

Malo su se nasmijali.

– Znači, niste član neke kulturne udruge? – pitao je i potajice je pogledao, kosa ponovno u očima.

– Idem na hokej kad igra Djurgarden, – rekla je, – ako se to može ubrojiti u kulturu.

Prestao je gledati cestu i zagledao se u nju.

– Volite hokej?

Spustila je pogled na svoje ruke.

– Gledala sam bandy svaki tjedan gomilu godina, bilo je zabavno, ali je tako prokleta hladno. Hokej je bolji, čovjek se ne smrzne. Lako je dobiti karte dok je prvenstvo, samo je za zadnji susret Globen prepun.

– Jeste gledali finale u proljeće? – pitao je.

– Bila sam na dijelu tribina za fanove, rekla je, podignula lijevu šaku i počela skandirati: – Hardy Nilsson sav od čelika! Hardy Nilsson sav od čelika!

Nasmijao se, smijeh koji je zamro i prešao u sjetu. Pogledala ga je,

iznenađena vlastitom čežnjom.

– I vi ste njihov navijač? – Prestigao je autobus s aerodroma.

– Igrao sam hokej do osamnaeste godine, u Osterskaru, rekao je. – Prestao sam jer sam se posvađao s trenerom, a i htio sam se usredotočiti na studij.

Njegov se profil oštro ocrtavao u prozorskom staklu; Annika je progutala slinu, okrenula glavu i gledala na drugu stranu. Osjećala je vatru u obrazima, šakljanje među nogama. Karolinška bolnica je proletjela pokraj njih zdesna; malo se uspaničarila, uskoro stižu, uskoro će on otići, možda više nikada neće razgovarati sa njim.

– Koliko dugo stanujete u Vaxholmu? – pitala je, pomalo napeto.

Teško je uzdahnuo, iz nekog joj je razloga zbog toga bilo drago.

– Oduvijek, rekao je.

Pogledala ga je, je li mu se to pojavila crta oko usana?

– Dosta vam je? – pitala je.

Bacio je pogled na nju, oklijevao.

– Zašto?

Pogledala gaje ravno u oči.

– Pa ne kipi baš od rock'n'rolla, rekla je. – Podsjeća me na mjesto odakle sam ja, Halleforsnas.

– I ondje je slabo s rockom?

Malo se zaletjela.

– Jeste li oženjeni?

– Već dvanaest godina.

Ponovno je promatrala njegov profil.

– Zacijelo ste ukradeni kao dijete, rekla je.

Nasmijao se.

– Bilo je tih sumnji. Da tu stanem?

Progutala je knedlu. Sranje.

– Da, može.

Zaustavio je auto jakim kočnjem, bacio pogled na retrovizor, Annika je shvatila da gleda bus iza njih. Izašla je iz auta, uzela torbu,

ponovno se nagnula prema naprijed.

– Hvala na vožnji.

Ali nije ju više gledao, misli su mu bile negdje drugdje.

– Nema na čemu.

Lupkalo je i pucketalo dok je sestra dopremila telefon u bakinu sobu.

– Halo? – rekla je Annika.

Šum.

– Bako?

– Ne, ovdje Barbro.

Ne mama. Barbro.

– Kako joj je?

– Ne baš dobro. Sada spava.

Tišina. Odmak. Snažna želja za premošćivanjem.

– Imam informacije o domovima u Stockholmu, rekla je Annika. –
Ima ih nekoliko na Kungsholmenu...

– Nije važno, rekla je majka odlučno, grub glas, nije htjela nikakve
mostove. – To se mora riješiti unutar općine. Razgovarala sam sa...
jednom osobom danas, on je tako rekao.

Bujica novih osjećaja. Nepravda. Razdraženost. Umor.

– Zar si razgovarala s referentom za pomoć? Mama! Pa rekla sam ti
da i j a želim nazočiti!

– Pa ti si stalno u Stockholmu. Ovo se mora riješiti odmah.

– Dolazim sutra. Moram samo nešto srediti prije podne, a zatim
dolazim.

– Ne, nije potrebno. Brigitta je danas ovdje. Mi se možemo brinuti za
sve.

Zažmirila je, ruka na čelu, borila se protiv isključenosti, nepravde,
zauzdala bijes, prigušila glas.

– Vidimo se sutra.

Petak, 2. Studenoga

THOMAS JE JEDNIM TRZAJEM OTRGNUO CELOFAN OKO ODIJELA, UBO SE NA šiljati vrh vješalice i opsovao, prokleta kemijsko čišćenje. Eleonor je istodobno uzdisala zbog para poderanih najlonki.

– Sedamdeset devet kruna, rekla je i bacila ih u koš pokraj kreveta.

– Zar ne postoje jeftinije? – pitao je Thomas, sišući prst da se ne zakrvari.

– Ne sa steznikom, rekla je supruga i otvorila novi paket. – Znaš da nam večeras dolaze Nisse i Ulrica?

Okrenuo se od nje, ušao u kupaonicu da uzme flaster. Zurio je nekoliko sekundi u svoj lik u zrcalu, zalizana kosa, košulja, kravata, manšete. Zalijepio je mali flaster na vrh prsta i vratio se u spavaću sobu. Eleonor se upravo uvlačila u nove najlonke, jedva ih je nategnula preko bokova, progutao je slinu.

– Moramo li večeras imati goste? – rekao je. – Volio bih da umjesto toga porazgovaramo. Moramo razjasniti neke stvari.

– Ne sada, Thomas, rekla je supruga i navukla najlonke; trbuh i bokovi stisnuti u škripcu.

Zaobišao ju je, zagrlio je odostraga, vatirana košarica grudnjaka u svakoj ruci, puhnuo joj u vrat.

– Mogli bismo biti zajedno, – mrmljao je, – samo nas dvoje. Piti malo vina, gledati film, razgovarati.

Maknula je njegove ruke, otišla do ormara, obukla bijelu bluzu, izvadila vješalicu s crnom suknjom.

– Planirali smo ovu večeru cijeli tjedan. Ta i Nisse ćemo razmotriti neke stvari oko novog projekta. Znaš da ne možemo o tome razgovarati u banci.

Gledao ju je, kako ju je dobro poznao, naravno da će prosvjedovati.

– Eleonor, – rekao je, – ja stvarno ne želim. Umoran sam i zbilja mi

je dosta svega, i osjećam da bismo trebali razgovarati.

Nije obraćala pozornost na njegove argumente, prišla mu je ne gledajući ga u oči.

– Možeš mi ovo zakopčati? Hvala.

Primio je kopču ogrlice, zakopčao je. Prešao zatim rukama po njezinim ramenima i čvrsto je primio.

– Mislim ozbiljno, rekao je. – Ako ćeš večeras opet imati večeru za svoje poslovne prijatelje, onda ja ne dolazim doma. Otići ću u Stockholm i ondje jesti.

Oslobodila se i odlučnim koracima otišla do ormara, izvadila par crnih cipela i stavila ih u torbu. Kada gaje pogledala, kosa joj je bila u neredu, lice gorjelo s mrljicama po jagodicama.

– Sada se moraš srediti, rekla je. – Ne možeš samo tako odlaziti i dolaziti u kuću kako se sjetiš, razumiješ? Dvoje nas je ovdje, imamo zajedničku odgovornost.

– Točno, rekao je Thomas zapaljeno. – Dvoje nas je, ali kako to da si ti ta koja ima moć, a ja onaj tko ima odgovornost?

Eleonor je navukla sako i izašla u hodnik. – Ovo je stvarno nepravedno, rekla je kratko.

Thomas je ostao stajati u spavaćoj sobi, u njihovoj spavaćoj sobi spavaćoj sobi njezinih roditelja.

Kvrugu, od ove bitke ne misli odustati.

– Prestani se držati tako nadmoćno, povikao je i pojurio za njom, sustigao je u hodniku, uhvatio za ruku.

– Pusti me, povikala je i istrgnula ruku iz njegova stiska. – Zar si poludio?

Disao je ubrzano, kosa mu je pala na oči.

– Želim da se preselimo, rekao je. – Ne želim više živjeti u ovoj kući.

Gledala gaje, više uplašena nego ljuta.

– Ti ne znaš što hoćeš, rekla je, pokušala se izvući.

– Da, rekao je vatreno. – Točno znam što hoću! Hoću da kupimo

stan u Stockholmu, ili vilu u zaljevu Appel ili u Stocksundu. To bi ti se svidalo!

Prišao joj je, zagrlio je, udisao parfem kroz njezinu kosu.

– Želim novi posao, možda u međuoćpínskoj skupštini ili u udruzi mjesnih uprava, u nekakvoj konzultantskoj tvrtki, ministarstvu. Shvaćam da ti želiš ostati ovdje stanovati, ali ja se gušim, Eleonor, umirem ovdje...

Odgurnula ga je od sebe, povrijeđena, na rubu plaća.

– Ti me prezireš zato što volim živjeti ovdje. Misliš da sam neambiciozna i lijena.

Zagladio je kosu objema rukama.

– Ne, – rekao je, – naprotiv, ja ti zavidim! Volio bih da sam i ja tako miran, volio bih da sam zadovoljan onim što imamo!

Obrisala je oči, glas joj je bio prigušen.

– Ti si tako nevjerojatno djetinjast i razmažen da moraš odbaciti sve što zajednički imamo, sve za što smo radili svih ovih godina.

Okrenula se, krenula prema ulaznim vratima, povikao je njezinim leđima, crnom Armaniju.

– Ne! Ne želim ništa odbaciti, želim ići dalje! Možemo živjeti u Stockholmu, ja bih dobio novi posao. Ti možeš početi putovati na posao, a poslije ćeš možda i ti htjeti promijeniti posao...

Navukla je kaput, primijetio je kako joj drhte ruke dok je zakopćavala puceta.

– Moj život je ovdje. Ja volim ovaj grad. Nađi drugi posao i ti putuj, ako već moraš napraviti nešto novo.

Zastao je, zaprepašten time kako mu to nikada nije palo na pamet.

Naravno daje mogao naći drugi posao, negdje drugdje. Nije se morao preseliti. Mogao bi putovati, možda naći stan u kojem bi samo prenoćio u Stockholmu.

Vrata su se zatvorila za njom s dobro podmazanim, tihim klikom. Samoća gaje prekrila poput prašnjava pokrivača, teškog i zagušljivog.

Dragi Bože, što on to radi?

Zvuk je zarezao Annikin mozak, oči pune pijeska. Javila se ne dižući glavu s jastuka.

– Dogodilo se nešto užasno!

Annika se odmah uspravila, srce joj je lupalo u grlu.

– Baka? Je li nešto s bakom?

– Ovdje Mia, Mia Eriksson. Jedna žena je nestala. Rekla je da će sve ispričati u općini i Rebecka je poludjela!

Annika je prešla rukom preko čela, spustila se natrag na jastuke, panika je popustila, nije ništa, sve će biti u redu.

– Što se dogodilo?

– Jučer je tu došlo do velike svađe, zato sam vas htjela nazvati i ispričati vam, važno je da ovo znate.

Annika je osjetila kako joj se nervoza spušta na čelo.

– Kako se to mene tiče?

– Žena je rekla da vas pozna, da ste joj vi preporučili Raj. Zove se Aida Begović, iz Bjeljine u Bosni.

Annika je zažmirila, osjetila val topline kako joj nadire u lice, ovo se ne događa, ovo se ne događa.

– Što se dogodilo s Aidom? – procijedila je, lice joj je gorjelo.

– Rekla je da će ispričati u svojoj općini kako Rebecka vara, a onda je Rebecka zaurkala da bolje neka se pazi zato što ona točno zna tko Aidu prati. To je bilo jučer navečer, a sada je Aida nestala!

Žena je počela plakati, Annika je odmahнула glavom da joj se misli slože na prava mjesta.

– Čekajte malo, – rekla je, – smirite se. Nije tako strašno. Aida je možda samo vani u kupovini ili tako nešto.

– Vi ne poznajete Rebecku, dahtala je Maria Eriksson. – Rekla je to i prije, u povjerenju. Onaj tko je izda, ubit će ga.

Annika je osjetila hladnoću u želucu.

– Ma ne, rekla je. – To je samo tako rekla. Rebecka stalno priča izmišljotine, ali ona nije nikakav ubojica. Pazite da ne postanete paranoični.

– Ima oružje, rekla je Mia. – Vidjela sam. Pištolj.

Srdžba je pustila korijenje, ponovno se uspravila u krevetu.

– Ona vas samo plaši, zar ne shvaćate? Samo se želi osigurati da nitko ne priča okolo o njezinoj zakladi.

Maria Eriksson nije uopće bila uvjerena.

– Mi odlazimo odavde, danas. Ne namjeravam više nikada doći ovamo.

– Kamo idete?

Žena s druge strane veze je oklijevala.

– Daleko, odlazimo daleko. Našli smo kućicu u šumi.

Annika je shvatila, jučer navečer je pročitala papire Marije Eriksson i znala je zašto nikada ne kažu gdje se nalaze.

Nekoje vrijeme bila tišina s obje strane telefonske veze.

– Nastavit ću provjeravati Raj, obećala je Annika.

– Ne vjerujte Rebecki, odgovorila je Mia.

Annika je uzdahnula.

– Sretno.

– Napišite samo ono što stvarno možete dokazati, rekla je Maria Eriksson.

Tišina se ušuljala u nju od kada je spustila slušalicu, zavjese su se njihale, sjene plesale. Nije mogla prestati misliti o Raju.

Pošta je bubnula na pod uz tupi zvuk. Zahvalno je ustala iz kreveta, uzela sa sobom omotnice i otvorila ih dolje, na WC-u. Račun za plin. Reklama za Klub prijatelja knjiga. Poziv na susret od njezina srednjoškolskog razreda.

– Radije bih umrla, promrmljala je i bacila sve osim računa u kutiju za uloške.

Mora do redakcije.

Eva-Britt Qvist sjedila je na svom mjestu i razvrstavala gomile papira.

– Je li došao kakav popis?

Tajnica redakcije je pogledala Anniku.

– Čini se da tvoj i izvori nisu naročito pouzdani, rekla je.

Annika je progutala zlobni odgovor i umjesto toga se nasmiješila.

– Možeš li ga staviti u moj pretinac ako se pojavi?

Okrenula se ne pričekavši odgovor. Samo ti sjedi na svom vražjem faksu, stara kokoško. Sjela je za računalo i uključila se *napopis stanovništva*.

– Znaš da se svako traženje plaća, rekla je Eva-Britt Qvist sa svog mjesta.

Annika je ustala i otišla natrag do tajnice, stavila ruke na gomile papira i nagnula se prema ženi.

– Misliš li da sam ja tu da tebe gnjavim? – pitala je. – Ili možda samo pokušavam raditi svoj posao, baš kao i ti?

Eva-Britt se nagnula unatrag, treptala je ne shvaćajući, uvrijeđena.

– Popis je moja odgovornost, samo sam te podsjetila.

– Ali ti ne odlučuješ o proračunu, nego Sjolander?

Dvije su se crvene mrlje pojavile na ženinu okruglom licu.

– Zauzeta sam, rekla je. – Moram obaviti neke telefonske razgovore.

Annika se vratila do računala, čvrsto stisnula šake da joj ne drhte. Zašto uvijek mora imati zadnju riječ? Zašto nikada ne može malo popustiti?

Sjela je, okrenuta leđima prema tajnici, uzela svoje bilješke, zažmirila i usredotočila se. Gdje da počne?

Pritisnula je naredbu F8, ime, ponovno pokušala s Rebeckom. Podatak zaštićen.

Težak uzdah. Zašto uopće pokušava?

Zatim je promijenila način pretraživanja i otišla na F2, pitanje o matičnom broju, utipkala Rebeckin broj, žvak, hmmm...

Ista stvar, podatak zaštićen.

Dala je naredbu F7, prijašnji podaci, utipkala matični broj, žvak, hmmm:

Nordin, Ingrid Agneta.

Annika je buljila u podatke, koji...?

Provjerila je matični broj, ponovno pretražila popis.

Isti rezultat.

Ingrid Agneta Nordin, upisana na Putu Kung, u Sollentuni. Promjena učinjena prije pola godine. Vratila se na pitanje o imenu i upisala nove podatke, žvak, hmmm... Isuse!

Annika je zurila.

Funkcioniralo je. Podaci su se pojavili, i postojala je još i smjernica na prijašnje podatke u popisu, od prije tri godine.

Brzo se isključila, uzela telefon i nazvala direktni broj ovrhovoditelj a od jučer.

– Zanima me, rekla je, – govori li vam nešto ime Ingrid Agneta Nordin?

Muškarac je razmišljao, Annika je zadržala dah.

– Daaaa, – rekao je, – ovdje u Sollentuni, je li to točno? Imao sam puno posla sa ženom koja se tako zvala prije par godina.

Brzo je izdahnula, yes!

– Promijenila je ime i sada se zove Rebecka Bjorkstig, ali postoji još jedan stari podatak o njoj u popisu stanovništva do kojega nisam došla. Možete li provjeriti jesu li podaci pohranjeni kod vas?

Ovrhovoditelj je šušкао nekim papirima. – O kakvom mislite da se podatku radi?

– Možda samo stara adresa, – rekla je Annika, – ali može biti i još jedan novi identitet.

Čovjek je zapisao Rebeckin matični broj.

– Kada se to dogodilo?

– Prije tri i pol godine.

Otišao je nekamo, nije ga bilo pet minuta.

– Da, – rekao je i nakašljao se, – prije je imala drugo ime. Zvala se Eva Ingrid Charlotta Andersson, upisana u Marsti.

Annika je zažmirila; pogodak! Brzo je zahvalila i spustila slušalicu.

Anders Schyman je zatvorio vrata za sobom, ogledao se po svom prašnom kutku. Sjeo je za pisaci stol, pogledao po redakciji kroz staklene zidove. Annika je proskakutala pokraj njegova akvarija, puna energije, nestala u smjeru kafeterije. Pozvat će je kada se vrati, provjeriti dokle je stigla.

Današnji je sastanak učinio horizont značajno jasnijim. Glavni urednik Torstensson odlučio je progovoriti i reći im o pozivu Europske unije. Stranka želi da on preuzme javna pitanja za njih dolje u Bruxellesu. Bio je suzdržano ponosan kada je to ispričao. Schyman je naslućivao razlog. Torstensson zapravo nije imao nikakve veze s *Večernjim novinama*. Postavljen je iz političkih razloga. Schyman je sumnjao daje Torstensson uopće čitao novine redovito prije nego što je postao glavni urednik.

Usprkos lijepoj tituli, Torstensson nije bio naročito zadovoljan svojim mjestom. Nikada nije kužio čime se novine bave. Znao je sjediti na TV-debatama i razotkrivati svoje neznanje svaki put kada bi otvorio usta, u rečenicama sastavljenim od politički korektnih šupljih fraza.

Anders Schyman je razmišljao kako to daje politički poziv postao aktualan baš sada. Koliko je on znao, upravo sada ne postoji nikakva očita potreba za još jednim lobistom u javnim pitanjima za neku stranku u Bruxellesu. Njegova je pretpostavka bila da se Uprava zasitila crvenih brojki na zaključnim računima i tražila način da izbjegnu debatu u medijima nakon javnog pogubljenja glavnog urednika. Neki su pritisci vjerojatno došli od vodstva stranke i rezultirali odličnim namještenjem na drugom mjestu.

Pitanje je samo bilo što će se sljedeće dogoditi. Ako je Torstensson stvarno dobio zadatak, ako ga prihvati, i ako stigne provesti svoju reorganizaciju prije nego što nestane, tko bi mogao biti njegov nasljednik. U želucu mu je zasvrdlalo, osjećaj koji je brzo potisnuo.

Annika Bengtzon je prošla s druge strane stakla sa šalicom kave u

ruci. Schyman je ustao, povukao vrata u stranu i pozvao je u svoj bunker.

– Kako ide s Rajem?

Mlada je žena sjela na stolicu.

– Trebao bi nekoga tražiti da ti malo usisa ovdje. Ide dobro. Dobila sam gomilu podataka o našoj prijateljici Eviti Peron.

Zamjenik urednika je zatreptao, a Annika Bengtzon je samouvjereno zamahala rukama.

– Rebecka Bjorkstig, rekla je. – Ili Ingrid Agneta Nordin, ili Eva Ingrid Charlotta Andersson, kako se isto zvala. Ona ima sto sedam osobnih dugovanja kod ovrhovoditelj a i dvadesetak samo na Raj. Imala je sve moguće bankrote barem jedanput. Izvor mi je rekao da Raj ništa drugo i ne radi nego samo uzima novce, ali to još ne mogu dokazati.

Schyman je bilježio, nije bio začuđen.

– Ako je to istina, onda se ona bavi pravim privrednim kriminalom.

Žena je oduševljeno kimnula.

– Aha. Nazvala sam policiju u onim općinama gdje je, kako se već zove, bila prije prijavljena. Našla sam jednog inspektora koji je traži već pola godine. Na Evitu se sumnja za zločin u svim bankrotima.

Schyman je zamišljeno gledao mladu novinarku. Bila je nevjerojatna kada treba nešto otkriti. Mislila je daje ovo zabavno, to se vidjelo na njoj.

– Što ćemo s time? Kada možeš početi pisati? – Annika Bengtzon je listala po svom bloku.

– Kostur sam završila, nedostaju mi meso i krv. Razgovarala sam s jednom ženom koja je bila u Zakladi, a poznam još jednu. Našla sam tipa iz socijalnih službi u Vaxholmu koji mi je sve ispričao, mislila sam otići do kuće u Jarfalli i sve provjeriti, moram dobiti bolji uvid u sam rad, ili u nedostatak rada. Naravno, moram razgovarati i s Rebeckom još jedanput, tražiti je da objasni zašto je lagala.

Kimnuo je, zvučalo je razumno.

– Vjerojatno možemo računati s nekakvom lančanom reakcijom,

rekla je. – Kada počnemo objavljivati podatke, moglo bi ispuzati još čudovišta, mogli bi se javiti ljudi i još toga ispričati.

– To ne možemo planirati, rekao je.

– Ne, – rekla je Annika, – ali moramo biti spremni uzeti podatke, ako ih bude bilo.

– Onda imamo općine koje su joj isplatile novce, – rekao je, – one bi mogle biti zainteresirane za to da je prijave policiji.

– Ispitivanje, optužba, suđenje, zatvor, rekla je Annika.

Malo se nasmiješio toj mladoj ženi.

– Dobro, rekao je, – da imaš sve strukturirano i jasno.

– Prepisat ću svoje bilješke, – rekla je, – zatim idem za vikend do svoje bake. Imala je moždani udar.

Annika Bengtzon je ustala, objesila torbu na rame.

– Moraš usisati ovdje, inače ćeš dobiti astmu.

Bljuzga na pločniku se zaledila, bilo je teško hodati. Sunce je sjalo, hladno svjetlo u studenom od kojeg su obrisu sjajili.

Annika je pustila da joj kose zrake udare u lice. Trebalo joj je duže vremena nego što je mislila da napiše sve podatke; sunce je već bilo nisko.

Uzdahnula je. Nije sve ispričala Andersu Schymanu. Nije rekla daje i sama namamila jednu ženu u Raj, daje žena nestala, da joj je Rebecka prijetila smrću.

Ako je to uopće istina.

Stresla je nelagodu i uskočila u šezdesetdvojku. Odvezla se dolje do Tegelbackena i otišla do Glavnog kolodvora. Sljedeći vlak za Katrineholm išao je za trideset pet minuta, kupila je sendvič i sjela, okrenuvši leđa predvorju. Šum je bio poput magle iza nje, misli su joj lutale.

Rebecka Agneta Charlotta, opasna i neuhvatljiva.

Thomas Samuelsson, bogat i zgodan.

Trebala bi mu reći dokle je došla, drugi identiteti, optužbe za zločin.

Pojela je sendvič, uzela stvari i otišla prema telefonima. Šef računovodstva je otišao kući, može li ona uzeti poruku? Otišao kući, ženi. Ne hvala, nema poruka.

Baka je morala promijeniti sobu. Elektronski aparati nisu bili toliko uočljivi; inače je sve izgledalo isto. Bila je budna kada je Annika došla.

– Oprosti što nisam došla ranije, rekla je Annika i skinula jaknu, stavila je u kut iza vrata i prišla starici.

Sofia Katarina ju je pogledala, malo zbunjena.

– Barbro?

– Ne, Annika, njezina kći.

Starica se pokušala nasmiješiti.

– Moje sunce, rekla je, glas joj je bio isprekidan i drhtav poput šapta, riječi nejasne, oči mutne.

Anniki su se grudi stisnule, suze poput zavjese pred očima.

– Jeste li se ti i mama dogovorile gdje ćeš stanovati? – pitala je.

Bakin je pogled kružio po sobi, nije vidjela ništa, vidjela je slike iz drugih vremena.

– Stanovati? Mi smo stanovali u Hastskonu, – rekla je, – dobili smo sobu sa štednjakom na sredini zida...

Annika je uzela ukočenu ruku među svoje zdrave, polako gladila stare prste, pomalo gubeći hrabrost.

– Jeste li razgovarale s nekim tko odlučuje kome se dodjeljuje pomoć? Znaš li jesu li našli kakav dom za tebe?

– Samo jednu sobu smo imali, staricaje bila zadihana. – Majka je kuhala za petnaesticu, sve je kuhala na štednjaku uza zid, i prala je: deset ora za rupčić, pedeset ora za radno odijelo...

Annika je oblizala usnice, nesigurna – kako reagirati, što odgovoriti, polako je gladila ženinu ruku. Baka je zašutjela, prsni koš se dizao i spuštao, brzo, plitko, oči tražile po sjećanju.

– Probudile smo se kada smo čule alarm za vatru, majka i ja, prošaptala je. – Vani je još uvijek bio mrak, zvonilo je i zvonilo, cijela

je lijevaonica gorjela. Istrčali smo van, vani je bilo toplo, imala sam samo spavaćicu na sebi. Tako je jako gorjelo, plamen je išao do neba, gorjelo je i gorjelo...

Annika je znala o čemu baka priča – velika vatra u tvornici, u noći 21. kolovoza 1934. Sofiji Katarini je bilo petnaest godina.

– Pomagale smo, majka i ja, nosile smo papire iz ureda, važne papire za tvornicu. Otac je stajao u redu i dodavao vodu iz jezera, došlo je vatrogasno vozilo iz Flena, onda je počela padati kiša...

– Znam, rekla je Annika tiho. – Vi ste spasili Halleforsnas.

Baka je kimnula.

– Kada se počelo daniti, stigla su vatrogasna kola iz Eskilstune, Arvid je isto bio ondje i gasio. Dobio je posao u tvornici odmah poslije škole. Dvadeset jedna ora na sat, deset kruna i deset ora tjedno – prvo što je kupio bio je bicikl.

Pokušala se nasmiješiti, jedna strana usana nije mogla.

– Vozio me na biciklu cijelim putem, pored Fjellskaftet i do velike crkve u Flodi. Tu ćemo se vjenčati, rekao je, ali nije tako bilo, nego u crkvi u Meli osi...

Annika je sagnula glavu, tapšala hladnu ruku, pustila suze da krenu. Nikada nije upoznala svog djeda. Umro je ujesen prije nego što se ona rodila, uništenih pluća. Cijelo njezino djetinjstvo bio je u pozadini poput čađava duha, uvijek prljav nakon posla, uvijek pun priča i šala. Rasla je uz priče djeda Arvida, one su živjele i poslije njegove smrti, stvorile sliku o njemu koju ona nikada neće imati prilike ispraviti. Annika je gledala u zbunjeno bakino lice, vidjela da ona ponovno vidi Arvida, mladog, na biciklu.

– Nedostaje li ti Arvid? – prošaptala je Annika.

Baka se razbistrila i pogledala je u oči.

– Nedostaje mi mladi muškarac, – rekla je, – jak i zdrav, ne onaj cendravi i pijani.

Annika se zaustavila, nikada prije nije čula daje djed pio.

– Svoje novce je, naravno, mogao zapiti, ali do mojih nikada nije

došao, moja je plaća uzdržavala mene i curicu i stavljala hranu na stol za muškarca...

Odjednom je baka počela plakati. Suze su joj curile iz očiju i u uši, Annika ih je obrisala s papirnatim rupčićem.

– Šteta za Barbro, mrmljala je Sofia Katarina. – Tako je puno bila sama kao mala. Nisam je uvijek mogla voditi sa sobom na posao tamo su ministri i predsjednici i parlamentarci, tamo nije smjela trčkarati curica. To nije bilo dobro, nastala je tuga u njezinim grudima koja nikada nije nestala.

Baka je stavila zdravu ruku na Annikinu, pogledala je u oči.

– Ne budi oštra prema Barbro, prošaptala je. – Ti si puno jača od nje. Annika je treptala da joj nestanu suze, pokušala se nasmiješiti.

– Neću, rekla je. – Mi ćemo se slagati, a ti ćeš sasvim ozdraviti.

Baka je žmirila nekoliko minuta, odmarala se. Zatim je ponovno otvorila oči.

– Annika, promrmljala je. – Tebe najviše volim. To je valjda moja pogreška, da volim nekoga više od nekog drugog.

– Zato sam ja i postala tako snažna, prošaptala je Annika. U tišini koja je slijedila shvatila je daje baka ponovno zaspala.

Grane jela prekrivene snijegom činile su tunnel kroz zimsku noć. Auto s Marijom Eriksson, njezinim mužem i djecom polako je vozio zaleđenim cestama. Sjeverac je zviždao na prozorima, bacao kaskade snijega, koji se vrtložio oko njih i preko njih.

– Moramo natočiti benzina, rekao je Anders.

Žena na prednjem sjedalu nije odgovorila, samo je zurila u šumu, beskraju, neprohodnu. Znala je što ih čeka. Još jedna hladna, drvena koliba puna propuha, sa smrdljivim štednjakom na drva i štakorima ispod poda. Još jedna kuhinja bez tekuće vode, s ostacima porculana otkrnutih vrhova i zagorjelim tavama. WC u dvorištu. Mislila je da je to ostavila za sobom, daje Raj rješenje.

– Znam o čemu razmišljaš, rekao je muškarac i stavio svoju ruku preko njezine. – Uskoro je gotovo.

Došli su u naselje: jedan zatvoreni kiosk, pizzerija, benzinska crpka za samoposluživanje.

– Imaš li novaca? – pitala je.

Kimnuo je i izašao. Trenutak je oklijevala, ali onda je odlučila protegnuti noge. Vozili su cijelu vječnost, djeca su već odavno zaspala na stražnjem sjedalu. Izašla je na ledeni zrak, ovo je stvarno Norrland. Krenula je iza crpke, razmišljala o tome da se pomokri u sjeni iza zgrade, ali se predomislila, stavila ruke u džepove, osjetila hladan metal, ukočila se.

Izvadila je predmete: dva ključa za sigurnosnu bravu, jedan Assa-ključ s plastičnim Mickev Mouse privjeskom. Rebecka će pobjesnjeti.

Ma, svejedno. Nju više nikada neće vidjeti. Otišla je do kante za smeće pokraj crpke da baci ključeve.

– Mia, dolaziš? – pitao je muškarac. – Djeca su se probudila.

Zaustavila se. Zašto bi ih bacila? Razmišljala je nekoliko sekundi, *nastavit ću provjeravati Raj*. Okrenula se prema svom mužu.

– Imamo li nekakvu omotnicu? – Upravo je zatvarao vrata, zaustavio se u pola pokreta. – Ovdje? Zašto?

– Dokumenti, valjda su u pretincu? Daj mi omotnicu, i žvakaću od djece.

Muškarac je uzdahnuo i dao joj ono što je tražila. Brzo je strpala ključeve u rastrganu omotnicu, stavila žvakaću u usta i intenzivno žvakala pola minute. Zatim je njome zalijepila pismo i izvadila kemijsku olovku iz unutrašnjeg džepa.

– I moj novčanik, rekla je.

Zalijepila je četiri markice u desni gornji kut, zatim napisala ime i adresu, Ulica Hantverkar 32/3.kat, i još sasvim dolje lijevo: Ključevi Raja, pozdrav, Mia. – Jesi li gotova? – pitao je.

– Samo da pošaljem ovo, rekla je i otišla do žutog poštanskog sandučića.

Subota 3. studenog

ČUO JE POVORKU PROSVJEDNIKA PRIJE NEGO IH JE VIDIO, BRUJANJE glasova koji su nešto izvikivali, ritmično, odmjereno. Auti su se zaustavljali, pojavila se zbunjenost, neka vrsta kaosa. Pogled mu se zaoštrio, uskoro je vrijeme. Ogleđao se oko sebe, pogledom prelazio preko fasada, staklo i lim, cigle i žbuka, zaustavio se na uzorku trokuta ispred njega. Ona će doći. Prije ili poslije će se pojaviti. Radilo se o tome da bude prvi, da ima prednost. Zadržao je od hladnoće. Prokleta zemlja, kako je hladno!

Sada je ugledao povorku, šest žena na čelu sa zastavom koja je prikazivala portret uhićenog vođe. Iza njih je bilo more ljudi, većinom muškarci, ali i žene i djeca, tisuće ljudi koji su se skupili da prosvjeduju protiv nečega. Toptao je nogama o tlo, smrzavao se u svojoj tankoj jakni. Nekoliko je tinejdžera zapalilo tursku zastavu ispod njega, brzo je izgorjela, a zatim se činilo da su izgubili zanimanje za akciju.

Ljudi su okupirali Trg Sergel, ispunili trokutasti uzorak. Sada je čuo što su izvikivali. Turska terorist, Turska terorist. Zastave, parole i portreti lepršali su na vjetru. Postavljena je neka vrsta improvizirane govornice, pojavilo se ijedno pojačalo. Jedan Šveđanin, vjerojatno političar, počeo je govoriti.

– PKK je proveo vojnu akciju, vikao je. – To je dovelo do gaženja demokracije i do terorističkih akcija koje se ne mogu opravdati. Ali to se desilo u ratnoj situaciji za vrijeme turskog napada...

Sada je vrijeme.

Počeo se kretati brzo i nenapadno kroz masu ljudi, zagurao je ruku u jaknu i pogladio oružje, Beretta 92, 9mm, municija: petnaest metaka u spremištu ijedan u cijevi. Prigušivač.

Držao se zidova, ispod ceste, lagano pogrbljen.

– Ej, frend, imaš *speeda!*'

Odmahnuo je narkiću ispred sebe, trenutak razmišljao bi li izvadio dalekozor, ali se predomislio. Imao je bolji pregled bez njega.

I odjednom ju je ugledao. Dvadeset metara dalje, leđima okrenuta

njemu. Polako je hodala među prosvjedni cima, udaljavajući se od njega. Savršeno.

Ubrzao je korak, probijao se između dječjih kolica i zastava, vidio je kako oklijeva i ogleda se oko sebe. Adrenalin mu je pjevao u žilama, pjesma koju je prepoznao.

Kada je bio metar udaljen od nje, izvukao je oružje, napravio taj zadnji korak, stavio joj ruku na leđa, prislonio cijev na vrat, ispod kose.

– Sada je gotovo, prošaptao je. – Izgubila si.

Svi su zvukovi nestali, ljudi su izvikivali tihe parole, vrijeme se zaustavilo. Žena je stala, zaleđena, nije disala.

– Znam da si to bila ti, siknuo je, riječi su mu odjekivale u glavi.

Približio se još jedan korak, zurio u njezinu kosu, sjajne nijanse plave, poželio je da joj može vidjeti lice. Oružje je ležalo savršeno postavljeno na prijelazu vrata u potiljak.

– Bjeljina, – šapnuo je, – sjećaš se Bjeljine?

Odjednom je nestalo pritiska na cijev. Žena je trgnula rukom i brzo krenula naprijed u more ljudi. Trebao mu je trenutak prije nego što se bacio za njom, zamalo pao preko dječjih kolica, dostignuo je, adrenalin je jurio, ponovno je uhvatio za ruku, borila se da se oslobodi, sada spremna, pištolj u ruci, ljudi su ih gurali, tjerali odostraga, udario joj je drškom prste, ispustila je oružje, jedna je žena uplašeno zurila u njih, pokušao se nasmiješiti, ponovno je stavio pištolj na njezin vrat, vidio da miče usnama, nagnuo se naprijed.

– Što si rekla?

– Ne možeš nikada pobijediti, šapnula je. – Ja sam ti uništila život.

Gledao ju je sa strane, sreo njezin pogled.

Nasmiješila se.

Nešto je popustilo, u glavi i u hlačama. Pucao je i ona se nježno opustila u njegovim rukama, širom otvorenih očiju. Spustio ju je na tlo, stavio oružje natrag u majicu, krajičkom je oka zapazio iznenađene poglede, zvukovi su se vratili, Turska terorist, brzo je krenuo prema podzemnoj željeznici, skinuo jaknu i rukavice čim je došao pred vrata,

zgurao ih u kantu za smeće, krenuo prema sljedećem izlazu.

Auto je došao u istoj sekundi kada je izašao gore kod Ahlensa. Sjeo je na zadnje sjedalo, zatvorio vrata, cijelo mu se tijelo treslo. Vozač je krenuo na žuto, skrenuo desno u Ulicu Klara Norra Kyrka, nisu imali puno vremena prije nego što sve bude ograđeno. Kod Ulice Olofa Palmea skrenuli su lijevo, zatim brzo gore desno po ulici Dala, vozili se brzo sve do Puta Vanadis. Tamo su ušli u dvorište, pa dolje u garažu, parkirali. Nigdje nikoga.

– Je li dobro prošlo? – pitao je vozač.

Otvorio je vrata i izašao, pripalio cigaretu, ponovno zalupio vratima.

– Riješi se auta, rekao je i otišao prema dizalima.

Mora promijeniti odjeću prije nego što se uguši od smrada.

Noć je prošla mimo. Annika je spavala na ležaju kraj bake, duboko i čvrsto, nije se probudila nijedanput. Ujutro je starica i dalje spavala, morali su je probuditi da pojede doručak. Nakon jela je ponovno zaspala.

Annika se istuširala i preokrenula gaćice. Zatim je dugo sjedila i gledala u baku – spokojno lice, bore poput valova, svijetle dlačice koje su se nazirale na njezinim obrazima. Usta su visjela, Annika bi povremeno obrisala malo sline s kutova usana.

Zatim je nemirno hodala hodnikom. Nazvala je mamu, nitko se nije javljao, sestru, ni tamo. Popila je kavu i toplu juhu od šipka iz plastične šalice iz automata.

Čovjek se mora pobrinuti za one koje voli.

Za ručak je Annika ponovno pokušala hraniti baku, ali je starica rekla da nije gladna.

Poslijepodne se vuklo. Uspjela je naći nekoliko novina, ali nije bila usredotočena da bi mogla čitati. Glavna vijest *Večernjih novina* bila je priča Calle Wennergrena, našao je račun koji je dokazivao da je jedna ministrica kupila čokoladu na karticu Vlade.

Isuse Bože, pomislila je Annika, koje podmetanje. Netko smatra da

ministrica dobiva previše moći, daje premlada, prezgodna, prepametna. Tedan zgodni mali skandal skreće pozornost s glavnog pitanja Kongresa socijaldemokrata – tko će biti novi tajnik stranke, dakle sljedeće ime za budućnost pokreta.

Odložila je novine, izašla i sjela u zajedničku sobu, uključila TV, neki program na turskom. Ne mora čovjek stanovati u Stockholmu, mislila je. Može se stanovati i u Istanbulu, raditi kod Nese u hotelu. Može se stanovati i u Katrineholmu i brinuti se o baki.

Zaustavila se na toj misli, pustila je da se oblikuje.

Zašto ne? Koji je to razlog koji kaže da se ona ne bi mogla brinuti o najvažnijoj osobi u svom životu?

Njezin posao. Njezina karijera, sve u što je vjerovala i za što se borila u novinarstvu. Njezini prijatelji, ali oni bi bili tu čak ako bi se i preselila. Njezin stan, ali iskreno rečeno to baš nije nešto za čim bi trebalo žaliti.

Odjednom je počela plakati. Ispunila ju je čežnja, nedostajao joj je osjećaj koji je imala kada se tek uselila, sjetila se kakvo je svjetlo bilo u sobama, zidovi i strop su živjeli i disali, mir, sloboda, želja da se nastavi. Zapravo, dobila je sve, i kamo ju je to dovelo?

Djedica s pokretnim pomagalom za hodanje i dvije glasne žene ušli su u sobu. Annika je brzo obrisala suze.

– Gledate li ovo? – rekla je jedna žena skeptično.

Annika je odmahнула glavom, ustala i krenula. Žene su zaposjele sobu.

– Poslijepodnevni koncert počinje u pet, to bi htio gledati, zar ne, tata?

Hodnik je bio u polutami, neonske lampe na stropu bile su ugašene, danje se svjetlo ušuljalo kroz otvorena vrata, zrcalilo se na ulaštenom podu. Išla je polako do bakine sobe, ponovno sa stezanjem u prsima. Čežnja je ostala, sjećanje na vrijeme kada je disanje bilo lako i poletno, vrući dani u Nesinu hotelu, topli sati sa Svenom. Naslonila je čelo na okvir bakinih vrata, čeznula je za ljubavlju, za smislom. Progutala je

knedlu, popipala stražnji džep, imala je sitno. Otišla je do tiješne sobe s telefonima ispred odjela i nazvala broj iz imenika, kućni broj. Ulica Oštra Ekud. Utipkala je sedam brojeva, oklijevala s osmim, ipak ga pritisnula. Zvoni, jedanput, dvaput, tripud.

– Samuelsson.

Žena. Imaju isto prezime.

– Halo?

Je li ona uzela njegovo, ili on njezino?

– Ima li koga? Halo?

Spustila je slušalicu ne rekavši ništa, pogreška poput težine u želucu. Vratila se pogledati baku, spavala je, ponovno je otišla do sobe s televizorom, bila je prazna. Pokušala je disati, pokušala čitati.

Sve će se srediti. Sve će biti dobro.

– Tko je to bio? – pitao je Thomas.

Bio joj je okrenut leđima; kada nije odgovorila, osvrnuo se preko ramena. Eleonorin pogled bio je ispitujući, čekala je. – Nije bio nitko. Čekaš da te tko nazove? – Ponovno se okrenuo, pozornost usmjerena na nož. – Ne, ne, zar bih trebao? – To je tako čudno kada se nitko ne javlja.

– Valjda su krivo nazvali, rekao je Thomas i narezao zadnji luk. – Dodaj mi ulje.

Pružila mu je bocu, kukuruzno ulje, koje podnosi više temperature. Thomas je izlio tekućinu u tavu, u tankom, izvijenom mlazu.

– Trebali bismo imati plinski štednjak, rekla je Eleonor. – To je puno bolje za kuhanje u woku. Možda bismo mogli staviti plinski štednjak kada preuredimo kuhinju, što misliš?

– Ovaj je isto dobar, rekao je Thomas i brzo miješao luk.

Eleonor je stala kraj njega, poljubila ga u obraz.

– Dobro kuhaš, rekla je.

Nije odgovorio, bacio je unutra fino izrezani pileći file i nastavio miješati. Nalio je ribljevog umaka, trgnuo se od mirisa poput genitalija, ubacio čili, mljeveni korijandar i svježi bosiljak.

– Možeš li otvoriti kokosovo mlijeko?

Eleonor mu je dodala konzervu, već otvorenu.

– Tako, rekao je Thomas kada je sve počelo kipjeti.

– Riža je gotova, rekla je Eleonor.

Okrenuo se prema njoj, svojoj ženi, pogledao u njezino glatko, nenašminkano lice. Ovakva je najljepša. Spustio je kuhaču, zakoračio prema njoj i zagrlio je oko leđa. Odgovorila je gladeći mu ramena, ljubeći vrat.

– Oprosti, promrmljala je.

– Ta sam se ponašao glupo.

Odgovor je prošaptao u njezinu kosu.

– Već si dugo tužan, rekla je tiho i poljubila ga u usta.

Osjetio je njezine usne, slane, malo suhe, uzbuđenje je došlo, poznato uzdizanje.

– Idemo u krevet, rekla je.

Slijedio ju je do spavaće sobe, zastala je na vratima kupaonice.

– Idi ti, rekla je.

Znao je što će učiniti, staviti malo kreme u vaginu za lakši ulaz. Polako je prišao krevetu, podigao pokrivač, skinuo odjeću. Došla je i stala iza njega, uhvatila ga za bokove, protrljala njegove butine na vaginu. Spustio se na koljena pokraj kreveta, zaobišla gaje, sjela ispred njega s raširenim nogama, nagnula se unatrag. Zurio je u njezinu stidnicu koja se sjajila od Klicka, gladio njegovani muf prstima, pronašao klitoris. Masirao gaje beskrajno pažljivo i polako dok je uzdisala. Kurac mu je stajao poput koplja, povukao ju je prema njemu, stavio ga u otvor. Dahtala je. Pojačao je pritisak, veoma lagano toplu dubinu se zatvorila oko njega, povukla ga u sebe, natjerala ga da zastenje. Vagina je oživjela pod njim, oko njega, disala i kružila. Izvadio gaje, polako, igrao se njime na ulazu, masirao klitoris, zabacila je glavu unatrag i vrisnula. Tada gaje gurnuo unutra, jako i duboko, ritmično se kretao dok nije osjetio njezin grč. Onda se pustio, osjetio je njezino treperenje nakon orgazma.

– Oh, ljubavi, – rekla je, – to je bilo tako lijepo.

Pao je preko nje, glava među njezinim grudima.

– Čuj, pile je već odavno gotovo, rekla je. – Imaš li rupčić?

Osjećao je da propada kroz krevet i nije mogao odgovoriti. Oslobođila se njega, gledao ju je kako uzima papirnati rupčić iz ladice noćnog ormarića i briše se među nogama.

– Idem maknuti lonac sa štednjaka, rekla je.

Puzao je po krevetu, usnuo za trenutak. Probudio se nakon nekoliko minuta, bilo mu je hladno po nogama, a na koljenima je imao ogrebotine. Teturajući se uspravio, navukao ogrtač i otišao u kuhinju.

– Ovdje dolje sam postavila, rekla je.

Otišao se popisati, obrisao ud, krema, sperma, sišao u dnevnu sobu. Na stoliću je bilo vino, salata, postavljeno za dvoje. Sjeo je, došla je za njim s piletinom u umaku od kokosa i podloškom. Stisnula se kraj njega na sofi, poljubila ga u čelo.

– Uvijek postanem tako gladna od seksa, rekla je.

Jeli su i pili u tišini.

– Ponašao sam se kao idiot, rekao je na kraju.

Gledala je u svoju vinsku čašu, jaki australski Chardonnay.

– Imao si loše razdoblje, rekla je. – Svi to imaju katkad.

– Ne razumijem što me uhvatilo, rekao je. – Ništa mi više nije bilo zabavno.

– Tako to ponekad bude, kada čovjek radi ovako puno kao mi. Moramo paziti da se sasvim ne iscrpimo.

Zatreptao je, čuo novinarkin glas, jeste li iscrpljeni? Nakašljao se, objumio je jednom rukom, uzeo daljinski upravljač drugom, naslonio se. Počeo je Dnevnik. Izbila je svađa među socijaldemokratima uoči stranačkog kongresa, nejasno je shvatio da se radi o privatnoj kupnji na stranačku karticu. Požar na Filipinima prijetio je cijelom gradu. Jedna je kurdska žena ubijena za vrijeme prosvjeda na Trgu Sergel.

– Želiš li slušati glazbu? – pitala je i ustala iz sofe.

Nešto je promumljao dok je pokušavao čuti što se dogodilo. Ubijena

hicem u glavu, usred svih tih ljudi, kako je to moguće? – Bach ili Mozart? – Potisnuo je uzdah u sebi. – Svejedno, odgovorio je. – Ti izaberi.

Nedjelja, 4. studenoga

ANNIKA JE MRZILA NEDJELJE. NEMAJU KRAJA. SVI SU SE BAVILI GLUPOSTIMA, neobjašnjivim stvarima da bi vrijeme prošlo. Cijelo je društvo bilo izgrađeno oko besmislene idile: ići na piknik, u muzej, tapšati djecu, organizirati roštilj. Radnim je danom uobičajeni očaj bio prigušen, isključen, iskopčan. Jedini dobar razlog za bijeg iz tog vikend-zajedništva bio je posao, onda se imala na što osloniti – mora se odmoriti, spavati, ljenčariti da bi imala snage raditi cijelu noć.

Hvala Bogu da večeras opet radi.

Majka i Brigitta su došle u bolnicu poslije ručka. Sjedile su sve tri i pričale s bakom, Annika je već znala slijed – Arvid, tvornica, roditelji, prije svega majka, malena sestra koja je umrla. Nakon jedva sat vremena starica se umorila, zaspala. Otišle su dolje na kavu, naravno bilo je zatvoreno, nedjelja, dan odmora, kupile su rum-kugle i kavu iz automata.

– Ovo nije dobra okolina za nju, rekla je Annika. – Baka treba pravu rehabilitaciju, što prije to bolje.

– I što da napravimo, – rekla je Brigitta, – kada nema slobodnih mjesta. Jesi mislila na to?

Annika je iznenađeno pogledala lice svoje mlađe sestre, zatvoreno i agresivno.

Ona je na maminoj strani, prošlo je Annikinom glavom. Ni ona me ne voli.

– Da, – rekla je Annika, – razmišljala sam. Možda bih seja mogla brinuti o njoj.

– Ti, rekla je majka prezirno. – To bi baš nekako izgledalo, u onom groznom, staromodnom stanu. Ne shvaćam kako to podnosiš.

Odjednom je bila na rubu plača, više nije imala snage. Annika je ustala, obukla jaknu, stavila torbu preko ramena i pogledala svoju mamu.

– Nemojte ništa odlučiti prije nego što prvo porazgovarate sa mnom, rekla je.

Okrenula se prema sestri.

– Vidimo se.

Okrenula se i izašla iz bolnice, van na parkiralište, sunce je sjalo, magličasta svjetlost, snijeg pod nogama, cipele su joj škripale. Hladno. Zamotala je šal oko glave, disala otvorenih usta, suze su navirale, ali nisu počele curiti.

Kolodvor. Mora kući. Što dalje.

Sjolander je sjedio na Janssonovu pisaćem stolu i pio kavu kada je ušla u redakciju. Već je bio mrak, sve se moglo riješiti, redakcija je još uvijek tiha, gotovo pusta. Imala je još nekoliko sati prije nego što počinje raditi, ali više nije imala snage biti sama. Vlak je stajao pred Sodertaljeom zbog pogreške u signalizaciji, mislila je da se to događa samo na zelenoj liniji podzemne željeznice, pa je s kolodvora otišla ravno do redakcije.

– I što imamo? – rekao je Jansson i kuckao po tipkovnici, upisivao bilješke iz glave izravno u računalo.

– Dosta toga, rekao je Sjolander i stavio svoje bilješke na stol.

– Koliko toga možemo objaviti? – pitao je Jansson ne mičući pogled s monitora.

– Gotovo sve, rekao je Sjolander.

– O čemu se radi? – pitala je Annika, sjela, izvadila blok i olovku, uključila računalo. – Kurdska cura na trgu?

– Yes, rekao je Jansson. – Grozna priča. Pet tisuća svjedoka i nitko nije ništa vidio.

– Policija je našla odjeću ubojice, – rekao je Sjolander, – smeđe rukavice, tamnozeleno jakna od popelina. Rukavice su kupljene u

Ahlensu neposredno prije i pune su otisaka prstiju, do sada je identificirano osamnaest otisaka, većina od različitih osoba. Jakna je bila klinički čista, osim ostatka baruta na rukavu.

– Znači pronašli su njegov koš za rublje ili što? – rekao je Jansson.

– Koš za smeće. Odjeća je ležala među otpacima u kanti u središnjoj postaji podzemne željeznice.

Annika se naslonila, rutina joj je počela prestiti u prsima, dobrodošla i dobro poznata.

– I nitko nije ništa vidio? – pitala je.

– O da, – rekao je Sjolander, – stotinjak osoba opisalo je čovjeka u tamnoj odjeći koji je možda Šveđanin ili možda Turčin, možda Arap ili možda Finac. Očito je prvo pričao sa žrtvom, ubio je i spustio je na tlo, zatim otrčao prema podzemnoj, stvari su nađene utrpane u kantu odmah iza vrata. Nađen je i svjedok koji gaje vidio kako se skida, među ostalima i jedan zaštitar. Tip je ispod imao svijetlu odjeću. Zatim su dana razna mišljenja o tome kamo je nestao. Van, kako tvrdi zaštitar. Dolje u podzemnu, kaže grupa tinejdžera. Natrag na trg, kaže jedna žena s dječjim kolicima. Nju je zamalo pogazio. Bilo kako bilo, nestao je.

– Kako jebeno drsko, – rekao je Jansson, – među svim tim ljudima.

– Vjerojatno su mu pomogli, masa ljudi bila je njegov štit. Nevjerojatno hladnokrvno.

Sjolander je zvučao gotovo impresioniran.

– Što još znamo? Oružje?

Sjolander je listao po svojim bilješkama.

– Prigušivač, naravno. Dakle, govorimo o pištolju ili revolveru.

O metku sam dobio informacije, to možemo objaviti. Radi se o vrsti s poluovojnicom. Cura je ustrijeljena u vrat, potpuno ovijeni metak prošao bi ravno kroz glavu i cijelo bi lice nestalo, to bi bilo prokletogadno. Ovaj se zaustavio iza nosa, ali do tada je već izbušio cijeli mozak. Cura je sprijeda bila cijela, ljudi su očito prvo mislili daje pala.

Annika je zadrhtala, kako užasno. Zijejnula je, prve noći u smjeni

znale su se činiti posebno dugačkima.

– Znamo li kako se zvala?

– Da, objavili su ime. Nije imala rođaka ovdje, bila je izbjeglica, s Kosova mislim, ni ondje očito nije imala živih rođaka, ne, evo ga. Bila je iz Bosne, iz Bjel... koji to vrug piše, Bjeljina? Aida se zvala. AidaBegović.

Redakcija se skupila u rupu oko Annike, njezin je vidokrug postao tunel, boje su nestale, svi su zvukovi završili u limenci. Ustala je.

– Ej, jesi dobro? – rekao je Jansson, čula je njegov glas iz velike daljine, vidjela njegovo lice pred sobom, pod je mijenjao smjer, glasovi u daljini, – Annika koji vrug, je l' ti mučno ili što, kvragu, daj sjedni, sasvim si blijeda u licu...

Netko ju je posjeo na stolac, gurnuo joj glavu među koljena, rekao joj da diše.

Buljila je ispod stolica, mehanizam za podizanje i spuštanje, zažmirila, jače, zadržala dah.

Aida, Aida iz Bjeljine je mrtva, ona je ta koja ju je ubila.

Ponovno sam to napravila, mislila je. Ponovno sam ubila.

– Annika, jebote, jesi živa?

Uspravila se, pustila kosu da joj padne na lice, cijela zgrada se njihala.

– Nije mi dobro, rekla je tuđim glasom. – Moram kući.

– Pozvat ću taksi, rekao je Jansson.

Tama. Nije imala snage upaliti svjetlo. Sjela je na sofu i buljila u zavjese, malo su se ljuljale, sjene su plesale.

Aida je mrtva. Neki muškarac ju je ubio. Muškarac u crnoj odjeći ju je pronašao. Kako?

Rebecka, naravno. Aida je zaprijetila da će razotkriti prijevaru sa zakladom Raj, Rebecka se osvetila time što ju je odala, rekla njezinu progonitelju gdje se skriva.

Koja jebena svinja. Koja prokleta ubojica.

A ona je ta koja je namamila Aidu u klopku.

Potpomogla smrt.

Pritisak u prsima se pojačao, učvrstio, ubrzo, ubrzo će puknuti.

Posegnula je za telefonom, mora nazvati, mora razgovarati. Anne Snapphane je bila kod kuće.

– Što se dogodilo? – rekla je Anne. – Zar si bolesna?

– Cura koja je ubijena na Trgu Sergel, – rekla je Annika, – poznavala sam je. Ja sam kriva što je umrla.

– O čemu pričaš?

Annika je podignula koljena, obgrlila noge rukom, ljuljala se naprijed-natrag na svojoj bockavoj sofi i plakala u slušalicu.

– Ja sam je poslala u Raj, oni su je odali. Sada je mrtva.

– Čekaj malo, rekla je Anne Snapphane. – Cura je ubijena, zar ne? Ustrijeljena u glavu? Što ti imaš s time?

Annika je disala, plač se smirivao.

– Raj je prijevara. Ravnateljica je varalica. Aida, ta cura, rekla je da će razotkriti cijelo sranje. Zato je umrla.

– Idemo ispočetka, rekla je Anne. – Ispričaj mi sve. – Annika je duboko udahnula i ispričala cijelu priču, kako je Rebecka nazvala i htjela plasirati svoju zakladu na tržište, njihov susret u čudnom hotelu, o genijalno izgrađenoj djelatnosti, svoja razmišljanja, drugi susret, kako se podaci koje joj je dala Rebecka nikako nisu poklapali, prijetnja jugoslavenske mafije, Rebeckino čudesno zamišljeno premještanje u inozemstvo, kako je pronašla Rebeckine dugove i različite identitete, bankrote, sumnje na prijevaru. Zatim Aida, prijetnja koja je visjela nad njom, muškarac koji je pokušao ući u hotelsku sobu, kako je dala Aidi broj Raja i preporučila joj da ondje potraži pomoć, Mijino pojavljivanje na stubištu, njezina priča, zatim onaj očajni telefonski razgovor kada je Mia ispričala daje Aida nestala, da joj je Rebecka prijetila.

– I ti misliš da je to sve tvoj a krivnja, rekla je Anne Snapphane.

Annika je progutala knedlu. – Pa, kad je. – Anne je uzdahnula.

– Daj, molim te, – rekla je, – ne preuzimaj na sebe probleme cijelog

svijeta. Ja znam da ti želiš poboljšati svijet, ali granice moraju postojati. Sada si ih prešla. Zvučiš kao da si totalno gotova. Baka ti je bolesna, zar ne kužiš koju je snagu zahtijevalo angažirati se oko nje? Tako si neopisivo obazriva prema svima, budi sada malo dobra i prema sebi.

Annika nije odgovorila, sjedila je u svom mračnom stanu i upijala riječi.

– Nemoguće je da je tvoj a krivnja što je ta cura dobila metak u glavu, nastavila je Anne. – Sama je upala u sranja, zar ne? Ti si joj pokušala pomoći, i to možda baš nije naročito dobro prošlo. Govorimo o namjeri. Koji je bio tvoj povod da daš Aidi broj Raja? Da joj pomogneš, točno. Daj, Annika. Nisi ti tu ništa kriva. Ni najmanje. Razumiješ li?

Annika je ponovno počela plakati, lagan plač olakšanja.

– Ali ona je mrtva. Sviđala mi se.

– Naravno da možeš žaliti. Pokušala si joj pomoći, ali svejedno je umrla. To je prokleta tužna situacija, ali nisi ti kriva. – Ne, – prošaptala je Annika, – nisam ja kriva.

– Jesi OK? – pitala je Anne. – Da dođem do tebe? Imam kilu slatkiša koje mogu ponijeti sa sobom.

Annika se nasmiješila.

– Ne, rekla je. – Nije potrebno.

– OK, rekla je Anne. – Fućkaš mene. Zamisli kako ću izgledati nakon što sama pojedem cijelu vreću. E da, možda ću postati voditeljica programa.

– Ti? Zašto?

– Nemoj zvučati tako prokleta iznenađeno. Voditeljicu Ženskog kauča kupio je jedan drugi program, ako se mene pita – najgore vrbovanje godine. Sada moramo hitno imati novu voditeljicu, ostale smo ja i vrcava plavuša, Michelle Carlsson, znaš. Bože, počnem očajavati čim se toga sjetim, moram početi jesti slatkiše...

Tama je bila više prijateljska kada je spustila slušalicu, disanje zavjesa apstraktno, neujednačeno.

Nije kriva. Tužna situacija, grozna priča, ništa nije mogla učiniti.
Prekasno. Prekasno za Aidu iz Bjeljine.

Skinula se u mraku, ostavila odjeću na hrpi na sofi.

Zaspala je bez snova.

Ponedjeljak, 5. Studenoga

ANNIKA SE PROBUDILA OD PRODORNE ZVONJAVE NA VRATIMA. ZBUNJENA je ustala, zaplela se u poplun, zamotala ga oko sebe i otišla otvoriti.

– Ne možemo ovako, rekao je poštar.

Podigao je plastičnu vrećicu s gomilom smeća.

Annika je pospano treptala prema njemu, počejala se po kapku. – Što? – rekla je.

– Reci svojim prijateljima da se od sada koriste pravim stvarima. Ne možemo stalno skupljati pisma koja se ovako raspadnu.

– Je li to za mene? – pitala je sumnjičavo.

– Jesi li ti Annika Bengtzon? Onda je.

Pružio joj je vrećicu i paket omotnica s prozorčićem, sve računici. Koje predivno jutro.

– Hvala, promrmljala je Annika i zatvorila vrata.

Ispustila je prekrivač na pod ispred vrata i promatrala vrećicu, koji je ovo vrag? Podignula ju je prema svjetlu da bolje vidi. Potrgana omotnica, guma za žvakanje i svežanj ključeva? Otvorila je vrećicu, ušla gola u dnevnu sobu i istresla stvari na stolić. Pažljivo je pipala kuvertu, da, adresirana je na nju, rukopis ujednačen ali užurban, podloga je očito bila neravna. Nešto je pisalo dolje u kutu: Ključevi Raja.

Od Mije.

Sjela je u sofuu. Ključevi Raja. Uzela je omotnicu, zacijelo je bila već korištena, pismo je, dakle, poslano u najvećoj brzini. Pogledala je žig, mjesto u Norrlandu.

Naravno. Mia ih više nije trebala. Ovo su sigurno ključevi kuće u Jarfalli. A ona je imala tu adresu. Mia joj je rekla, a ona ju je zapisala. Otišla je po torbu, istresla sve, uloške i pastile, blok, olovku, zlatni lanac...

Zaustavila se. Zlatni lanac. Sjela je na pod, uzela ga u ruke. Aidin zlatni lanac, dva privjeska, ljiljan, srce. Aidina zahvala što joj je spasila život.

A ipak je umrla, pomislila je Annika, ali ja nisam kriva. Učinila sam što sam mogla.

Navukla je lanac preko glave, stavila ga oko vrata. Metal je bio hladan i težak. Stavila je ostale stvari natrag u torbu, sve osim bloka. Ponijela gaje sa sobom u dnevnu sobu, listala tražeći adresu. Jedan vrh papira bio je otrgnut, još jednom je napisala adresu i dala je tipu iz općine – Thomasu Samuelssonu. Thomasu koji je bio igrač hokeja i koji živi sa svojom ženom, gospođom Samuelsson.

Uzela je Žute stranice i pronašla kartu Jarfalle.

Telefon je zazvonio, poskočila je.

– Kako si? Jansson je rekao da si se jučer razboljela i da si morala otići kući.

Bio je to Anders Schyman.

Progutala je slinu.

– Bolje, rekla je oklijevajući.

– Što se dogodilo? Zar si se onesvijestila?

– Tako nešto, rekla je.

– U zadnje si vrijeme izgledala umorno, rekao je zamjenik glavnog urednika. – Možda si malo previše radila na onoj zakladi.

– Ali nisam... – počelaje.

– Slušaj me sada, prekinuo ju je Schyman. – Ostatak smjene ideš na

bolovanje, a onda ćemo vidjeti kako se osjećaš. Ne misli na Raj, umjesto toga se pobrini za sebe. I što, ono, i tvoj a mama je isto bolesna?

– Baka.

– Pobrini se za nju, vidimo se sljedeću smjenu. Može tako? – Toplinajoj se proširila želucem kadaje spustila slušalicu. Ljudima je stalo. Uzdahnula je, naslonila se na sofu. Neočekivano slobodno vrijeme nije se činilo pogubno i prijeteće, nego lagano i ugodno.

Ušla je u spavaću sobu, navukla gornji dio trenirke. Znala je što mora danas učiniti. Samo da se prvo istušira.

Mora se pripaziti. Ne smije napraviti takvu zbrku da se ljudi na koje računa i kojima vjeruje zaletu u zid. Iscrpljeni su bezvrijedni. Annika Bengtson mora još malo izdržati.

Anders Schyman je duboko uzdahnuo, mirisalo je po sredstvu za čišćenje. Izbaciti sofu i zahtijevati veliko spremanje akvarija tijekom vikenda bila je genijalna ideja.

S osjećajem kontrole i zadovoljstva nagnuo se prema natrag i otvorio novine. Osjećaj je postupno nestajao dok ih je čitao. Prve stranice vijesti bavile su se spektakularnim ubojstvom mlade žene na Trgu Sergel koja je ustrijeljena u glavu za vrijeme prosvjeda. Članak je ilustriran velikom, mutnom slikom žene. Bila je mlada i lijepa. Objaviti ime i sliku žrtve nije prijeporno, ali su morbidni detalji njezine smrti bili do u tančine opisani. Nije potrebno znati da joj je metak s poluovojnicom raznio cijeli mozak i zaustavio se ispred nosa. Schyman je uzdahnuo, no dobro, to su male stvari.

Sljedeća se stranica bavila nadolazećom krizom Vlade, Kongres socijaldemokrata trebao bi početi u četvrtak i trajati tjedan dana, borba za moć bila je u punom zamahu. Calle Wennergren je nastavio kopati po zakašnjelim računima za vrtić ministrice i približavao se granici publicistički i moralno opravdanog. Novine još uvijek nisu shvatile ključno pitanje: zastoje rasprava o ministrici došla baš sada. Bilo je

poznato daje ona prijedlog izborne komisije za novu tajnicu Vlade i time princeza koja će naslijediti položaj predsjednice Vlade, što je zanemarene sredovječne tvrde glave navelo da zaoštre svoje noževe. To je ono što je htio da bude razjašnjeno u novinama: opis kako funkcioniraju moćnici i što su sve spremni učiniti da zadrže svoju moć. Ostali predloženi još se ne znaju, iako se znalo da će tri vođe ostaviti Izvršni skupštinski odbor, moćnu elitu stranke. Osjećao je da bi imena mogla biti prijeporna, bit će to uzbudljiv kongres. Saputalo se o tome da se vraća Christer Lundgren, bivši ministar vanjske trgovine koji je odstupio nakon skandala oko Studia sex. Osobno, sumnjao je u to, skandal je bio prevelik, previše nerazjašnjen, ono što je ležalo pod površinom bilo je preeksplozivno. Ali zato bi ministrica kulture Karina Bjornlund mogla biti na putu za Izvršni odbor, što bi bio skandal sam po sebi, kad bi se njega pitalo. Žena je mrtva ozbiljna predložila da država postavlja i smjenjuje glavne urednike i odgovorne izdavače svih švedskih medija. I svejedno je još uvijek ministrica, a on je znao i zašto. Annika Bengtzon mu je to ispričala prije više od dvije godine.

Ostatak novina bio je prilično tanak. Novi savjeti o dionicama, ovako ćete ostvariti profit, uzdahnuo je. Na sredini je bio intervju s jednom poznatom televizijskom osobom koja upravo mijenja TV kuću. Činilo se da nije u pitanju nikakav sukob iza prijelaza, samo više novaca na drugoj strani. Schyman je lagano uzdahnuo. Nisu uspjeli objaviti nijedan pošten dokument tijekom proteklog tjedna, nešto na čemu bi se mogle zasnivati novine u ponedjeljak, dok se čeka da stvarnost i radni tjedan počnu.

No eto, što se može, tiskara je funkcionirala, izašli su na vrijeme. Treba biti zadovoljan i s malim.

Pizza je ležala poput cigle od sira na Thomasovu ošitu: bilo mu je malo zlo. Poslije ručka uzeo je *Večernje novine* sa sobom i pobjegao u svoj ured, preskočivši kavu.

Nasred stola ležao je račun iz zaklade Raj. zaštićeni smještaj za klijenta tijekom studenoga, prosinca i siječnja. Tristo dvadeset dvije

tisuće kruna. Znao je da tih novaca nema u proračunu. Bit će prisiljeni odgoditi obnovu jednog vrtića uništenog od plijesni i umjesto toga dati novce toj proklesoj prevarantici.

Službenica mu je dala račun dok je izlazio na ručak sa svojim kolegama.

– Ovo je upravo stiglo faksom, rekla je s hladnoćom u glasu i očima. Nije mu oprostila što ju je posramio pred klijentom. Zahvalio je, osjećajući veću neugodu nego što je htio priznati.

Sada je buljio u račun i u glavi počeo izlistavati koje bi se svote mogle izbaciti da bi uspjeli nategnuti proračun.

Kvrugu, pomislio je, i zatim odbacio tu misao. To nije moj problem. Odbor je taj koji je odobrio to sranje, neka to onda sami članovi srede.

Uzdahnuo je, naslonio se i uzeo *Večernje novine*. Otvorio je sredinu i našao veliki intervju s jednom voditeljicom programa koja će prestati raditi na svom mjestu. Kako totalno nezanimljivo, pomislio je, i listao prema naprijed i stranicama s vijestima. Ondje je bila slika žrtve s Trga Sergel u subotu, kurdska žena koja je ubijena tijekom prosvjeda. Kako je bila mlada. Prešao je pogledom tekst uz sliku.

Aida Begović iz Bosne.

Mozak mu je zastao na nekoliko sekundi. Zatim je bacio novine u stranu i uzeo račun iz zaklade Raj. Bio je datiran današnjim datumom, 5. studenog.

To nije moguće, pomislio je. Otvorio je najdonju ladicu i iskopao sve bilješke i kopije koje su se ticale slučaja, tražio je među papirima, dobro se sjećao.

Aida Begović iz Bjeljine u Bosni.

Nestalo mu je zraka od bijesa, sve mu se zacrvnjelo pred očima. Jebena prokleta... Imala je želudac da uzme novce za zaštitu žene koja je ubijena.

Istresao je papire na stol, negdje je imao malu cedulju s adresom. Pala je na pod kada je istresao kopije od ovrhovoditelj a u Sollentuni, komadić iz velikog bloka Anniké Bengtson. Stavio je račun i adresu u

unutarnji džep sakoa, navukao jaknu i izašao.

Annika je sišla s vlaka u Jakobsbergu, sa zemljovidom broj 18 iz Žutih stranica u ruci. Puhalo je u naletima – hladan, vlažan vjetar koji je rezao kožu. Smeđe zgrade iz šezdesetih godina posvuda, večernja škola, frizerski salon, crkva Jakobsberg. Proučavala je zemljovid, trebala bi gore, prema sjeverozapadu. Našla je tunel ispod obilaznice Viksjo, zastala u Emilovu *fast food* restoranu i prisilila se da pojede hamburger.

Kada je izašla iz restorana, nervoza ju je uhvatila punom silinom. Okus *fast food* restorana bio joj je poput sloja u ustima, hamburger se okretao u želucu, dobila je žgaravicu. Vjerojatno je na dobru putu da se učini krivom za svojevoljni nelegalni postupak.

Zurila je u kuću, bezbojnu i mutnu u sumaglici.

Ne moram, pomislila je. Na bolovanju sam. Raj može čekati.

Oklijevajući, netremice je gledala u kuće.

Uvijek mogu otići i pogledati, razmišljala je. Ne moram ući unutra samo zato što gledam kuću izvana, s ulice.

Osjećajući olakšanje zbog odgađanja odluke, krenula je prema naselju koje se, izgleda, zvalo Olovslund. Nije izgledalo kao da se radilo o planiranoj gradnji, nije bilo homogeno. Sve su kuće bile različite, izgrađene u različitim stilovima i epohama, kuće s prijelaza u dvadeseto stoljeće, jedna stara plemićka kuća, jednostavne kuće iz tridesetih godina, modeme kućerine od bijele cigle i od lakirana drveta. Naselje je izraslo na padinama golema sljemena, mnoge su ulice imale nazive koji su opisivali njihov položaj – Visoki put, Strmi put, Padina. Druge su nazvane prema godišnjim dobima i mjesecima, prošla je pokraj Jesenjega puta i Puta studeni.

Zanima me koliko ljudi mogu pratiti jedni druge u ovakvom naselju, razmišljala je. Ne baš naročito, pretpostavljala je.

I tada je došla do prave ulice; išla je polako uzbrdo, pošljunčani asfalt, jarci puni smeća, svežanj ključeva je zveckao i palio je u džepu.

Kuća je ležala gotovo sasvim na vrhu sljemena, sa sjeverne strane.

Zaustavila se sa strane ulaza i pozorno proučavala kuću. Zemljište je bilo zaraslo i brežuljkasto, ljetno je lišće ležalo smeđe i istrulilo među hrpicama snijega. Veliki je kameni blok blokirao dio pogleda. Sama je kuća bila iz četrdesetih godina, možda ranih pedesetih, dva kata – svijetla, sivosmeđa žbuka koja je vjerojatno nekada bila bijela, ali sada je na rubu otpadanja. Nikakvih zavjesa, nikakvih svjetiljki, nigdje nikakva svjetla. Prozori su izgledali poput rupa u redu pokvarenih zuba.

Srce joj je tuklo, dah postajao ujednačen na hladnoći. Osvrnula se uokolo, nigdje nije svijetlilo u kućama oko nje, nigdje nije bilo ljudi.

Poslijepodneva radnog dana u švedskim predgrađima su kao nakon pada atomske bombe, pomislila je, vagala ključeve u rukama.

Mia Eriksson je iznajmila sobu u ovoj kući, platila je za cijeli mjesec. Mia joj je dala adresu i ključeve. To gotovo znači daje pozvana.

Duboko je udahнула i ušla na posjed. Puteljak do kuće bio je zaleđen i neravan od ugaženosti i lošeg čišćenja snijega. Bacila je brz pogled preko ramena, nitko je nije vidio, nitko se nije pitao što tu radi. Brzo se popela stubama, ključeva spremnih u džepu, znojnih ruku. Poslušala je kod vrata, ništa se nije čulo. Pozvonila je, unutra je zazvmdalo. Ako tko otvori, pitat će za neku ulicu ili žele li kupiti pretplatu na novine. Ponovno je pozvonila. Ništa. Proučavala je ulazna vrata, čvrsta, iz četrdesetih godina, dvije brave, izvadila je ključeve, vagala ih u ruci, isprobala jedan ključ za gornju bravu, nije bio pravi, oznojila se iznad gornje usnice – što ako je ovo klopka? Drhtavim je rukama promijenila ključ, klik. Izdahnula je, promijenila ključ, donja brava, klik-klik, nakon toga Assa-brava, zvečanje. Vrata su se otvorila, škripečići. Ušla je, udarci srca su joj odzvanjali u ušima, zatvorila je vrata za sobom. Nazirala je mračan hodnik, treptala da privikne oči, nije se usudila upaliti svjetlo.

Ostala je stajati iza vrata, dugo, čekala dok mrak ne popusti i srce se ne smiri. Malo je smrdjelo, zagušljivo i vlažno, bilo je dosta hladno. Obrisala je cipele na tanki mali sag, nije htjela ostaviti tragove cipela.

Hodnik je bio prazan, nije bilo namještaja. Bilo je nekoliko vrata u raznim smjerovima. Otvorila je prva lijevo. Stube koje vode na gornji

kat, tupo dnevno svjetlo dolazilo je od prozora negdje gore. Nečujno ih je zatvorila, otvorila sljedeća. Soba za starudiju u prostoru ispod stuba.

Jedan je automobil zabrundao vani na putu, cijelo joj se tijelo ukočilo, srce zamrlo.

Brava, pomislila je. Moram ponovno zaključati vrata, inače će odmah primijetiti daje netko tu.

Na prstima je otrčala do vrata, šeptrljivim rukama zaključala Assa-bravu okretanjem zasuna, a druge ključem. Dahtala je, oznojila se pod pazusima. Nekoje vrijeme slušala što se vani događa, ništa se nije čulo. Zatim se odšuljala natrag do prostorije sa starim stvarima. Kada je ponovno otvorila vrata, jedan je ključ ispao iz brave i uz zveket pao na pod – zvečanje je odjeknulo u praznoj kući, sranje, sranje. Brzo je stavila ključ natrag, slušala, ništa, otišla do sljedećih vrata, ravno naprijed. Kuhinja, nikad renovirana, niske radne površine i zahrđali sudoper. Dva prozora – jedan prema sjeveru, drugi prema zapadu. Stari stol s pločom od laminata i četiri rasparene stolice. Aparat za kavu. Prišla je i izvukla najgornju ladicu: nešto pribora za jelo, otvarač za konzerve. Izvukla je sljedeću, prazna, sljedeću, prazna. Provjerila je kuhinjske ormariće, nekoliko zdjela, tava od lijevanog željeza, cjedilo. U smočnici je bio paket makarona i dvije limenke rezanih rajčica. Zastala je, osvrnula se oko sebe. Kuhinja je bila dosta čista, vjerojatno Mijina zasluga.

Prema istoku su gledala još jedna vrata, pomična vrata, zatvorena. Annika je prišla i povukla sjajnu kvaku. Zaključano. Povukla je ponovno objema rukama, bez rezultata. Prčkala je po bravi, tu bi išao neki jako malen ključ, nijedan od onih koje je imala ne bi odgovarao. Vratila se natrag u hodnik i probala zadnja vrata, ušla je u svijetlu sobu sa sofom i niskim malim stolom, te otvorenim kaminom sjedne strane. Smeđi linoleumski pod s uzorkom parketa. Lijevo još jedna vrata, ta bi trebala voditi u sobu iza kuhinje. Prišla im je i pokušala ih otvoriti. Zaključano. Isprobala je svoje ključeve, ni jedan nije odgovarao.

Ured, pomislila je Annika. Ovamo Mia nije mogla ući.

Vraćala se u kuhinju da potraži ključ za zaključanu sobu kada je zazveckalo u gornjoj bravi.

Sva joj je krv nestala iz glave i spuznula u noge, nije se mogla pomaknuti, stajala je prikovana za pod hodnika dok se prva brava okretala. Kada je druga počela klikati, odjednom je dobila zrak pod nogama, pojurila je prema vratima što su ih skrivale stube za gornji kat, otvorila ih, uklizala unutra, zatvorila ih za sobom, odlebdjela nečujno gore, završila u gornjem hodniku, isti linoleumski pod s uzorkom parketa, četvora vrata, otvorila jedna, našla se u spavaćoj sobi, bacila se pod najudaljeniji krevet – oh Bože, pomози mi, oprostи sve gluposti koje sam učinila...

Pod ispod kreveta bio je užasno prašnjav, stavila je ruku na nos i usta kako bi donekle pročišćavala zrak koji je udisala i izbjegla kihanje. Netko se kretao u sobi ispod nje, curila je voda iz pipe – vjerojatno je to kuhinja. Disanje joj je postalo teško, brzo i duboko.

Ne, pomislila je. Ne napad panike, ne sada.

Disanje se nije smirivalo, počela je hiperventilirati, izvrnula se na leđa, tražila po džepovima nešto u što bi disala, našla rukavice, stavila jednu preko nosa i usta, disala, disala, disala dok napad nije prošao, a ona ležala posve mirno, iscrpljena. Zurila je gore u šezdeset godina staro dno kreveta, smeđe remenaste trake držale su prašnjave čelične opruge.

Zatim je okrenula glavu prema zidu, uho na podu. Uzbuđeni glasovi, muškarac i žena. Muškarac agresivan, žena blago histerična. Prepoznala je jedan. Rebecka Agneta Charlotta Evita.

– Tojebiomoj slučaj! – rekla je žena. – Moj slučaj! Izdajica! Socijalno je upravo htjelo platiti, a ona pobjegne, prokletnica!

Govori o Miji, pomislila je Annika. Nešto se razbilo tamo dolje, pretpostavljala je aparat za kavu. Muškarac je nešto promrmljao, nije čula što, a zatim je nešto počelo zvmdati ravno u njezino uho. Odskočila je i udarila glavom u opruge, kvragu. Zvmdanje se nastavilo, spustila se dolje, pipala prstima čelo, malo je krvarila. Zatim je počelo

opet, zvono na vratima. Bilo je montirano u kuhinji, odmah ispod stropa.

U tišini koja je slijedila čula je mumljanje glasova, više iznenađeno nego uznemireno, više uplašeno nego agresivno.

– ... ne, nikoga ne očekujem... – ... možda se vrate...

Koraci su prelazili po podu, malo joj je krvi curilo po obrvi, usredotočila se na slušanje.

Muškarac, došao je jedan muškarac. Nešto su raspravljali, glasovi su se povisili. Zatvorila su se ulazna vrata, vratili su se u kuhinju.

– Ako vi mislite da ću platiti taj račun, onda ste ludi, rekao je muškarac i Annika je zadrhtala.

Thomas Samuelsson.

Ženin je glas sipio kroz strop, blag i prezriv.

– Mi imamo ugovor i on će biti ispunjen.

– Kvragu, pa žena je mrtva!

Šef računovodstva je bio neopisivo ljut.

– Pobjegla je odavde, rekla je Rebecka Evita. – To je bio njezin izbor. To ne izuzima vašu odgovornost i vašu obvezu plaćanja.

Thomas Samuelsson je spustio glas. Anniki je bilo teško shvatiti ostalo.

– Namjeravam vas prijaviti policiji, vi vražja prevarantice, činilo joj se da je rekao. – Znam sve o vašim dugovima i bankrotima, a novce od općine Vaxholm vidjet ćete malo sutra.

I tada je nastao kaos. Drugi je muškarac nešto povikao, Thomas Samuelsson je odgovorio, žena je viknula, slijedili su udarci, drvo se slomilo, urlanje i krici, kuća se tresla.

– Zaključaj ga, povikala je Rebecka. Udarac u daljini, prigušen krik, ritmično udaranje šaka. – Kog sad vruga da radimo? – rekao je muškarac. – Stišaj ga, povikala je žena.

Šake – tras-tras-tras, razjareno vikanje – pustite me van, prokleti prevaranti! – zatim koraci, slab udarac, zatim tišina. – Je li mrtav? – Žena je pitala. Annika je prestala disati. – Ne, rekao je muškarac. –

Izvući će se. – Zažmirila je i izdahnula.

- Zašto si ga tako jako udario? Idiote! Ne može tu ležati!
- Moramo po auto, rekao je muškarac.
- Ja ga ne namjeravam nositi van!
- Daj prestani gnjaviti, kvragu, kažem da...

Ulazna su se vrata zalupila, glasovi su zamrli.

Annika je ostala ležati u tišini, prašnjavoj i vrućoj. Jedno se pero kružeći spustilo između opruga, palo joj ispod nosa. Vrijeme je stalo, disala je plitko i nečujno.

Vratit će se. Uskoro će ponovno biti ovdje, a onda će imati auto. Onda će odvesti Thomasa Samuelssona i onda će biti prekasno.

Zadnja joj je misao odjekivala u glavi, prekasno, prekasno. Prekasno za Aidu iz Bjeljine, prekasno za Thomasa iz Vaxholma.

Otpuhala je pero i ispuzala van, kihнула, prašnjava od glave do pete, na koljenima otpuzala do prozora i pogledala van. Rebecka i muškarac su silazili niz nizbrdicu, upravo su prošli pokraj auta koji je Annika prepoznala: zelena Tovota Corolla Thomasa Samuelssona.

Sjela je na pod, mozak joj je stao, što učiniti? Nije imala pojma koliko dugo neće biti Rebecke i muškarca. Najbolje bi možda bilo da ostane tu ležati i da čeka, pusti ih da ga uzmu, a onda se iskrade odavde kada padne mrak.

Ponovno je pogledala van, padala je noć. Nije bilo Rebecke. Ako misli učiniti nešto osim čekati, onda bi to trebala učiniti brzo. Ponovno je sjela, zažmirila, oklijevala.

Da barem nije takva kukavica. Da barem nije tako slaba. Da barem ima više vremena.

Prokleta jadnice, pomislila je. Pa ne znaš koliko imaš vremena. Možda ga stigneš izvući odavde ako odmah kreneš.

Ustala je, brzo se ponovno iskrala u gornji hodnik i niza stube, nestalo joj je zraka od nervoze, osvrnula se oko sebe, tava od lijevanog željeza ležala je na podu. Što su mu učinili?

Čula je slabo stenjanje iz prostorije ispod stuba i okrenula se. Ključ

je bio u vratima, prišla je i okrenula ga.

Muškarac je ispao van, pao preko nje, uhvatila gaje i srušila se na koljena. Glava mu je završila u njezinu zagrljaju, krvario je iz velike rane na čelu gdje počinje kosa, svijetla sjajna kosa smeđa od krvi. Olabavila je njegovu kravatu, zastenjao je.

Bijes joj je natjerao suze na oči, proklete ubojice! Prvo Aida, zatim Thomas. Zar nikada nije dosta?

– Čuješ me, rekla je i lagano ga lupila po obrazu. – Moramo odavde.

Pokušala gaje uspraviti, ali gaje ispustila; skliznuo je na pod.

– Thomas! – rekla je. – Thomas Samuelsson iz Vaxholma, gdje su ti ključevi od auta?

Prostjenjao je umjesto odgovora, prevrnuo se na leđa, stavio glavu na onaj tanki mali sag.

Kopala mu je po džepovima – mekana tkanina, šeptrljave ruke evo ih. Ušla je u sobu sa sofom da provjeri vraća li se Rebecka. Ništa se nije vidjelo.

Kada je izlazila, primijetila je da su vrata zaključane sobe pritvorena. Zastala je, oklijevala sekundu. Trebala bi otići odavde, odmah. Morala bi vidjeti čega ondje ima.

– Kvragu, što se dogodilo?

Glas iz hodnika bio je dubok i čulo se da vlasnik ima vrtoglavicu. Otišla je tamo.

– Udarili su te tavom u glavu, rekla je. – Idemo odavde, samo da prvo nešto provjerim.

Thomas Samuelsson je pokušao ustati, ali je ponovno pao.

– Sjedi minutu, odmah se vraćam, rekla je.

Zatim je otrčala do nezaključane sobe, otvorila vrata, promotrila scenu.

Razočaranje.

Nije znala što je očekivala, ali ne ovo. Pisaći stol. Telefon. Faks. Polica za knjige s gomilama fascikala i hrpa papira. Slušala je, ništa, potrčala je i otvorila prvi fascikl s naljepnicom *Brisanja*.

Prazan.

Sljedeći, s naljepnicom *Praćenja*.

Prazan.

Sljedeći, računi za različite općine, dvadesetak: općina Osteraker, vaš referent Helga Axelsson, naš referent Rebeeka Bjorksitg, općina Nacka, vaš referent Martin Huselius, svi na velike svote, najmanje sto tisuća kruna. Zatim je popipala sve fascikle na najvišoj polici, svi obilježeni podacima poput *Klijenti na rehabilitaciji*, *Zaštićene zgrade*, *Preseljenja u inozemstvo*.

Svi prazni.

Hrpa papira sadržavala je osobne podatke, presude, izvod iz matične evidencije, dokumente iz Zavoda za socijalno osiguranje. Privatni dokumenti ljudi pod prijetnjom.

Okrenula je leđa polici i prešla pogledom po sobi, mora ići. Je li što propustila?

Pisači stol. Pojurila je prema njemu, drmala ladice. Sve zaključane.

OK, pomislila je, fućkaš to sada.

Thomas Samuelsson je sjedio, naslonjen na zid, s glavom prema koljenima.

– Jesi živ? – pitala je nervozno.

– Jedva, promrmljao je.

Otključala je tri brave, zatim se spustila na koljena pred njega.

– Thomas, – rekla je, progutala knedlu, – oni mogu biti ovdje svaki tren. Moramo odavde. Možeš li hodati?

Odmahnuo je glavom, kosa poput zavjese, smeđa, zamrljana.

– Stavi mi ruku oko ramena da te odvučem van. Hajde.

Napravio je kako mu je rekla, bio je teži nego što je mislila. Posrtala je pod njegovom težinom. Uspjela gaje dovući do vrata, gurnula ih nogom, bio je gotovo mrak, spustila ga da sjedne na stubu, zabrinjavajuće se ljuljao, njezine ruke toliko znojne i drhtave da su joj ključevi ispali iz ruke u travu. Zamalo je počela plakati, u kurac, da i ne zaključa? Osluškiivala je cestu, nije se čulo automobila, preskočila je

muškarca koji se lelujao, uzela ključeve, ponovno ga prekoračila i došla do vrata, odjednom se sjetila prostorije za stare stvari, utrčala unutra i zaključala i ta vrata, zatvorila ulazna vrata i brzo, kao vjetar, zaključala sigurnosnu bravu, Assa-bravu, podignula čovjeka za ramena, i odvukla ga do Tovote. Auto se bez problema otvorio, ubacila gaje na suvozačko mjesto, trkom zaobišla auto bila je prisiljena držati ključ objema rukama dok gaje stavljala u kontakt-bravu. Hvala Bogu, odmah je upalio. Pokrenula je motor, stavila u prvu i prešla preko vrha.

Zadnje stoje vidjela u retrovizoru bio je automobil dolje na padini, koji se penjao prema njima.

Vozila je ravno, u panici, opet je zamalo počela prejako disati, cesta je završila, skrenula je poprijeko desno. Thomas Samuelsson je kliznuo prema njoj, ona gaje uspravila.

Dragi Bože, kako da se izvuče odavde? Gdje je Stockholm?

Vozila je prema dolje, negdje bi trebala biti nekakva obilaznica, veća cesta, kako se ono zvala? Put Malar?

Bacila je pogled na retrovizor, nekoliko svjetala drugih vozila, nije izgledalo kao da ih netko prati. Ponovno je gledala naprijed, znak stop! Obilaznica? Obilaznica Viksjo! Skrenula je desno, dalje od kuće, dalje od Rebecke, ubrzo je shvatila da vozi ukруг, prošla je jednu novu veliku cestu, Put Jarfalla, i odjednom je znala gdje je – tvornički dućan u Barkabvju! Začula je oduševljeni glas Anne Snapphane u glavi: Danas kupujemo jeftino! Znale bi u proljeće i ljeto napasti mjesto, kupovati kožne jakne i sportsku odjeću i probne kolekcije razvikanih marki po veoma niskim cijenama. Odavde je znala otići kući. Skrenula je na E18 i odjurila po vanjskom traku prema Stockholmu.

Muškarac pokraj nje odjednom je počeo povraćati. Povratio je preko svoje jakne i hlača, udario glavom u instrument-ploču. – Sranje, rekla je Annika. – Trebaš pomoć?

Zastenjao je, ponovno povraćao. Annika je nastavila voziti, očajnički gledajući ima li kakvog izlaza s ceste, nije vidjela ništa, osjećala se zarobljenom, nije mogla ništa učiniti.

Thomas Samuelsson je ostao sjediti s glavom naslonjenom na pretinac za rukavice, stavio je ruke na glavu. – Koji se vrug dogodio? – pitao je umorno. – Rebecka i njezini frendovi, rekla je Annika. – Udarili su te. – Brzo ju je pogledao. – Ti! – rekao je. – Što ti tu radiš? – Zurila je pred sebe, promet je postao gušći.

– Čula sam kad su te zaključali pod stubama. Kada su otišli po auto, pustila sam te van. Dobio si potres mozga, moraš doktoru. Odvest ću te u Sankt Goran.

– Ne, – usprotivio se slabašno, – OK sam. Samo me malo boli glava.

– Glupost, rekla je. – Možda imaš krvarenje u mozgu. S time se ne treba igrati.

Malo se gubila po svim ulaznim trakama za E4, ali na kraju je završila na autocesti kod restorana Jarva. Zatim je vozila preko Homsberga, gore do ulaza u Hitnu i parkirala. Ruke su joj bile mirne kada je izvadila ključ, olakšanje što se izvukla bilo je fizičko.

Bilo je potpuno mračno; zbog žute se ulične svjetiljke sve činilo smeđim.

– Ne mogu ući ovakav, promrmljao je Thomas i pokazao svoju isповраćanu j aknu.

– Bacit ćemo je u prtljažnik, rekla je Annika, izašla iz auta i otišla do njegove strane, otvorila vrata.

– Dođi, – rekla je, – ustani. Pomoći ću ti. – Muškarac se uspravio, stvarno se dobro isповраćao.

– Daj da to skinemo, rekla je Annika i skinula mu jaknu, malo se njihao.

– Odakle si ti došla? – rekao je i pogledao je kao daje duh.

– O tome ćemo poslije, rekla je. – Sada idemo unutra.

Podignula mu je ruku i stavila je oko svojih ramena, čvrsto gaje uhvatila oko struka i odvukla prema ulazu u Hitnu. Slična žena iza sličnog staklenog prozorčića kao i u Katrineholmu.

– Moje hlače, rekao je. – Ispovraćane su.

– Oprat ćemo ih u WC-u, rekla je. – Bok. Thomas je dobio udarac u

glavu, bio je bez svijesti nekoliko minuta, boli ga glava i povraća. Malo je zaboravljiv i zbunjen.

– Imate sreće, rekla je žena. – Ovdje je dosta prazno, možete odmah ući. Matični broj?

– Moje hlače, šapnuo je Thomas.

– Odlično, rekla je Annika. – Samo prvo mora u WC...

Sjedila je u čekaonici, pregled je išao brzo. Nije bilo ništa ozbiljno. Nije imao kliničke znakove ozljede mozga i ubrzo mu se glava ponovno razbistrila. Liječnik je izašao s njim u čekaonicu.

– Moram li se dugo odmarati? – pitao je Thomas.

Liječnik se nasmješio.

– Ne, nije potrebno. Dobro je brzo se vratiti normalnoj tjelesnoj aktivnosti, to sprečava zadržavanje simptoma poput glavobolje i umora.

Ponovno su izašli do auta, oboje izmoreni, ali opušteni.

– Odvest ću te kući, rekao je Thomas i krenuo prema vozačkom mjestu.

– Ne dolazi u obzir, rekla je Annika. – Ti danas više ne voziš. Ja ću tebe odvesti doma.

Njegov je odgovor došao prije nego što gaje uspio spriječiti.

– Ne želim ići kući.

Žena gaje pogledala, nije se iznenadila. Promatrala gaje trenutak pogledom koji nije znao protumačiti, razjašnjavala nešto sa sobom.

– Onda ovako, rekla je na kraju. – Onda idemo k meni. Moraš se barem neko vrijeme pribrati prije nego što sjedneš za volan.

Nije se usprotivio, samo je sjeo na suvozačevo mjesto i stavio pojas. Sjetio se kako nikada tu ne sjedi. Eleonor nikada nije vozila njegov auto, imala je svoj BMW.

Kotrljali su se prema Fridhemsplanu, Thomas je sjedio, tih, i gledao kroz prozor. Toliko titrajucih svjetala, toliko bezimernih ljudi. Postoji toliko različitih vrsta života, postojanje se može doživjeti na mnogo različitih načina.

– Boli li te jako glava? – pitala je Annika.

Pogledao ju je, malo se nasmiješio.

– Prilično.

Začudo, bilo je mjesta za parkiranje blizu njezine kuće.

– Noć čišćenja, rekla je. – Poslije ponoći je kazna za parkiranje četiristo kruna.

Stavio joj je ruku na ramena dok mu je pomagala uza stube. Bila je jaka za tako malu osobu. Osjećao je njezine grudi pod pazuhom.

Stanje bio posve bijel, drveni pod izlizan u mekanim valovima.

– Zgrada je iz 1880-ih godina, rekla je dok je vješala odjeću. – Vlasnik je bankrotirao nakon sloma burze nekretnina početkom devedesetih godina i svi planovi za renoviranje su zapeli. Hoćeš kavu?

Prešao je rukom preko svojih vlažnih hlača, pitao se smrde li.

– Da, hvala. Ili malo vina ako imaš.

Zastala je i razmišljala, ispravljenih leđa, bistrim očiju.

– Mislim da imam stari otvoreni tetrapak s nekim vinom, ali možda ti ne bi smio piti alkohol, što misliš?

Nasmiješio se malo zbunjeno, zagladio kosu, dobio je pet šavova na glavi, dodirnuo je kravatu, popravio sako.

– Sigurno nije opasno, rekao je. – Brz povratak normalnoj tjelesnoj aktivnosti je dobar, znaš.

Nestala je u kuhinji, ostao je stajati u dnevnoj sobi, ljuljajući se, nesiguran, pažljivo se ogledao oko sebe, kako čudna soba. Bijeli mat zidovi, bijele prozirne zavjese, sofa, stol, televizor, telefon. Ostatak te velike sobe bio je prazan. Razbijeni prozor bio je pokriven papirnatom vrećicom, propuh je pomicao bijelo platno. Pod je bio siv, mat, gladak poput svile.

– Sjedni, ako želiš, rekla je, unoseći tacnu s čašom, šalicama, tetrapakom i staklenim vrčem. Kretala se lagano i gipko, postavila stol brzim rukama. Debeli zlatni lančić joj se njihao među grudima.

Sjeo je, sofa nije bila naročito udobna.

– Je li ti dobro ovdje?

Sjela je kraj njega, natočila sebi kavu, a njemu vino, uzdahnula.

– Tako-tako, rekla je.

Uzela je svoju šalicu, ušutjela, zagledala se u kavu.

– Prije mi je bilo, rekla je tiho. – Kad sam se uselila mislila sam daje fantastično živjeti ovdje. Sve je bilo svijetlo, nekako titravo. Onda... su se stvari promijenile. Ne stan, nego okolnosti, moj život...

Ušutjela je, i pila svoju kavu. Kušao je vino, bilo je iznenađujuće dobro.

– A ti? – rekla je i pogledala ga. – Je li tebi dobro?

Namjeravao se nasmiješiti, ali je odustao. – Ne naročito, rekao je. – Užasno sam umoran od svog života. – Otpio je velik gutljaj vina, iznenađen vlastitom iskrenošću. Ona je samo kimnula, nije pitala zašto.

– Što si radio u Jarfalli? – pitala je. Zažmirio je, razmišljao, glava mu je pucala. – Račun, rekao je.

– Jesam li ga ponio sa sobom? – Koji račun?

– Iz Raja, imao sam ga u ruci kada sam ušao. Tristo dvadeset dvije tisuće kruna, zaštićeno stanovanje za klijenta za tri mjeseca. Dobili smo ga faksom prije podne, ali je žena o kojoj se radi već mrtva. Prokleti prevaranti!

– Nisam vidjela nikakav račun, – rekla je, – ali nisam pogledala u koš za smeće. Jesi li provjerio u džepovima sakoa?

Brzo je stavio ruke u vanjske džepove, ništa, popipao unutrašnji džep, presavijeni arak papira, izvukao gaje.

– Evo ga! Hvala Bogu.

Za trenutak je proučavao brojke, spustio papir, pogledao Anniku.

– Što se zapravo dogodilo? – rekao je. – Odakle si ti došla?

Ustala je i krenula prema kuhinji. – Mislim da bih i ja malo vina. – Vratila se s još jednom čašom.

– Pa, – rekla je, – mislila sam te nazvati. Došla sam do nekih novih informacija o našoj prijateljici Rebeeki Bjorkstig. Imala je nekoliko različitih identiteta i osumnjičena je za tešku prijevaru u svim svojim bankrotima.

Nalila je vino iz tetrapaka, prvo sebi, zatim njemu.

– Dobila sam svežanj ključeva jutros poštom, bila sam u kontaktu s jednom ženom koja je bila na rubu Raja, stanovala je u kući u Olovslundu. Cijela je njezina obitelj otišla odande u petak, poslala mi je ključeve od kuće s jednog mjesta u Norrlandu. Odmah sam otišla do Jarfalle.

Pogledao ju je, osjetivši kako se iznenadio.

– Znači ušla si ključem? Zar nikoga nije bilo ondje?

Odmahnula je glavom.

– Ne, ali brzo su došli. Sakrila sam se u potkrovlju. Onda si ti došao, nastala je strašna buka. Najvjerojatnije su te udarili tavom po glavi. Rebecka i tip su otišli po auto, ja sam te odvušla do tvoje Toyote i onda smo otišli.

Prešao je rukom preko čela, pokušao pribрати misli.

– Znači, ti si bila tamo kada sam došao. – Aha.

– Ti si me pustila iz prostorije i odvezla me odande? – Točno. I zaključala sam prostoriju i kuću za nama, tako da si možeš zamisliti njihova lica kada su se vratili po tebe!

Zacerekala se, buljio je u nju nekoliko sekundi, a zatim prasnuo u začudan smijeh.

– Zaključala si prostoriju? I ulazna vrata?

– Sve brave!

Oboje su se počeli grohotom smijati, sve glasnije i glasnije – on je počeo tuliti, ona vrištati od smijeha.

– Ej, kako dobro! – vikao je.

– Zacijelo su mislili da si se dematerijalizirao.

Smirio se, od smijeha je ostalo dahtanje.

– Da sam se što?

Nasmiješila se.

– Dematerijalizirao se, rasplinuo se, digitalizirao se. Putovanje budućnosti. Čovjek se dematerijalizira i pošalje mrežom nekamo brzo i bez zagađenja. Zamisli kada počnemo putovati svemirom, to će ići glatko.

Zurio je u nju, na što misli?

– Sigurno postoji između deset tisuća i sto tisuća civilizacija na našoj ili višoj razini, samo u našoj galaksiji, rekla je. – Istraživanja su pokazala da život nastaje puno lakše nego što se prije mislilo. Možda to nije tako prokleta komplicirano. Ako postoje pravi uvjeti, onda možda ima života posvuda, cijelo vrijeme. Samo mora postojati tekuća voda.

Thomas se iznenađeno nasmijao.

– Koje razmišljanje, kako si došla do toga?

– Zanima me kako izgledaju, rekla je. – Zamisli onaj dan kad ih sretnemo! Kako zgodno! Zamisli sva nova jela koja ćemo moći kušati. Tako sam umorna od mrkve i krumpira. Sve novo povrće! Svi začini! Sigurno postoji toliko puno novih svjetova, a ja sam tako umorna od ovog!

Ušutjela je, smijeh je zamro.

– Zašto? – pitao je.

Pogledala ga je u oči, ozbiljna.

– A zašto si ti umoran?

Nečujno je uzdahnuo, popio vino, osjećao se pijaniji nego što je bio.

– Ne volim više svoj život, rekao je.

Nekako se činilo normalnim da joj to ispriča, znao je da će ona shvatiti, da ga neće osuđivati. Gledao ju je – umorna, malo premršava, jake ruke na koljenima.

– Volim svoju ženu, – rekao je, – imamo lijepu kuću, dosta novaca, veliki krug prijatelja, radim na zadacima koje sam sam izabrao i u kojima uživam. A ipak...

Zašutio je, oklijevao, uzdahnuo, dodirnuo kravatu, povukao je preko glave, složio, stavio pokraj sebe na sofu.

– Želimo različite stvari u životu, rekao je. – Ona želi napraviti karijeru u banci, brzo doći do uprave banke. Malo joj se žuri, u proljeće će imati četrdeset godina.

Sjedili su u tišini neko vrijeme.

– Kako ste se upoznali? – pitala je Annika.

Uzdahnuo je, nasmijao se, i protiv njegove volje suze su mu se pojavile u očima.

– Ona je sestra jednog od dečki iz hokej-tima, puno starija od svog brata. Katkad nas je vozila na utakmice i vraćala natrag. Zgodna. *Cool*. Vozačka dozvola.

Nasmijao se kako bi potisnuo vlastitu sentimentalnost.

– Tvoja tajna fantazija? – pitala je, malo je pocrvenio.

– Moglo bi se reći. Ponekad sam mislio na nju prije spavanja. Jednom, kada sam bio doma kod Jerkera, vidio sam je kako izlazi iz kupaonice u grudnjaku i gaćicama. Bila je fantastična. Tu sam večer masturbirao kao luđak.

Zajedno su se nasmijali.

– Kako ste postali par?

Pogledao je u svoju praznu čašu – ne bi više smio piti – natočio ostatak vina iz tetrapaka.

– To ljeto, kada sam napunio sedamnaest godina, planirali smo, cijela grupa dečki, putovati Europom vlakom. Svi su si trebali naći posao preko ljeta i zaraditi novaca, a onda bismo u drugoj polovici srpnja putovali. Naravno, možeš misliti kako je sve ispalo...

Nasmiješila se.

– Nitko nije radio.

– Osim mene, naravno, rekao je Thomas. – Moji roditelji imaju trgovinu u Vaxholmu pa se nisam mogao izvući, bio sam odgovoran za mesnicu. Osim toga, radio sam sve praznike i vikende, do sredine srpnja bio sam pun novaca.

– A nigdje nikoga tko bi mogao putovati s tobom, rekla je Annika.

– A mama mi nije dala da putujem sam, rekao je Thomas. – Bio sam očajan, zalupio sam vratima i nisam htio razgovarati ni s trendovima, ni s roditeljima. Svijet je bio sranje. A onda se dogodilo čudo.

Uzela je njegovu kravatu, razmotala je.

– Eleonorin dečko, jedan užasan bogataški ulizica, prekinuo je s njom točno prije nego što su trebali zajedno otputovati u Grčku.

Eleonor je potrgala avionske karte i bacila mu ih ravno u lice. Odlučila je da će umjesto toga putovati okolo vlakom, nešto što je tipu bilo ispod časti, ali nije htjela ići sama.

Annika sije stavila njegovu kravatu, odglumila vojnički pozdrav.

– Ti si postao njezin muški pratilac.

Povukao je kravatu, Annika se pravila da se guši, nasmijali su se. Neko su vrijeme sjedili u tišini, skinula je kravatu. – Što se dogodilo? – Thomas je otpio malo vina.

– Eleonor u početku nije baš bila naročito susretljiva. Držimo se zajedno do Grčke, a onda ćemo vidjeti, rekla je. U Miinchenu smo ušli u pogrešan vlak i završili u Rimu, bilo je četrdeset stupnjeva kada smo stigli tamo. Dok sam otišao kupiti vodu, došla je grupa klinaca i opljačkala Eleonor. Kad sam se vratio, bila je bijesna na mene, na Italiju, na sve. Užasno sam se stidio što je nisam uspio zaštititi. Našli smo prljavu sobu pored kolodvora koju sam ja platio, a onda smo se stravično napili. Teturali smo ulicama svaki sa svojom bocom Chiantija u ruci. Eleonor je vikala i grozno se ponašala, pripijala se uz mene, pripijala se uza sve druge. I ja sam se pokušavao pripiti uz nju koliko sam bolje mogao. Nije došlo ni do kakvih većih katastrofa dok nismo stigli do Piazza Navona. Eleonor je umislila da se hoće kupati u fontani, baš kao Anita Ekberg.

– Samo pogrešna fontana, rekla je Annika.

Thomas je kimnuo.

– Da, i kriva prilika. Na Piazzu je bilo milijardu talijanskih nogometnih navijača, i kada se Eleonor smočila, majica joj je postala prozirna. Doslovce su joj pokušali skinuti odjeću, gotovo su je silovali ondje na dnu bazena.

Annika se nasmiješila, ponovno odglumila vojnički pozdrav.

– Ali ti si je spasio.

– Vikao sam kao kuhar iz *Dame i skitnice* – *sakramento idioto*, sve ću vas namlatiti – izvukao sam je iz fontane i odvuкао do hotela.

– I onda ste spavali?

– Nažalost nismo, rekao je Thomas. – Eleonor je povraćala cijelu noć. Sljedeći dan bila je sasvim zelena u licu. Bili smo u policiji cijelo prijedodne da prijavimo krađu, a onda smo cijelo poslijepodne proveli u švedskoj ambasadi da bismo dobili privremenu putovnicu. Navečer smo stali uz rub autoceste A1 i stopirali prema sjeveru, prema kući. Stajali smo ondje cijelu vječnost, bilo je grozno vruće, gotovo smo umrli od trovanja ispušnim plinovima. Konačno nas je pokupio jedan mali debeli čovjek u crvenom autu. Bio je isto mamuran kao i Eleonor i nije znao ni riječi nekog poznatog jezika. Stao je na prvoj crpki na koju smo naišli, mahnuo nam da ga slijedimo i odmarširao prema baru. Naručio je tri čaše nečeg crvenog i gustog, rekao – hoa – i sve popio u jednom gutljaju. Kada je s treskom spustio čašu na šank, pogledao nas je s iščekivanjem, mahnuo rukama i rekao – prego, prego. Bojali smo se da će nas izbaciti iz auta, pa smo popili taj bučkuriš i krenuli dalje. Kod svake benzinske dogodila se ista stvar. Tri čaše, hoa, tres na šank. Uskoro smo u autu pjevali. Postalo je vrlo mračno. Kasno navečer stigli smo do jednog stvarno fantastičnog grada, na vrhu visokog brda. Perugia, rekao je čovjek i smjestio nas kod svog prijatelja pekara. Dobili smo sobu s kosim stropom iznad dućana, tapete s ružama. Ondje smo vodili ljubav. Bilo mi je to prvi put.

Ušutio je, sjećanja su bila u sobi s njima. Annika je progutala slinu, osjećala je istodobno bliskost i udaljenost, bol i čežnju.

– Prošle godine u proljeće otišli smo na vinsko putovanje Toscanom, rekao je. – Jedan dan smo skrenuli do Umbrije. Bilo je tako neobično vratiti se u Perugiu, grad koji nam je uvijek predstavljao nešto posebno. Ondje smo postali par. Odonda smo proveli svaki dan zajedno.

Ponovno je ušutio.

– Što se dogodilo? – pitala je Annika.

– Nismo se nigdje prepoznali. Naša je Perugia bila mirno, srednjovjekovno selo od kamena, kao nacrtana kulisa na vrhu brda. Prava je Perugia darežljiv, vitalan i neuredan sveučilišni grad. Meni je bio fantastičan. Perugia je bila poput naše veze, nešto što je počelo kao u

tinejdžerskom snu i razvilo se do darežljive, vitalne i intelektualne zajednice. Htio sam da ostanemo ondje, ali Eleonor je bila zgrožena. Osjećala se prevarenom i namamljenom. U Perugi nije našla vitalni brak, već je izgubila svoj san.

Sjedili su u tišini neko vrijeme.

– Zašto se niste ondje prepoznali?

Uzdahnuo je.

– Vjerojatno zato što nikada prije nismo tamo bili. Čovjek u crvenom autu bio je toliko pijan daje mogao pogriješiti cijeli grad, ili smo ga mi pogrešno shvatili. Mogao je to biti bilo koji grad u Umbriji. Assisi, Téрни, Spoleto...

Vidjela je kako se bori sa svojim sjećanjima, nagnut prema naprijed, ruke na koljenima, divlja sjajna kosa kruta od krvi, s mukom je potisnula pobudu daje pogladi u stranu. Kako je bio lijep.

– Jesi li gladan? – rekla je.

Pogledao ju je, na sekundu zbunjenim pogledom.

– Da, zapravo jesam, rekao je.

– Znam napraviti prokleta dobre špagete s umakom iz limenke, rekla je. – Jedeš li takve stvari?

Kimnuo je pomirljivo, naravno, može.

Otišla je u kuhinju, bacila pogled kroz prozor. Netko je sjedio na zahodu u stanu preko puta. Izvadila je špagete i limenku talijanskog umaka od rajčica, zagrijala vodu. Stao je na vratima, naslonio se na okvir.

– Još uvijek si malo omamljen? – pitala je.

– To je sigurno od vina, rekao je. – Kako dobra kuhinja, plinski štednjak.

– Originalan iz 1935., rekla je.

– Gdje je WC?

– Na polukatu ispod. Obuj cipele, pod je jako prljav.

Postavila je stol, razmišljala bi li stavila salvete, zastala i analizirala

vlastite misli. Salvete? Otkad ona koristi salvete? Zašto bi sada počela? Da bi ga impresionirala, pravila se daje netko drugi, a ne ona?

Stavila je tjesteninu u cjedilo kada se vratio, čula ga kako skida cipele, nakašlja se. Kada se vratio u kuhinju, vratilo mu se malo boje u lice.

– Zanimljiv WC, rekao je. – Koliko dugo si rekla da stanuješ ovdje?

– Dvije godine. Malo više. Hoćeš salvetu?

Sjeo je za stol.

– Da, molim, rekao je.

Pružila mu je uskršnje žutu papirnatu salvetu. Razmotao ju je i stavio na koljena, najprirodnija stvar na svijetu. Ona je svoju ostavila presavijenu pokraj tanjura.

– Dobra tjestenina, rekao je.

– Ne moraš to reći, rekla je.

Jeli su u tišini, gladni. Pogledavali su jedno drugo, smiješili se. Koljena su im se sudarala ispod tog malog kuhinjskog stola.

– Mogu oprati suđe, rekao je.

– Nema tople vode, rekla je Annika. – Ja ću to poslije.

Ostavili su suđe njegovoj sudbini, ponovno otišli u dnevnu sobu, nova tišina među njima, šakljanje u njezinu ošitu. Zastali su svaki sa svoje strane stola.

– A ti? – rekao je. – Zar ti nisi bila udana?

Ponovno se spustila u sofuu.

– Zaručena, rekla je.

Sjeo je kraj nje, razmak nabijen elektricitetom.

– Zašto je završilo? – pitao je prijateljski, zainteresiran.

Duboko je udahnula, pokušala se nasmiješiti. Tako obično pitanje, tako normalno. Zašto je završilo? Tražila je riječi. – Zato što...

Nakašljala se, dodirivala rub stola, kako naći normalan odgovor na jedno takvo normalno pitanje?

– Zar je bilo tako grozno? Ostavio te?

Glas tako prijateljski, suosjećajan, nešto je puklo, slomilo se, počela

je plakati, nagnula se, stavila ruke oko glave, nije se mogla zaustaviti. Osjetila je njegovo iznenađenje, nesigurnost, nespretnost, nije mogla ništa učiniti s tim u vezi.

Sada će otići, pomislila je, sada će nestati zauvijek, možda i bolje.

– Hej, – rekao je, – što je bilo?

– Oprosti, – plakala je, – oprosti, nisam htjela...

Oprezno ju je tapšao po leđima, malo je gladio po kosi.

– Annika, što se dogodilo, reci mi!

Pokušala se smiriti, disati, pustila da joj bale cure po koljenima.

– Ne mogu, rekla je. – Ne ide.

Uhvatio ju je za ramena, okrenuo je prema sebi, instinktivno je okrenula od njega lice podbuhlo od plakanja. – Tako sam ružna, promrmljala je. – Što se dogodilo s tvojim zaručnikom? – Nije htjela podići pogled. – Ne mogu ti reći, rekla je. – Mrzit ćeš me. – Mrziti? Zašto?

Pogledala gaje, osjetila da joj je nos crven, a trepavice slijepljene. Lice mu je bilo zabrinuto, zbunjeno, oči svjetlucavo plave. Bilo mu je stalo. Stvarno je htio znati. Ponovno je spustila pogled, brzo disala otvorenih usta, oklijevala, oklijevala, odlučila se na skok.

– Ubila sam ga, prošaptala je prema podu.

Tišina je bila velika i teška, osjetila je kako se ukočio pokraj nje.

– Zašto? – rekao je tiho.

– Zlostavljao me. Htio me zadaviti. Bila sam prisiljena ostaviti ga, inače bih umrla. Kada sam prekinula s njim, rasporio je moju mačku nožem. Htio je ubiti i mene. Udarila sam ga tako daje pao u staru talioničku peć...

Napeto je buljila u pod, osjetila udaljenost među njima.

– I umro je?

Drugačiji glas, prigušen.

Kimmula je glavom, osjetila kako joj ponovno cure suze.

– Da samo znaš kako je bilo grozno, rekla je. – Ako postoji nešto što bih htjela promijeniti u svom životu, onda je to taj dan, taj udarac.

– Te li bilo suđenja?

Udaljeno? Distancirano?

Ponovno je kimnula.

– Ubojstvo na mah. Uvjetna kazna sa zaštitnim nadzorom. Morala sam ići na terapiju godinu dana, nadzornik je smatrao da mi je to potrebno. To doista nije imalo nikakve svrhe. Terapeut je bio totalno čudan. Odonda se ne osjećam baš dobro.

Ušutjela je, zažmirila, čekala da on ustane i ode. To je i učinio. Sakrila je rukama lice, čekala da čuje lupanje ulaznih vrata, bezdan se otvorio – očaj, praznina i samoća, oh Bože, pomози mi...

Umjesto toga, osjetila je njegovu ruku na glavi.

– Uzmi, rekao je, pružio joj salvetu. – Ispuši nos.

Ponovno je sjeo pokraj nje.

– Iskreno rečeno, – rekao je, – mislim da katkad nije loše ubiti ih.

Brzo je podigla pogled. On se blijedo nasmiješio.

– Pa ja sam socijalni radnik, – rekao je, – radim u socijalnim službama već sedam godina. Vidio sam većinu toga. Ti nisi jedina.

Zatreptala je.

– Tim ženama ostatak života može biti pravi pakao, rekao je. – Mislim da ne moraš imati nečistu savjest. To je bila samoobrana. Šteta što si naletjela na takvog idiota. Koliko si imala godina kada ste počeli hodati?

– Sedamnaest godina, – prošaptala je, – četiri mjeseca i šest dana.

Pogladio ju je po obrazu.

– Jadna Annika, rekao je. – Ti zaslužuješ bolje.

Spustila se u njegov zagrljaj, obraz naslonjen na prednjoj strani košulje, osjetila je kako mu srce lupa, njegove ruke oko njezine glave. Obrglila gaje oko struka, držala ga, toplog, velikog.

– Kako si se izvukla? – prošaptao je u njezinu kosu.

Zažmirila je, slušala njegovo srce, živo, kucalo je.

– Kaos, – rekla je u njegova prsa, – prvo je sve bio kaos. Nisam mogla govoriti, misliti, jesti. Zapravo nisam ništa osjećala, sve je bilo

nekako... bijelo. A onda je došlo, sve odjednom, mislila sam da ću se raspasti, ništa nije funkcioniralo. Nisam se usudila spavati, stalno sam imala noćne more, na kraju sam morala ostati nekoliko dana u bolnici. Tada me nadzornik prisilio da idem na terapiju...

Pogladio ju je po kosi, po leđima.

– Tko se brinuo o tebi?

Brižno, pažljivo.

– Moja baka, rekla je. – Cijele prve godine stanovala sam kod bake čim sam bila slobodna. Puno sam šetala šumom, puno razgovarala, jako puno plakala. Baka je uvijek bila sa mnom, bila je stvarno nevjerojatna. Sve je nekako potonulo, ali na kraju nije ništa ostalo. Postalo je prazno, hladno. Besmisleno.

Malo ju je ljuljao, disao u njezinu kosu.

– Kako si sada? – Progutala je knedlu.

– Baka se razboljela, to je tako strašno. Imala je moždani udar. Razmišljam o tome da uzmem neplaćeni dopust i brinem se o njoj. To je najmanje što mogu učiniti.

– Ali kako si ti? – rekao je.

Čvrsto je zažmirila kako bi zaustavila suze.

– Tako-tako, prošaptala je. – Jedva se natjeram jesti, ali bit će bolje. Da se nije desilo ovo s bakom, bilo bi sasvim OK. Drago mi je da sam te srela.

Čula je svoje riječi u trenutku kada ih je izrekla, njegovo je milovanje prestalo.

– Stvarno? – rekao je.

Kimnula je na njegovim prsima. Pustio ju je, pogledao, gledao duboko u njezine oči, tamne, shvatio dubinu, vidio tugu. Srela je njegov pogled, plav, pogladila ga po obrazu, poljubila ga. Oklijevao je trenutak, ali odgovorio, ljubio je, lizao, sisao joj usnice...

Skinula je majicu, grudi su se iskotrljale van, zlatni je lančić zaplesao, nije nosila grudnjak. Buljio je u njih očaran, tako velike, stavio ruku na jednu, tako toplo, tako mekano, skinula je njegov sako,

otkopčala košulju, glatka prsa, čvrsta, malo dlaka, poljubila njegovo rame, grizla dok nije počeo uzdisati. Ljubio joj je vrat, klizio jezikom po liniji brade, pronašao usnu resicu, grizao, sisao, lizao, ruke su joj klizile njegovim leđima, nokti ocrtavali kružne pokrete, lagano, brzo. Onda su se zaustavili, pogledali se u oči, vidjeli osjećaj, zajedničku želju, saživjeli u njoj, pustili je da raste dok se nije uzdignuta iznad njihovih glava, strgnuli su sa sebe odjeću – ruke, jezici, usne posvuda, grudi, trbusi, genitalije, ruke, stopala...

Legao je na sofu, stopala su mu virila preko rubova kada je sjela na njega, skliznula na njega, obujmila ga. Osjetila je njegov ud kako udara u dno, ispunjava je, zauzima mjesto koje je gotovo zaboravila. Osjetio je toplinu, pritisak, puls, htio krenuti, ali ona je rekla:

– Pričekaj.

Ponovno su se pogledali u oči, vidjeli potpuno uzbuđenje, bivali usisani jedno drugim i odjednom je osjetio vrtoglavicu, potpunu i beskompromisnu ekstazu. Zatvorio je oči, nagnuo glavu unatrag i zavrištao. Počela ga je jahati, polagano, htio ju je požuriti, ali gaje zadržala, dahtao je, stenjao, vikao, mislio da će se rasplinuti.

Pogledala gaje, dostigla njegovo neopisivo uzbuđenje, pustila ud da klizi tako polagano da bi duša stigla prije, duboko unutra, što dalje, ponovno, i ponovno, i ponovno, a zatim je nadošlo, val je stigao, osjetila je toplinu kako joj teče niz bedro. Tijelo mu se ukočilo, svaki mišić se ukrutio, zatim pumpao. Pala je preko njega, zagrlio ju je, još uvijek u njoj, gladio je po kosi. Tek sada je primijetio da su

sasvim znojni, skliski i sjajni. Ležala je s nosom na njegovoj ključnoj kosti, udisala njegov miris, jak, malo kiselkast.

– Mislim da te volim, prošaptala je, pogledala ga, poljubio ju je, počeli su se ponovno kretati, lagano, oprezno, zatim sve brže, jače, tako mokro, tako sklisko.

Probudio se od hladnoće. Jedna mu je noga utrnula, ona je ležala na njoj, pravilno duboko disanje, shvatio je da spava.

– Annika, prošaptao je, pogladio je po kosi. – Annika, moram ustati. Probudila se s trzajem, zbunjeno ga pogledala, nasmiješila se.

– Bok, prošaptala je.

– Bok, rekao je, poljubio joj čelo. – Moram ustati.

Ostala je ležati trenutak.

– Naravno, rekla je, ustala ukočenim pokretima, izvukla ga iz sofe.

Stajali su jedno nasuprot drugom, goli, znojni, ona za pola glave niža, i ljubili se. Zagrlila gaje oko vrata, stala malo na prste. Osjećao je grudi na svojim prsima, tako predivno mekane.

– Moram kući, prošaptao je.

– Naravno, – rekla je ponovno, – ali ne sada. Dođi, idemo malo odspavati.

Uzela ga je za ruku, odvela ga u spavaću sobu. Krevet, samo madrac bez ležišta, bio je razbacan. Spustila se dolje, povukla ga sebi.

Ponovno su vodili ljubav.

Gorostas je bio neprijateljski i taman. Ratko je buljio u fasadu od cigle, gledao kako ulične svjetiljke svjetlucaju u prozorskim staklima, suhих usta.

Zašto su ga pozvali ovamo, usred noći? Neki vrag se događao.

Auti su jurili iza njega dok je polagano prošao kroz glavni ulaz, skrenuo za ugao i ugledao parkiralište za vozila veleposlanstva, jedno mjesto za konzula, jedno za veleposlanika. Prišao je vratima i pokucao, brzo i lagano.

Debeli je otvorio.

– Kasniš, rekao je, okrenuo mu leđa i odgegao se natrag.

Pratio je debelog uz onih nekoliko stuba do velike sobe, čekaonice, odmah se ponovno našao u Beogradu, zidovi tipično zelene boje, sive plastične stolice. Ravno šalter, lijevo stakleni zid, nazirao je svjetlo unutra u konzul ovoj sobi.

– Zašto sam ovdje? – pitao je.

Debeli je pokazao prema vratima pokraj staklenog zida.

– Sjedni i čekaj, rekao je.

Prošao je kroz sobu, zaobišao stol i stolice, prošao kroz natrpani hodnik s pisaćim stolom debelog, ušao u sobu za primanja, izgledala je kao i obično, stolice uza zidove, sofa, police za knjige, zemljovid Jugoslavije prije podjele. Razmišljao je bi li sjeo ili ostao stajati. Kad je prije bio ovdje, uvijek su to bile ugodne okolnosti, ili barem prijateljske. Ovaj je put bilo drugačije. Nije mogao sjesti, onda bi bio u nepovoljnu položaju kada nadređeni uđu u sobu.

Na stolu su ostale mrlje od boca – šljivovica, odjednom je primijetio kako je prokletu žedan. Jedna čista votka, hladna, bez leda. Progutao je slinu, oblizao usnice.

Kvrugu, gdje su sada? Što rade? Držali su ga za jaja, nije mu se sviđao taj osjećaj.

Napravio je nekoliko koraka, zavirio prema hodniku. Nekoliko muškaraca, neke nikada prije nije vidio, svi u sličnim odijelima, smeđim, loše krojenim, koji vrag? Brzo se vratio natrag u sobu, tihim brzim koracima, znoj mu se pojavio na čelu, shvatio je tko su oni, ljudi iz SDB-a iz Beograda, što oni rade ovdje? Zbog njega?

– Sada možeš ući kod konzula.

Ponovno van u hodnik, pokraj debelog, u sljedeću sobu, oni nepoznati ga nisu primjećivali.

– Ratko, – rekao je konzul, – sutra u sedam ujutro ide zrakoplov za Skoplje preko Beča. Naši će te čekati u zračnoj luci. Krećeš odmah.

Buljio je u malog, ćelavog čovjeka koji je uzeo neke dokumente sa svog pisaćeg stola, koji se vrag događa?

– Zašto?

– Dobili smo loše vijesti iz Haaga.

Shvatio je prijetnju, jebemu, Sud za ratne zločine. – Imaš saslušanje zbog ratnih zločina sutra u dvanaest.

Progutao je knedlu, osjetio kako ga znoj peče, svi oni muškarci, kakve su oni veze imali s tim?

Konzul je složio papire u uredan bunt, lupkajući ih o stol, ustao i zaobišao stol.

– Sredili smo ti nove dokumente, rekao je. – Naši su se posjetitelji bavili njima cijelu večer. Moraš se ovdje potpisati i slikati se, i onda su spremni.

Polako je počeo razmišljati.

– Ali, – rekao je, – sva saslušanja su tajna dok ne budu objavljena, kako onda znate?

Konzul je zastao ispred njega, za glavu niži, tupa pogleda. Nije ovo radio s veseljem.

– Znamo, samo je rekao. – Kada dobiješ novu putovnicu, moraš još noćas napustiti zemlju. Zrakoplov polazi iz Gardemoena.

Htio se stisnuti, popiti votku, stići shvatiti. Neće biti na sigurnom do ručka, onda će biti u zraku između Beča i Makedonije, a onda je od Skoplja još puno sati do Beograda.

– Ako stigneš tamo, ne smiješ napustiti Srbiju u dogledno vrijeme, rekao je konzul. – Pretpostavljam da ovdje nemaš nekih nezavršenih poslova.

Progutao je slinu, buljio u konzula.

– Tvoja nova putovnica je norveška. Zoveš se Runar Aakre. Nadamo se da će ti poslužiti dok ne prijeđeš granicu.

Muškarci u sobi su mu prišli kada su dobili znak. Svi su imali svoj zadatak, i bilo je hitno.

Utorak, 6. studenoga

KUĆA JE BILA U MRAKU, UGNIJEZDILA SE PRIJETEĆI NA RUBU MORA. Thomas je s mukom progutao knedlu, znao je daje budna. Negdje unutra u mraku sjedila je Eleonor i čekala. Nikada prije nije ovako nestao, nikada u šesnaest godina.

Oprezno je zatvorio vrata auta, blip elektronske brave odjeknuo je među kućama. Tri puta je duboko udahnuo, zažmirio, pokušao odrediti svoje osjećaje.

Mlada žena koju je ostavio spavati u krevetu živjela je i dalje poput velike, prisutne topline u njemu, dragi Bože, nikada se prije nije tako osjećao. To je bilo pravo. Bila je nevjerojatna, tako istinska, tako živa.

Annika.

Njezino je ime odjekivalo u njemu cijelim putem od središta do Vaxholma. Odluka je bila donesena na brzinu i u mraku, zapravo, podrazumijevala se.

Bit će iskren. Sve će ispričati, reći točno kako je bilo. Njihov je brak bio mrtav, Eleonor to mora shvatiti. On želi živjeti s njom, s tom drugom, imati novi život, drugu egzistenciju. Ne razvodi se zbog Anniké, ona je samo ta zbog koje se odlučio na taj korak.

Hodao je prema kući, s olakšanjem što može provesti svoju odluku. Smrznuti je šljunak škripao pod njegovim nogama.

Bit će teško, ali Eleonor će preživjeti. Može zadržati kuću. On je ne želi. S druge strane, ona bi ga ustvari trebala isplatiti, porast tržišne vrijednosti nije samo njezin.

Stajala je ispred vrata u ružičastu ogrtaču, očiju crvenih od plača, bijela u licu od bijesa.

– Gdje si bio?

Spustio je aktovku na pod u hodniku, skinuo jaknu i uključio svjetlo. Vrisnula je.

– Što si učinio? Što se dogodilo?

Pojurila je prema njemu i prstom prešla preko šava na čelu. Uzmaknuo je i uhvatio njezinu ruku.

– Boli me, rekao je.

Zagrlila gaje, pripila se uz njega, počela plakati, pogledala ga, pogladila po kosi.

– Oh, bila sam tako zabrinuta, što se desilo, što si učinio? – Izbjegavao je njezin pogled, odmaknuo je od sebe, nije htio osjećati njezino

tijelo, njezine tvrde košarice grudnjaka ispod ogrtača. – Moram leći, – rekao je, – mrtav sam umoran.

Zaobišao ju je i krenuo prema spavaćoj sobi, uhvatila gaje za ruku i povukla ga natrag.

– Pa reci mi! – povikala je, suze su joj tekle. – Što se dogodilo? Jesi li imao nesreću?

Pogledao ju je, na rubu sloma, raščupane kose, lica ispruganog suzama. Tražio je riječi, nije ih nalazio, zastao je, paraliziran.

Približila mu se za korak, bezbojnih usana.

– Zar ne razumiješ koliko sam se bojala? – prošaptala je. – Što da te izgubim, što bih ja onda?

Zažmirila je i plakala, suze su navirale. Zurio je u nju, nikada je nije vidio tako uznemirenu, svoju suprugu, ženu kojoj je obećao da će je voljeti dok ne umre.

– Da ti se što dogodilo, umrla bih, rekla je i otvorila oči, zagledavši se u njegove.

Dobio je napad grižnje savjesti, gotovo gaje ugušila, Isuse Bože, što je učinio, oh Bože, zar nije normalan?

Privukao ju je sebi, čvrsto je stisnuo, gladio je po kosi, plakala je na njegovu košulju, plakala kao i ona druga...

– Oprosti, prošaptao je. – Bio sam... na Hitnoj cijele noći.

Oslobodila se njegova zagrljaja i pogledala ga.

– Zašto nisi nazvao?

Ponovno ju je privukao sebi, nije ju mogao gledati u oči.

– Nisam mogao, rekao je. – Bio sam na pretragama cijelu noć, znaš, rendgen i te stvari...

– Ali, što se dogodilo?

Odjednom je osjetio miris spolovila, miris po svom tijelu koji apsolutno nije smio tamo biti. Progutao je slinu, gladio je po leđima, po hrapavu plišu kućnog ogrtača.

– Skuhaj kavu, – rekao je, – moram se istuširati. Onda ću ti ispričati. To je duga priča.

Pustili su jedno drugo, pogledali se u oči, zadržao je pogled, prisilio se da se nasmiješi.

– Sve je u redu, rekao je i poljubio joj čelo. – Volim te.

Poljubila gaje u bradu, pustila ga i otišla u kuhinju. Ušao je u kupaonicu, ugurao svu svoju odjeću u košaru za prljavo rublje, stao pod tuš, voda je bila vruća. Ona se nalazila po cijelom njegovu tijelu, u svakoj pori, posvuda je osjećao njezin miris, uzdizao se zajedno s vodenom parom i ispunio cijelu kupaonicu. Osjećao je to čvrsto maleno tijelo pod sobom, mekane grudi, zamršenu divlju kosu, zažmirio, gledao u te duboke tamne oči, osjetio kako mu se penis ponovno diže. Pustio je hladnu vodu, istrljao prepone Wella šamponom.

Očaj je narastao, pojavila se neodlučnost.

Ponovno sastanak. Pa, kvragu, ništa drugo i ne radi nego samo sjedi na sastancima. Kako da izdaju proklete novine ako svi samo sjede i blebeću cijelo vražje vrijeme?

Anders Schyman je potisnuo svoje loše raspoloženje. Išlo mu je na živce uvijek biti onaj odgovorni, suosjećajni vođa pun razumijevanja.

S druge strane, bio je naviknut na to vrtičko ponašanje. Isto tako i na vječne publicističke rasprave. Ono što mu je crpilo snagu bilo je nešto drugo, nešto novo.

Borba za moć.

Na to nije bio naviknut. Svi poslovi, svi položaji koje je imao, dobio je zato što su ga ljudi htjeli tamo. Dobivao je utjecaj bez borbe, jeo za stolom moćnika, a da sam nije morao ništa uložiti ni ubiti neki plijen.

Pogledao je prema redakciji. U tijeku je bio dnevni rad. Reporteri su telefonirali, redaktori lupali po tipkovnicama, promatrali, procjenjivali, klikali mišem, mijenjali. Uskoro će prijeći tih četrdeset pet metara do prostrane sobe glavnog urednika, moćnik, dok bude prolazio, zastat će razgovori, pogledi se izoštriti, leđa ispraviti.

Što su sve moćnici bili spremni učiniti kako bi zadržali svoju moć?

Krajičkom je oka vidio kako su se muškarci skupili, leđa u filcu su

se povukla prema dijelu za članove Uredništva, prostranoj sobi s pogledom. Slijedio ih je. Kada je ušao u sobu, drugi su već sjedili, čekali u tišini.

– Odmah počinjemo, rekao je i pogledao Sjolandera. – Crna kronika. Dokle je došla ona priča s jugo-mafijom? Ima li žena iz Bosne koja je ubijena na Trgu Sergel kakve veze s tim?

Svi su pogled okrenuli od njega prema Sjolanderu koji se ispravio.

– Možda, rekao je urednik Crne kronike. – Identificirana su ona dva tijela iz izgorjelog tegljača. Bila su to dva mlada dečka iz jednog izbjegličkog centra u Upplandskom Vasbyju sjeverno od Stockholma, u dobi od devetnaest i dvadeset godina. Bili su nestali, i policija i vodstvo izbjegličkog centra smatrali su da su pobjegli kako bi izbjegli protjerivanje iz zemlje. Ali nije bilo tako. Jednog su dečka identificirali po zubima, bio je kod zubara otkako je stigao ovamo. Za drugog još nisu sto posto sigurni, ali sve ukazuje na to daje to njegov nestali friend. Policija misli da postoji povezanost između one žene i njih.

– Kakva? – pitao je Schyman. – Jesu li i oni iz Bosne?

– Ne, – rekao je Sjolander, – oni su bili kosovski Albanci.. Ali Aida, ubijena žena, stanovala je u istom izbjegličkom centru. Očito puno prije, ali osoblje kaže daje znala navraćati u posjet. Možda ih je obojicu sreća.

Zamjenik glavnog urednika se naslonio.

– Što nam to govori? – rekao je. – O čemu se tu zapravo radi?

Svi su ga gledali, u tišini, s iščekivanjem, nesigurni, prešao je pogledom po njima – filc-tim: urednik dopisništava, urednik zabave, urednik društva, glavni redaktor, Torstensson, urednik sporta, grafički urednik.

– Imali smo pet ubojstava u malo više od tjedan dana, rekao je. – Sva su bila ekstremno spektakularna. Prvo ona dva mladića u Frihamnu, ustrijeljena u glavu iz velike daljine jakim oružjem za lov. Zatim oni jadnici u tegljaču, mučeni do smrti, ubijeni malo-pomalo.

I na kraju imamo ženu na Trgu Sergel, ubijenu hicem u vrat među

pet tisuća svjedoka. Što nam to govori?

Svi su zurili u njega.

– Moć, rekao je. – Ovo je borba za moć. Oko novaca, možda, ili utjecaja, političkog i kriminalnog, moć nad životom i smrću. Mislim da ovome još nije kraj. Sjolander, hoću da nastavimo s tim.

Svi su kimnuli, svi su se slagali s njim, to je dobro primijetio.

Moć. Bio je na putu daje zgrabi.

Strop je lebdio iznad nje, nazirao se kroz tamu. Trenutak je ležala ondje, razmišljajući gdje je, ispunila se opijenošću, osjećajem potpuna blaženstva, a onda je shvatila što nije u redu.

Annika se naglo uspravila u krevetu, stavila ruku na jastuk kraj sebe da se uvjeri da on nije tu. Praznina ju je zarežala, oštra i hladna.

Otišao je. Otišao je kući svojoj ženi koja se zove Eleonor, Eleonor Samuelsson.

Brzo je ustala da vidi je li napisao kakvu poruku, neke riječi o njihovu susretu ili obećanje da će nazvati. Tražila je u kuhinji, u hodniku, u dnevnoj sobi, odmaknula posteljinu da vidi je li ostavio nešto na jastuku – ceduljicu koja je nekamo pala, pomaknula je krevet, tražila ispod.

Ništa.

Pokušala je razvrstati misli – sreća, prijevara, praznina, vjera, oduševljena opijenost.

Legla je između navlake i plahte i ponovno se zabaljila u strop.

Blaženstvo. Nikada to prije nije osjećala, ne ovako. Sa Svenom je uvijek bilo nešto crno u pozadini ljubavi, prisiljavanje na uspjeh, zahtjev za srećom.

Ovo je bilo drugačije. Toplo, lagano, neobično, fantastično.

Legla je na bok, podignula noge, njegova joj je sperma i dalje bila ljepljiva među bedrima. Raširila je navlaku preko sebe, upijala njegov miris.

Thomas Samuelsson, općinski birokrat.

Nasmijala se naglas, osjećaj sreće je treperio.

Thomas Samuelsson, sa sjajnom kosom i širokim prsnim košem, s usnama koje su znale ljubiti i milovati i sisati i gristi. Skvrčila se u lopticu, ljuljala se, pjevušila.

Znala je. Bila je potpuno sigurna. Želi ga imati – Thomasa Samuelssona, općinskog birokrata.

Uspravila se i dohvatila telefon.

– Thomas Samuelsson je na bolovanju, rekla je recepcionarka u Vaxholmskoj općini. – Imao je nesreću. Svi smo prilično uznemireni.

Annika se nasmiješila za sebe, znala je da šef računovodstva nije u nekoj većoj opasnosti, zahvalila je i spustila slušalicu. Sjedila je sa slušalicom u ruci nekoliko sekundi, oklijevajući. Zatim je nazvala broj, kućni broj, osam znamenaka. Čekala je dok joj je srce lupalo dok je zvonilo, uskoro će ponovno biti kod nje, uskoro, uskoro, uskoro. Nasmiješila se, toplina se širila.

– Samuelsson.

Bila je kod kuće, Eleonor nije bila u banci, bila je s njim.

– Halo? Tko je to? Što želite?

Annika je polako spustila slušalicu, suhих usta, sranje, sranje, sranje. Ono treptavo zahtijevanje je potonulo, kucala je samoća.

Vidjela ih je zajedno, muškarca jasnih obrisa i nejasnu ženu mladenački san. Progutala je knedlu, neuspjeh je glodao, navukla je trenirku, hodala uokolo, dolje do WC-a, u kuhinji skuhalo kavu, sjela u dnevnu sobu s bilješkama i telefonom.

Thomas Samuelsson i njegovu ženu, sranje, sranje, sranje.

Nazvala je Anne Snapphane, nije bila kod kuće, svoju mamu, nitko se nije javljao, bolnicu Kullbergska, baka je spavala.

– Doći ću večeras, rekla je sestri na Odjelu.

Zatim je nazvala direktan broj Berit Hamrin, nitko se nije javljao, pokušala je Andersa Schymanu. Zvonilo je. Upravo je htjela spustiti slušalicu kada se javio, malo zadihan.

– Zauzet si? – pitala je.

– Upravo se vraćam sa sastanka, rekao je. – Kako si?

Osjetila je ubod savjesti, trebala bi biti bolesna.

– Tako-tako, rekla je. – Bila sam jučer u Jarfalli, u kući Raja. Bilo je zanimljivo.

Čula je buku, namještaj koji je udarao u drugi, duboki uzdah.

– Rekao sam ti da to sve isključiš.

– Bilo mi je dobro, – rekla je, – pa sam se išla prošetati. Izgleda da su informacije mog izvora točne. Prošla sam kroz ured, nisam mogla naći nikakve tragove neke djelatnosti osim samih računa. Dobro im ide uzimanje novaca. Svi su fascikli bili prazni...

– Čekaj malo, rekao je zamjenik glavnog urednika. – Rebecka te pustila u svoj ured?

Zažmirila je, na trenutak stisnula zube.

– Ne baš, rekla je. – Ali nisam provalila, ako se tako može reći. Bila sam pozvana, dobila sam ključeve.

– Od Rebecke?

– Od njezinih gostiju. I dok sam bila ondje, došla je Rebecka zajedno s još jednim muškarcem, možda svojim bratom...

– A ti si bila u njihovoj kući? – Annika je ustala, odjednom izivcirana.

– Slušaj me sada, rekla je. – Sakrila sam se, i dok sam bila ondje došao je Thomas Samuelsson, tip iz općine iz Vaxholma. Bio je užasno ljut zbog jednog računa koji mu je Rebecka poslala faksom tog jutra. Klijenti ca za koju je htjela da joj se plati već je bila mrtva!

U slušalici je bila tišina. Anniki se činilo da ime Thomas Samuelsson odjekuje u tišini, da joj je glas zvučao čudno kada je izgovorila njegovo ime, daje postao čudno mekan i topao.

– Nastavi, rekao je Schyman. – Što se dogodilo?

Nakašljala se.

– Udarili su tipa iz općine, zaključali ga u ostavu i otišli po auto. Ja sam ga pustila van i odvezla na Hitnu.

– Isuse Bože, pa oni su nasilni! Annika, da tamo više nisi išla, čuješ me!

Počejala se po čelu, popipala ožiljke koje je dobila od federa ispod kreveta, oklijevala. Odlučila da neće ništa reći o Aidi. – OK, rekla je.

– Moramo brzo objaviti tu priču, rekao je Schyman. – Što trebaš da bi je mogla napisati?

Annika je razmišljala.

– Komentare ljudi, intervju s pravnicima, sa socijalnim radnicima, trebamo staviti tu djelatnost u veći okvir. Trebat će još malo vremena. Rebecka mora prva imati priliku odgovoriti na kritike.

– Taj tip iz općine, misliš da će on htjeti pričati?

Progutala je slinu, glas joj je ponovno bio blag.

– Thomas Samuelsson? Možda hoće.

– Imaš li još neke veze sa službenicima?

Zažmirila je, razmišljala.

– Vidjela sam nekoliko računa, to vjerojatno nije baš bilo naročito zakonito, ali stigla sam vidjeti nekoliko referenata. Helga, Helga Axelsson čini mi se u... Osterakeru. Pa još jedan u Nacki, Martin nekako... lius, tako nešto, vjerojatno ih nema toliko mnogo. Kroz ostatak nisam stigla proći, bilo je dosta stresno.

– Takve se stvari zovu samovoljni postupak i nasilno ulaženje, rekao je Schyman. Annika nije mogla ocijeniti je li zadovoljan ili zabrinut.

– Da, – rekla je Annika, – ako upadneš u nevolju. Ja sam ušla s ključem i nisam ostavila nikakve tragove.

– Jesi li imala rukavice?

Nije odgovorila. Nije imala rukavice, a ima dosje.

– Ne mislim da će Rebecka nazvati policiju, rekla je.

– Trebaš li pomoć s istragom? – pitao je urednik.

Ne od Eve-Britt Ovist, pomislila je.

– Volim raditi s Berit Hamrin, rekla je.

– Reći ću Berit da te nazove, rekao je.

– OK.

Tišina, pretpostavljala je tijekom misli sa druge strane žice.

– Ovako ćemo, rekao je Anders Schyman. – U tvoj ož te sljedećoj

smjeni mičem s noćnog rada. Ostatak tjedna se odmaraj i dođi u ponedjeljak, radi po danu dok ovo ne bude gotovo, može tako?

Annika je zažmirila, izdahnula, smiješak je došao odnekud duboko iznutra.

– Naravno.

Gotovo je odletjela do kolodvora, plesala ne dodirujući tlo, nije primjećivala ledeni vjetar. Stigla je, došla je kamo je htjela, yes yes yes. Sada će opet moći biti reporterka, osjećala je to. Radit će intervjuje, pisati članke, promatrati vlastodršce, razotkrivati korupciju i skandale, dati perspektivu malog čovjeka, biti na strani onih koji su ugroženi.

U vlaku je završila na takvu mjestu daje mogla izabrati želi li buljiti u policu za prtljagu ili van u jureće smeđe-zeleno cmogorično drveće. Zažmirila je, vlak je ritmično udarao.

Tho-mas Tho-mas, Tho-mas Tho-mas, Tho-mas Tho-mas.

Klicanje se stišalo, došuljala se srdžba, povrijeđenost. Nije nazvao. Nije napisao nikakvu poruku. Ostavio ju je da spava u krevetu, ne rekavši ni riječi. Je li ju pogledao prije nego što je otišao? Je li ju pogladio po obrazu? Što je mislio, osjećao? Stid, ljutnju? Blaženstvo, opijajuću sreću?

Osjećala je tjelesnu bol zbog nemogućnosti da to zna, peklo ju je u psima, drhtala je.

Stisnula je zube i zabuljila se kroz prozor.

Ba-ka ba-ka, ba-ka ba-ka, ba-ka ba-ka.

Stabilnost i ljubav, gdje bi bila bez njih? Starica je bila njezin smisao, njezina veza sa stvarnošću koja se nije htjela prestati ljuljati. Trebala bi se staviti na raspolaganje, to je najmanje što netko može zahtijevati, ali nije imala snage, nije htjela. Zastidjela se zbog shvaćanja, skvrčila se na sjedalu, smrzavala se.

Konačno je bila tamo. Studij, rintanje u lokalnim novinama, godine noćnog rada, sada je bilo vrijeme za žetvu. Bi li se trebala svega toga odreći da bi napravila nešto što je odgovornost društva? I je li to stvarno

odgovornost društva? Što mi dugujemo jedni drugima?

Vlak je tutnjao, snijeg je zaklonio prozor. Kada je sišla s vlaka u Katrineholmu, već je stvarno dobro napadalo. Nevrijeme ju je udarilo u lice poput oštre metle. Osjećaj nepravde i ljutnje je rastao zašto upravo ovdje e, upravo sada?

Teturala je naprijed, preko trga ispred kolodvora i dalje prema Ulici Tradgard. Udarao ju je vjetar u lice, brzo je postajalo sklisko. Tama je postajala gušća od niskog tlaka, buka izbrisana. Auti su klizili pokraj nje sa škrtim svjetlima i škripavim zimskim gumama. Konačno se Kullbergska uzdigla s desne strane, četvrtasta i siva. Posrtala je do ulaza, očistila snijeg sa sebe, naslonila se na zid i otpuhnula. Dvije mlade žene su izlazile. Obje su bile trudne i odjevene u podstavljene kapute veselih boja.

Annika je okrenula pogled, pravila se da ih ne vidi.

Radije bih umrla, nego živjela u ovom gradu.

Polako se popela gore do Odjela, vidjela polagane sate pred sobom, bakino mrmljanje o prošlim vremenima, tvrdi ležaj gdje će prespavati noć.

Hodnik je bio prazan u titravu plavom svjetlu neonskih cijevi, načula je razgovor koji je sipio iz sobe za medicinske sestre, prošla je pokraj ne prijavivši svoj dolazak. Neka su vrata bila odškrinuta, čula je starce kako hropcu i kašlju. Bakina su vrata bila zatvorena; kada ih je otvorila, osjetila je lagan propuh. Soba je bila u tami, starica je ležala u svom krevetu. Prišla joj je i uključila malu svjetiljku kraj kreveta, svjetlost je pala na žutu općinsku deku.

Nasmiješila se, podignula ruku da pogladi staricu po obrazu.

– Bako?

Starica je ležala na leđima. Annika je pogledala njezino upalo lice i odmah znala, u sekundi, odmah. Premirna, prebijela, premlitava. Svejedno je rukom dodirнула kožu, hladnu, sivu. Shvaćanje joj je došlo do grudi, zatim do mozga, pa do pluća, zatim je zavrištala, vrištala je i vrištala i vrištala, sestra je došla, liječnica je došla, ona je vrištala i

vrištala.

– Spasite je, morate je spasiti, masaža srca, elektrošokovi, respirator, učinite nešto, učinite nešto...

Liječnica s konjskim repom pojavila se ispred nje, ozbiljna, svjetlost joj je dolazila iza leđa.

– Annika, rekla je. – Sofia Katarina je mrtva.

– Ne! – povikala je Annika. – Ne!

Hodala je unatrag, nešto se prevmulo, nije vidjela, kaos.

– Annika...

– Morate je oživiti, učinite nešto, operirajte...

– Preminula je u snu, sasvim mimo, bila je vrlo bolesna, Annika, možda je ovako najbolje...

Annika je zastala, zurila u liječnicu, vidjela je samo nju.

– Najbolje? Jeste li ludi? Najbolje? Niste je pazili, pustili ste je da tu leži i umre, zapustili ste je, prijavit ću vas, prokletnici...

Mora izaći, mora otići odavde, otišla je do vrata, ljudi na putu, okrenula se, sudarila s jednom sestrom, liječnica ju je uhvatila za ramena.

– Annika, smirite se, histerični ste, bili smo ovdje kod Sofije Katarine prije manje od sat vremena, onda je mirno spavala.

Annika se oslobodila stiska.

– Ne može biti mrtva, pa ovo je bolnica, zašto se niste brinuli o njoj, zašto ste je samo pustili da leži i umre, prokletnici, prokletnici...

Netko ju je uhvatio, nasilu se oslobodila, vikala, hoće je odvesti od bake, hoće još više sve pokvariti, neće je uhvatiti.

– Pustite me na miru, pustite me njoj, pustili ste je da umre, pustite me da se brinem o njoj...

Lica su letjela oko nje, nije ih htjela vidjeti, bacila se unatrag, povikali su za njom, Annika! Urlala je umjesto odgovora, nije htjela čuti, nije htjela slušati.

– Jebeni ubojice, – vikala je, – pustili ste je da umre!

Pritisnuli su je na ležaj, čvrsto je držali, sad će i nju napasti, urlala je

i borila se.

– Nešto za smirenje, – govorili su glasovi, – moramo joj dati Sobril...

Odjednom više nije imala snage, skvrčila se na ležaju, osjetila kako je tuga guši, svjetlosti je nestalo, nije više imala snage vikati, nije imala topline, ni zraka, borila se za kisik, disala, disala, netko drugi je vikao, hiperventilira, donesite vrećicu, izmaglica, izmaglica, tama.

Majka je sjedila kraj nje. Krzneni kaput bio je prebačen preko stolice pokraj. Annika je ležala na tvrdom ležaju, dobila je tablete, soba je otplovila, potonula, ljuljala se. Pogledala je gore prema prozoru, vani je bio potpuni mrak.

Ne znam koliko je sati, pomislila je.

Baka je ležala u svom krevetu, nepomična i bijela. Dvije su svijeće gorjele u sobi, jedna sa svake strane kreveta, ocrtavajući dva zlatna kruga u mraku.

Annika se uspravila. Njezina je mama plakala.

– Nisam stigla, šmrcala je Barbro. – Nazvali su, mama je već bila mrtva kad sam došla. Umrla je u snu, sigurno je bilo spokojno.

Annika je osjetila kako se soba ljulja, pravo valjanje mora, usta su joj bila suha.

– To osoblje ne zna, rekla je. – Ja sam je našla. Ne bi trebalo biti nikakvih svijeća ovdje.

Annika je ustala, počela hodati, posrtala, teturala, htjela do bake, htjela maknuti svijeće, smrt, prodrmati je da ponovno oživi.

Majka je ustala i uhvatila je.

– Sjedni. Nemoj uništavati ovaj trenutak. Pusti da se oprostimo od mame na miran i dostojanstven način.

Odvela je Anniku natrag do ležaja.

– Ovako je najbolje, rekla je majka i obrisala oči. – Sofia nikada ne bi ponovno mogla voditi pristojan život. Ona koja je toliko voljela biti vani, zamisli da samo leži tu kao paket. To ona ne bi željela.

Annika je sjedila na ležaju, bilo joj je teško održavati ravnotežu,

vidjela je majku kako tone, uzdiže se, njiše se.

– Oni su je ubili, rekla je Annika.

– Prestani pričati gluposti, rekla je majka. – Liječnici kažu daje imala još jedno krvarenje, vjerojatno na istom mjestu. Nisu mogli ništa učiniti.

Annika je gledala baku – ljubav, snagu, smisao – tako malenu, tako bijelu, tako tanku. Uskoro će nestati zauvijek. Sada je ostala sama.

– Kako ću ja bez nje? – prošaptala je.

Majka je ustala i otišla do mrtve starice, stala i gledala to staro lice.

– Imala je svojih loših strana, rekla je Barbro. – Znala je biti nepravedna i osuđivala je, ali sada kada je nema moramo to zaboraviti. Trebamo se sjećati lijepih stvari.

Annika je htjela nešto reći, nije mogla sabrati misli, nije htjela nastaviti s banalnostima. Nije imala snage sudjelovati u majčinoj predstavi. Sjedila je u tišini, zurila u svoje ruke. Sjetila se osjećaja hladne kože, mrtve glave. Stavila je ruke pod pazuha da joj se zagriju.

– Imala je svojih nedostataka, – rekla je Barbro, – ali svi ih imamo. Htjela sam mamu kojoj je stalo, koja bi se brinula o meni kada sam bila mala – sve druge curice su to imale.

Annika nije odgovorila, pokušala je ne čuti, majka je nastavila govoriti, uglavnom za sebe.

– Ali uvijek voliš svoju mamu, mama je ta koja ti je najbliža.

– Meni je baka bila najbliža, prošaptala je Annika, osjetila kako joj teku suze niz obraze. Nije napravila ništa da ih zaustavi, neka budu, neka bol utone.

Majka ju je pogledala odsutnim, crnim pogledom.

– Kako tipično da ti to baš sada kažeš, rekla je.

Napustila je pokojnicu, krenula prema Anniki, crvenih očiju, usta poput crte.

– Mama te uvijek podržavala, – prošaptala je Barbro, – ali sada to više ne može.

Annika je zažmirila, osjetila kako joj majka prilazi sasvim blizu.

– Svih tih godina stavljala te ispred Brigitte, i ti si samo otimala za sebe. Što misliš kako je to bilo za tvoju mladu sestru? Ha?

Annika je sakrila lice rukama.

– Pa Brigitta je imala tebe, rekla je.

– A ti nisi, to misliš? Jesi li koji put razmišljala zbog čega je to bilo tako? Daje to možda imalo neke veze s tobom kao osobom? Pogledaj me!

Annika je podignula pogled, zatreptala, majka je stajala pred njom, iznad nje. Ženin je pogled bio mračan, lice iskrivljeno, bol, prezir.

– Uvijek si sve kvarila drugima, prošaptala je Barbro. – Ti donosiš nesreću, nešto nije u redu s tobom, samo si radila zlo oko sebe otkako si se rodila.

Annika se zadihala, uzmicala na ležaju.

– Ali mama, – rekla je, – ti ne znaš što govoriš.

Majka se nagnula prema naprijed.

– Mi bismo bili sretna obitelj, – rekla je, – da nije bilo tebe.

Vrata su se otvorila, liječnica je ušla, uključila neonsku cijev na stropu.

– Oprostite, – rekla je, – da izađem?

Majka se uspravila, njezine su oči zurile u Annikine.

– Ne, ne, – rekla je, – nije potrebno. Ta upravo odlazim.

Uzela je svoju torbicu, svoje krzno, ispružila ruku i zahvalila liječnici, promrmljala nešto, bacila zadnji pogled na pokojnicu, izašla iz sobe.

Annika je ostala sjediti, otvorenih usta, suze poput zavjesa na licu, uništena, je li dobro čula? Te li stvarno čula te riječi, one uvijek neizgovorene, one koje su uvijek bile pod površinom, one zabranjene ključne riječi koje su zaključavale i definirale njezino djetinjstvo?

– Kako ste? – pitala je liječnica i sjela na ležaj kraj nje.

Annika je pognula glavu, borila se za dah.

– Idete na bolovanje mjesec dana, rekla je liječnica. – Dobit ćete i recept, dvadeset pet tableta Sobrila od 15 miligrama. Teško da se

možete njima predozirati, ali nemojte ih uzimati s alkoholom, onda mogu biti opasne.

Annika je stavila ruke na lice, pokušavala je zaustaviti trzanje tijela. Liječnica je neko vrijeme sjedila u tišini.

– Jeste li bili bliski s bakom? – pitala je.

Annika je kimnula.

– Doživjeli ste užasan šok, – rekla je, – zapravo dva. Vi ste našli baku u kući, zar ne?

Ponovno kimanje.

– Postoje stadiji kroz koje prolaze sve obitelji, rekla je liječnica, – u većoj ili manjoj mjeri. Prvi je šok, u kojem ste vi sada, zatim dolazi vrijeme agresivnosti, zatim nijekanja i na kraju prihvaćanje. Morate sada biti dobri prema sebi, mogli biste imati razdoblje pravog očajja, problema sa želucem ili sa spavanjem. To je normalno, to će proći. Ali, ako bude preteško, morate potražiti pomoć. Popijte tabletu ako bude prenaporno. Možete uvijek nazvati nekoga ovdje u bolnici ako želite razgovarati. Možete dobiti i termin kod socijalne radnice, ako želite.

Odmahnula je glavom.

– Neću terapeuta, rekla je Annika.

Liječnica ju je pogladila po leđima.

– Recite ako nešto želite. Sada ćemo premjestiti Sofiju Katarinu. Trebate li pomoć da nekamo odete?

– Sofia Katarina, prošaptala je Annika. – Ja sam krštena po njoj. Zovem se Annika Sofia.

– Annika Sofia, – rekla je liječnica, – sada se trebate pobrinuti o sebi.

Annika ju je pogledala, prisutna, ali tako daleka.

Nije odgovorila.

Sramota je ono najzabranjenije

Dragi osjećaji, čak i oni teški, mogu biti podijeljeni i raspravljeni, ali nikada sram. To je u njegovoj samoj prirodi. Sramota je naša najveća tajna, predstavlja kaznu sama po sebi.

Za sramotu nema pomilovanja. Sve drugo može biti oprosteno: nasilje, bijes, nepravda, krivnja, ali za ono najosramoćenije nema odrješenja. Toga sramota nije dostojna.

U mojem se slučaju poklapaju krivnja i sramota. To je često, ali nije pravilo. Iznevjerila sam. Sve što sam činila posljednjih godina bilo je da iskupim svoje kukavištvo. Zato je osjećaj srama i kreativna snaga, on poziva na djelo i osvetu.

Ne mogu se nositi sa svojom sramotom. Ona me uništava, zajedno s nasiljem. Ne raste, ne smanjuje se, leži poput raka duboko u mojoj svijesti.

Čeka povoljan trenutak.

Nagriza.

Ponedjeljak, 3. prosinca

MUŠKARAC U CRNOJ ODJEĆI NEČUJNO JE IZAŠAO NA ŽELJEZNIČKI KOLODVOR. Koljena su mu se zaljuljala i spriječila većinu zvukova, gumeni potplati na njegovim cipelama upili su ostatak. Izdahnuo je, ogleđao se oko sebe, bio je jedini koji je sišao s vlaka. Brzo se okrenuo i zatvorio vrata, nije mu bila namjera da netko primijeti njegov dolazak. Zrak je bio svjež i hladan, osjećao se

pobjednički.

Ratko se vratio u Švedsku. Sve je prošlo točno kako je planirao. Samo je trebalo imati poticaj, nezaustavljivu želju, čvrstu odlučnost. Mislili su da znaju gdje ga imaju, mislili su da ga imaju u šaci.

Vraga.

Konduktar je otvorio jedna vrata malo dalje na vlaku, pomaknuo se tiho i ne pretjerano brzo prema kolodvorskoj zgradi, noćni lualica na željezničkom kolodvoru u Nassjou, jedna nemirna duša.

Bacio je pogled na sat, 03:48, vlak je stigao gotovo na vrijeme.

Dok je zaobilazio kolodvorsku zgradu, bacio je pogled preko ramena, konduktar mu je stajao okrenut leđima, nije ga primijetio. Zašto i bi?

Okrenuo se prema usnulom gradu, dok su svi pretpostavljali daje norveški građanin Runar Aakre nastavio spavati u spavaćim kolima do Stockholma.

Hodao je dalje duž Esplanade; već odavno nije bio ovdje. Odjednom gaje uhvatio nemir, možda je nešto pošlo ukrivo, ne smije se prerano poveseliti, bilo što se moglo dogoditi s autom – mogao je biti ukraden, mogao se smrznuti, možda se ispraznio akumulator.

Samo izazivam vruga, pomislio je živčano, to je zadnje što mi sada treba.

Krenuo je ukoso preko Trga Stor, već se smrzavao. Bit će to duga i hladna šetnja.

Ispred Kulturhuseta u Ulici Radhus bila je gomila bicikala, brzo ih je pretražio i našao jedan nezaključan ženski bicikl.

Tako će biti još hladnije, ali kraće vrijeme. Brzo je vrtio pedale prema sjeveru i Putu Jonkoping.

Bilo je pakleno, vjetar u lice, sklisko, mračno, već je bio sav zadihan.

Ubrzo, mislio je, ubrzo sam tamo.

Putovanje ga je iskušavalo. Lažna mu je putovnica gorjela u džepu. Kod svake carinske kontrole postao bi nervozan, gotovo paraliziran. Znao je i zašto.

Više nije imao nadzora. Moć mu je oduzeta. Pustili su ga da zadrži noćni klub, ali ostale su pogodnosti nestale. Tako nešto se začas primijeti u gradu poput Beograda. Nestalo je poštovanje, njegova je žena tražila razvod. Čak ni njegov ugled ratnog heroja nije

više pomagao – za ljude je on bio čovjek koji živi u prošlosti, onaj koji nije preuzeo svoju odgovornost za Kosovo, za nadređene bio je onaj koji je profućkao posao vrijedan pedeset milijuna. Radnici u tvornici koja je izrađivala te cigarete nisu dobili plaću. Cijela je organizacija gubila zalet. Sada su svi bili prisiljeni raditi dvostruko više kako bi nadoknadili gubitak nakon pogreške, njegove pogreške. Što su čišćenja prije deset godina spram toga?

Vozio je s naporom, kakav je ovo vražji uspon, to je zaboravio, strm i pun mahovine i – proklet.

Mislili su da bi trebao odustati, da će ga saslušanje u Haagu natjerati da upuže u neku vražju rupu u predgrađu i ide na nogomet jednom tjedno i jebe curice i pije šljivovicu do kraja života. Vraga. Sada je svoj, sam svoj poslodavac. Može raditi što hoće. Sada može ondje sjediti, njegova jebena izdajnička kurva od žene i razmišljati tko će sada plaćati njezinu prokletu odjeću i pića.

Putovanje natrag u Beograd prije mjesec dana prošlo je kako treba. Nitko nije posumnjao u njegovu putovnicu, ljudi su ga čekali u Skoplju kao što je i bilo planirano. Vožnja autom gore do Beograda bila je neopisivo dosadna kao i uvijek, ali sa šljivovicom je išlo brže. Svi su bili prilično pijani kada su stigli, nitko se nije sjetio tražiti ga da vrati putovnicu.

Onda je završio na ledu. Nadređeni mu se više nisu javljali. Ako je htio zaštitu, morao ju je sam držati, plaćati iz vlastita džepa. Gorčina gaje grizla, s mukom je okretao pedale. Oni su slabići, ne razumiju kako je to operirati vani u ratnim uvjetima. Ne znaju kako preživjeti u neprijateljskom kampu.

Slijedila je nizbrdica, otpuhnuo je, u tom oštrom vjetru ponovno gaje ispunio osjećaj slatke pobjede.

Kako ih je prevario! Samo je nestao, a da oni nisu imali pojma o tome. Nitko nije znao kamo je otišao, jednostavno je ispario.

Suradnik Crvenog križa Runar Aakre iznajmio je automobil u Beogradu da bi otišao na kratko putovanje do Mađarske – na granici je objasnio na engleskom da mora otići gore i srediti neke stvari u Szegedu, ostat će samo nekoliko sati. Imao je sve papire, zelenu kartu, međunarodno osiguranje. Carinici su ga proučavali, svijetlili baterijom po njegovu autu. Na suvozačkom sjedalu ležale su *Verldens Gang*, norveške večernje novine, stare dvadeset pet dana, ali to carinik nije vidio. Kupio ih je u zračnoj luci pokraj Osla i sačuvao ih, znajući da će mu dobro poslužiti. Mahnuli su mu da prođe.

Naravno, nije stao u Szegedu nego je nastavio dalje prema Budimpešti. Ondje je prespavao nekoliko sati na stražnjem sjedalu prije nego što je ostavio auto najednom parkiralištu ispred robne kuće s namještajem.

U jednom poštanskom pretincu u središtu grada čekale su ga njegove karte. Rezervirao ih je telefonom iz jednog bara, platio čistom kreditnom karticom i dao broj pretinca da mu ih tamo pošalju. Već ga je i prije koristio.

Vjetar je okrenuo i pojačao, udario ga sa strane. Kotač se zaglavio u bljuzgavici, zastenjao je. No dobro, za hladnoću je mogao imati razumijevanja. Uskoro će pobjeći od nje, zauvijek. Njegova nova djelatnost odvijat će se na mjestima na kojima nikada nije padao snijeg. Trebalo je samo sve spojiti: financiranje, klijente, suradnike.

Dakako, bilo je glupo napustiti Beograd s Haagom za petama. Nitko nije mislio da će to učiniti, svi su očekivali da će ostati trunuti u svojoj rupi u predgrađu. Ali moglo se putovati zapadnom Europom nevidljiv, ako se držiš lokalnih ekspresnih vlakova. Spori vlakovi s istoka nisu dolazili u obzir, ali brzi vlakovi za poslovne ljude koji su prometovali između glavnih gradova jedva da su usporavali na graničnim prijelazima. Bio je to okolni put, ali to je bilo nužno. Morao je gore do Švedske, i morao se susresti sa svojim prijateljem na istoku.

Putovanje vlakom oduzelo mu je živaca, ali se ništa nije dogodilo

Beč, München, Hamburg, Copenhagen. Iskrcao se iz broda jučer navečer u luci Lim zajedno sa četiristo Švedana koji su se vraćali kući, i imali kolica puna sanduka piva. I on je vukao za sobom jedan sanduk kako bi se stopio s gomilom, pjevao je zajedno s jednim mrtvim pijanim tipom iz Trelleborga dok su prolazili carinsku kontrolu.

Noćni vlak za Stockholm krenuo je u 22:07, točno na vrijeme. Spavao je kao kamen sve do 03:30.

Prošao je Ang, vozio brzo i tiho, nije htio da ga netko vidi. Svi su spavali.

Zatim je skrenuo udesno, među drveće, uzbrdo. Stabla su se zatvorila oko njega, ponovno je bio nevidljiv. Put je bio lošiji, bilo je teže voziti bicikl, dvaput je pao. Konačno je ugledao puteljak koji je vodio ulijevo, zastao je, shvatio je koliko je iscrpljen. Noge su mu drhtale od napora, na rukama je imao ozeblina početnog stupnja, primijetio je da mu bale vise iz nosa. Trenutak se odmarao naslonjen na bicikl, teško disao. Zatim je bacio vražji bicikl među drveće, neka zahrđa prokleta stvar, i krenuo dugačkim koracima kroz zaleđenu snježnu koru gore do garaže.

Tamo – crveni zabat kuće. Puls mu se ubrzao. Što ako je nešto pošlo krivo, što da onda radi?

Drhtavim prstima pipao je po zidu sa stražnje strane, učinilo mu se da ga nema, počela gaje hvatati panika, ali našao gaje. Ključ je bio gdje ga je i objesio.

Posrćući je hodao oko kuće, otključao, gurnuo vrata, morao pogurnuti ramenom da bi odmaknuo debeli snježni pokrivač. Zastao je i gledao krtiju – nije baš bila nešto čime se trebalo ponositi Fiat Uno iz '87. s dvojim vratima. Izvadio je naljepnicu koju je sastrugao s jednog kamiona u Malmou, broj auta nije odgovarao, ali u žurbi nitko neće misliti na to, zalijepio ga ljepljivom trakom koju je imao u džepu.

Vrijeme je.

Zaobišao je auto, prtljao po desnom prednjem kotaču, našao ključeve. Otključao gaje, sjeo unutra, okrenuo ključ.

Motor je zabrujao, zahroptao, zakašljao, umro.

Progutao je knedlu.

Ponovno je okrenuo ključ, hroptanje, kašljanje, krenuo je. Izdahnuo je, odjednom je primijetio da mu je čelo sasvim znojno usprkos hladnoći. Pritisnuo je gas nekoliko puta, čekao u garaži, pustio motor i ulja da prorade.

Dok se auto polako zagrijavao, nagnuo se naprijed, otvorio pretinac, pipajući tražio malen mesingani ključ. I on je bio ondje.

Zažmirio je, otpuhnuo, osjetio kako se smiruje.

Novci su bili na sigurnom. Ležali su u sefu u podrumu jedne banke u Gamla stanu u Stockholmu. Nikada nije imao namjeru upotrijebiti ih za sebe, namjera je bila da se upotrijebe za nepredvidljive izdatke u poslovima s cigaretama, ali odluka je bila njihova. Oni su ga poslali na led i sada moraju platiti.

Nije razumio zašto su ga ostavili na cjedilu. Taj jebeni teretnjak je očito vrijedio hrpu novaca, ali to nije objašnjavalo potpuno zahlađenje odnosa od strane nadređenih. Čak ni saslušanje na Sudu za ratne zločine ne bi imalo takve posljedice. U Srbiji je sve bilo puno osumnjičenih ratnih zločinaca koji su uživali velik ugled.

Radilo se o nečem drugom. Nije mogao točno odrediti o čemu. Možda ga se netko svjesno pokušao riješiti, neki stvarno veliki glavešina, netko tko je za sebe htio njegovu moć i ovlasti.

Nikada neće moći zauzeti moje mjesto, razmišljao je. Nitko drugi nema moja iskustva, moje kontakte.

Stisnuo je gas, turirao motor, toplina se počela širiti autom.

Osim novaca, imao je još neke nezavršene poslove u Stockholmu. Tereta možda nema, ali on nije običavao ostavljati poslove nedovršene.

Auto se polako otkotrljao u noć.

Božične su zvijezde visjele ukoso na prozoru stana za klijente. Jedna se žena iz građevinske tvrtke u petak penjala uokolo i ukrašavala. Annika je buljila u njih, u zvijezde od slame, lagano su se njihale od topline električnog radijatora. Čudila se sposobnosti ljudi da se bave

besmislicama i troše vrijeme i snagu za božično kićenje.

Ponovno je otišla u krevet, zurila u zid, usredotočena na šare iza tanke osnovne boje, na malene medaljone. Dvorišna je zgrada bila pusta, samo je nezaposleni *hard rocker* u prizemlju bio kod kuće. Zažmirila je, pustila bas da vibrira.

Ovako više ne može, razmišljala je. Ne mogu ovako živjeti.

Okrenula se na leđa, netremice gledala u strop, vidjela paučinu kako se njiše od propuha koji je dopirao od razbijena prozora u dnevnoj sobi. Slijedila je pukotine pogledom, u šarama pronašla leptira, auto, mrtvačku lubanju. Zvuk samoće u lijevom uhu; ponovno se okrenula na bok, stavila jastuk preko glave – nije mu uspjela pobjeći, nikada više, nikada se više neće moći sakriti. Uhvatio ju je očaj, tijelo se stisnulo, postalo tvrda lopta, glava je pala unatrag, čula je zvuk kako dolazi, vlastiti krik, nekontrolirani plač. Prepoznala ga je i nije se uplašila, pustila ga je da je razdire, znala je da će završiti, tijelo nije imalo bezgranične zalihe snage.

Poslije je bila umorna i žedna, osjetljiva od napora. Najgori je bio bol u leđima, nikada nije potpuno popuštao, i bolna napetost u želucu. Ostala je ležati neko vrijeme, teško disala, pustila suze da joj se osuše na obrazima.

Tko zna što susjedi misle. Možda misle da sam poludjela. Ustala je, vrtjelo joj se, držala se za zid na putu do kuhinje. Slamnate su se zvijezde njihale. Voda je kapala iz pipe. Hladnjak je bio prazan.

Sjela je za kuhinjski stol, spustila ruke na hladnu površinu stola, stavila glavu na ruke, zurila u bakin mesingani svijećnjak. Bio je to vjenčani poklon koji su Sofia Katarina i Arvid dobili kad su se vjenčali, stajao je u ormariću u Lycke bou svih ovih godina.

Annika je zažmirila. Bake više nije bilo. Gotovo se nije sjećala sprovoda, samo očaja, plača, nemoći. Bilo je dosta ljudi – buljenje, šaputanja, pogledi puni predbacivanja. Od zemlje si postao...

Ustala je, otišla do sofe u dnevnoj sobi. Podigao se oblak prašine kada je sjela. Gledala je telefon. Brigitta je nazvala poslije sprovoda i

pitala zašto je tako zla prema mami.

Zar nikada nećete prestati, vikala je Annika. Kad će biti dosta? Koliko moram biti kažnjena da bi me netko zavolio? Kada ćete biti zadovoljni? Kad umrem?

Ti nisi normalna, rekla je Brigitta. Ljudi su u pravu. Jadnica. Baka nije imala gotovo ništa, ali, naravno, trebalo se svađati i oko toga malo što je imala. Annika je molila da dobije svijećnjak, ostalo im je moglo ostati.

Povukla je noge na sofu, ljuljala se, ljuljala, prozor s vrećicom se uzdizao i spuštao, uzdizao i spuštao.

Thomas nije nazvao. Nijednom. Ta noć nikada nije postojala, opijajući osjećaj, sjećanje na jedan san. Plakala je tiho zbog ljubavi do koje nikada nije došlo, ljuljala se, ljuljala. Ponedjeljak, petoga studenoga, to je bio njihov dan, njihova noć, ono što je nestalo, prije dvadeset osam dana, sada je mjesec dana starija, dvadeset osam dana otkako je baka umrla, sada je dvadeset sedam godina usamljenija. Pitala se koliko će još dugo brojiti godine od bakine smrti – dvije godine, sedam godina otkako je sama.

Bol u želucu nije popuštala, bolovi u leđima bili su nemilosrdni. Prestala se ljuljati, zurila u stol. Stan ju je progutao, sjedila je tu već četiri tjedna, uglavnom sama. Liječnica iz Katrineholma ju je poslala na bolovanje do kraja godine. Anne Snapphane je dolazila nekoliko puta tjedno, donosila sa sobom hranu, video i hi-fi.

– To je od producenckeske kuće, objasnilaje. – Posudila sam ih do daljnjega.

Tišina i praznina dobile su konkurenciju: filmovi na iznajmljenu videu, Jim Steinman i Andrew Lloyd-Weber na stereu.

Htjela gaje imati. Imala ga je jednu noć prije dvadeset osam dana, uskoro se neće ni ti sjećati te noći.

Stisnulo ju je u trbuhu, poznati osjećaj, dobila je menstruaciju. Zastenjala je, otišla do spavaće sobe potražiti uloške.

Paket je bio prazan. Stajala je s potrrganom plastičnom vrećicom u

ruci i razmišljala. Ima li uložaka još negdje?

Otišla je u hodnik, iskopala torbu, zaštitni omoti uložaka su se potrgali i bili puni smeća i mrvica. Sjela je na pod, odjednom joj se vrtjelo, bilo joj je zlo, pogledala je u gaćice.

Ništa. Nema menstruacije.

Prije dvadeset osam dana.

Počela je teško disati, pojavila se vrtoglava misao. Uzela je svoj maleni rokovnik, Oscar Ossian je imao imendan, mjesec je u zalasku, Božić je ove godine padao u ponedjeljak.

Računala je, razmišljala, kada? Vikend 20., 21. listopada? Nije se sjećala.

Što ako...?

Misli su joj stale. Buljila je u rokovnik, nesvjesno krenula rukom prema trbuhu, stavila je ispod pupka. To nije moguće.

– Imaš li vremena?

Anders Schyman je podigao pogled, Sjolander i Berit Hamrin su nemirno stajali ispred vrata. Pokazao im je na stolice.

– Spremni smo napraviti ono sa zakladom Raj, rekao je urednik Crne kronike. – Berit je pregledala osnovni tekst Anniké Bengtzon i nadopunila ga. To je stvarno jedna vražja izmišljotina.

Anders Schyman se naslonio, Berit Hamrin je stavila hrpu papira na stol.

– Ovo su skice članaka, rekla je. – Možeš ih pregledati poslije. Direktoricu Rebecku Bjorkstig nisam imenovala. Sjolander hoće da objavimo njezino ime i sliku, ali mislim da bismo o tome mogli raspravljati nakon što ovo objasnim.

Zamjenik glavnog urednika je čekao dok je poredala članke u različite hrpe.

– Prvo, imamo samu priču, rekla je. – Čini se da su informacije koje je Annika dobila potpuno točne. Bilo je malo muke sa službenicima iz Nacke i Osterakera, ali nakon što je čovjek iz Vaxholma ispričao svoju priču, onda su i oni pristali govoriti. – Uzela je prvi članak, preletjela

pogledom preko njega. – Prvi dan objavljivanja, rekla je. – Razotkrivanje zaklade Raj, Rebeckina verzija, dokaz svih laži.

– Koga mi citiramo? – pitao je Schyman.

– Prije svega, čovjeka iz Vaxholma, strašno ljubaznog šefa računovodstva, Thomasa Samuelssona. On je taj koji je junak, moglo bi se reći. Bio je zlostavljan i udaren kada je pokušao razmotriti jedan račun s Rebeckom.

– Da, – rekao je urednik, – Annika mi je to ispričala. Je li prijavio napad policiji?

– Da. Onda imamo ove ostale iz javnih službi, htjeli su ostati anonimni, ali potvrđuju da zaklada Raj ne funkcionira. – Koliko su plaćali?

– Jedni 955 500, drugi 1 274 000, podijeljeno na nekoliko različitih računa. Vaxholm je odbio, njihova je klijentica već bila mrtva kada su dobili račun.

Urednik je zazviždao.

– Dobro znaš taj dio priče, rekla je Berit. – Za ostatak nismo sigurni.

Berit je uzela jedan drugi članak.

– Rebecka Bjorkstig može biti kriva za poticanje na ubojstvo, rekla je Berit.

Schyman je zinuo.

– Koji sad vrag...? – rekao je.

Berit mu je pružila članak.

– Žena koja je ubijena na Trgu Sergel prije mjesec dana, sjećaš se nje? Ona je bila klijentica Raja.

– Ma daj, rekao je Schyman.

Reporterka je uzdahnula.

– Žena, Aida Begović, prijetila je da će razotkriti cijelu prijevaru svojoj općini. Rebecka joj je prijetila da će je ubiti. To i nije bilo ništa neuobičajeno. To je već nekoliko puta prije učinila. Sve žene koje su došle u Zakladu odmah su shvatile da neće dobiti nikakvu pomoć. Mnoge su, naravno, bile ljute i uznemirene, obje osobe iz slučaja u

Osterakeru i one iz Nacke rekle su da će sve ispričati svojim socijalnim radnicima.

– Kako su dospjele do Raja? – pitao je Schyman.

– U oba je slučaja to počelo tako da su se ti ljudi kojima se prijetilo susreli s Rebeckom i s nekim službenikom iz Uprave socijalnih službi. Svima je servirana ista fantastična priča, nevjerojatno je kako su svi nasjeli. Kada je prvi račun bio plaćen, klijenti su morali otići u kuću Raja u Jarfalli. Ondje je Rebecka preuzela sve dokumente, pročitala ih, provjerila sve podatke, a onda ih izbacila.

– Klijente?

Berit je kimnula, stisnutih usana.

– Jedan je slučaj bila samohrana mama i njezino dvoje djece, a drugi žena s troje djece. Rebecka joj je prijetila: Znam tko te lovi, ako kažeš i riječ u općini reći ću mu gdje si.

– Isuse Bože, rekao je Schyman.

– A Aida je umrla, rekao je Sjolander. – Postoji svjedok koji tvrdi da joj je Rebecka prijetila, dan nakon toga bila je mrtva. – Što kaže policija?

Berit je uzela treći članak.

– Upravo sam razgovarala s njima. Odjel za privredni kriminal traži Rebecku već dosta vremena, a s ovim informacijama, sumnje su još veće i ozbiljnije. Policija je odmah želi uhvatiti, zato moramo objaviti članke što je prije moguće.

– OK, rekao je Schyman. – Prvi dan imamo samu Zakladu, prijevaru, prijetnju. Što ćemo objaviti drugi dan? – Berit je listala među ispisima.

– Priče žena kojima se prijetilo. Annika je napisala glavnu stvar prije nego što se razboljela – o jednoj ženi koja se zove Maria Eriksson. Ja imam druge žrtve i njihove priče. Zatim moramo biti spremni prihvatiti još priča nakon prvog objavljivanja. – Schyman je pribilježio. – Dobro, za to ćemo se pobrinuti. Treći dan?

– Reakcije, rekla je Berit. – Imam ih nekoliko gotovih – jednog profesora na kaznenom pravu, jednog docenta društvene psihologije,

predsjednicu Državne udruge organizacija za žene. U tom slučaju, mislim da je tu i policija umiješana, možda ministar rada i socijalne skrbi, ili ministar pravosuđa. Možda možemo računati i na prijave policiji iz još nekih općina.

– Kako se ona brani? – pitao je Anders Schyman. – Rebecka Bjorkstig kaže da su svi naši podaci grube i zlobne objede. Ne razumije tko joj želi toliko nauditi. Njezina djelatnost je i dalje u fazi izgradnje, ali daje ona nekoga prevarila ili nekome prijetila – čiste su laži.

– A mi možemo dokazati da nisu, rekao je Schyman. – Je li nam prijetila tužbom ako objavimo podatke? – Reporterka je uzdahnula.

– O da. I spomenula je također iznos odštete, trideset milijuna.

Anders Schyman se nasmiješio.

– Ne može nas optužiti ako nismo objavili njezino ime i sliku. Ako je se ne može identificirati, tada nije došlo ni do kakave publicističke povrede zakona.

– Ja mislim da bismo svejedno trebali objaviti ime i sliku, rekao je Sjolander. – Trebala bi osjetiti kako je to kad si u govnama.

Schyman je pogledao urednika Crne kronike neutralnim pogledom.

– Od kada su ove novine organ kažnjavanja? – pitao je. – Rebecka Bjorkstig nije nikakva poznata ili javna osoba. Dakako, mi ćemo opisati njezinu djelatnost i kako je mijenjala identitete, objasniti njezine mutne poslove i neobične prijetnje. Ali priča nije ništa bolja zbog toga što mi znamo točno kako se zove.

– To je kukavički, – rekao je Sjolander, – ne objaviti sve što imamo. Zašto da budemo obzirni prema njoj, prema jednoj takvoj svinji? – Anders Schyman se nagnuo prema naprijed.

– Zato što smo mi za istinu, – rekao je, – a ne protiv zločinca. Zato što imamo moralnu i novinarsku odgovornost, zato što imamo moć i povjerenje da definiramo stvarnost za ljude u našem društvu. Nećemo upotrijebiti našu moć da obilježimo određene osobe, bili oni političari ili zločinci ili zvijezde. Završiti u novinama ne znači završiti u govnama.

Sjolanderovi su obrazi malo gorjeli, Anders Schyman je vidio da nije ništa strašno. Sjolander je jako dobro jeo govna. Ovo je već progutao.

– OK, rekao je. – Ti si taj koji odlučuje.

Zamjenik glavnog urednika se ponovno naslonio.

– Ne, – rekao je, – nisam. Toj e Torstensson.

Trenutak su se sve troje pogledavali, a zatim zajedno prasnuli u smijeh. Torstensson, koja fora.

– A drugo? – rekao je Schyman.

– Pa, – rekao je Sjolander i uzdahnuo, – malo je premirno. Prošlo je dosta vremena otkako se nešto dogodilo. Razmišljamo bismo li se opet bavili ubojstvom Olofa Palmea, Nils Langeby je dobio novu dojavu.

Uredniku se pojavila bora među obrvama.

– Provjeri Langebyjevu dojavu, ja im ne vjerujem. Što je bilo s pričom o jugo-mafiji u Frihamnu?

Sjolander je uzdahnuo.

– Ništa od toga. Osumnjičeni tip, Ratko, čini se daje napustio zemlju.

– Je li on to učinio?

Urednik Crne kronike se malo uzvrtio na stolici, oklijevao, sjećajući se svoje prošle optužbe.

– Nije sigurno, rekao je. – Ratko nikada nije bio osuđen za ubojstvo, ali je prokleta gadan tip – pljačka banke, prijetnja, zlostavljanje i prije svega, bio je ucjenjivač. Njegova je specijalnost da užasno prestraši ljude, da ih natjera da progovore. Zagura im pištolj u usta, tada obično većina progovori.

– A onda, imamo i ratne zločine, podsjetila gaje Berit.

– Zacijelo mu je bilo teško kretati se zemljama Europske unije, rekao je Anders Schyman.

Za čovjekom je izdana službena tjezalica od strane Suda za ratne zločine u Haagu oko podneva u utorak 6. studenog – osumnjičen za zločine protiv čovječnosti i za početne faze borbi u Bosni.

– Sigurno će umrijeti od alkohola u nekom predgrađu Beograda, rekao je Sjolander.

Schyman je uzdahnuo.

– A žena na Trgu, što je bilo s njom? Znaju li tko je ubojica?

Berit i Sjolander su odmahnuili glavama.

– Sutra je sprovod, rekla je Berit. – Užasno tragična priča.

– OK, rekao je Schyman. – Provjerit ću članke, ako ništa ne čujete onda je sve prošlo.

Reporteri su ustali, napustili sobu.

Annika je listala dvije godine star broj revije *Mi roditelji*. Pročitala je tri broja *Amelie*, dvije brošure o Aidsu i jučerašnji *Metro*. Nije imala snage otići kući, nije mogla biti sama. Rekla je da želi ostati sjediti u čekaonici dok ne stignu rezultati. Primalje su je čudno gledale, ali nisu protestirale.

Vrijeme se odvijalo u zgradama, nešto što je promatrala dok je prolazilo. Nije mogla zamisliti svoju reakciju na odgovor.

Jedanput je mislila da je trudna sa Svenom. Bilo je to na kraju njihove veze, kada je tražila načine da prekine. Bila je užasno zabrinuta, dijete bi značilo katastrofu. Test je bio negativan, ali olakšanje svejedno nije nastupilo. Ni dan-danas ne može shvatiti svoje razočaranje, osjećaj praznine.

– Annika Bengtzon?

Puls je zadržao, završio joj u grlu, progutala je knedlu. Ustala je, slijedila bijeli ogrtač prema pultu unutra u Savjetovalištu za trudnice i majke.

– Rezultat je pozitivan, rekla je žena tiho i polagano. – To znači da ste trudni. Kada ste zadnji put imali menstruaciju?

Zaljuljalo joj se u glavi, trudna, ima dijete, dragi Bože, dijete...

– Ne sjećam se, mislim 20. listopada.

Usta su joj bila suha.

Primalja je zavrtjela nekakav zvrk.

– Znači da ste trudni sedam tjedana. Broji se od prvog dana zadnje menstruacije. Znači još je uvijek vrlo rano, hoćete li zadržati dijete?

Pod se ljuljao, uhvatila se za pult.

– Ja... ne znam. – Progutala je knedlu.

– Ako se odlučite za prekid trudnoće, onda je to bolje obaviti što prije. Ako želite zadržati dijete, onda ćemo vam dogovoriti vrijeme za prvi posjet primalji ovdje u savjetovalištu. Posjet traje malo više od sat vremena. Ta će vas primalja onda pratiti tijekom trudnoće. Stanujete na Kungsholmenu?

– Je li to sigurno? – rekla je Annika. – Da sam trudna? Ne može biti nekakva pogreška?

Žena se nasmiješila.

– Trudni ste, – rekla je, – garantirano.

Okrenula se, pošla prema vratima, leđa su je boljela, što ako spontano pobaci?

– Pobačaj, rekla je i ponovno se okrenula prema pultu. – Koliko je čest?

– Dosta čest, rekla je primalja. – Najveći je rizik do dvanaestog tjedna. O svemu tome ćemo razgovarati na vašem prvom pregledu, ako odlučite zadržati dijete. Nazovite i recite što ste odlučili.

Izašla je van na stubište, sišla tim širokim, lijepim stubama u staroj bolnici Serafimer, koja je sada njezina ambulanta, njezin kućni liječnik, savjetovanište za njezino dijete.

Njezino dijete.

Trzalo joj je u želucu kada su joj stopala dodirnula stube. Samo da ne pobacim. Samo da se nešto ne dogodi s djetetom. Zašmrkala je, Isuse Bože, imat će dijete, ona i Thomas; preplavila ju je sreća, izvana i iznutra, dijete! Malo dijete, razlog za život!

Prišla je zidu, nagnula se na njega i zaplakala – plač olakšanja, lagan i blag.

Dijete, njezino maleno dijete.

Izašla je van u sumrak, nikada se i nije sasvim razdanilo. Oblaci su se vukli nebom poput tamnosivih bačvi, uskoro će ponovno početi sniježiti. Oprezno je hodala prema kući, nije se htjela spotaknuti,

ozlijediti dijete.

U stanu je bilo prilično hladno, pucketalo je u grijaćim tijelima. Upalila je sve svjetiljke, sjela na sofu s telefonom na koljenima. Trebala bi odmah nazvati, prije nego što ode s posla, nije htjela opet čuti Eleonor. Puls joj je odjekivao, što da kaže? Trudna sam. Imat ćemo dijete. Bit ćeš tata.

Zažmirila je, tri puta duboko udahнула, pokušala smiriti srce, nazvala broj.

Glas joj je bio promukao kada gaje tražila na centrali. Buka u glavi je jačala, ruke su joj drhtale. – Thomas Samuelsson, javio se. Nije mogla disati, ni govoriti. – Halo? – rekao je živčano. Progutala je slinu.

– Bok, rekla je najtanjim glasićem na svijetu. – Ja sam.

Srce joj je poletjelo, isprekidano je disala, nije odgovorio. – Annika Bengtson, – rekla je, – ja sam, Annika. – Nemoj me tu zvati, rekao je, ton kratak, prigušen. Borila se za dah.

– Kako to misliš?

– Molim te, – rekao je, – pusti me na miru. Nemoj me više zvati, molim te.

Klik joj je odjekivao u glavi, razgovor je zamro, praznina je odjekivala linijom, ispunila je svojom šupljinom.

Spustila je slušalicu, ruke su joj se toliko tresle daje bilo teško pogoditi pravo mjesto, dlanovi su joj bili posve mokri, počela je plakati, oh Bože, on je ne želi, on ne želi njihovo dijete, oh pomozite, molim te, pomozite...

Telefon je zazvonio na njezinim koljenima, laknulo joj je od šoka.

Ipak je nazvao, nazvao ju je ponovno. Zgrabila je slušalicu.

– Annika? Bok, ovdje Berit iz novina. Samo sam ti htjela reći da ćemo sutra početi objavljivati tvoju priču o zakladi Raj... što je?

Plakala je u slušalicu, suze su pljuštale. – Draga moja, – rekla je Berit uplašeno, – što se dogodilo? – Duboko je udahнула, prisilila se prigušiti plač.

– Ništa, rekla je, obrisala nos rukom. – Samo sam tužna. Oprostite.

– Nemaš se za što ispričavati, znam kako si bila bliska s bakom. Samo sam ti htjela reći da sada objavljujemo članke.

Annika je stavila ruku preko nosa i usta, prigušila plač.

– Dobro, – uspjela je reći, – baš mi je drago.

– Najgore je ovo s Aidom, ne mogu prijeći preko toga, rekla je Berit.

– Sutra je pogreb, jedna žena. Nije imala rodbine, nitko nije pitao za tijelo, bit će kratak obred na Sjevernom groblju... – Oprosti, Berit, ali moram prekinuti, rekla je Annika.

– Čuj, – rekla je kolegica, – kako si ustvari, trebaš li pomoć?

– Ne, ne, – prošaptala je Annika, – sve je u redu.

– Obećaješ da ćeš mi reći ako želiš razgovarati?

– Naravno, dahnula je.

Slušalica se spustila na telefon, tako teška, tako vruća.

On je ne želi. On ne želi njihovo dijete.

Nije bilo ni jednog mjesta za parkiranje na cijelom Kungsholmenu. Thomas je vozio uokolo dvadeset minuta i nije našao niti jedno. Nije bilo važno. Nije tu imao nikakvog posla, samo se vozio bez plana – Ulica Scheele, desno kod Ulice Hantverkar, polako prošao pokraj ulaza 32, uzbrdo, u Ulicu Berg, pokraj policijske postaje, dolje Ulicom Kungsholm, vratio se odakle je krenuo.

Dobro je postupio, to je jedino pošteno. Eleonor je njegova žena, čvrsto se držao obećanja, povjerenja, osjećao je odgovornost.

A ipak, njezin glas danas u slušalici. Izgubio je prisebnost. Reagirao je onako kako nije htio, tako fizički, tako grubo. Da nastavi raditi, nije dolazilo u obzir. Pobjegao je iz Vijećnice, otrčao dolje do vode, puhao je vjetar, počelo je sniježiti, čuo je njezin glas, sjećao se tijela, oh Bože, što je učinio? Zašto je sjećanje bilo tako nemilosrdno, toliko prisutno?

Stajao je na vjetru dok mu kosa i kaput nisu bili mokri od mora i snijega, ispunjen malim tužnim glasom. Zatim je polako otišao do svojeg praznog doma – Eleonor je imala svoj tečaj za direktore, uzeo je auto i odvezao se u grad. Nije razmišljao, nije želio misliti, samo je

vozio.

Pojedi nešto, rekao je sam sebi, stani kod nekog restorana s večernjim novinama i pivom. Restoran na Kungsholmenu.

Nije htio imati kontakta s njom. Htio je sačuvati položaj. Samo je želio vidjeti kako bi moglo biti, kako bi život mogao izgledati, koje ljude bi vidio, koju bi hranu mogao jesti.

To što je učinio Eleonor je neoprostivo. Sram gaje pekao u licu cijelog prvog tjedna, morao se prisiljavati da zvuči normalno, hoda normalno, vodi ljubav normalno. Eleonor nije ništa primijetila, ili možda ipak je?

U početku je noćima sanjao o Anniki, ali je u zadnje vrijeme sjećanje na nju počelo nestajati, sve do danas. Udario je po upravljaču dlanovima, jebemu, zašto je morala nazvati? Zašto ga ne ostavi na miru? I ovako mu je dovoljno teško.

Odjednom je osjetio daje na rubu plača, stisnuo je zube i ubrzao ulicom, mora nešto pojesti. Skrenuo je u Ulicu Agne i parkirao se na prostoru za okretanje, kakve veze ima.

Zaključao je auto, ovo je bila njezina četvrt. Zastao je i pogledao oronulu fasadu, kuća je trebala biti obnovljena prije dvadeset godina.

Možda je kod kuće. Možda sjedi u svom stanu na trećem katu, bijelom lebdećem, možda čita knjigu, gleda televiziju.

Od misli su mu se osušila usta, ubrzao puls.

Jedna je svjetiljka svijetlila tupom svjetlošću na ulazu prema dvorištu. Vrata ograde bila su otvorena, samo je trebao ući, tako jednostavno. Polagano je krenuo prema zgradi, gledao ono što je ona gledala svaki dan, žvrljotinu na zidu, otpalu žbuku.

Što ako ona sada izađe? Zaustavio se, ne smije ga vidjeti. Ostao je stajati na kraju prolaza, pogledao prema gore.

Dva prozora, osvijetljena, desni s papirnatom vrećicom preko gornjeg dijela, njezin stan. Bila je kod kuće.

I tada ju je ugledao. Prošla je pokraj prozora, uzela nešto s prozorske daske, one lijeve. Na trenutak ju je ugledao kako stoji poput crne sjene

nasuprot svijetloj sobi – kosa, mršavo tijelo, graciozne ruke – zatim se okrenula, svjetiljke su se ugatile.

Možda se spremala van.

Okrenuo se na peti i otrčao natrag do auta, uskočio u njega i odvezao se ne spustivši ručnu kočnicu. Tek je sada primijetio kako mu je puls porastao.

Više je nikada neće sresti.

Utorak 4. prosinca

ANNIKA JE NASTOJALA NE GLEDATI NA SLOVNICU. BILA JE ŽUĆA NEGO ikada, vrištala je, naslovi su sugerirali svjetski rat. *Večernje novine* otkrivaju: Raj koji vara ljude kojima se prijete smrću.

Požurila se, nije imala snage razmišljati o tome, ponovno je stegnula jaknu oko sebe, stisnula novčanik u ruci, smrzavala se. Trčala je kratkim koracima uza stubu, do trgovine, tip na blagajni još nije stigao raspakirati novine, potrgala je plastičnu vrpču i proučavala rezultat.

Na prvoj se stranici nalazila fotografija žene slikana iz velike daljine i kradomice, vjerojatno Rebecke, kosa i lice su joj bili nadomješteni malim kvadratima. Annika je zaškiljila, klasičan trik da se vidi što fotografija predstavlja, slika se malo bolje vidjela, ali ženu još uvijek nije bilo moguće prepoznati.

Odvagnula je novine u ruci, bile su tako lagane, toliko su malo njezini napori zapravo značili. Složila ih je, odložila u košaricu, čitat će kada dođe kući. Krenula je prema odjelu s hranom, uzela jogurt i kruh, sir i kobasice, platila, stavila novine pod ruku i izašla van bilo je jasno i hladno, sunce je prelazilo obzor. Požurila je natrag Ulicom Hantverkar, spotaknula se, srce joj je lupalo, nije si mogla pomoći, Raj je ipak bila njezina priča.

Stavila je vrećicu s hranom na pod u hodniku, uzela novine i spustila

se na sofu u dnevnoj sobi, ponovno pročitala naslovnici više na stranicama 6, 7, 8, 9, 10 i 11. Naježila se po rukama, koji proboj.

Brzo je listala kroz uvod i kulturu, prvi se članak bavio Zakladom – Rebeckin opis kako Raj funkcionira i nekoliko kradomice snimljenih fotografija Rebecke i nekih drugih osoba, vjerojatno njezine obitelji. Anniki se činilo da vidi kuću Raja u Olovslundu u pozadini, ali slike su mogle biti snimljene bilo gdje. Pozorno je pročitala tekstove, napisala ih je Berit služeći se u potpunosti njezinim informacijama. Ispod članka je bio dvostruki potpis, bile su potpisane i ona i Berit.

Dugo je gledala svoje ime, pokušavajući definirati osjećaj. Ponos, možda. Malo straha, ovo će imati posljedice. Određena mjera odmaka, nije imala snage to sve potpuno primiti srcu. Uzdahnula je, listala, počela teško disati. Thomas Samuelsson je zurio u nju s crno-bijele slike na stranici osam. Snimljena je bila u njegovu uredu u Vijećnici u Vaxholmu, prepoznala je policu za knjige u pozadini. On je razotkrio prijevare, glasio je naslov. Beritin je tekst razbio Rebeckine argumente, razotkrio laži, dugove, promjene identiteta. Thomas Samuelsson je prikazan kao heroj koji je uništio zločinačku organizaciju. Imao je porezotinu na čelu – tekst ispod objašnjava kako je šef računovodstva i sam bio zlostavljan i udaren kada je pokušao spriječiti pokušaj prijevera. Izjave je dalo još nekoliko službenih osoba, očito anonimno, ali su potvrdili daje zaklada Raj čista prijevera. Oni su isplatili vrtoglave svote Rebecki, sve skupa preko dva milijuna kruna.

Spustila je tekst, nije mogla čitati do kraja, htjela je samo zuriti u sliku, u muškarca. Bio je ozbiljan, odlučan, kosa mu je pala na lice. Sako je bio zakopčan, kravata savršeno zavezana, ruka mu je ležala na stolu, njegova topla jaka ruka.

Nešto ju je stisnulo u grlu, oh Bože, kako je divan, gotovo daje zaboravila kako izgleda, oči su joj se ispunile suzama, plakala je po novinama.

Imat ćemo dijete, prošaptala je slici, malenog dječaka. Znam da će biti dječak, ali ti nas ne želiš. Ti želiš imati svoju kravatu i direktoricu

banke i luksuznu vilu u bogataškom kvartu.

Prešla je prstom preko slike, pratila njegovu crtu brade, pogladila ga po kosi.

Ne mogu ga roditi ako ti ne želiš.

Odmaknula je novine, počela neutježno plakati. Kada su suze presahnule, uzela je telefon i nazvala bolnicu Soder. Može doći još to prijepodne.

Ratko je došao na vrijeme. Dobro je izvidio okolinu tijekom jučerašnjeg dana, hodao je uokolo s grabljama u ruci i glumio da se brine o grobovima. Nitko nije primjećivao njega i njegovu tamnu odjeću. Njegov je Fiat Uno bio parkiran na Putu Banvakt, odmah pokraj jedne velike rupe u ogradi, pretpostavljao je da su je napravili biciklisti kako bi imali prečac kroz groblje. U prostoru iza stražnjeg sjedala u autu ležala je sportska torba, mogao se vidjeti teniski reket među sportskom odjećom. Ispod su ležali novci i njegovo teško oružje.

Bio je nervozan, nesiguran, osjećao se malo glupo, zar gubi nadzor?

Otišao je do glavnog ulaza kod Puta Linvarar. Ovdje su nadgrobnici spomenici bili veliki i stari, većina ih je bila sa samog početka dvadesetog stoljeća – gospoda s titulama okružena svojim obiteljima. Sve je pokušavalo izgledati tiho i mirno, ali je bilo gotovo nemoguće jer je buka autoceste tutnjala samo pedeset metara dalje. Stao je na grablje i pogledao preko parka koji je spavao zimski san obrezano drveće, golemi hrastovi s golim granama, čvorasti borovi, kovana crna ograda. Značajna razlika prema ratnim grobljima u Bosni. Nagnuo se na ogradu, uzdahnio, sjetio se sedamdesetih u UDBI, u jugoslavenskoj tajnoj službi i svih opozicijskih političara koje su ušutkali, sjetio se Njemačke, Italije, Španjolske, pljačke banke, godina u zatvoru.

Nikada više, pomislio je. Uzdahnio je, smrznuo se.

Polako je krenuo prema sjevernoj kapelici, velikoj poput crkve, novouređenoj, smeđi crijep se sjajio na suncu. Kapelica se smjestila na brežuljku na samom kraju groblja, u pozadini se uzdizao divovski

svijetloplavi geto nebodera, Ulica Hagalund, Blakulla. Zaobišao je šumicu, došao do lijevog ravnog ugla, parcela 14E. Zastao je na rubu šume, promatrao grabu, posljednje Aidino počivalište. Živica bez lišća odvajala je njezin grob od ceste. Na drugoj su strani bili benzinska crpka i *McDonalds*. Okrenuo se, uzeo svoje grablje, polako krenuo prema grobovima Židova.

Pogreb je počinjao u četrnaest sati, nazvao je i provjerio, ostalo je još nekoliko sati. Zar priča gluposti? Zar si umišlja stvari? Je li konačno stvarno poludio? Je li reakcija nadređenih stvarno bila veća od očekivane? I zašto bi to imalo nekakve veze s Aidom iz Bjeljine?

Iskreno rečeno, fućkalo mu se. Jedino što gaje zanimalo bila je vlastita budućnost. Htio je znati svoj plan igre, znati svoje uvjete, moći prepoznati svoje neprijatelje. U tome će mu Aida pomoći nakon svoje smrti.

Zapalio je cigaretu. Povukao je nekoliko dugačkih dimova, osjetio kako mu se pluća pune kisikom i šalju nikotin do mozga. Kako je hladno u ovoj jebenoj zemlji!

Ako sve danas prođe kako bi trebalo, više nikada neće morati doći ovamo. Moći će napustiti ovu prokletu zemlju nakon vješto i sasvim dovršenih poslova.

– Thomas! U novinama si!

Službenica koja se bavila slučajem Aide Begović poskakujući je izašla iz svoje sobe, neuspjeli pokušaj džoginga. Obrazi su joj bili crveni, a čelo sjajno, glupavo se nasmiješila i uzbuđeno mahnula jutarnjim izdanjem *Večernjih novina*.

Thomas se prisilio nasmiješiti se.

– Znam, rekao je.

– Piše o onome kada si...

– Znam!

Ušao je u svoju sobu, zalupio vrata za sobom, jako, nije mogao izdržati. Sjeo je na stolicu za pisaćim stolom i naslonio glavu na ruke.

Jutros se jedva prisilo doći ovamo. Proračun je odobren u Skupštini općine, svi tromjesečni izvještaji bili su gotovi, stigao je, bili su gotovi na vrijeme. Sada je bilo vrijeme da se počne ispočetka, osmi put, svake godine s manjim sredstvima i većim izdacima, sa smanjivanjima osoblja, borili su se u medijima, ljutiti očajni tužni ravnodušni. Porastao je broj dugotrajnih bolovanja, nedostajali su resursi za rehabilitaciju.

Uzdahnuo je, protegnuo se, pogled mu je završio na otvorenim novinama, ugledao je njezino ime. Dobio je članak da ga pročitati unaprijed, ali nije znao da gaje ona napisala. Neka druga žena gaje nazvala, starija reporterka, Berit Hamrin. Zašto Annika nije nazvala?

Živčano je odbacio tu misao, nije htio da ga nazove, izravnao je novine ispred sebe. Njegova je slika bila čudna, kosa na licu, neuredno. Ponovno je pročitao tekstove, Annikine tekstove, prepoznao je njezine informacije, stvarno mu je sve ispričala, bila je iskrena. Začulo se kucanje na vratima, instinktivno je zatvorio novine i stavio ih u gornju ladicu pisaćeg stola. – Mogu li ući?

Bila je to njegova šefica. Progutao je slinu.

– Naravno. Sjedni.

Žena gaje zamišljeno promatrala dok je prilazila stolici za posjetitelje i sjela – stolica na kojoj je sjedila Annika. Drhtaj nesigurnosti prošao mu je leđima, s njom je prodiskutirao o objavljivanju članaka, što bi trebao i ne bi trebao reći. Ona nije pročitala članke, ali tamo ne bi trebalo biti ničega što bi ona mogla zamjeriti.

– Znam da ti je bilo teško, – rekla je njegova šefica, – ali želim da znaš da te se ovdje vrlo cijeni.

Bila je prijateljski raspoložena i ozbiljna, pogledala gaje u oči. Spustio je pogled, zurio u neki dokument na stolu.

– Vrlo sam zadovoljna tvojim radom ovdje. Znam da si imao teško razdoblje, ali nadam se da će sada biti bolje kada je posao oko proračuna gotov. Ako poželiš razgovarati s nekim, uvijek možeš doći meni.

Pogledao ju je, nije mogao sakriti svoje iznenađenje. Sada je na

šefici bio red da spusti pogled.

– Samo sam htjela da to znaš, rekla je i ustala. Thomas je također ustao, promrmljao nekakvu zahvalu. Kada je žena zatvorila vrata za sobom, spustio se natrag na stolicu, zbunjen. Štoje sad ovo bilo?

U toj je sekundi zazvonio telefon, poskočio je.

– Thomas Samuelsson?

Bio je to direktor Švedskog udruženja mjesnih uprava, Isuse, što žele od njega? Automatski se protegnuo iza stola. – Možda me se ne sjećaš, ali upoznali smo se na Danima socijalnih službi na Langholmenu u proljeće.

Sjećao se konferencije, teško probavljive priče o socijalnim službama koja je trajala tri dana. Direktora se uopće nije sjećao. – Mislili smo na tebe već nekoliko dana, a onda smo te vidjeli danas u novinama i shvatili da si ti pravi čovjek. – Thomas se nakašljao, ispustio upitni zvuk. – Tražimo voditelja projekta za ispitivanje o razlikama u isplatama socijalne pomoći u općinama. Ne mora to biti ispitivanje koje se radi puno radno vrijeme; želiš li to obaviti s pola brzine, računamo da bi trebala otprilike jedna godina. Jesi li zainteresiran?

Zažmirio je, nijem, zagladio kosu, preplavljen osjećajima. Raditi u centrali, ispitivati, voditi projekt, Isuse, to je ono o čemu je maštao.

– Da, stvarno jesam, uspio je reći. – Zvuči kao doista uzbudljiv i važan projekt.

Zaustavio se, zvučao je preoduševljeno.

– Rado bih razgovarao o preduvjetima i uvjetima, rekao je, malo prigušenije.

– Izvrsno! Možeš li doći u četvrtak?

Kada je spustio slušalicu, buljio je pred sebe cijelu minutu. Poziv je hućao u njemu poput potoka u proljeće, koja šansa, kakav zadatak! Smiješak je došao duboko iz njega. To je objašnjavalo čudan posjet njegove šefice, sigurno su je nazvali prije. Vidjeli su njegovo ime u novinama.

Otvorio je gornju ladicu i ponovno ih izvadio, pročitao njezino ime,

izdahnuo.

Zaboravit će je. Sve će biti bolje. Treba samo izdržati.
Donio je ispravnu odluku.

Annika se nehotice trgnula, plavičasti je gel bio leden kada joj je stavljen na trbuh. Žena u bijelom ogrtaču bila je zaposlena kabelom i velikom lopaticom, Annika je zurila širom otvorenih očiju.

– Gel služi da bismo dobili dobru sliku na ultrazvuku, rekla je liječnica.

Annika se ukočeno nasmiješila i ispružila na plastičnom zelenom ležaju. Žena je sjela pored nje, prelazila lopaticom po kaši na trbuhu i počela je pomicati uokolo, ponovno je jako udahnula, jebemu kako je hladno, i tako nisko, gotovo u dlakama na stidnici. Rub gaća postao joj je ljepljiv od plavog gela. Liječnica je vrtjela jedan gumb pokraj malog sivog TV-ekrana, bijele su se pruge kretale poput crva preko njega. Zatim je zastala.

– Evo, rekla je i pokazala.

Annika se podignula i zurila u ekran – malen bijeli prsten gore u desnom kutu.

– Evo fetusa, rekla je žena i okrenula gumb.

Annika je nepovjerljivo gledala mrlju, malo se pomaknula, vrtjela se, plivala.

Njezino dijete. Thomasovo dijete. Progutala je knedlu.

– Želim napraviti abortus, rekla je.

Ginekologinja je odmaknula lopaticu s trbuha, slika se izgubila, plivajući mjehurić je nestao. Sestra je pružila Anniki komad tvrdog, zelenog krep-papira da si obriše trbuh.

– Htjela bih vas pregledati, rekla je liječnica i predala lopaticu sestri daje očisti. – Molim vas premjestite se na drugu stolicu.

Glas prijateljski, nezainteresiran, učinkovit. Annika se ukočila.

– Zar zaista trebam neki... pregled? – pitala je. – Već kasnimo s primanjima, rekla je sestra tiho. Liječnica je uzdahnula. – Molim vas,

sjednite.

Annika je skinula hlače i gaće, podignula se poslušno na ginekološku stolicu – instrument za mučenje, liječnica se smjestila među njezinim nogama, navukla rukavice.

– Možete li se malo spustiti. Još. Još! I opustite se.

Duboko je udahnula i zažmirila kada joj je liječnica stavila prste u vaginu.

– Opustite se, inače će vas boljeti.

Čvrsto je stisnula oči dok je liječnica gnječila i pipala trbuh, jedna ruka u njoj, druga izvana, bol, mučnina.

– Maternica vam je pomaknuta unatrag, rekla je. – To je neuobičajeno, ali nije opasno.

Maknula je ruke, Annika je čula ljepljivi zvuk i zastidjela se.

– Tako. Možete se obući. Onda dođite k meni.

Liječnica je bacila rukavice u kantu i brzo otišla u sobu pokraj. Annika je zbunjeno pokušavala spustiti koljena iz položaja negdje iznad ušiju, napuštena, zgađena. Nešto ljepljivo joj je bilo među nogama, nije se usuđivala tražiti nešto čime bi se obrisala. Brzo je navukla gaće i traperice, cijeli joj se donji dio trbuha činio ljepljivim, krenula je za sestrom u sobu.

– Trudni ste sedam tjedana, rekla je liječnica. – Želite li napraviti pobačaj?

Annika je kimnula, progutala slinu, nakašljala se, sjela.

– Možete razgovarati sa socijalnom radnicom, želite li i to?

Odmahnula je glavom, ruke su joj se činile prevelikima, sakrila ih je među bedra.

– Dobro. Možemo vas naručiti za petak, 7. prosinca. Odgovara li vam to?

Ne, pomislila je, odmah. Odmah! Do petka ima još tri dana, ne mogu, nemam snage, ne želim imati dijete u sebi još tri dana, ne želim osjećati težinu, mučninu, natečene grudi, život koji pulsira. – Onda, može sedmoga? – ponovila je liječnica, pogledavši je preko ruba

naočala. Annika je kimnula.

– Dodite u sedam ujutro. Od ponoći nemojte ništa jesti jer ćete dobiti laganu narkozu. Prvo ćemo vam staviti speculum koji otvara maternicu, zatim ćemo vas uspavati. Napraviti ćemo takozvano usisavanje. To znači da se proširi kanal maternice i sadržaj bude isisan van. To traje petnaest minuta, poslije podne možete ići kući. Zatim morate pričekati sa spolnim odnosima dva tjedna kako ne bi došlo do infekcije. Imate li kakvih pitanja?

Petnaest minuta, sadržaj bude isisan.

Ne, nema pitanja.

– Dobro, onda se vidimo u petak.

I bila je vani na hodniku, dugačkom i sivom. Sudarila se s mladom ženom koja je ulazila u sobu za preglede, izbjegavale su se pogledati, čula je kako je liječnica pozdravlja. Valovi su se vratili, mučnina, bol u leđima, mora van.

Autobus 48 se njihao i zaokretao, Annika je gotovo povraćala po podu. Isteturala je van kod Trga Kungsholm i brzo krenula prema zgradi broj 32. Zatim je stajala na dvorištu i borila se s mučninom prije nego što se odvukla uza stube dvorišne zgrade.

Namirnice su i dalje stajale iza vrata, sada ih nije imala snage maknuti. Skvrčila se na sofi, bujila pred sebe.

Malen mjuhurić, malen bijeli prsten.

Znala je daje dječak, malen plavi – kao Thomas. Zažmirila je, plakala, istrgnula stranicu sa stripovima iz novina i ispuhala nos. Ponovno je otvorila članke o Raju, preletjela pogledom kroz tekst na zadnjim otvorenim stranicama. Rebecka je bila osumnjičena za poticanje na ubojstvo, kako kaže policija. Prijetila je jednoj klijentici, Aidi Begović, koja je dan kasnije ubijena na Trgu Sergel. Žena će biti pokopana danas u četrnaest sati.

Ispustila je novine, neuspjeh joj je odzvanjao tijelom, nagnula se prema naprijed, bolio ju je trbuh, prstenje plivao, udarci srca su se

ubrzavali, ljuljala se, ljuljala. Čula je jeku Beritina glasa iz telefona od jučer, *nema rodbine, nitko nije pitao za tijelo, bit će kratak obred na Sjevernom groblju...*

Nitko ne bi trebao biti tako napušten, mislila je Annika. Svi zaslužuju da se netko od njih oprost.

Zažmirila je, naslonila se u sofi. Još tri dana s djetetom u truhu.

Pogledala je na sat.

Ako odmah krene, stići će na Aidin sprovod.

Unutra je bilo ljudi.

Annika je zastala na vratima, odjednom nesigurna, oprezno se ogledala uokolo, nekoliko žena i malen dječak u zadnjoj klupi su se okrenuli i gledali je.

Sasvim naprijed stajao je mali mrtvački kovčeg, sjajan i bijel, s tri crvene ruže na pokrovu. Progutala je slinu, bilo joj je mučno i drhtala je, napravila je nekoliko koraka, skinula jaknu i spustila se na jednu praznu klupu sasvim odostraga. Zaboravila je ponijeti cvijeće, odjednom je postala jako svjesna svojih praznih ruku.

Tišina je bila potpuna, svjetlo prozračno. Padalo je u trakama kroz olovom uokvirena prozorska stakla ispod kupole, stvaralo obojene mrlje na zidovima i na podu. Sunce je sjalo na zidove, žuta je boja sjala.

Čulo se tiho mumljanje, Annika je pokušala kradomice pogledati druge ljude na sprovodu, a da je ne primijete. Većinom su bile žene, polovica ih je izgledala kao da su Šveđanke, ostale vjerojatno iz bivše Jugoslavije, zajedno ih je bilo dvanaest, četrnaest, sve su imale cvijeće.

Iznenadjenje zbog posjetitelja pretvorilo se u razdražljivost. Gdje ste sve bile kada je Aida trebala pomoć? Prokleta je lako biti pri ruci kada je prekasno. Crkveno je zvono počelo odjekivati iznad njezine glave. Zvonjava je dopirala do tih rijetko ispunjenih klupa, gluha i sudbonosna, prolazila joj je tijelom poput udara. Osjetila je kako joj suze zamućuju pogled.

Zvonjenje je zamrlo, tišina je odjekivala, šmrcaje i nakašljavanja,

šuškanje knjiga sa psalmima. Zatim je netko stavio CD, prepoznala je prvi dio Mozartova Rekvijema. Obuzeo ju je plač, ispunila se glazbom, tom polaganom glazbom koju je skladao umirući Wolfgang Amadeus.

Tonovi su zamrli. Jedan je muškarac u tamnosivom odijelu, vršitelj službe, stao ispred lijesa. Pričao je, govorio o životu i smrti, banalnosti. Nakon nekoliko je minuta zažmirila, čula njegove riječi, pustila ih da prolaze poput glazbe, najljepše je kada se smrkava, sva ljubav ide prema nebu, glazba je odjekivala, najbolje se osjećam u otvorenim krajolicima, ponovno se naživcirala.

Kakvim vražjim otvorenim krajolicima? Trg Sergel, to je otvoreni krajolik, je li se Aida ondje najbolje osjećala, koji je idiot izabrao te pjesme?

Annika je bijesno obrisala suze. Izgledalo je kao da svi plaču. Pogledala je vršitelja službe, njegovu rutinski spuštenu glavu u prvom redu. Što je on znao o Aidi? Nije mogao reći niti jednu osobnu stvar o njoj, jer ju nije nikada upoznao.

Zažmirila je, pokušala se sjetiti Aide, vidjela je ispred sebe, bolesnu, uplašenu, progonjenu.

Tko si ti bila? razmišljala je Annika. Zašto si umrla?

Čovjek u odijelu ponovno je govorio, ritmično, recitirao pjesmu Edith Sodergran. Zatim je jedna žena iz prvog reda stala gore kod oltara i pjevala, sama, jasno i čisto, Annika nije ništa razumjela, ni srpski ni hrvatski. Tonovi su se uzdizali, kružili pod stropom, živjeli i rasli, tuga koje je rasla u kapelici odjednom je postala sasvim istinska, trgala je i uništavala, zašto, zašto?

Annika je plakala u dlanove, tuga poput teške grude u grudima, očevidna, kriva.

Ovo radimo zbog sebe, pomislila je, ne zbog Aide. Njoj bi bilo svejedno.

A onda psalam koji je prepoznala, svirali su ga i na bakinu sprovodu, usne su joj nijemo pratile riječi – predivna je zemlja, predivno je carstvo nebesko, krećemo u raj s pjesmom.

Spustila je glavu i stisnula usne.

Tišina je ispunila prostoriju, nije mogla disati. Zvona su ponovno počela odjekivati, bilo je gotovo, Aida odlazi, briše se, odjednom je poželjela usprotiviti se, zaustaviti ljude koji su krenuli podići lijes, koji su ga nosili na svojim ramenima kroz prolaz, pokraj nje, prošli su jedva metar od nje. Ja nisam završila s njom, moram znati! Annika je ustala, bilo joj je mučno, pri čekala je da svi drugi prođu pokraj nje, primijetila je njihove potajne poglede, izašla van posljednja.

Udarila ju je hladnoća, oštar bistar dan, od sunčeva je svjetla snijeg svjetlucao. Muškarci su stavljali lijes na kolica. Gledala je kako se ostali ljudi skupljaju na stubama i uz prolaze, brišu nos, mrmljaju.

Poznavali su Aidu, svi oni. Svi su bili u nekakvu odnosu s njom. Svi oni znaju više od mene.

Polako je prišla jednoj ženi koja je stajala nekoliko stuba niže. – Oprostite, rekla je Annika i predstavila se. – Ne poznam baš puno ljudi ovdje, kako ste vi poznavali Aidu?

Žena se prijateljski nasmiješila, obrisala oči papirnatim rupčićem. – Ja sam direktorica izbjegličkog centra gdje je Aida bila smještena kada je došla u Švedsku.

Upoznale su se. Obje su duboko uzdahnule, iznenađeno se nasmiješile.

– Ja sam novinarka, rekla je Annika. – Došla sam jer sam mislila da je Aida posve sama. – Direktorica je kimnula.

– Bila je vrlo osamljena. Mnogi su pokušavali stupiti u kontakt s njom, ali bilo je teško doći do nje. Mislim daje sama izabrala svoju samoću.

Annika je progutala knedlu, lako je kriviti samu Aidu, pogotovo sada kada je mrtva.

– A svi ovi ljudi? – rekla je Annika. – Ako nije imala prijatelja, tko su oni?

Žena ju je iznenađeno pogledala.

– Nekoliko izbjeglica iz centra koji su ondje upoznali Aidu, znala je

katkad doći u posjet. Prepoznajem i njezinu susjedu iz Vaxholma, a tu su i predstavnici bosanskog kulturnog društva. Ona je pjevala, zar ne da je bilo lijepo?

– Zar joj nitko nije mogao pomoći? – pitala je Annika. – Zar se zaista nikome nije mogla obratiti?

Direktorica je tužno pogledala Anniku. – Vi je niste baš najbolje poznavali, zar ne? – Muškarci su stavili lijes na kolica koja su se polako počela kretati prema grobu. Žena je krenula prema drugima, Annika je išla za njom.

– To je istina, – rekla je Annika tiho, – nisam je baš dobro poznavala. Upoznala sam je nekoliko dana prije nego što je umrla. Kada je došla u Švedsku?

Direktorica je preko ramena pogledala Anniku, oklijevala je.

– Krajem rata, prošaptala je. – Imala je nekoliko prostrijelnih rana, posvuda šrapnele, bilo je grozno gledati – *flashbackovi*, drhtavica, znojenje, loše poimanje stvarnosti. Puno je pila. Stvarno smo učinili sve da joj pomognemo – liječnik, socijalni radnici, psiholozi. Mislim da to sve baš nije naročito pomagalo. Aida je u sebi nosila grozne demone.

Annika je razrogačila oči.

– Kako to mislite?

Jedna je žena došla do direktorice i nešto joj šapnula, otišle su do jedne od žena izbjeglica koja se tresla od plača. Annika se zbunjeno ogledala oko sebe, poskliznula se na zaleđenu lokvicu i zamalo pala, bilo joj je zlo, kolica su škripala na toj hladnoći. Lijes je kliznuo među drveće, u sjene, izvan domašaja. Potisnula je nagon da potrči za njima, lupa po pokrovu.

Kakve si demone imala? Što su ti učinili?

Grob je bio strašan, gubio se u tami i hladnoći, zašto kopaju tako proketo duboko? Annika se oprezno nagnula prema naprijed, zurila dolje u zemlju, vidjela kako joj sjena nestaje u dubini. Brzo se povukla korak natrag.

Lijes je stavljen pokraj groba, na daske. Ožalošćeni su se okupili uokolo, svima su oči bile crvene od plača. Ponovno je govorio vršitelj službe, Annika se toliko smrzavala daje drhtala, htjela je otići. Aida je ležala unutra u lijesu, Aida nije bila tu, Aida je već otišla sa svojim demonima i tajnama.

Krajičkom je oka spazila kako dolaze dva velika crna automobila, zatamnjena stakla, plave registarske oznake. Zakočili su, stali, motor je zamro, Annika je gledala iznenađena.

Odjednom su se sva vrata istodobno otvorila, pet-šest-sedam muškaraca izašlo je van, vršitelj službe je prestao čitati, svi prisutni na sprovodu zbunjeno su se pogledavali, muškarci iz auta imali su sive kapute, ogledali su se oko sebe, zurili u okupljene, odlučna izgleda.

Zatim se iz skupine izdvojio jedan starac, Annika je buljila poluotvorenih usta – bio je vojno lice, hodao je teško i pogrbljeno, ledena *izrasa*, lica, pogleda usmjerena na mrtvački kovčeg. Odora mu je bila veoma ukrašena, imao je papirnatu vrećicu u ruci, svi su mu se okupljeni razmaknuli da prođe. Annika je stajala s druge strane groba i zapanjeno gledala kako je starac pao na koljena, skinuo kapu sa šiltom i počeo mrmljati, nešto što se nije moglo razumjeti. Kosa mu je bila sijeda i rijetka, ćela se sjajila. Klečao je i molio, dugo, teško disao.

Annika nije mogla prestati zuriti, napeto je slušala njegov napukli glas.

S mukom je ustao, uzeo vrećicu, stavio ruku unutra, izvadio je i bacio nešto na kovčeg – zemlju! Šaku zemlje!

Mrmljanje je postalo glasnije, Annika je ukočeno slušala, još jedna šaka zemlje, još riječi, tužnih, teških, umornih, treća šaka, riječi su zamrle, čovjek je stavio vrećicu sa zemljom u džep, obrisao ruke.

Ti znaš sve o Aidi, pomislila je. Ti poznaš njezine demone.

Pojurila je oko groba, čovjek je već odlazio, natrag do auta i ostalih ljudi. Uхватила ga je za rukav. – *Please, sir!*

Zastao je, iznenađen, pogledao je preko ramena. – Tko ste vi? – pitala je na engleskom. – Odakle poznajete Aidu? – Čovjek je zurio u

nju, pokušao se osloboditi njezina stiska. – Ja sam novinarka, rekla je Annika. – Upoznala sam Aidu nekoliko dana prije nego što je umrla. Tko ste vi?

Odjednom su svuda bili muškarci u tamnosivim kaputima, stali su između nje i časnika, izgledali su uznemireno, pitali ga nešto, ponovili su istu stvar nekoliko puta, stari im je odmahnuo rukom, okrenuo im leđa, otišli su prema svojim autima, siva masa, pokrenuli vozila i nestali među drvećem.

Annika je buljila za njima, znojna i blijeda. Shvatila je samo jednu riječ koju je čovjek mrmljao nad grobom, jednu jedinu. Rekao je to nekoliko puta, u to je bila posve sigurna.

Bjeljina.

Žene su zakoračile prema grobu, jedna po jedna, nešto rekle i stavile cvijeće na lijes. Annika je osjetila kako je hvata panika, nije imala cvijeće, nije imala što reći, samo *oprosti, oprosti što sam te iznevjerila, oprosti što sam te namamila u smrt.*

Okrenula se, spotaknula, mora odavde, nije mogla ostati pokraj groba.

Stari je vjerojatno bio vrlo blizak Aidi, možda je to bio njezin otac.

Što bi bilo, prošlo joj je glavom, što bi bilo da on zna što sam učinila.

Zbilja sam pokušala pomoći, uvjerala se, samo sam htjela dobro.

Krenula je prema autobusnoj postaji, vrtjelo joj se od stida i krivnje, bilo joj je mučno, htjela je povraćati.

Stigla je nekoliko metara dalje od rupe u ogradi kada joj je netko stavio ruku preko usta.

Prva joj je misao bila da su se muškarci u sivim kaputima vratili po nju. Stari se časnik htio razračunati.

– Pištolj ti je prislonjen na leđa, siknuo je muškarac. – Kreni.

Annika se nije mogla pomaknuti. Stajala je paralizirana na nogostupu dok joj je Ratko visio iza ramena.

Stavio joj je ruku u kosu i povukao glavu.

– Naprijed!

Sada ću umrijeti, pomislila je, sada ću umrijeti.

– Ma hodaj, kravo!

Zažmirila je, nije mogla disati od straha, počela je polako posrtati prema ulici. Muškarac joj je disao za vratom, smrdio je. Nakon desetak metara zastao je.

– U auto, rekao je.

Okrenula se oko sebe, ukočena vrata, cijeli joj je skalp gorio, koji auto?

Udario ju je u lice, osjetila je toplinu kako joj curi iz usnice, odjednom se potpuno razbistrila, ovo joj je bilo poznato, na udarce je bila naviknula, s tim se mogla nositi.

– A ako neću? – rekla je, usnica joj je već počela otjecati.

Ponovno ju je udario. – Onda ćete odmah ubiti, rekao je.

Zurila je u njegovo lice, crveno od hladnoće, sa sjenama umora. Osjetila je kako joj se disanje ubrzava, postaje plitko i ubrzano, pogled joj se počeo mutiti, nije mogla, nije htjela. – Kreni, rekao je. Nešto se desilo s njim – izvadio je uže, gurnuo je prema malom plavom autu, iskrenuo joj ruke na leđa, zavezao ih. Prislonio joj je hladnu cijev pištolja na vrat. – Znaš kako je Aida prošla.

Zažmirila je, uključio se obrambeni mehanizam, nije ništa osjećala, sve je okrenula prema unutra, isključila se. Mora učiniti što kaže. – Ulazi, dovraga.

Ratko je otvorio vrata plavog auta, srušila se na stražnje sjedalo, ukočena, vidjela je muškarca kako zaobilazi auto, pali ga, odlazi. Zurila je u njegov vrat s crvenim mrljama, perut na tamnom ovratniku jakne. Osjećala se odsječenom od stvarnosti, *pleksi* staklo između nje i svijeta. Gledala je kuće koje su prolazile, nije bilo ljudi, nikome nije bilo stalo.

– Imam oružje na koljenima, rekao je Ratko. – Ako nešto pokušaš, ubit ću te.

Sunce je zalazilo, danje bio crven i hladan. Blakulla je projurila pokraj njih, Put Solna, auti, ljudi, nitko koga bi mogla pozvati, nitko tko

bi joj mogao pomoći. Bila je priklještena na stražnjem sjedalu prljavog malog auta, sjedila je na rukama, boljelo je. Pokušala se pomaknuti da umanjí opterećenje.

Muškarac za upravljačem naglo je okrenuo volan, brzo je pogledao preko ramena, povikao. – Daj sjedi na miru. – Sledila se usred pokreta. – Ali sjedim tako neudobno. – Začepi!

Obilaznica Norra do Norrtulla, Sveaplan, Ulica Cedersdal. Promet je tutnjao oko nje, tisuće ljudi, a opet tako sama, uvijek sama.

Zažmirila je, vidjela Aidin lijes pred sobom, muškarčeva zgrbljena leđa, čula njegovo mrmljanje.

Možda je sada na meni red.

Stali su u koloni vozila točno ispred Roslagstulla, gledala je ravno u jedan drugi mali auto, mama s malim djetetom. Zurila je u ženu, pokušala uhvatiti njezin pogled. Konačno je žena osjetila da je netko gleda, pogledala je. Annika je razrogačila oči, pomicala usne pretjeranom mimikom.

Upomoć, rekla je nečujno. Pomozite mi!

Žena se brzo okrenula.

Ne! pomislilaje. Pogledaj me! Pomozi mi!

– Upomoć, – povikala je udarajući glavom po staklu, – pomozite mi! Pomozite mi!

Udarci su joj odjekivali u glavi, počelo joj se vrtjeti, staklo je bilo tvrdo i hladno.

Ratko se ukočio, ali se nije micao, polako je pratio kolonu prema Putu Roslag.

Annika je duboko udahнула, vrištala što je glasnije mogla.

– Oteo me, – urlala je, – pomozite mi! Upomoć!

Auti su klizili, jedan po jedan, prolazili udaljeni od nje nekoliko metara a tisuću godina, izolirani. Vikala je, vrištala, bacala se prema krovu, oznojila se, vrtjelo joj se, bila je promukla. Bacila se na prozor, vrišteći što je glasnije mogla, udarala glavom po staklu. Jedan je muškarac u novom Vblyu uhvatio njezin pogled, zbunjeno je gledao,

Ratko se okrenuo prema čovjeku, slegnuo ramenima i nasmiješio se. Muškarac se nasmiješio Ratku.

Annika je zastala, dahtala, poruga joj se smijala u lice.

Ovo nije bila dobra zamisao. Ljudi oko nje imali su dosta svojih problema. Kako bi još imali snage za vrišteću luđakinju u koloni do njih?

Ušutjela je, glava ju je boljela od svih udaraca, počela je plakati. Ratko nije ništa rekao. Izašao je iz gužve kod Roslagstulla, prošao Prirodoslovni muzej, skrenuo prema Albanu. Annika je pustila suze da joj teku, tko bi mogao zamisliti da će ovako završiti.

Auto je vozio po puno malih cesta, stigla je vidjeti natpise – Put Bjornnas, Put Fiskartorp, šume, drveće.

Na kraju je auto stao, Annika je zurila naprijed, s druge je strane stakla bila stara šupa. Ratko je išao uokolo, uzeo nešto iz prtljažnika, otvorio vrata, spustio prednje sjedalo. – Izađi, rekao je. Poslušalaje, boljelo ju je grlo. – Što hoćeš od mene? – pitala je, promukla. – U šupu, rekao je muškarac.

Gurnuo ju je, posrnula je prema šupi, bilo joj je zlo, vrtjelo joj se. Unutra u drvenoj šupi bilo je mračno. Umirući dan nije imao snage prodrijeti kroz pukotine, prepustio je cjepanice i paučinu mraku i sjenama.

Ratko ju je gurnuo na panj za cijepanje drva u kutu, Annika je osjećala kako joj strah puzi leđima, zidovi su se ljuljali, njihali. Zamotao je uže oko panja i njezinih nogu. Zatim se nagnuo naprijed, siknuo joj u uho, glasom tvrdim i tihim.

– Ja postavljam pitanja, – rekao je, – ti odgovaraš. Nemoj se praviti da si čvrsta, svi progovore prije ili poslije. Uštedjet ćeš si gomilu muka ako progovoriš prije.

Ubrzano je disala, osjetila kako panika raste. Ratko si je privukao sportsku torbu, kopao po dnu, izvadio automatsku pušku. Stao je ispred nje, uzdizao se tamo odozgora, oružje točno ispred njezina lica.

– Teret, rekao je. – Gdje je?

Progutala je knedlu, udahnula, udahnula, progutala knedlu. – Teret!
– viknuo je. – Gdje je kvragu?

Počela se tresti cijelim tijelom. Zažmirila je, izgubila moć govora.
"Gdje!?"

Osjećala je cijev oružja na čelu, počela plakati od panike. – Ne znam! – uspjela je reći. – Samo sam jednom vidjela Aidu. – Odmaknuo je oružje, udario je po licu, pljuska. – Prestani srati, rekao je i zgrabio je za lančić. – Ovo je Aidina zlatna ogrlica. – Tresla se, suze su joj tekle po bradi i po vratu.

– Dobila sam je, prošaptala je.

Sjedila je mimo, nesposobna razmišljati, ukočena od straha. Muškarac je ispustio lančić, bio je tih neko vrijeme, osjećala je njegove poglede.

– Tko si ti? – rekao je tiho.

Duboko je uzdahnula.

– Ja sam... novinarka. Aida je nazvala novine. Trebala je pomoć. Srela sam se s njom u hotelskoj sobi. Onda si ti došao, i ja... sam te prevarila. Onda sam dala Aidi da nazove jedan telefonski broj, nekoga tko bi joj mogao pomoći...

– Zašto si me prevarila?

Povik je razbio njezino zadihano objašnjenje.

– Htjela sam spasiti Aidu, prošaptala je.

Osjećala je kako se muškarac pomiče, vidjela je njegovo lice točno ispred svojeg.

– Tko je bio onaj čovjek na sprovodu? – pitao je, oči su mu sjale.

Annika je zurila u njega, nije razumjela.

– Tko?

– Onaj časnik, – povikao je, – prokleta glupa kurvo! Tko je taj prokleti časnik?

Čvrsto je zažmirila, osjetila je njegovu pljuvačku na licu.

– Ne znam, prošaptala je stisnutih očiju.

– O čemu si pričala s njim?

Nekoliko je puta teško udahnula.

– Ja... upravo to sam ga pitala, tko je on... odakle pozna Aidu.

– Što je rekao?

Tresla se, nije odgovorila.

– *Što je rekao!?*

– Ne znam, – plakala je Annika, – rekao je Bjeljina kada je stajao pokraj groba, Bjeljina, Bjeljina, u to sam sigurna...

Prošlo je nekoliko sekundi prije nego što je shvatila daje Ratko zašutio.

– Bjeljina? – rekao je skeptično. – Njezin rodni grad?

Annika je progutala knedlu, kimnula.

– Mislim.

– Što još?

– Ne znam ni srpski ni hrvatski.

– Što su rekli psi čuvari?

Pogledala ga je, zbunjena. – Koji psi?

Zamahnuo je oružjem ispred njezina lica. – Čuvari, SDB – tipovi iz veleposlanstva, sivi kaputi! Što su rekli?

Pokušavala se sjetiti. – Ne znam! Nisam ništa razumjela. – Fućka mi se što si ti razumjela! Što su rekli? – Ponovno joj je pritisnuo cijev automata na čelo, stisnula se, zažmirila, dahtala polutovorenih usta.

– Ako ne možeš govoriti, – rekao je Ratko, – onda ne moraš ni imati usta, zar ne?

Stavio joj je cijev u usta, udarila je u zube, osjetila je metalni okus, hladnoću, tama se proširila mozgom, zanjihala se. – Što su rekli čuvari? Hoćeš mi reći? – Tama, hladnoća, je li žmirila ili je dan umro?

– Zadnji put, što su čuvari rekli časniku? Hoćeš mi reći? – Kimnula je, polagano, cijev se pomakla, ponovno je udarila u zube, nije mogla disati, povraćalo joj se.

– Rekli su nešto nekoliko puta, prošaptala je. – Porut... nešto. Poruč... poručn...

– Poručnik? – pitao je Ratko prigušenim glasom.

– Možda, prošaptala je.

– Još? Što su još rekli?

– Ne znam...

Oružje joj je opet pritisnulo na usta.

– Mi, rekla je. – Miš... mišić.

– Mišić?

Oružja je nestalo, kimnula je.

– Da, tako je. Rekli su mišić.

Ratko je buljio u jednu curu pred sobom, osjećao trijumf kako mu raste u hlačama, koji pogodak! U sredinu! Znao je, shvatio je, razbistrilo mu se pred očima u toj tamnoj šupi.

Poručnik Mišić.

Brzo je spakirao svoje stvari, stavio oružje u torbu. Uže je ostavio, može ga kupiti u svakoj željezariji u Švedskoj, i na njemu ne ostaju otisci.

– Uvijek znam gdje si, izverglao je, uobičajena litanija kojom se koristio za brbljave informante. – Ako ikada kažeš jednu prokletu riječ o ovome što se danas dogodilo, ubit ću te, je l' ti jasno?

Činilo se da ga ne čuje, sjedila je skvrčena s glavom među koljenima.

– Jasno? – povikao joj je u uho. – Ubit ću te ako progovoriš, razumiješ?

Tresla se cijelim tijelom, odjednom mu je bilo dosta. Bacio je pogled na sat, bilo je vrijeme da krene.

– Jednu jedinu riječ i mrtva si. Stavit ću ti automat u gubicu, a onda će ti mozak biti rasipan po cijelom Djurgardenu, OK?

Otvorio je vrata, bacio zadnji pogled na nju, ona neće pričati. Čak i ako bude, pa što? Ako ga ikada uhvate, ima puno gorih stvari za koje ga mogu optužiti.

Izašao je van u zimsku noć, pustio vrata za sobom, izdahnuo.

Poručnik Mišić...

Stvarno je upalilo! Jedva je mogao povjerovati kako mu se posrećilo.

Otvorio je prtljažnik, izvadio oružje iz sportske torbe, bacio ga pod jednu prljavu deku u prtljažniku.

Sreća, pomislio je i prezirno otpuhnuo. Vještina! Počneš ispitivanje s nečim za što ti se fućka, a kad se smekšaju, prijedeš na ono što stvarno želiš znati.

Sjeo je u auto, bacio torbu na suvozačko mjesto, upalio motor otprve. Okrenuo se i odvezao prema Frihamnu.

Poručnik Mišić, legenda u KOS-u, u Kontraobavještajnoj službi jugoslavenske vojske. Čovjek koji je preživio sva čišćenja, čovjek kojeg je Milošević slušao.

Ratko je uključio grijanje, uskoro je gotovo s hladnoćom. Nije znao kako, ali čovjek je bio blizak s Aidom. Kada i zašto, fućkalo mu se, nije ga zanimala njihova prokleta veza, ali dobio je odgovor za sebe. Znao je što je pošlo krivo, zašto mu je oduzeta moć.

Aida je imala zaštitnika, i vjerojatno mu je dostavila poruku prije nego što je umrla.

Slegnuo je ramenima, pomaknuo ih, bila su ukočena i tvrda, sada mu se fućkalo za Aidu Begović iz Bjeljine, neka trune u svom prokletom grobu pokraj benzinske crpke u Solni.

Skrenuo je do Puta Tegelud, krenuo prečacem do luke, vidio natpise za Talin, Klaipedu Rigu, St. Petersburg. Zaustavio je auto na praznom parkirališnom mjestu, rezerviranom, ali koga je briga? Uzeo je torbu sa svojim odjećom za sport i s gotovinom, pustio da ga oštri vjetar s Baltika pogodi u lice, izdahnuo.

Prostor između različitih skladišta sjajio se u zlatnožutom svjetlu reflektora. Vidio je parkiralište s tegljačima sasvim tamo kod mora.

Ovdje je sve počelo, pomislio je.

Ili, zapravo, ovdje je sve završilo.

Bacio je pogled na sat.

Vrijeme je.

Čula je kako se auto pali i nestaje, u daljini, još uvijek je osjećala

okus metala u ustima. Sjedila je nagnuta naprijed, nastala je tišina, mir, mrak.

Smrzavala se. Tijelo joj je bilo umrtvljeno, misli paralizirane. Ostala je sjediti na panju, gotovo je zaspala, zamalo pala. Nastupila je hladnoća, pospanost.

Tako lako. Tako je lijepo otploviti.

Odmaknula je noge od panja, uže nije bilo čvrsto, legla na zemljani pod. Neudobno. Ležala je mirno obraza prislonjena na zemlju, osjećala kako joj ruke postaju hladne i ukočene. Zvuk samoće počeo je odzvanjati, pojačavao se i stišavao u lijevom uhu.

Uskoro, pomislila je. Uskoro je sve gotovo. Uskoro će biti tišina.

Misao je zaustavila zvuk.

Sve će biti gotovo.

Shvaćanje ju je natjeralo da se osvijesti. Zemlja ispod lica bila je smrznuta i prljava, smrdjela je. Ležala je na ruci, umrtvila joj se od lakta nadolje.

Zastenjala je.

Nastavi li ležati ovdje u hladnoći, uskoro će biti neopisivo tiho. S mukom se podigla, naslonila se na panj. Hladnoća joj je prošla ravno kroz traperice, počela je gubiti osjete.

Što ako se vrati?

Od pomisli joj se disanje ubrzalo, a zatim ponovno usporilo.

Opet je počela plakati, izmorena.

Hoću kući, mislila je. Hoću kući, jer sam kupila kobasice.

Plakala je neko vrijeme, tresla se od plača i hladnoće.

Moram odavde.

Ustala je, uže joj je nažuljalo zglobove. Nije bilo naročito čvrsto zavezano, vrtjela je rukama u različitim smjerovima nekoliko minuta, uspjela osloboditi lijevu ruku, uže je spalo. Ostala je stajati u potpunom mraku, tražila pogledom svijetle pukotine pokraj vrata, nije ih vidjela.

Što ako ju je zaključao?

Teturala je prema zidu, spoticala se o daske, našpranjila se po

prstima, onda je zid popustio, vrata su se otvorila. Vjetar je uhvatio vrata, grozna hladnoća s Vartana. Vani je nazirala drveće i puteljak.

Isuse Bože, gdje sam to ja?

Naslonila se na dovratka, zažmirila, prešla rukom po čelu.

Vozili su se Putem Roslag, skrenuli s autoceste odmah prije sveučilišta. Bila je negdje u sjevernom Djurgardenu, iza Velike šume. Protrljala je oči, suhe i crvene.

Bus 56, pomislila je, on ide od Velike šume do Kungsholmena.

Isteturala je van, prema dolje je išao nekakav put, zastala je i pogledala prema nebu. Desno je bilo svjetlije, obzor se sjajio narančasto.

To nije sunce, pomislila je, to je grad.

Počela je hodati.

Srijeda, 5. Prosinca

SASTANAK U JEDANAEST POČEO JE DESET MNUTA KASNIJE, BAŠ KAO I obično. Anders Schyman je osjećao kako mu nervoza raste. Jedna misao koja gaje zaokupljala sve češće u zadnje vrijeme mu se učvrstila.

Kada ja dobijem moć, uvest ću rutine koje će se poštovati. Upravo je sjeo i uspio stišati filc-tim, urednika društva, grafičkog urednika, urednika sporta, urednika crne kronike, glavnog redaktora, urednika zabave, kada je Torstensson zakucao na vrata.

Schyman je podigao obrve, glavni je urednik rijetko kada nazočio dnevnim dogovorima i planiranjima.

– Dobro došao, rekao je zamjenik malo presarkastično. – Već smo počeli.

Torstensson se zbunjeno ogledao uokolo tražeći slobodnu stolicu.

– U kutu, rekao je Schyman i pokazao. Glavni se urednik nakašljao,

ostao stajati. – Imam vam nešto važno reći, rekao je, glas mu je bio malo piskav.

Anders Schyman nije imao namjeru ustati i ustupiti svoje mjesto na čelu stola glavnom i odgovornom uredniku.

– Izvoli sjesti, rekao je i ponovno pokazao na kraj stola. Torstensson je polako, razočarano krenuo tamo, zastrugao stolicom, sjeo. Tišina je odjekivala, svi su zurili u tog malog čovjeka. Ponovno se nakašljao.

– Moj zadatak u Bruxellesu je odgođen na neodređeno vrijeme, rekao je. – Upravo sam obaviješten od tajnika stranke da taj posao, koji se bavi javnim pitanjima, nije više prioritet. Tako da nije potrebno da napustim novine u ovom trenutku.

Zašutio je, gorčina se osjećala u sobi. Glavni redaktor je ispustio zvuk žaljenja, drugi su kradomice pogledali zamjenika glavnog urednika.

Anders Schyman sjedio je ukočena pogleda, prikovan za stolicu, glava mu je bila potpuno prazna. Za ovo se uopće nije pripremao. Mogućnost da bi stranka mogla povući urednikovo rezervno radno mjesto nikada mu nije pala na pamet.

– A tako, rekao je neutralno. – Možemo li početi?

Svi su počeli šušcati papirima, listati po novinama i među slikama, ispuštali mumljanje zadovoljstva ili nezadovoljstva. Torstensson je ostao sjediti na svojoj stolici, praznih ruku.

– Pelle, – rekao je Schyman, – pokaži slike prevarantice.

Grafički urednik je pokazao nekoliko slika koje su snimljene u Jarfalli to jutro: Rebecka Bjorkstig u lisicama, i tri policajca, na putu prema policijskom autu.

– Torstensson, – rekao je Anders Schyman, – što ti kažeš o objavljivanju imena u ovom slučaju?

Glavni je urednik zatreptao.

– Molim?

– Objaviti ime i sliku, rekao je zamjenik. – Smatraš li daje poziv na sud za grubu klevetu vrijedan toga kada je riječ o Rebecki Bjorkstig?

– Kome? – rekao je Torstensson zbunjeno.

Ja sam loš čovjek, prošlo je Andersu Schymanu glavom. Točno znam koliko malo glavni urednik zna i može, a izvrgavam ga sveopćem izrugivanju.

– Svejedno, ne možemo to imati na naslovnici sutra, – rekao je Schyman prijateljski, – onda što misliš, Torstensson?

– Zašto to ne možemo imati na naslovnici? – pitao je glavni urednik.

Schyman je pustio tišinu da govori, shvaćanje je moglo nesmetano ući u sve članove filc-tima. Oni su znali zašto ista priča ne može biti na naslovnici tri dana za redom, prodaja gotovo uvijek pada trećeg dana, koliko god daje priča dobra. Promijeniti glavnu priču treći dan spadalo je pod osnovna znanja. Svi su to znali, osim glavnog urednika.

– To je prokleta dobra slika, rekao je Schyman. – Predlažem sky box, samo lice, i dalje u kvadratićima. Ostajemo pri anonimnosti, osim ako ti ne misliš drugačije?

Gledao je glavnog urednika koji je odmahnuo glavom. – OK, rekao je. – Što imamo umjesto toga? – Cijeli je filc-tim počeo energično šušcati, entuzijastični pri pomisli da bi nešto iz njihova dijela moglo biti glavna vijest u novinama.

– Ovako zarađuješ na novima Telijinim dionicama, rekao je filc-sako iz rintanja i love.

Nezadovoljnom su vikom svi istodobno izrazili svoje mišljenje o prijedlogu.

– Nije baš da umiremo od sreće, rekao je Schyman i nasmiješio se. – Nešto drugo?

– Pronašli smo političara koji je kupovao na karticu stranke, predložio je Ingvar Johansson.

Svi su zastenjali, pa to radi svaki političar, pronađite političara koji to *ne* radi, to bi bila vijest.

– Općina je povukla pomoćnika za retardiranog dječaka u Motali, nastavio je urednik vijesti. – O dječaku se brine njegova samohrana majka koja prima socijalnu pomoć. Majka je nazvala i plakala, rekla da

više ne može izdržati. Pitanje je samo hoćemo li takvu priču, s obzirom na to da smo nedavno imali sličnu vijest.

– To se dotiče priče o Raju, rekao je Schyman. – Valjda možemo pričekati dok ne objavimo cijelu ovu priču. Nešto drugo? – Moramo pratiti JAS-ove pokusne letove, rekao je urednik društva. – Svaki trenutak bi nam zrakoplov mogao tresnuti na glavu. – Ovo je probudilo okupljene, kakvi JAS-ovi letovi, gdje, kada? – Počelo je danas u podne, rekao je urednik društva. – Postoji cijela grupa stranih moćnika koji su pozvani da ih provjere prije eventualne kupnje, a onda je tu, naravno, još veća grupa nepozvanih koji špijuniraju kako bi imali nadzor nad situacijom.

– To moramo istražiti, – rekao je Schyman, – a ishod novina ovisi o onome što nađemo. Nikakve povratne informacije. Još nešto? – Napraviti ćemo prilog o novoj voditeljici programa za Žensku fotelju, rekao je urednik zabave. – Cura koja se zove Michelle Carlsson, prokleta zgodna. – Začuo se oduševljen poklič. – Velike dude?

– Je li za slikanje na tijelu?

– Znamo li što će biti ovogodišnji božićni dar? – pitao je Schyman zamišljeno. – Ili Disney namjerava maknuti neke klasike iz crtanog programa na Badnjak?

Obrve su se nabrale, svi su se sjećali negodovanja kada su htjeli maknuti bika Ferdinanda. Izbilo je neartikulirano brbljanje, Schyman ih je pustio. Pogledao je glavnog urednika tamo u kutu, oznojena čela, potpuno zbunjenog.

Misao se vratila, ja sam loš čovjek.

A s druge strane, mislio je, ja barem znam što radim. Je li doista prijateljski pustiti nekompetentnost da vlada? Da pustim ulizicu Torstenssona da pokopa novine, s nekoliko stotina nezaposlenih i s jednim medijskim glasom manje kao posljedicom?

– Što ti kažeš Torstensson? – pitao je mirno. – Na što misliš da bismo trebali staviti naglasak?

Glavni je urednik ustao.

– Moram se pripremiti za jedan drugi sastanak, rekao je, zaškripao stolicom i izašao.

Kada su se vrata zatvorila s malim bijesnim udarcem, Anders Schyman je značajno slegnuo ramenima.

– OK, rekao je ponovno. – Gdje smo stali?

Annika je ustala iz kreveta, nesposobna za razmišljanje. Otišla je u kuhinju, osjetila metalni okus u ustima, trpkno je žarilo, oprala je zube, trljala i trljala. Istresla je jogurt u tanjur, jela, počela se gušiti. Nekoje vrijeme sjedila mimo za stolom, buljila u bakin svijećnjak, disala, disala, gledala kako slamnate zvijezde plešu.

Imala je titravo i nejasno sjećanje o svom dolasku kući večer prije. Otišla je od šupe do ceste, nije znala koliko je duga, ne naročito, došla je sa stražnje strane jednog dječjeg zoološkog vrta, vidjela autobusnu postaju. Gotovo je zaspala na klupi čekajući autobus, a onda je došao, broj 56, ljudi u busu bili su sasvim normalni, nitko je nije primjećivao, nitko nije vidio daje označena, obilježena za smrt.

Noć je bila razbijena noćnim morama, probudio ju je vlastiti krik. Ljudi iz *Studia sex* pokušavali su je ugušiti, bilo joj je teško disati, ustala je od stola, zidovi su pali preko nje, krenula je u dnevnu sobu, noge su joj popustile, završila je na podu, obujmila je noge, fetus pozicija, disanje joj je bilo sve kraće, teže, u grčevima. Onda je ležala izmorena, sve ju je boljelo, nije ustajala. Zaspala je, probudila se od zvonjave telefona, nije se javila.

Sjela je u sofu, zažmirila, bijeli joj je kovčeg plesao na rožnici, časnikovo je mumljanje odjekivalo, okus metala u ustima.

Nekoliko je puta duboko udahnula, zidovi su se uzdizali i spuštali, proći će, proći će. Otišla je u kuhinju, bakin se svijećnjak sjajio, popila je vode, puno vode, htjela se riješiti metala, plakala. Otvorila je kuhinjski ormarić, ponovno zurila u kutiju s tabletama, dvadeset pet komada Sobrila u staniolu po 15 miligrama, čula je liječničin glas.

Teško da se možete njima predozirati, ali nemojte ih uzimati s

alkoholom, onda mogu biti opasne.

Izvadila je kartice s tabletama iz kutije, lagano stisnula plastiku, šuškalo je i pucketalo dok su tablete plesale u plastičnim mjehurićima. Stavila je prvu tabletu iz prve kartice iznad šalice za kavu i stisnula, začuo se pling! kada je tableta udarila u porculansku šalicu. Pomaknula je karticu, istisnula sljedeću, pa sljedeću, pa sljedeću, sve.

Napravila se mala hrpa na dnu šalice, pomirisala ih je, ništa, kušala je jednu od njih, trpko. Vrtjela ih je u šalici, zažmirila, osjetila pritisak kako raste u prsima, nasilu je udahnula, borila se za dah, dahtala, suze su počele teći niz vrat. *Nemojte ih uzimati s alkoholom.*

Stavila je šalicu na sudoper, izašla u hodnik, navukla cipele, obrisala suze, grčevito se držala za rukohvat na putu dolje, pratila je zidove kuća duž Ulica Agne i Garvar – prečac do dućana s alkoholom na Trgu Kungsholm. Bio je gotovo prazan, nekoliko starijih žena i skupina skitnica; okrenula je leđa ljudima, pronašla stari broj današnjih *Večernjih novina* na jednoj klupi, uporno je buljila u crne naslove. Drhtala je i mucala kada je došla na red, tip na blagajni ju je sumnjičavo pogledao. Kupila je votku, bocu od tri četvrt litre. Vratila se natrag istim putem, vijugala je uskim nogostupom, vrećica je visjela i lupkala je, novine grčevito stisnute pod rukom. Konačno je stigla kući, smrznuta, izmorena.

Čovjek koji je otac Mijina prvog djeteta ju je zlostavljao, prijetio joj, pratio je, silovao. Kada se Mia udala i rodila još jedno dijete, praćenja su postala još gora.

Razbio je sve prozore na obiteljskoj kući. Napao Mijina muža u mraku. Pokušao autom pregaziti Miju i djecu. Pokušao prerezati vrat svojoj kćeri, dijete je zanijemjelo.

Tijela vlasti su bila bespomoćna. Učinili su što su mogli, ali to nije bilo dovoljno. Sredili su da Mia ima sa sobom socijalne radnike čim izađe iz kuće. Na kraju su socijalne službe shvatile da je obitelj

prisiljena otići u podzemlje.

Dvije je godine obitelj putovala uokolo i stanovala u raspadnutim motelskim sobama. Nisu mogli nikome reći gdje se nalaze. Rečeno im je da nikada ne izlaze van. Čak ni Mijini roditelji nisu znali je li obitelj živa ili mrtva. Sada je Viši upravni sud odlučio da obitelj do daljnega ne može živjeti normalan život u Švedskoj. Bili su prisiljeni emigrirati, pitanje je samo kamo. Rebecka je tvrdila da ona ima rješenje, ali obitelj je završila u još goroj situaciji.

Annika je spustila novine na koljena, suze su krenule.

Ljudski su uvjeti tako grozni, tako odvratni. Zašto bi mlade djevojke morale biti ozlijeđene u ratu i prisiljene bježati preko cijele Europe? Zašto ne preuzmemo odgovornost? Zašto one koje volimo ostavljamo da umru? Zašto Miji nije moglo biti dobro? Zašto ona nije mogla imati normalan život, baš kao i svi drugi, s mužem i djecom i poslom i vrtićem?

Ustala je, otišla po čašu vode. Ponovno je sjela s člancima na koljenima.

Ljudski problemi, razmišljala je, trebali bi se ograničiti na to koju vrstu božičnog ukrasa staviti na prozor, da li posjetiti baku u petak ili subotu, da li pokušati napredovati na poslu, da li stanovati u stanu ili kupiti kuću. Mia je željela takve probleme, ali joj nisu bili dani.

Zurila je u članak, u svoje formulacije, u vlastite zaključke.

Pravo na muža i djecu, na posao i normalan život.

Ne samo Mia i Aida, nego čak i ona sama.

Duboko je udahнула dok joj je shvaćanje došlo u želudac. Buljila je u šalicu s tabletama i u bocu votke, sjedila sasvim mimo dok joj se jasnoća nije proširila tijelom.

Odricanje je bilo samo njezino. Ona je bila ta koja se namjeravala odreći, ona je bila ta koja je namjeravala odustati, izaći prije nego stoje gotovo, pustiti svijet da nastavi ne saznajući što se dogodilo.

Čula je majčin glas u glavi:

Nikada ništa ne dovršiš. Uvijek griješiš. Ti si slaba i lijena i čudna!

Annika je stavila dlan na obraz, još uvijek je osjećala kako peče majčina pljuska, dvadeset godina poslije.

Ne, mama, pomislila je, u krivu si, nije tako. Sigurno bih završila sve, ali sam uvijek mislila toliko unaprijed, iznalazila nove varijante, onda bi se ti naljutila, mislila da sam nemarna. Brigitta nikada nije bila nemarna.

Sjedila je mirno, nije mislila na svoje rano djetinjstvo desetak godina, zašto sada?

Kada si nam rekla da nacrtamo pticu, Brigitta je nacrtala pticu, a ja sam nacrtala cijelu šumu punu ptica i drugih životinja i onda si se naljutila, napravila sam krivo, nikada nisam radila što bi mi rekla.

Još joj se nekoliko scena pojavilo pred očima: majčin bijes za vrijeme skijanja, kupanja, subotnjih čišćenja. Majka je uvijek pronalazila razloge da počne vikati na nju – ako se žurila kada je čistila, onda je čistila loše; ako je bila precizna, onda je odugovlačila; ako se otkliznula unatrag dok su se penjali na brdo, onda je sabotirala njihovo skijanje; ako je skijala brzo, onda je bježala; ako je prilagođavala svoju vožnju drugima, onda je smetala.

Nikada nisam mogla učiniti pravu stvar, razmišljala je Annika, zaprepaštena mišlju, nije znala odakle joj to.

Ali to nije bila moja krivnja.

Misao je bila čisto tjelesna, osjetila je kako je bockaju vrhovi prstiju.

Izljevi bijesa nisu imali nikakve veze s njom, to je bio majčin problem. Njezina majka nije podnosila svoj život, a Annika je za to plaćala.

Annika je zurila pred sebe poluotvorenih usta, zavjesa se pred njom rastvorila, krajolik koji nikada nije niti naslućivala ležao joj je pred očima, vidjela je uzrok i učinak, posljedice i smisao.

Njezina je majka nije imala snage voljeti. Bilo je to tužno i bolno, ali ništa na što se moglo utjecati. Majka je radila što je bolje mogla, ali joj

nije naročito dobro uspijevalo. Pitanje je koliko će se dugo Annika kažnjavati zbog toga. Pitanje je kada namjerava preuzeti odgovornost za vlastiti život, razbiti krugove i stare načine, odrasti.

Mogla je dati Barbro da ponovno odluči, da bude u ulozi koja joj je dodijeljena: Annika, bespomoćna, ona koja kvari sve za druge, ona koja je uvijek svima na putu, koja nikada ne uspijeva.

Njezin život je samo njezin, ima pravo dobiti sve. Tko ju je u tome sprečavao, osim nje same?

Ponovno je zaplakala, nije to bio težak plač, već topao i tužan.

Sigurnost je bila kao vjetrom odnesena. Nitko ne bi mogao pretpostaviti daje ovo bila zajednica koja je prije deset godina dobro funkcionirala.

Ratko je brzo hodao, odlučni koraci i ruke u džepovima. U ono se vrijeme grad zvao Lenjingrad i nije bilo nikakvih sitnih kriminalaca, kurve su mogle hodati samim središtem po noći, a da nisu morale niti pomisliti da bi moglo biti opasno. Danas svi, čak i on, moraju imati oči i na vratu. Nije bilo nikakvog reda u bandama, svaka je prokleta seljačina mogla napraviti karijeru na ubojstvima i pljački.

Kapitalizam, mislio je prezirno. Ovo je dokaz da ne funkcionira.

Pokušao se opustiti, Nevski prospekt je ipak bio sasvim siguran. Glavne ulice obično jesu. Samo još dva bloka iza ugla ulice Mayakovsk, i stigao je.

Pokrajnja je ulica bila mračnija, vidio je figure kako titraju među sjenama, trčećim je korakom prešao ulicu kako bi ih izbjegao, sramio se, shvatio je da je na dobru putu da postane paranoidan.

Vanjska su vrata bila zaključana, pozvonio je na portafon. Otvorila su se, nije morao ništa niti reći, samo je oprezno kradomice pogledao skrivene sigurnosne kamere iznad vrata.

Stubište je smrdjelo. Na svakom su odmorištu stajale limene kante pune smeća. Boja se ljuštila u krpama, žbuka je ležala u hrpama u kutovima.

Neke se stvari nisu promijenile, pomislio je. Zašto ovi ljudi ne mogu čistiti oko sebe?

Najviši kat, bez dizala. Zvono nije radilo, lagano je pokucao po drvenim, trošnim vratima, boja se izlizala. Otvorila su se nečujno, iznutra su bila okovana čelikom.

– Ratko! Lopužo stara, čuo sam da su ti za petama!

Njegov je stari prijatelj s Istoka postao još deblji, zagrlili su se i izljubili.

– Ovo se mora proslaviti, daj piće!

Nekoliko je mladića trčalo poput štakora, da bi se vraćali s alkoholom i čašama i cigarama. Hodao je s prijateljem kroz hodnik – izlizane tapete od pliša, daske su škripale ispod linoleuma – ušli su u najudaljeniju sobu i sjeli. Kada je stiglo piće, prijatelj je povikao štakorima da ih ostave na miru.

Vrata su se zatvorila, njegov je prijatelj napunio čaše, pili su, a onda se uozbiljili.

– Trebam novaca, rekao je Ratko tiho. – Imam veliku investiciju.

Ispričao je prijatelju svoje planove, kako će izgraditi novu djelatnost: klijenti, kontakti, suradnici.

Prijatelj gaje slušao bez prekida, sjedio na stolici raširenih nogu, pognute glave, s čašom u ruci.

– Imam sedam milijuna u švedskim krunama, – rekao je Ratko, – ali, kao što znaš, treba mi još da bih počeo, moram pronaći prave ljude.

Prijatelj je popio svoje piće, kimnuo.

– Što ćemo mi imati od toga? – Ratko se nasmiješio.

– Ova je branša u povojima. Rast će kao luda. Treba biti uključen od početka.

– Uobičajeni uvjeti?

– Naravno, rekao je Ratko.

Njegov je prijatelj astmatično uzdahnuo.

– Kako ćeš otići tamo?

– Direktni let za Capetown. Putovnica mi je još vruća, norveška, bilo

je skupo doći ovamo, a još je skuplje izaći. Moram otputovati još noćas.

Njegov prijatelj nije odgovorio, nije se pomaknuo. Ponovno su pili.

– Koliko ti treba?

Ratko se ponovno nasmiješio.

Četvrtak, 6. Prosinca

ŠVEDSKO UDRUŽENJE MESNIH UPRAVA DISKRETNOSTI JE SMJEŠTENI, UVUČENI unutra, nekoliko ulica od Slussena. Thomas je neko vrijeme promatrao krutu, žuto ožbukanu fasadu, sjedište moći, stožer naredbodavaca. Cilj njegove karijere, ili barem jedan od ciljeva. Duboko je udahnuo, dlanovi su mu bili znojni.

Isuse, kako je htio taj posao.

Predvorje je bilo prostrano i svijetlo, jedna je žena sa slušalicom na glavi sjedila iza stakla i izgledala zauzeto. Prijavio se, držeći aktovku sjeo na sofu pokraj ulaza. Pokušao je čitati *Metro*, ali se nije mogao koncentrirati.

– Thomas Samuelsson, baš mi je drago.

Ustao je, pokušao se nasmiješiti, direktor je krenuo prema njemu iz smjera dizala, uzeo Thomasovu desnu ruku i lupio ga po ramenu lijevom ručeti.

– Dobro da si uspio doći ovako na brzinu, jesi li kad prije bio ovdje?

Direktor nije čekao na odgovor. Povukao je Thomasa za sobom uza stube, kroz hodnik, van na dvorište, u dizalo i gore nekoliko katova.

Nikada neću naći izlaz iz ovog labirinta, pomislio je Thomas.

Vrata su prolazila pokraj njih, zatvorena, otvorena, posvuda ljudi, razgovarali su, raspravljali i čitali.

Što svi rade? pitao se zbunjen.

Došli su do direktorova ureda, lijepe sobe na sedmom katu, pogled preko krovova na Ulicu Horn. Sjeli su jedan nasuprot drugom u udobne fotelje, jedna je žena ušla i nestala, ostavila kavu, kolače od dizanog tijesta i kekse.

Thomas je progutao slinu, usredotočio se na to da bude opušten.

– Socijalna pomoć košta općine više od dvanaest milijardi kruna godišnje, rekao je direktor i natočio kavu u dvije šalice sa znakom udruženja. – Troškovi rastu svake godine, dok ih političari više od svega žele smanjiti.

Direktor se nagnuo, puhnuo u svoju kavu. Thomas je susreo njegov pogled, ispitujući i inteligentan.

– Korisnici socijalne pomoći su ona grupa ljudi koja je najniže na listi prioriteta političara u općinama, rekao je direktor. – Budem li sasvim bezobziran, mogao bih reći da se na korisnike socijalne pomoći gleda kao na nezanimljive parazite. Više od dvije trećine svih političara smatraju da su zahtjevi koji se postavljaju pred korisnike socijalne pomoći preniski. To je imalo katastrofalne posljedice za stanovništvo. Posluži se, sasvim su svježi!

Thomas je poslušno zagrizao jedan kolač od dizanog tijesta, bio je neugodno sladak.

– Okružne su uprave proučavale kako funkcioniraju socijalne službe u općinama tijekom prošle godine, nastavio je direktor. – Dobili smo deprimirajuću sliku. Smatram da trebamo tu kritiku shvatiti ozbiljno.

Direktor je pružio izvještaj Thomasu, on gaje otvorio i preletio pogledom.

– Većinom društvo smatra socijalne službe negativnima, hladnima i bez razumijevanja, rekao je direktor. – Teško je uopće dobiti termin kod socijalnog radnika. Mnogi koji traže pomoć zastanu već na vratima ili na telefonu, odbije ih se izjavom da nemaju pravo na pomoć. S obzirom na to da nije donesena nikakava formalna odluka, ne može se niti žaliti na nju. To je neprihvatljivo zadiranje u prava građana.

Thomas je listao po izvještaju.

– Sve više ljudi doživljava prihvat socijalnih ureda kao ponižavajući, nastavio je direktor, – no to nije greška osoblja. Velika većina socijalnih radnika zasigurno radi što bolje može, njihovo radno opterećenje je poraslo, kao i rizik da počine grešku i da se razbole zbog prevelikog stresa. Tako ne može biti.

Thomas je zatvorio izvještaj.

– Iskreno rečeno, – rekao je direktor, – veoma sam zabrinut. Nemam nikakav nadzor nad segregacijom u društvu. U općinama bismo stvarno imali mogućnosti prekinuti te negativne, silazne trendove, ali nemamo znanja niti iskustva. Razgovarao sam jučer telefonom s jednom očajnom ženom iz Motale. Skrbila je o svom retardiranom sinu deset godina i živjela od socijalne pomoći. Općina je u listopadu povukla čovjeka koji joj je pomagao – odonda se brine sama o djetetu, cijele dane. Nije mogla prestati plakati. Bio sam potpuno nemoćan i očajan nad takvim stvarima.

Direktor je prešao rukom preko očiju, Thomas se malo iznenadio vidjevši daje čovjekova uznemirenost duboka i iskrena.

– To je sigurno protiv općinskih zakona, – rekao je Thomas, – na takvu se odluku može žaliti.

– Pokušao sam joj to objasniti, – rekao je direktor, – ali žena više nema snage niti da se obuče. Citati joj općinski zakon i opisivati tijek priziva bilo bi izrugivanje. Nazvao sam dežurnu socijalnu službu u Motali i ispričao im o razgovoru, oni će se pozabaviti ženinom situacijom.

Thomas se zagledao u izvještaj na koljenima – Bože, kako ljudi žive!

– Moramo koordinirati znanje i resurse, rekao je direktor. – I tu je tvoj zadatak. Prema onima koji traže socijalnu pomoć postupa se vrlo različito, ovisno o tome gdje stanuju, kako je posao organiziran i s kojim referentom komuniciraju. Ono što trebamo su jasne odrednice, zajednička strategija za sve općine. Moramo izraditi propise Ozadacima, pregledati mogućnosti za preuzimanje osobnih posjeta. Osim toga potrebno je jasno vodstvo poslova, rutine za unutarnju

kontrolu referenata, dobro razvijena suradnja, unutarnja i vanjska, i proketo precizna dokumentacija.

Direktor je uzdahnuo, malo se nasmiješio.

– Jesi li ti naš čovjek? – Thomas je odgovorio osmijehom. – Apsolutno, rekao je.

Annika je izašla ispod tuša, tijelo joj je bilo umorno nakon džoginga. Zaboravila je koliko voli trčati, koliko joj let tijela preko asfalta može podići raspoloženje. U ogrtaču i gumenim bucama vukla se preko dvorišta, uza stube, pustila puls da pjeva.

Obilno je doručkovala, napravila kavu, sjela u dnevnu sobu s novinama.

Kada je vidjela naslovnu stranicu *Večernjih novina*, još joj je više zahučalo u glavi, k vragu, Rebecka je uhvaćena, uhitili su je.

Raj je bio protjeran s glavnog mjesta na naslovnici, ali postojala je informacija na kojim se stranicama nalaze članci, iznad samog logotipa novina. Drhtavim je prstima Annika otvorila stranice šest i sedam. Rebecka, i dalje anonimna – umjesto glave kvadratići, odvođe je tri policajca, yes!

Annika je buljila u sliku, usredotočila se na pojedinosti. Rebeckina svijetla odjeća, njezine lijepe čizme, veliko drvo u pozadini, to je zacijelo kuća u Olovsundu. Uzela je još kave, sjela s telefonom na koljenima, oklijevala, ali zatim ipak nazvala direktni broj policije.

– Opa, – rekao je Q, – dugo se nismo čuli.

Annika se nasmiješila.

– Jesi li imao prilike sresti moju frendicu Rebecku Bjorkstig?

– Ona te obožava, rekao je policajac. – Stvarno imaš dara naći si dobre prijatelje.

Annika se prestala smiješiti.

– Kako to misliš?

– Ako je ono što si napisala u novinama istina, trebala bi se paziti, rekao je. – Ti si ustvari jedina koja je ispričala o Rebeckinoj djelatnosti.

– Mislila sam daje ona sada zauzeta drugim stvarima, rekla je

Annika. – Razgovorom s tobom, na primjer.

– Na primjer, rekao je Q. – Što želiš?

– Je li kriva?

– Za što? Za dugove, promjenu imena, nemarnost prema općini? Da, definitivno, u onoj mjeri u kojoj je to zločin. Poticanje na ubojstvo? Nisam baš siguran kao ti.

– Zna li funkcionira li uopće njezina zaklada?

– Da, u jednom slučaju: uspjela je izbrisati samu sebe. Nije ona glupa. No, nameće se pitanje je li imala dobre namjere ili je doista pokušala počinuti zločin.

– A sve promjene identiteta? Pa to je sigurno potpuno sumnjivo?

– Misliš? Prvo je uzela majčino prezime kao neudana, promijenila ime, poslije uzela sasvim drugo prezime. Takve se stvari događaju svaki dan.

Nastupila je tišina.

– Još nešto? – pitao je.

– Ubojstva u Frihamnu, rekla je Annika. – Jeste li bliže kakvom rješenju?

Dubok uzdah u slušalici.

– Odgovor je ne, rekao je Q. – Nismo sto posto sigurni. Ima to nekakve veze s jugo-mafijom i nestalim tegljačem s cigaretama, ali ne znamo kako je to točno sve povezano. Nije to samo obično švercanje, ima tu još nešto u pozadini što nam nije jasno.

Annika je duboko uzdahnula.

– Ima li to kakve veze s Aidom Begović?

Q je ušutio.

– Vjerojatno, rekao je kratko.

– Ima li to kakve veze s Rebeckom Bjorkstig?

– To upravo sada istražujemo.

– Ona je jednom rekla da joj prijeti jugoslavenska mafija, ima li kakve istine u tome?

Policajac je uzdahnuo.

– Ovako stvari stoje, rekao je. – Jugo-mafija napravi svakakve nevolje za koje nitko nikada ne sazna, ali ih se okrivljuje i za gomilu stvari koje nisu učinili. Bjorkstig je i nama ispričala to s prijetnjom, izgleda daje jedan stari poznanik, Andersson se zove, tražio novce natrag i prijetio joj svojim vezama s manjom.

– Znači, nema nikakve veze između Rebecke i Srba?

– *Njet.*

Annika je zažmirila, oklijevala.

– Ratko? – rekla je. – Vođa duhanske mafije, znate li gdje je on sada?

– Najvjerojatnije u Srbiji, to je jedino mjesto u Europi gdje može biti donekle siguran. Nemoguće je da se može negdje drugdje slobodno kretati.

– Je li moguće da je u Švedskoj?

– U tom bi slučaju to bio vrlo kratak i tajni posjet, zašto pitaš?

S mukom je progutala knedlu, razmišljala, osjetila metalni okus u ustima.

– A da, – rekla je, – što znači poručn... poručnik mišić?

– Što? – rekao je djelatnik krim-policije.

– Poručnik mišić? To je na srpskom ili hrvatskom. Mislim.

– Oprosti, – rekao je, – ali stvarno ne govorim tečno sve jezike na svijetu.

– Važno je, rekla je Annika. – Poznaš li nekoga tko zna?

Zastenjao je.

– Imamo ovdje prevoditelja, rekao je. – Koliko je važno?

– Užasno.

Anniki je zatutnjilo u uhu kada je policajac spustio slušalicu na stol, čula je njegove korake kako izlaze iz sobe, čula udaljeni – nikola – i onda – koji vrug znači poručnik mišić"?

Koraci su se vratili.

– To je čin i ime, rekao je. – Poručnik je jedan viši čin, Mišić je dosta uobičajeno prezime.

– O, sranje, rekla je Annika.

– Što? Sada me zanima.

– Jedan čovjek koji se tako zove došao je jučer na Aidin sprovod, imao je gomilu odličja i svakakvih stvari po odori. – Aha, rekao je Q. – Valjda neki stari rođak. I? – Došao je u autu od veleposlanstva, zar to nije malo čudno?

– Valjda je ovdje zbog JAS-letova, kao i svi drugi sumnjivi tipovi. Kako je izgledalo odličje?

Annika je napeto razmišljala.

– List, rekla je.

– List?

– Da, nešto kao list, i puno medalja.

– Jesi li vidjela stoje pisalo na njima?

Zažmirila je i uzdahnula.

– Mislim daje na jednoj pisalo nešto Santa.

Q je zazviždao.

– Jesi li sigurna?

– Naravno da nisam. Što misliš, da imam vražje fotografsko pamćenje?

– Moždaje iz KOS-a, rekao je Q. – Premda su oni gotovo iskorijenjeni.

Legla je na sofu, gledala u strop.

– Kakakv KOS? O čemu pričaš?

– Za tebe je to otok na koji se ide na ljetovanje, zar ne? KOS je jugoslavenska vojna kontraobavještajna služba. Milošević je gotovo rastavio cijelu organizaciju. Zadnjih je petnaest godina trajala gadna borba za moć između KOS-a i SDB-a, koju je KOS izgubio. Sada ti stari vojnici nose puno gorčine.

– SDB? – pitala je Annika zbunjeno.

– Slobodanovi dečki, Služba državne bezbednosti, tajna policija, elita elite. Oni kontroliraju i kriminalitet i policiju u Srbiji, opasni tipovi. – »

Annika je čekala nekoliko sekundi da joj se informacija slegne.

– Oprosti, – rekla je zatim, – ali gdje si ti uopće radio prije nego što si završio u krim-policiji?

– To je povjerljiv podatak, rekao je, čula je da se smijulji.

– Gdje stanuje glavni u KOS-u kada je u Stockholmu na JAS-letovima?

– Ako voli SDB tipove u veleposlanstvu, onda odsjeda ondje. Ako ne, onda je u nekim od velikih hotela u gradu.

– Kao na primjer...?

– Ja bih počeo s Royal Vikingom.

– *I love you forever*, rekla je Annika.

– Poštedi me, rekao je i spustio slušalicu.

Poručnik Mišić je odsjeo u Sergel Plazi. Annika je stajala ispred njegove sobe par minuta s rukom uzdignutom kao da će pokucati, puls joj je galopirao u žilama prije nego što joj je konačno ruka dodirnula drvo. Čula je upitno Da iznutra, ponovno pokucala.

Vrata su se otvorila i ostala odškrinuta.

– Da?

Nazirala je staro lice, neobrijano, dlakavo rame, potkošulju.

– Poručnik Mišić? Moje ime je Annika Bengtson. Htjela bih porazgovarati s vama.

Pokušala se nesigurno nasmiješiti.

Muškarac ju je gledao, lice mu je bilo u sjeni, nije mogla protumačiti njegov izraz.

– Zašto? – pitao je zbunjeno.

– Poznavala sam Aidu, rekla je, previske boje glasa, nervozno.

Nije odgovorio, ali nije niti zatvorio vrata.

– Vidjela sam vas na sprovodu, rekla je. – Razgovarala sam s vama.

Čovjek je oklijevao.

– Što želite? – pitao je.

– Samo razgovarati, rekla je brzo. – Htjela bih razgovarati o Aidi s nekim tko ju je poznao od prije.

Stari je poručnik zakoračio unatrag i otvorio vrata. Bio je bos, samo je navukao hlače, tregeri su mu visjeli i njihali se oko koljena. – Uđite i sjednite, rekao je. – Idem po košulju.

Annika je ušla u sobu, u malu dvokrevetnu sobu s dva uska kreveta, televizorom, mini-barom, pisaćim stolom, stolicom s kromiranim nogama. Vrata su se zatvorila iza nje, čula je samu sebe kako guta slinu. Muškarac je nestao u kupaonici, u trenutku ju je uhvatila panika.

Što ako izađe van s automatom?

Ili nožem?

Možda je on ubio Aidu!

Puls joj se još više ubrzao, gotovo je pobjegla van u hodnik kada je čovjek izašao iz kupaonice u nezakopčanoj bijeloj košulji i s čarapama u ruci.

– Koliko ste dobro poznavali Aidu? – pitao je na engleskom s jakim naglaskom.

Annika je spustila pogled.

– Ne naročito, rekla je, pogledala gore, pogledala u mutne starčeve oči. – Ali stvarno sam je željela bolje upoznati.

– Nosite njezin lančić, – rekao je čovjek, – bosanski ljljan, srce za ljubav. Ja sam ga kupio Aidi. Skinula je privjesak sa srpskim orlovima.

Annikina je ruka poletjela prema lančiću, osjećala je kako se crveni.

Starac je sjeo na jedan od kreveta, stavio nogu preko koljena i navukao čarapu.

– Sjednite, rekao je.

Spustila se na krevet nasuprot vojniku, koljena su joj se tresla, pustila je torbu da joj tresne na pod uz rub kreveta.

– Koja je vaša namjera? – pitao je.

Annika je pogledala starog čovjeka, njegove sive izborane obraze, spuštenu ramena, tešku pojavu, košulju koja se jedva dala zakopčati preko trbuha, rijetku kosu.

Tuga gaje uništila, shvatila je. Takva tuga od koje se razboliš.

Bi li netko za njom tako žalio?

Odjednom je osjetila kako joj kreću suze. Skrila je lice rukama.

Muškarac je ostao sjediti, nijem, nije se micao.

– Oprostite, prošaptala je, obrisala se rukom. – Moja baka je također nedavno umrla, nisam svoja u zadnje vrijeme.

Vojnik je ustao, otišao u kupaonicu i vratio se s rolom toaletnog papira.

– Hvala, rekla je Annika, uzela je i ispuhala nos.

Čovjek ju je promatrao, pozorno, ali bez loše namjere.

– Zašto nosite Aidin lančić?

Annika je obrisala oči toaletnim papirom.

– Upoznala sam je par dana prije nego što je umrla, rekla je Annika.

– Bila je bolesna i vrlo uplašena. Ja sam novinarka, Aida je nazvala novine u kojima radim i tražila pomoć, pokušala sam joj pomoći...

– Kako?

Annika je duboko udahнула, nečujno ispustila zrak.

– Bila je tako sama. Nitko joj nije mogao pomoći. Tražio ju je jedan muškarac, bila je nasmrt preplašena. Srela sam se s njom jer je imala informacije o dva ubojstva koja su počinjena ovdje. A onda je nisam mogla ostaviti, bila je i bolesna, dala sam joj broj telefona jedne organizacije koja se zove Raj... za koju sam mislila da joj može pomoći.

Kradomice je pogledala čovjeka, slušao je pozorno, ali nije reagirao kad je spomenula ime zaklade.

– Pokazalo se daje žena koja je stajala iza Raja prevarantica, rekla je Annika. – Osjećala sam se jako krivom što sam namamila Aidu u njezinu organizaciju.

Spustila je glavu, osjetila kako joj suze ponovno naviru, čekala je njegov gnjev.

Nije ga bilo.

– To je dobra stvar, – rekao je, – pomoći prijatelju. Aida je sigurno cijenila tvoj pokušaj, kada ti je dala lančić.

– Užasno mi je žal, prošaptala je.

Stari je vojnik ustao, otišao do prozora, stao gledajući prema Trgu

Sergel.

– Ovdje je umrla, promrmljao je. – Ovdje je umrla Aida.

Nastupila je teška tišina, osjećala je njegov očaj, vidjela kako mu se tresu ramena. Ostala je sjediti, nesigurna – ruke hladne i nespretne. Na kraju je otkinula komadić papira, ustala i oprezno otišla do njega. Suze su mu curile niz obraze, zaustavljale se u bradi. Nije učinio nikakav pokret da uzme papir.

– Oprostite, rekla je Annika tiho. – Mislila sam da joj pomažem.

Čovjek je bacio kratak pogled na nju, zatim se ponovno zagledao prema Trgu.

– Zašto se osjećate krivom? – pitao je.

– Žena koja stoji iza zaklade Raj, bojim se daje ona...

Muškarac se brzo okrenuo, otišao do hladnjaka, izvadio bocu šljivovice i natočio malo u čašu. – Aida je sama izabrala smrt, rekao je i pružio bocu Anniki. Odmahnula je glavom, začepio ju je i vratio natrag. Odgegao se natrag do kreveta, sjeo tako daje madrac zaškripao.

– Tko je ustvari bila Aida? – pitala je Annika. – Odakle ste je poznavali?

– Rođen sam u Bjeljini, – rekao je starac, – baš kao i Aida.

Annika je sjela nasuprot njemu.

– Jeste li čuli za Bjeljину?

Pokušala se nasmiješiti.

– Ne, ali vidjela sam slike iz Bosne. Jako je lijepo, s brdima i palmama...

– Takvoga nečega nema u Bjeljini, rekao je vojnik. – Grad leži u ravnici, sjeveroistočno od Tuzle, zime su oštre, a u proljeće stalno pada kiša.

Pogled mu se zaustavio na neodređenoj točki iznad njezine glave.

– Čak ni rijeka nije baš naročito lijepa.

Uzdahnuo je, pogledao Aniku.

– Nju ste sigurno vidjeli na slici, to je rijeka Drina koja teče uz srpsku granicu, ali te su poznate slike snimljene puno niže, ispred

Goražda.

Zatresla je glavom.

– Gomile leševa, – rekao je, – tijela koja su bačena u Drinu zaustavila su se kod Goražda. Jedan je danski fotograf prošao kroz naše obrambene linije i slikao ih, slike su objavljene diljem svijeta.

Annika je progutala knedlu, da, sjećala se, čitala je knjigu o tome, a *Večernje novine* su otkupile prava za objavljivanje za Švedsku.

Ušutio je, pogled mu je ponovno nestao iz sobe, Annika je čekala.

– Znači vi ste... Srbin? – pitala je.

Stari ju je vojnik umorno pogledao.

– U ono smo vrijeme odrastali ne misleći na podrijetlo, rekao je. – Bio sam jedinac, moj najbolji prijatelj iz djetinjstva nije bio poput brata. Bio je to Aidin otac. Jovan je bio vrlo inteligentan čovjek, ali zato što je bio Musliman državni mu putovi nisu bili otvoreni. Postao je pekar, i to dobar.

Čovjek je zašutio, prešao rukom preko očiju, dlakava ruka, dlakavi prsti.

– Ali vi niste postali pekar, rekla je Annika tiho.

– Ja sam napravio karijeru u vojsci, rekao je starac, – baš kao i moj otac i njegov otac prije njega. Nikada se nisam ženio. A Jovan je imao fantastičnu obitelj, lijepu ženu i troje nadarene djece. Svih sam ih godina posjećivao, po ljeti i za vrijeme Božića. Njegova kći Aida bila je moja miljenica. Bila je slatka kao anđeo, pjevala je kao ptičica...

Starac je popio piće u jednom gutljaju, obrisao usta nadianicom.

– Zašto vas zanima Aida? – pitao je.

– Ja sam novinarka, rekla je, – moj je posao pisati o onome što je važno i istinito, opisati ljudske uvjete...

– Ha! – rekao je čovjek odjednom. – Novinari su lakaji, baš kao i vojnici. Borite se lažima umjesto oružjem.

Annika je zatrepkala, nepripremljena na njegov bijes.

– To nije istina! – rekla je oprezno. – Moj je jedini nalogodavac istina.

Vojnik je pogledao u svoju praznu čašu.

– A tako, aha, znači pišete zbog dobrote? Ne dobivate plaću za svoj rad?

Raširila je ruke.

– Naravno da dobivam, zaposlena sam u slobodnim novinama, publicistički sam nezavisna...

– U komercijalnim novinama, koje se prodaju za novce? Kako takve novine mogu biti slobodne? Njihov je glas kupljen, korumpiran, lažljiv.

Čovjek je ponovno ustao, napunio čašu. Ovaj put nije niti ponudio Anniki. Kada je opet sjeo nasuprot njoj, vidjela je sjaj u njegovim očima – ovo je čovjek koji je nekada volio diskutirati, čovjek koji je imao i riječ i moć.

– Kapital je vlastita istina, rekao je. – Njegov je cilj samo da se uveća, po koju god cijenu.

– To nije istina, rekla je, iznenađena vlastitom upornošću. – Samo se slobodnim i nezavisnim tiskom može jamčiti demokracija...

– Demokracija, ha! Ona samo stvara konkurenciju i nestabilnost, političare koji se nude glasačima poput kurvi, kapitaliste koji iskorištavaju svoje sugrađane. Ne vjerujem ja puno u tu vašu demokraciju.

– A koja je alternativa? – pitala je Annika. – Totalitarna država s cenzuriranim tiskom?

Muškarac se nagnuo prema naprijed, gotovo se smiješio. – Jedino je država ta koja može preuzeti odgovornost za ljude, rekao je. – Država se ne smije voditi nikakvim drugim ciljem već dobrobiti ljudi. Tisak treba informirati i izvještavati bez ekonomskog dobitka. Nisu to slobodni glasovi koji govore u vašim novinama i televizijama, to je kapitalizam. – Annika je odmahнула glavom.

– Griješite, rekla je. – Koliko je vama dobro u Srbiji sa Slobodanom Miloševićem?

Sada se čovjek namrštio, Annika si je htjela odgristi jezik, kojeg je vraga to uopće rekla?

– Oprostite, – prošaptala je, – nisam vas htjela povrijediti... – Milošević je seljačina, rekao je starac prigušenim glasom. – Pogledajte što je učinio od moje zemlje! Uništio je KOS, jedinu organizaciju koja je imala mogućnosti očuvati zakon i red, smanjivao naš proračun dok na kraju nije ostalo ništa i dao novce SDB-u.

Udario je šakom po noćnom ormariću tako jako da je Annika poskočila s kreveta.

– Prokleti SDB, pogledajte što su učinili od moje zemlje! Pustili su da zločinačke seljačine unište cijelu Srbiju. Daje KOS imao moć, Jugoslavija bi i dalje bila velika sila, nepodijeljena Velika Srbija. Nikada nismo smjeli dopustiti raspad zemlje.

Ostao je sjediti, spuštene glave, podlaktice na koljenima. Annika se nije usuđivala pomaknuti.

– Sve do kraja osamdesetih godina postojao je moral na Balkanu, – rekao je tiho, – obične norme i vrijednosti, ali onda je izbilo barbarstvo. Ljudi poput Ratka dobili su moć, čistači, zločinački idioti. – Annika je oblizala usnice, činilo joj se da osjeća okus metala. – Tko je ustvari Ratko? – Starac je uzdahnuo, uspravio se.

– On dolazi iz imućne obitelji koja se riješila sve svoje imovine za komunističke eksproprijacije, redistribucija od bogatih drugim ljudima. Otac mu je postao ljevač, pošten tvornički rad, ali to je povrijedilo obitelj. Ratko je odlučio da će biti Netko. Došao je ovamo, u Švedsku, ostvariti svoj san, ali je završio u tvornici teretnih vozila. Gledao je kako njegovi sunarodnjaci stradavaju od ozljeda na radu i izabrao je drugi put: zanimanje zločinac.

Popio je gutljaj.

– Ratko i njegov otac nisu smatrali da se novi zakon odnosi na njih. Smatrali su da im je komunizam oduzeo sve što su imali, uzeo im njihovu povijest i ljudsku vrijednost. Zakon je bio Ratkov neprijatelj – poštuje li ga, gubi sve. Jedino što tjera ljude dalje je pohlepa, dobit, materijalne stvari.

– To nije istina, rekla je Annika.

– Jedini tko može preuzeti odgovornost za ljude je država, rekao je čovjek.

– Ali mi smo država, rekla je Annika. – Ona nikada ne može biti bolja od ljudi koje predstavlja.

Pogledao ju je.

– Zajednica je uvijek veća od ljudi, ako se vidimo kao izolirane pojedince to znači da egoizam pobjeđuje.

– To nije sigurno, rekla je Annika. – Država su građani, ne možemo reći daje odgovornost na nekom drugom, nego na nama samima. Mi sami stvaramo svoju budućnost, država smo mi. Imamo odgovornost jedni prema drugima i tu odgovornost moramo preuzeti. Jedan jedini čovjek može puno doprinijeti!

– I onda sve ode kvragu! – povikao je čovjek i ponovno udario po noćnom ormariću. – Pogledajte Srbiju! Kada je Milošević stavio sebe iznad države, sve je otišlo dođavola! SDB nisu imali znanja koja su potrebna, iako su dobili sve resurse. Sasvim ih krivo upotrebljavaju, za vlastitu dobit, zloupotrebljavaju svoju moć, podržavaju kriminalitet...

Ušutio je, malo mu je nestalo daha.

Annika je zurila u njega, znoj mu je sjajio na čeli.

– Koliko znate? – pitala je tiho.

– Znam sve.

– Sve?

– Sve.

– I o mafiji?

Muškarac ju je intenzivno gledao, proučavao njezino lice, kosu, ruke.

– Branitelji slobodne riječi, rekao je. – Možete li pisati čistu istinu?

Annika je trepnula.

– Ako je mogu provjeriti, i ako je zanimljiva ljudima. – Aha! – rekao je čovjek. – Tko to odlučuje? – Prvo ja sama, a onda uredništvo moje redakcije. – Oni koji cenzuriraju, zaključio je starac. – Ne! – rekla je Annika. – Mi ne obavljamo ničije naloge, samo nalog istine.

– Ne usuđujete se napisati moju istinu, rekao je čovjek. – Nitko ne može objaviti sve što znam.

– Na to ne mogu odgovoriti, nemam uvida u vaša znanja. – Čovjek ju je gledao, dugo, počela se ježiti, osjećala se golom. – Imate li olovku sa sobom? Nešto po čemu ćete pisati? Onda zapišite moju priču. Da vidimo hoćete li je se usuditi objaviti. – Annika se nagnula, uzela torbu, izvadila blok i kemijsku olovku. – Što? – rekla je.

– Mafijaje država, – rekao je starac, – državaje mafija. Sve nadzire vlast u Beogradu. SDB, služba državne bezbednosti, drži sve konce. Krijumčarenje oružja je najveći i najvažniji izvor prihoda. Tri četvrtine novca dolazi od prodaje oružja. Očistili su cijelu bivšu Jugoslaviju od oružja, drže ga u golemim skladištima, mogu voditi rat do sudnjeg dana, ili ga sami pokrenuti. Imaju mnoge poslove sa Srednjim istokom, Irakom. Sjeverna Koreja je vrlo zainteresirana za kemijsko oružje, Beograd joj može pomoći u tome. Podržavaju mnoge sukobe u Africi, opskrbljuju mnoge afričke države oružjem. Koriste se poljskim brodovima koji kreću iz Gdanjska, natovare ih u Srbiji i idu njima dolje kroz Suez gdje su carinici potplaćeni. – Annika je zurila u čovjeka, nije napisala ni retka. – Kako to mislite? – rekla je. – Je li to istina?

– Krijumčarenje cigareta je drugi vrlo veliki dio, – nastavio je starac, – a onda naravno i alkohol i droga i prostitucija. Cigarete se proizvode u velikim ilegalnim tvornicama, opremaju se lažnim etiketama, Marlboro, natovare se na tegljače koji bivaju zapečaćeni i voze se gore kroz Europu, s odredištem u Finskoj. U Švedskoj se otpečate, teret se isprazni i zatim se ode u veleposlanstvo i dobije novi pečat. To je moguće zato što je država ta koja sve organizira. Zatim se vozi do Finske i istovari se nekoliko kartona.

Annika je spustila glavu.

– Čekajte malo, – rekla je, – možete li ponoviti ono prvo? Oružje, Afrika? Sjeverna Koreja?

Starac je strpljivo ponovio većinu pojedinosti.

– Što se tiče prostitucije, rekao je zatim, – žene većinom dolaze iz

Ukrajine i Bjelorusije i izvoze se u bordele u Srednjoj Europi, ponajprije u Njemačkoj, Mađarskoj, Češkoj i u Poljskoj. Droge dolaze uglavnom iz Afganistana. Nisu talibani, već je opozicija ta koja drži proizvodnju droge. Ruta ide kroz Tursku, sada sve češće kosovski Albanci drže taj dio pretprodaje. Kada kosovski Albanci dobiju sirovine, onda ih prodaju Srbima. Srbi od sirovina proizvedu drogu; cijele bolnice su uključene u tu djelatnost kao i veliki dijelovi poljoprivredne industrije.

Annika je progutala knedlu, vrtjelo joj se, pisala je toliko daju je zaboljela ruka, zar je ovo stvarno moguće?

– Alkohol se proizvodi u velikim tvornicama i oblijepi lažnim etiketama, na primjer dvanaest godina star škotski viski ili finska votka. Ako se tako nastavi, zemlja će se raspasti za par dana. Radnici neće dobiti plaće, sustav će propasti.

Čovjek je uzdahnuo.

– SDB izdaje sve vrste putovnica: skandinavske, francuske, američke. Imaju gustu mrežu po cijeloj Europi u obliku barova, diskoteka, srpskih udruga i šahovskih klubova.

Nasmijao se, bio je to tužan smijeh.

– Srpska obavještajna služba ima jednu malu posebnost, – rekao je, – rade udare i uhićenja samo srijedom. Uspiješ li se izvući u srijedu, siguran si do drugog tjedna. Jedinice za čišćenje obično idu u grupama od tri ili pet ljudi. Ako operiraju u stranoj zemlji onda bježe preko veleposlanstva, ili konzulata. Ovdje u Švedskoj je konzulat u Trelleborgu vrlo aktivan.

Glas mu je zamro, Annika je napisala do kraja, i ostala sjediti s olovkom na papiru.

– Kako sve ovo mogu provjeriti? – pitala je.

Čovjek je ustao, otišao do malog hodnika, otvorio vrata ormara i okrenuo kombinaciju malog sefa. Kada se vratio, imao je nekoliko dokumenata u ruci, par plavih.

– Ukrao sam ih iz ambasade, rekao je. – Dva TIR pečaćenja. Ubrzo

će shvatiti da ih nemaju.

Stavio ih je na krevet pokraj Anniké, zurila je u njih, pogledala čovjeka, osjećala kako postaje sve zbunjenija.

– Kako je to moguće? – rekla je.

Čovjek je teško sjeo.

– Mjesta gdje je skriveno oružje nalaze se posvuda, po cijeloj Švedskoj, rekao je. – Skladišta s drogom, alkoholom, cigaretama, cijele zgrade sa Srbima bez dozvole za boravak u zemlji, tegljači, auti, brodovi.

Annika je progutala slinu.

– Znete li gdje?

Pogledao ju je, kimnuo.

Rekao.

Kada je ušutio, Annika je osjetila kako joj adrenalin kipi, ovo je bilo sasvim nevjerovatno.

– Ali, – rekla je, – što će se dogoditi ako ovo potpišem svojim imenom? Neće li me onda mafija tražiti?

Starac ju je umorno pogledao.

– Bojite se za vlastitu kožu? Jeste li važniji vi ili istina? Ne može li se vaša država slobodnih građana pobrinuti za vas i zaštititi vas?

Spustila je pogled, pocrvenjela.

– Morate razumjeti, – rekao je čovjek, – ovo nije osobno, ovo je samo biznis. Ratko više nema ni jednog prijatelja, nitko vas neće maknuti kao osobnu osvetu. Ako srušite zločinačku strukturu, nema nikoga tko bi vam našao, više nema nikakvog interesa u tome.

Annika je podigla pogled.

– A veleposlanstvo, ako je istina sve što kažete, da oni stoje iza svega toga?

– Srpsko će veleposlanstvo biti vaše najbolje životno osiguranje. U njihovu će osobnom interesu biti da vam se ništa loše ne dogodi. Nasuprot tome, ne bih vam preporučio da neko vrijeme putujete na

Balkan. Ondje biste mogli naletjeti na pogrešne ljude.

Pogledala je svoje bilješke i nakašljala se.

– Što će se dogoditi s Ratkom?

Čovjek je oklijevao.

– Ratko je nestao, nitko ne zna gdje je. Onoga dana kada se pokaže u Europi, mrtav je. Moja je pretpostavka daje otišao u Afriku, nekome od ljudi koji preuzimaju oružje.

– Što će se dogoditi s vama?

Čovjek ju je dugo gledao.

– Ja sam učinio svoje, rekao je. – Svi koji mi nešto znače su mrtvi. Aida je bila zadnja.

– Što se desilo? – prošaptala je Annika.

Starac je ponovno ustao, otišao do prozora, pogledao prema Trgu; bilo je sivo u svjetlu sumraka.

– Ratko je ubio cijelu obitelj, osim Aide. Bio je to početak izbijanja nasilja u Bosni. U ožujku 1992.

Annika je ubrzano disala.

– Isuse Bože, cijelu obitelj?

– Jovana, njegovu ženu, ženu njegova sina koja je bila trudna, njihova najmlađeg sina koji je imao samo devet godina. Sinje bio u vojsci i poginuo je na fronti pola godine poslije.

– On ih je ubio?

Čovjek je govorio ne mičući pogled s trokuta na Trgu Sergel.

– Ratko i njegove Pantere. Politička je napetost vladala već dugo, izbile su borbe u Hrvatskoj, ali masakr u Bjeljim bio je prvi koji je bio zamijećen u Bosni.

– I nastradala je Aidina obitelj?

– Ne znam zašto je ona preživjela, nikada mi nije ispričala.

Annika je ponovno osjetila suze, Bože kako užasno.

– Što se dogodilo s njom? Kako je došla ovamo? – Čovjek je buljio na Trg, počeo je padati snijeg. – Tada je imala sedamnaest godina i, koliko ja znam, otišla je pješice do Tuzle odmah poslije ubojstva. Našla

je prijevoz do Sarajeva i ušla u Armiju BiH. U Sarajevu je bio njezin stric, Jovanov mlađi brat, koji ju je uzeo u svoju specijalnu diverzantsku grupu.

Annika je čekala nastavak, ne dišući, suze su joj visjele na usnama.

– I? – rekla je.

– Specijalna diverzantska grupa, rekao je čovjek naglašavajući svaku riječ. – Postala je snajperistica. Kada sam to čuo, odustao sam od nje, prekinuo sve veze.

Annika je trepnula, nije shvatila.

– Snajperistica, rekao je starac beskrajno umorno. – Izučila je da bude snajperistica, ležala je na krovovima i pucala ravno u ljude dolje na ulici, na muškarce, žene, djecu, bez razlike. – Annika nije mogla disati. – Ne...

Okrenuo se i pogledao je.

– Uvjeravam vas, – rekao je, – postala je dosta dobra. Samo Bog zna kolike je ljude Aida ubila. – Ponovno je sjeo nasuprot njoj. – Niste znali? – rekao je. Annika je odmahнула glavom.

– Kako, – rekla je i progutala knedlu, – kako je završila ovdje? U Stockholmu?

Čovjek je protrljao oči.

– Bila je ozlijeđena, iznijeli su je kroz tunel iz Sarajeva i gore na Igman. Tamo je sredila dozvolu da bude u grupi žena i djece koju je skupio Crveni križ. Na putu iz Bosne bilo je problema. Jednom je transport zaustavljen, nekoliko su mlađih žena vukli iz autobusa pijani vojnici, barbari. Ne znamo što se dogodilo, ali kada je autobus krenuo dalje, dva su vojnika ležala mrtva u svojim stražarskim kućicama, ustrijeljena u usta vlastitim oružjem. To nije mogao biti nitko drugi nego Aida.

Čovjek je spustio glavu, Annika je osjećala kako joj je sve više zlo.

– Zašto je htjela doći u Švedsku? – prošaptala je.

– Čula je daje Ratko tu. Zaklela se da će se osvetiti. To je bilo jedino što joj je značilo nešto u životu. On joj je oduzeo njezinu obitelj, njezin

život. Nisam čuo ništa o njoj nekoliko godina. To me često boljelo. Pogriješio sam. Trebao sam održati vezu. Ne može čovjek sam. Aida me je trebala.

Annika je odjednom osjetila kako je lančić prži oko vrata, težak i vruć, zahvalnost ubojice.

– I onda mi je pisala, – rekao je čovjek prigušeno, – u subotu 3. studenog ove godine. Njezin je zadatak uskoro završen, napisala je. Stupila je u kontakt s Ratkom, srest će se, jedno od njih će umrijeti.

– Stupila u kontakt? – rekla je Annika. – Jeste li sigurni daje sama stupila u kontakt s Ratkom? Sreli su se na njezinu inicijativu? Nitko je nije odao?

Čovjek je spustio glavu.

– Htjela se suočiti s Ratkom jednom zauvijek, rekao je tiho. – Ako ne uspije, molila me da ja to završim. Ja sam preživio sva čišćenja, i dalje imam Miloševićevo povjerenje, mogao sam uništiti Ratkov život.

Ramena su mu se ponovno počela tresti, stavio je ruku preko očiju.

– Idite, rekao je. Annika je progutala slinu. – Ali...

– Idite.

Sagnula se, stavila blok i olovku u torbu, oklijevala trenutak, zatim uzela i plave dokumente – TIR pečaćenja iz jugoslavenske ambasade.

– Hvala vam na svemu, prošaptala je.

Čovjek nije odgovorio.

Ostavila gaje, izašla tiho iz sobe, otvorila vrata i izašla u hodnik.

Stari je vojnik ostao sjediti na krevetu dok je padao mrak. Ramena su ga boljela, i leđa, ruke. Noge su mu postale hladne, ukočene. Mlada je novinarka uzela sa sobom pečaćenja, dobro. Nikada ne bi mogli dokazati da ih je on uzeo, iako bi to, naravno, shvatili.

Odlučio je okupati se. Otišao je u kupaonicu, upalio svjetlo, stavio čep, natočio vodu, vruću. Sjedio je na WC-školjci dok se kada punila, pustio hladnoću s podnih pločica da mu prodire u noge, dobrodošla bol. Kada se voda prelila van i došla do njegovih nožnih prstiju, okrenuo je pipu. Otišao je u sobu, u mrak, skinuo odjeću, stavio je pažljivo

presavijenu na stolac.

Spustio se u vruću vodu, sve do brade, žmirio, dugo, pustio tijelo da mu se raspline.

Kada je voda postala mlaka, izašao je van, pažljivo se obrisao, obrijao, počešljao, ponovno izvadio svoju počasnu odoru, sa svim odličjima, medaljama za posebne zasluge. Oblačio se dugo i pomnjivo, izravnavao rukama revere odore, stavio kapu na glavu. Zatim je otišao do sefa, izvadio službeni pištolj.

Vidio je samog sebe u staklu prozora, cijela je njegova izokrenuta hotelska soba lebdjela iznad trokutastih betona na Trgu Sergel. Sreo je svoj pogled pod šiltom, miran, odlučan. Usmjerio je oštar pogled mutnih očiju na Trg, na mjesto gdje je umrla.

Zajedno, pomislio je, stavio cijev u usta i povukao okidač.

Eleonor je prešla rukom preko čela. – File je gotov, rekla je. – Kako ide s krumpirom? – Thomas je otvorio pećnicu, žabo vilicu u sredinu. – Još malo.

– Da stavimo preko njega foliju da ne izgori? – Mislim da će biti dobro ovako, rekao je Thomas. Eleonor je oprala ruke pod pipom u kuhinji, obrisala ih o pregaču, izdahnula.

– Jesam li rumena od kuhinjskih para? – pitala je i nasmiješila se. Progutao je slinu, nasmiješio se. – Izgledaš vrlo šarmantno, rekao je.

Odvezala je pregaču na leđima, objesila je na svoje mjesto i otišla u spavaću sobu promijeniti cipele. Thomas je otišao do blagovaonice sa zdjelom salate, stavio je između kristalnih čaša, engleskih visokih i srebrnog pribora za jelo. Promatrao je stol – hladno predjelo, salvete, mineralna voda, salata – sve je bilo na svom mjestu, osim vina.

Uzdahnua je, bio je umoran, najradije bi ležao i gledao televiziju i razmišljao o svom projektu. Cijelo je poslijepodne pregledavao izvještaje u kojima su ljudi opisivali kako je to živjeti na socijalnoj pomoći, kako ih je konstantan život na rubu istrošio, neugodu kada se mora objašnjavati zašto djetetu trebaju nove tenisice, grozan stav

socijalnih radnika, stalan osjećaj milostinje i poniženja. Kako su prisiljeni birati između toga da poprave zube ili da kupe lijekove. Kako nikada nemaju za meso. Molbe djece za sklizaljke ili za bicikl.

Očaj ljudi se usadio u njemu, nije ga htio ostaviti na miru, bio je u njemu poput rane.

Kada bih samo imao moć promijeniti stvari, mislio je, zažmirio, disao.

Tada je začuo vrata od auta kako se zatvaraju na prilazu pred kućom, čekao zvuk šljunka koji škripi na ledu.

– Evo ih! – povikao je prema spavaćoj sobi.

Zvono je otpjevalo svoju krhku melodiju, Thomas je obrisao ruke i otišao u hodnik otvoriti.

– Dobro došli, uđite, skinite kapute, da ti pomognem s bundom...

Nisse iz banke, voditelji odjela u Tabvju i Djursholmu i izvršni direktor iz Stockholma, tri muškarca, jedna žena.

Eleonor je došla dok je servirao piće, hladna, nasmiješena, lijepa.

– Kako lijepo da ste došli, rekla je. – Dobro došli!

– Imamo puno toga proslaviti, rekao je izvršni direktor. – Kako lijepa kuća!

Pošteno ju je poljubio u oba obraza, Thomas je živčano primijetio kako je Eleonor pocrvenjela.

– Hvala, da, dosta nam je dobro.

Pogledala je kradomice Thomasa, nasmiješio se malo nasilu.

Nazdravili su.

– Hoćete da vam pokažem kuću? – pitala je Eleonor.

Oduševljeni povici, društvo je otišlo, Thomas je ostao sam u salonu. Čuo je jasan glas svoje supruge kako odjekuje među zidovima.

– Namjeravamo preurediti kuhinju, – rekla je vedro, – staviti plinski štednjak, mi tako volimo kuhati, imati otvorenu vatru daje jedan poseban osjećaj... Imat ćemo podno grijanje, mramor, ako može zeleni, to daje takvu mirnoću... A dolje, u suterenu, namjeravamo imati vinski podrum, mislimo da bismo se morali malo bolje brinuti o našoj zbirci...

Odložio je čašu, primijetio kako mu se ruke tresu. Kakva vrazja zbirka vina? Eleonorini roditelji imaju dobar vinski podrum na selu, prepun kvalitetnih vina, ali oni nisu niti počeli skupljati nešto svoje, nisu imali vremena.

Odjednom gaje počela hvatati panika, sasvim se smrznuo.

Ne, molio je, ne sada, daj da barem izdržim večer, ovo je tako važno za Eleonor.

Otišao je u kuhinju, skinuo čep s crnog vina da diše, otvorio pjenušac, napunio šampanjske čaše.

– Kako predivna kuća! – rekao je izvršni direktor kada su došli gore iz dnevne sobe. – I tako zabavno sa svim tim planovima.

Thomas se pokušao nasmiješiti, nije mu baš naročito uspjelo.

– Da sjednemo? – rekao je.

Eleonor se nervozno nasmiješila.

– Apsolutno, rekla je. – Mi vrlo intenzivno radimo, i Thomas i ja. Thomas je glavni ekonomistu Vaxholmskoj općini.

– Sef računovodstva, rekao je Thomas.

Eleonor je otišla u blagovaonicu i rasporedila ih sve oko stola.

– Nisse, možeš ondje sjesti, Leopold, ovdje do mene, Gunvor...

Gosti su hvalili hranu i vino, ubrzo je zavladao opušteno raspoloženje. Thomas je čuo samo dijelove razgovora, o dobicima, rezultatu, tržištu. Pokušavao je jesti, sve mu je raslo u ustima, vrtjelo mu se i bio je umoran. Odjednom je izvršni direktor kucnuo o čašu.

– Htio bih nazdraviti Eleonor, – rekao je svečano, – našoj domaćici ove predivne večeri, za njezine fantastične rezultate u banci tijekom godine. Moraš znati, Eleonor, daje Uprava banke primijetila tvoje uspjehe, tvoju predanost cilju i tvoj entuzijazam. Živjela!

Thomas je pogledao svoju ženu, Eleonor je bila sva rumena zbog pohvale.

– I kao šećer na kraju, već ću večeras otkriti kako će zadovoljstvo Uprave banke biti izraženo.

Četiri voditelja odjela su se uspravila, Thomas je znao daje ovo

vrhunac večere, sada će dobiti nagrade.

– Vi predstavljate ured s najboljim rezultatima u Svealandu, rekao je izvršni direktor. – Dobit ponovno raste i ove godine, ankete provedene u poduzećima i među individualnim klijentima pokazuju da nas se jako cijeni.

Napravio je dramsku stanku.

– Mogu također otkriti daje istraživanje mišljenja službenika o voditeljima odjela jasno, i čak i tu ste u samom vrhu. Zato, – rekao je, – s velikim zadovoljstvom je Uprava banke odlučila povećati vaše plaće i nagrade.

Eleonor je zadahtala, oči su joj sjajile od oduševljenja.

– I! – rekao je izvršni direktor i nagnuo se naprijed preko stola – Dobit ćete i šansu da sljedeće godine uđete u program opcijskih obveznica Uprave banke!

Sada četiri voditelja odjela više nisu mogli biti tihi, bili su prisiljeni ispustiti male slavljeničke pokliče.

– Osim toga, – rekao je direktor, – bit će vam dodijeljen vrlo koristan paket zdravstvenog osiguranja koji plaća banka. To ne znači samo da vi sami više nikada nećete čekati u redu u bolnicama, nego to uključuje i vašeg supruga!

Eleonor je pogledala Thomasa, bila je sasvim luda od sreće.

– Čuješ li ljubavi, nije li to fantastično! – Opet se okrenula prema izvršnom direktoru.

– Oh, Leopolde, kako ćemo uspjeti ispuniti nevjerojatnu podršku Uprave, koja odgovornost!

Izvršni direktor je ustao.

– Za zajedničke uspjehe!

Drugi su ga slijedili. – Za zajedničke uspjehe!

Thomas je odjednom osjetio da će povraćati. Izjurio je iz blagovao-nice, hodnikom do kupaonice, zaključao vrata, srušio se preko školjke, isprekidano disao. Znoj mu je prekrpio čelo, činilo mu se da će se onesvijestiti.

Eleonor je zabrinuto pokucala na vrata.

– Ljubavi, kako si? Što je bilo?

Nije odgovorio, htio je samo plakati.

– Thomas!

– Nije mi dobro, rekao je. – Vrati se ostalima, ja idem leći.

– Ali mislila sam da ćeš ti skuhati kavu!

Zažmirio je, u ždrijelu mu je gorjela trpka kiselost potisnuta povraćanja.

– Ne mogu, prošaptao je. – Ne mogu više.

Petak, 7. Prosinca

ANNIKA SE PROBUDILA TRI MINUTE PRIJE ŠEST, ŽEDNA I GLADNA KAO vuk. Zimska je noć i dalje bila neprobijna ispred prozora, crna i hladna. Legla je na bok, gledala svjetleće kazaljke budilice, trebala bi zazvoniti za osamnaest minuta.

Trebala bi biti u bolnici Soder u sedam. Ne smije jesti, niti piti prije narkoze. Dobit će injekciju u grlić maternice što otvara maternicu tako da se sadržaj može isisati.

Dječak, pomislila je. Svjetlokos, kao njegov tata.

Prevrnula se na leđa, gledala u strop, nije vidjela nikakve oblike u mraku.

Ne žuri mi se. Stignem.

Zažmirila je, slušala kako novorođeni dan počinje disati. U šest se uključio ventilator u stražnjem dvorištu, škripale su kočnice autobusa 48, čula je uvodne tonove jutarnjih vijesti kroz pod od susjeda dijagonalno ispod. Poznati zvukovi, topli, prijateljski. Protegnula se, podigla ruke, stavila ih iza glave, zurila u tamu.

Stari joj je vojnik proletio pred očima, težak, ogorčen, sam. Nije

vjerovao u ljude, samo u državu, odabrao je to učiniti, čovjek uvijek ima izbor.

Aida je bila snajperistica, ubojica, to je izabrala. Okolnosti nas sve oblikuju, ali odluka je ipak samo naša.

Annika je odjednom osjetila težinu debelog lančića u rukama, uspravila se, pronašla kopču, zapetljano, uspjela ga otkopčati, stavila ga ispred budilice na noćnom ormariću. Kazaljke su bacale svijetlozelene odsjaje po metalu.

Nije htjela imati ubojičinu zahvalu.

Ugasila je sat da ne zvoni, odbacila pokrivač u stranu, obukla ogrtač i buce, uzela toaletnu torbicu i otrčala do tuša s druge strane dvorišta. Oprala je kosu, puno pljuvala dok je prala zube da ne popije ni malo vode prije narkoze.

Popela se do stana. Možda bih se ipak trebala pretplatiti na jutarnje novine, bilo bi baš dobro čitati ih za vrijeme doručka. Otvorila je hladnjak, bilo je soka, jogurta, jaja, šunke, svježeg sira s bijelim lukom, sušene talijanske šunke, jučer je bila u trgovini. Zurila je u hladnjak, držala jednu ruku na ručki, pustila drugu da joj ode do trbuha.

Odluka je uvijek samo naša.

Duboko je udahnula, kako je ustvari jednostavno, odjednom se nasmijala, pa to stvarno nije bilo nimalo teško.

Izvadila je sok, pronašla veliku čašu, tanjur, izvadila tavu.

Pila je, pila.

Razbila je jaja o tavu, narezala šunku. Ispržila kruh. Namazala sir bijelim lukom, jela dok je miješala omlet. Jela, jela.

Osjećala je hranu kako joj stiže u želudac, otpila je malo vruće kave, toplina se proširila, kofein je počeo raditi svoje. Upalila je svijećnjak na stolu, bakin vjenčani dar, mesingani svijećnjak iz Lyckeboa, gledala kako plamen titra i pleše. Nasmiješila se svojoj slici u prozoru, žena u ogrtaču mokre kose, žena sa svijećom koja će imati dijete.

Otišla je u spavaću sobu, uključila stropnu svjetiljku, vidjela zlato kako svjetluca na noćnom ormariću. Odjenula se, uzela lančić,

odvagnula ga u ruci. Težak. Prokleta težak.

Prvi put u više od mjesec dana ušla je u sobu iza kuhinje – gola, djevojačka soba, samo stol u kutu i stolica s potrzanim naslonom. Nije koristila tu sobu, još uvijek ju je smatrala Patricijinom sobom.

Ovdje, pomislila je, moglo bi se sjediti i pisati. Pogledala je na sat, skoro sedam. Tada se otvarala zlatarnica s druge strane ceste. Jednom je zabunom ušla unutra kada je htjela kupiti par naušnica Anni Snapphane za rođendan. Pred njom se pojavio jedan veliki ćelavi čovjek s debelom kožnom pregačom i kliještima u ruci, zbunila se i pitala je li na pravom mjestu. Bila je, stvarno su prodavali naušnice, od straha je kupila par glupih staromodnih naušnica, od čistog straha.

Ugasila je svijeću, obrisala kosu ručnikom, navukla kapu, obukla jaknu i cipele i sišla dolje.

Sniježilo je tijekom noći, mekani je prekrivač i dalje bio na nogostupu. Njezine su noge ostavljale tragove, vodile od njezinih vrata, preko ceste, do njegovih vrata.

Otvorio je, ista debela pregača, isti veseli izraz lica. – Uranili smo, rekao je vedro. – Božićni darovi? – Nasmiješila se, odmahnula glavom i izvadila Aidinu ogrlicu. – Bogme, to je lanac, rekao je zlatar odvagujući ga u rukama. Annika je gledala kako metal svjetluca u njegovim golemim šakama, on će sigurno moći napraviti nešto lijepo od ubojičine zahvale.

– Je li zlato? – pitala je.

Čovjek je zagrebao malo kod kopče, okrenuo se i nešto radio. – Najmanje osamnaest karata, rekao je. – Hoćeš ga se riješiti? – Annika je kimnula, zlatar je stavio lančić na vagu. – Bogme je težak, rekao je. – Sto devedeset grama, četrdeset osam kruna gram.

Uključio je kalkulator.

– Devet tisuća sto dvadeset kruna, u redu?

Ponovno kimanje. Zlatar je otišao u stražnju prostoriju, izašao s novcima i računom.

– Evo, rekao je. – Nemoj sve odjednom spiskati.

Malo se nasmiješila.

– E, – rekla je, – baš sam to namjeravala.

Kompjutoraši iza ugla zapravo nisu otvarali prije devet, ali vidjela je jednog od njih kako sjedi i tipka po tipkovnici u sobi iza trgovine. Pokucala je na prozor, tip je podigao pogled, nasmiješila se i mahnula, otišao je u trgovinu i otključao vrata.

– Znam da sam uranila, – rekla je Annika, – ali želim kupiti računalo.

Otvorio je vrata, kratko se nasmijao.

– I ne možeš izdržati dok ne otvorimo?

Nasmiješila se.

– Imate li što za devet tisuća i sto dvadeset kruna?

– Mac ili PC? – pitao je.

– Svejedno mi je, – rekla je, – samo da se stalno ne ruši sustav.

Tip se ogledao po neredu u trgovini. Prodavali su računala, nova i polovna, popravljali ih, programirali, radili podršku i web stranice, sudeći prema natpisu u izlogu. Annika je prolazila pokraj njihove trgovine otprilike osam puta na dan, činilo se da uglavnom samo igraju igrice.

– Ovaj, – rekao je dečko i podignuo veliku sivu kutiju na stol, – ovaj je malo korišten, ali ima novi procesor i stvarno puno memorije. Za što ti treba?

– Za pisanje, rekla je Annika. – I malo za surfanje.

Dečko je lupnuo po kutiji.

– Onda ti je ovaj sasvim dobar. Sve je već unutra, svi programi: Word, Excel, Explorer...

– Uzimam, – prekinula gaje, – i monitor i sve to.

Kompjutoraš je oklijevao.

– I hoćeš sve to drugo za devet tisuća?

– Devet tisuća sto dvadeset. Pa hard disk je polovan.

Uzdahnua je.

– OK, OK, ali samo zato stoje tako rano. – Dečko ju je ostavio u

trgovini, otišao u stražnju sobu i vratio se s malim monitorom.

– Nije baš velik, ali ima zaštitu od zračenja, rekao je. – Ne zrači baš jako, treba biti s tim pažljiv. Mene zaboli glava od starih monitora, mozak mi se počne raspadati. Toš nešto? Diskete?

– Imam samo devet tisuća sto dvadeset kruna.

Ponovno je uzdahnuo, izvadio papirnatu vrećicu i stavio unutra par zvučnika, miš, podložak za miša, nekoliko kutija disketa, kabele i tipkovnicu.

– I pisač, rekla je Annika.

– E, sada je dosta, rekao je tip. – Za devet tisuća sto dvadeset kruna?

– Može polovni, rekla je Annika.

Ponovno je otišao natrag u skladište i izašao s velikom kutijom na kojoj je pisalo Hewlett.

– Sad si dobila hard disk besplatno, rekao je. – Toš nešto što bismo ti mogli pokloniti?

Nasmijala se.

– To je sve, ali kako da to sve odnesem kući?

– Tu je granica, rekao je dečko. – Morat ćeš to sama nositi. Znam da stanuješ tu u kvartu, vidio sam te prije.

Anniki su se zacrvenjeli obrazi.

– Jesi?

Nasmiješio se malo iznenađeno, dosta sladak, tamnokos.

– Stalno prolaziš ovuda, – rekao je, – i uvijek si u žurbi. Zacijelo vodiš zanimljiv život.

Duboko je udahnula.

– Da, – rekla je, – stvarno. Ali sam dosta slaba, ipak mi treba pomoć sa svim tim stvarima.

Zastenjao je i okrenuo očima, čvršće primio pisač i krenuo prema vratima.

– Nadam se da stanuješ blizu, rekao je.

– Na najvišem katu, a nema dizala, rekla je Annika i nasmiješila se.

Počelo se razdanjivati kada je sjela za stol u djevojačkoj sobi s blokom pokraj sebe, pogledala prema zgradi koja gleda na ulicu, vidjela slamnate zvijezde kako se njišu.

Ovo je baš dobra soba, pomislila je, zašto je prije nisam koristila?

Prošla je kroz sve, ponovno i ponovno, pisala, brisala, ispravljala. Ušla u onaj stupanj svijesti kada vrijeme i mjesto ne postoje, riječi su tekle, slova plesala.

Odjednom je osjetila daje ponovno gladna. Otrčala je po pizzu dolje u zalogajnicu iza ugla, jela za računalom.

Kada je ispis bio gotov (Inkjet pisač, prokleta spor), počeo je padati mrak. Stavila je papire u plastični omot, snimila tekst na disketu i otišla do policijske postaje.

– Ne možeš samo tako ušetavati ovamo, kako ti se sviđa, rekao je Q živčano kada ju je sreo na recepciji. – Što hoćeš?

– Napisala sam jedan članak koji bih htjela da prokomentiraš, rekla je.

Glasno je zastenjao.

– I naravno, užasno je važno, kao i obično?

– Da.

– Idemo dolje na kavu.

Sjeli su u sendvič-bar iza ugla, naručili kavu i sendviče. Annika je izvadila fascikl.

– Ne znam hoće li ovo biti objavljeno, rekla je. – Idem do redakcije dati im materijale čim završim razgovor s tobom.

Policijski inspektor ju je promatrao, uzeo ispise.

Čitao je u tišini, listao, ponovno čitao.

– Ovo je, rekao je, – potpuni opis djelovanja jugoslavenske mafije, u inozemstvu i u Švedskoj. Sva skladišta, sjedišta, vozila, veze, rutine...

Kimnula je. Zurio je u nju.

– Pa ti si stvarno nevjerovatna, rekao je. – Gdje si kvragu došla do tih podataka?

– Imam dva TIR pečaćenja u torbi, rekla je.

Odjednom se naslonio u stolici, pustio ruke da mu vise preko naslona.

– Sada razumijem, rekao je. – Ti imaš sposobnost oduzeti život ljudima.

Annika se ukočila, nož u srce.

– Kako to misliš?

Nekoliko je sekundi netremice gledao u nju, sjećajući se izvještaja na svom pisaćem stolu: samoubojstvo u hotelu Sergel Plaža jučer navečer, jugoslavensko visoko vojno lice s diplomatskom putovnicom.

– Ništa, rekao je.

Nagnuo se naprijed, otpio kavu.

– Ništa. Glupost. Oprosti.

– Što misliš? – rekla je. – Iesu li podaci točni?

Dugo je razmišljao.

– To moram provjeriti prije nego što se izjasnim. Ova pizzerija u Gothenburgu, na primjer, ne mora imati nikakve veze s mafijom.

Nečujno je uzdahnula.

– Kada to možeš provjeriti? – pitala je tiho.

– Nadam se, rekao je, – prije nego što objaviš sve to, jer poslije baš neće biti naročito aktualni.

– Trebam potvrdu prije toga, rekla je. – Imam samo jedan izvor.

Dugo ju je gledao.

– A ako ne želim?

Nagnula se prema naprijed, još spustila glas.

– Jedino što hoću je da malo provjeriš i kažeš mi jesu li podaci točni ili nisu.

– Moram pretražiti kuće da bih ti dao potvrdu, – rekao je, – a u sekundi kada zakucamo na prva vrata oglasit će se alarm. A onda je prekasno.

Kimnula je.

– OK, rekla je. – Mislila sam na to. Može ovako: dobila sam precizne podatke o skrovištima mafije, sjedištima i skladištima, ali s

obzirom da ih ne mogu potvrditi, ne mogu ih niti objaviti. To znači da mogu njima baratati u općenitim formulacijama, ne ići u detalje. Adrese i nisu najvažnije. Kada sve provjeriš, onda ćemo znati odgovor, zar ne?

Oklijevao je, kimnuo.

Nervozno se nasmiješila.

– Može li se pretpostaviti da policija planira jednu pravu samoinicijativnu raciju jednom rano ujutro? Možda onaj dan kada prvi dio priče ode u tisak?

– A kada je to?

– Koji će to dan biti ne mogu reći, ali prvo izdanje uvijek kreće odmah poslije šest.

– Koliko je ljudi vidjelo članke prije toga?

Razmišljala je.

– Manje od dvadeset ljudi, noćni tim i dečki iz tiskare.

– Znači nema šanse da to iscuri? OK, onda mogu reći da će se kontrola dogoditi jednog od sljedećih dana u šest-nula-nula. – Annika je skupila svoje stvari.

– Ja mogu otkriti da ćemo imati jako puno fotografa koji rade to jutro, tako negdje oko početka tiskanja.

O je odgurnuo šalicu s kavom i ustao.

– Mi radimo svoj posao, rekao je, – zbog građana. I ni za koga drugog.

Annika je obukla jaknu, uspravila se. – I mi isto, rekla je.

Anders Schyman je listao današnje novine, promatrao sliku na naslovnici – Anneli iz Motale sa svojim retardiranim sinom Alexanderom, prevareni od općine, očajni, ostavljeni. Calle Wennergren je napravio prikaz svih prijestupa protiv općinskog zakona za koje su krive socijalne službe, providni izgovori općinskog savjetnika.

Isuse, kako ljudi žive, pomislio je Schyman. Žudio je za viskijem.

Žudio je za svojom ženom, njihovim psom, foteljom u kući u Saltsjobadenu. Ovo je bio težak tjedan. Iznenadno Torstenssovo ponovno preuzimanje mjesta glavnog urednika gaje isprovociralo više nego stoje htio priznati. Ali Torstensson mora otići. Ako novine žele preživjeti, nema alternative.

Schyman se počeošao po kosi, uzdahnuo. Njegova je procjena da imaju tri godine da promijene rezultate, ne više. Da bi se novine uspjele prilagoditi novoj tehnici, novom vremenu, to je njegov posao. Namjeravao se boriti, i trebao mu je viski. Veliki. Odmah.

Čulo se kucanje na vratima, oh ne, nije imao snage, koji je sada vrag?

Annika Bengtzon je provirila unutra.

– Imaš li malo vremena? – Zažmirio je.

– Upravo se spremam kući. Štoje?

Zatvorila je vrata za sobom, stala ispred njegova pisaćeg stola, pustila torbu da padne na pod, a onda i jaknu. – Napisala sam članak, rekla je. Aleluja, pomislio je. – I? – rekao je.

– Mislim da ga trebaš pročitati. Moglo bi se reći daje prijeporan.

– Zamisli, promrmljao je i uzeo disketu koju mu je pružila. Okrenuo se na stolici, stavio disketu u računalo, čekao dok se simbol nije pojavio na njegovu desktopu. Kliknuo je dvaput, ovo će ići brzo.

Raspoloženje mu je splasnulo. – Pa ovo su tri članka, rekao je.

– Počni s prvim, rekla je i sjela na neudobnu stolicu za posjetitelje.

Bio je to dugačak tekst, potpuni opis osnivanja jugoslavenske mafije u Beogradu, njihova područja djelovanja, odgovornosti različitih grupa. Tekst broj dva bio je izvještaj o širenju jugoslavenske mafije i njihovu radu u Švedskoj, dane su točne adrese koje su bile njihove različite baze za drogu, cigarete, ilegalni alkohol, krijumčarenje ljudi, javne kuće...

Treći je bio sličan članak, samo bez adresa.

– Zar ti nisi na bolovanju? – pitao je.

– Da, ali naletjela sam na dobru priču, rekla je.

Pročitao je članke još jednom, uzdahnuo. – Ovo se ne može objaviti,

rekao je. – Koje? – pitala je Annika. Ponovno je uzdahnuo.

– Ovo sa TIR pečaćenjima, rekao je. – Tvrditi da veleposlanstvo ima pristup tome apsurdno je, kako bismo mogli dokazati tako nešto?

Nagnula se, kopala po torbi i stavila snop dokumenata na njegov stol.

– Dva TIR pečaćenja, rekla je, – ukradena iz jugoslavenskog veleposlanstva.

Osjetio je kako je zinuo, kopala je i dalje po torbi.

– Što se tiče švedskog dijela djelatnosti, – rekla je, – znam da policija upravo sada organizira masovne udare na sve adrese istodobno. Dogodit će se u šest sati ujutro jednog od sljedećih dana.

– Kako znaš? – rekao je.

Pogledala ga je u oči.

– Zato što sam dala popis policiji, rekla je. – Moramo uskladiti objavljivanje s njihovom racijom.

Odmahnuo je glavom.

– Što to radiš? U što si se upustila?

– Dobila sam informacije od sigurnog izvora, ali samo jednog. Znam da ne možemo objaviti tekstove kako sada izgledaju, zato što trebam potvrdu za sve da bi mogli biti objavljeni. Samo mi je policija može dati, a da bi to mogli učiniti, moram ih pitati, zar ne?

Uhvatio se za čelo.

– Prvi dan objavimo članke jedan i tri, – rekla je, – općenite opise širenja mafije u svijetu i u Švedskoj, bez pojedinosti. Istodobno dok novine idu u tisak, mi smo tamo kada policija napadne. Onda imamo članke za drugi dan. – Nakon otkrića *Večernjih novina*... – bla-bla, znaš već. Treći dan imamo reakcije i komentare, sa švedske i sa srpske strane. Službeno, veleposlanstvo će pozdraviti čišćenja. Informacije o umiješanosti veleposlanstva u neku vrstu kriminalne djelatnosti smatrat će se zlonamjernom propagandom, pečaćenja samo krivotvorinama.

Zurio je u nju.

– Kako si to sve skuhala?

Mlada je žena slegnula ramenima.

– Napravi što hoćeš. Ja sam napisala članke u svoje slobodno vrijeme i ne tražim nikakvu plaću za njih. Policija će provesti raciju, budu li naši fotografi ondje ili ne. Na tebi je da odlučiš hoće li novine biti na mjestu događaja ili ne. Ja sam na bolovanju.

Ustala je.

– Znaš gdje me možeš naći, rekla je.

– Čekaj, rekao je.

– Ne, rekla je. – Dosta mi je tvojih nejasnih obećanja. Ne želim više rintati po noći. Kupila sam računalo i mogu sjediti doma i pisati, biti slobodnjak, ako u ovim novinama ne dobijem posao kao reporterka. Kvrugu, pa ti si zamjenik glavnog urednika, valjda možeš sam doći do nekih odluka i držati ih se. – Zatvorila je vrata za sobom.

Buljio je za njom, vidio kako nestaje iz redakcije, nije ni s kim razgovarala, niti se pozdravila. Bila je teška – vuk samotnjak, i mislila je ozbiljno. Bila je kvalificirana za mjesto reporterka, a on ne smije nikoga zaposliti. Bilo bi glupo pustiti je da ode. Osim toga, u odnosu na druge reportere, bila je prokleta malo plaćena.

Uzeo je slušalicu i nazvao portirnicu na ulazu. Ubičajena nesreća petkom, ondje je bio Tore Brand.

– Annika Bengtzon upravo silazi, rekao je. – Možeš mi je uhvatiti?

– Što sam ja, profesionalni ribič? – zarežao je portir. – Važnoje, rekao je Schyman. – Svi ste vi tamo gore tako prokleta važni. – Sjedio je sa slušalicom u ruci, misli su mu se rojile u glavi. Ta priča u jugomafiji je riskantna, ali prokleta dobra. Usklađivanje s policijom je prijeporno, ali i najbrži i najsigurniji način da se provjeri istinitost svega. Procedura će najvjerojatnije dovesti do nekakve debate, ali to je samo plus. Rado je sjedio u Novinarskom klubu i branio novine i slobodu tiska. Bilo je vrijeme da postane javna osoba.

Sad ili nikad, pomislio je Anders Schyman.

– Bengtzon! Telefon za tebe!

Pucketalo je i šušalo dok je Tore Brand dodavao slušalicu kroz

otvor u staklu.

– Što je? – pitala je Annika.

– Ti si reporterka od 1. siječnja, rekao je Anders Schyman. – Možeš birati između poslijepodneve smjene, noćne smjene, Crne kronike ili Magazina.

Osim mrmljanja Torea Branda, s druge je strane vladala potpuna tišina.

– Halo? – rekao je Schyman.

– Crna kronika, rekla je Annika. – Želim raditi u Crnoj kronici.

Pozvali su me na odgovornost

Shgusumk ZAJEDNO FORMULIRAJUMOJU OPTUŽBU, MOJU PRESUDU, MOJU kaznu.

Nasilje, krivnja i sram. Moja tri nosača oružja, moje gorivo, moje zvijezde vodilje.

Dobro došli!

Nasilje, ti koji si prvi došao, ti koji si oblikovao moju sudbinu, prihvatila sam te u svoje srce, učinila te svojim.

Proljetni dan, kišilo je cijelo prijepodne, sivo, mokro, poslijepodne je prestalo, sunce stoji nisko nad gradom.

Otrčala sam do trga u kupovinu, jedno voće i povrće, dugo sam birala.

Vidjela sam muškarce među kućama, crna odjeća, crne berete.

Nisam znala da si ti došao. Nisam prepoznala lice nasilja.

Stajala sam ispred Stojiljkovićeve kafića kada je muškarac, koji je bio Ratko, izvukao mog oca iz pekarnice. Gledala sam kako je prislonio pištolj na očevu sljepoočnicu i povukao okidač. Vidjela sam tatu kako

se ruši na cestu, čula majčin krik. Drugi čovjek u crnom ustrijelio je moju mamu u grudi. Moja šogorica, žena moga brata, Mariam, bila je samo godinu dana starija od mene, pucali su joj u trbuh, ponovno i ponovno, bila je trudna.

Onda su izvukli van Petra, mog malog brata, moje sunce, samo devet godina starog. Vrištao je, oh, kako je vrištao, odjednom me spazio ispred Stojiljkovićeve kafića, otrgnuo se, potrčao vičući, Aida, Aida, pomози mi Aida, njegove ispružene ruke, njegov beskrajni strah. A ja sam se skrila.

Zavukla sam se iza plotu kod Stojiljkovićeve kafića, gledala kroz pukotine kako Ratko podiže oružje, gledala kako nišani i puca. Moj Petar, moj maleni brat, kako ću ikada dobiti oprost? Ležao si na ilovači na cesti i vikao moje ime, Aida, Aida, pomози mi moja Aida, ali ja se nisam usuđivala prići, bojala sam se, plakala sam iza plotu kod Stojiljkovićeve kafića i gledala kako Ratko prilazi, gledala te kako okrećeš lice prema njemu, gledala čovjeka kako nišani i puca.

Oprosti, Petre, oprosti.

Nisi trebao umrijeti sam.

Oprosti moju izdaju, dobrodošlu krivnju, dobrodošao sram.

Na vama je bio red preuzeti.

I koristila sam se nasiljem da bih bila jednaka vama. Krivnju sam liječila smrću, pravom vrstom smrti, smrću Srba. Nije pomagalo. Sa svakom se smrću rodilo još krivnje, još mržnje, srama kod nekoga drugoga tko je iznevjerio.

Kad mene je sram bio stalan, živio je u svakom dahu, svakom trenutku mog života, zato što je sramota bila to što sam živa.

Onda sam čula daje Ratko, voda Crnih pantera, u Švedskoj. Kada sam bila ranjena, bilo je vrijeme.

Morala sam biti snažna da bih se koristila nasiljem protiv tog stvaraoca, protiv njega koji mi je to usadio u grudi. Ušla sam u njegove krugove, spavala s njegovim ljudima, spavala i s njim, ali smrt nije bila dovoljna, morao je osjetiti krivnju i sram kao i ja, pa sam sabotirala njegov rad, uništila njegov život.

Zao mi je onih mladića s Kosova, tih jadnih idiota koje sam namamila da podu sa mnom. Trebali su samo odvesti tegljač, sve drugo sam ja sredila, i tako su ukrali pogrešno vozilo. Tegljač s cigaretama je ostao u stockholmskoj luci, kako ironično. Ali nasilje me prevarilo, odbilo poslušati. Počelo je s olujom, nelagodnom, trgala je zgrade i ljude.

Morala sam biti beskrajno oprezna, popela sam se gore na krov, dohvatila torbu.

Kundak i mehanizam bili su u jednom dijelu. Cijev, nišan, prigušivač i zatvarač u drugom. Uzela sam kundak i pričvrstila cijev. Montirala donji dio i pričvrstila nišan. Na kraju sam stavila prigušivač na cijev. Na ovako malim udaljenostima stativ nije potreban.

Stavila sam lijevu ruku kao oslonac na hrbat krova, nagnula pušku u ruci, snajper Remington s plastičnim kundakom.

Došli su u grupi, tri komada, crni u toj žutoj svjetlosti, Ratko malo iza ostalih, borili su se s vjetrom s mora.

Pogodila sam prvog u glavu, ulazna rana dosta visoko sa strane. Jedna sekunda za repetiranje, drugi je pao. Još jedna sekunda i Ratko je nestao, progutan olujom.

Vukla sam se niz krov, oružje na brzinu stavljeno u torbu, pojurila dolje da ne završim u klopci.

Ali nasilje me prevarilo. Morala sam pobjeći. Snaga je nestala u bolesti.

Tada sam pričekala povoljan trenutak, osovila se na noge, uspostavila vezu. Zakazala susret.

Znala sam da će doći.

Ali nasilje nije bilo sa mnom.

Trg je bio pun ljudi, moje mjesto za slobodan pogled na krovu Kulturhuseta bilo je neupotrebljivo.

Morala sam ga umjesto toga dobiti na zemlji.

Kada mi je prislonio cijev na vrat, znala sam da sam pobijedila što god da se dogodi.

– Sada je gotovo, prošaptao je. – Izgubila si.

Bio je u krivu. Siknuo je nešto drugo, jaderno.

– Bjeljina, – prošaptao je zatim, – sjećaš li se Bjeljine?

Oslobodila sam se stiska, izvadila pištolj, dječja su kolica bila na putu, udario me tako da sam ispustila oružje, otklizalo je po kamenim pločama, vidjela sam kako moja šansa nestaje, oštra hladnoća na vratu.

Izrekla sam presudu – nasljeđe nasilja, krivnje, srama.

– Nikada ne možeš pobijediti, prošaptala sam. – Uništila sam ti život.

Pogledala sam ga krajičkom oka.

Nasmiješila se. Optužba, presuda, kazna. Oprost.

Epilog

PONOVNO JE POČELO SNTJEŽITI, VELIKE MEKANE PAHULJICE ŠTO SU POLAKO padale prema asfaltu. Annika je išla dolje prema Putu Ralambshov, mirna, teška, jela je cijeli dan. Boljela su je križa, osjećala je malu mučninu, to je zbog djeteta, dječaka, svjetlokosog. Otišla je do stajališta taksija ispred kioska s kobasicama, uskočila na stražnje sjedalo i rekla vozaču da vozi do Vaxholma.

– Užasne su kolone, rekao je.

– Nema veze, rekla je Annika. – Imam vremena.

Trebalo im je četrdeset minuta da izađu iz grada. Annika je sjedila na toplom stražnjem sjedalu, radio je tiho svirao stare Madonnine hitove, božićno ukrašeni izlozi klizili su pokraj njih, oduševljena su djeca ushićeno pokazivala na mehaničke Djedove Božićnjake i plastične igračke. Pokušala je pogledati u nebo, nije se vidjelo od snijega i nanosa obojenih lampiona.

Pitam se slave li nekakav Božić i na drugim planetima.

Na autocesti se promet prorijedio, cesta 274 prema obali bila je gotovo prazna. Polja su bila bijela, osvijetljavala su mračno poslijepodne, drveće je dobilo teške haljine, savilo grane prema tlu.

– Gdje da vas ostavim?

– Ulica Oštra Ekud, rekla je. – Htjela bih da prvo samo prođete pokraj, da vidim jesu li kod kuće.

Pokazala mu je gdje mora skrenuti. Kada je taksi kliznuo strmim zavojem udesno, uhvatila ju je nervoza. Usta su joj postala suha, a ruke znojne, srce je počelo silovito udarati. Istegnula je vrat da vidi, koja je to kuća?

Tamo. Vidjela ju je. Bijela cigla, njegova zelena Tovota ispred. Unutra je svijetlilo, netko je bio doma.

– Da stanem ili što? – pitao je vozač.

– Ne! – rekla je. – Vozite!

Bacila se natrag na naslon, gledala u daljinu dok su se udaljavali, nevidljiva.

Ulica je završila, ponovno su izašli na veliku cestu.

– A sada? – rekao je vozač. – Idemo natrag u Stockholm?

Annika je zažmirila, držala ruke isprepletene ispod nosa, puls je odjekivao, nestajalo joj je zraka.

– Ne, rekla je. – Vozite još jedan krug.

Vozač taksija je uzdahnuo, bacio pogled na taksimetar. Nisu njegovi novci.

Prešli su još jedan krug, Annika je proučavala vilu dok su klizili

pokraj, kako ružna kuća. Zemljište je gledalo na more, ali bezvezna kuća, iz šezdesetih godina.

– Stanite iza sljedećeg zavoja, rekla je.

Bilo je skupo, platila je kreditnom karticom. Zatim je ostala stajati i gledala auto kako nestaje u tami i snijegu, svjetla za kočnice su se upalila, žmigavac koji je pokazivao put natrag prema gradu. Duboko je udahnula kako bi smirila disanje i srce, nije išlo. Stavila je ruke, sasvim mokre od nervoze, duboko u džepove. Polako se vratila natrag do kuće – vila Thomasa i njegove supruge, Ulica Oštra Ekud, bogataška četvrt.

Ulazna su vrata bila smeđa i dobro nauljena, s obje su se strane nalazila olovom uokvirena obojena prozorska stakla. Gumb s pločicom s imenom, Samuelsson.

Zažmirila je, gotovo nije mogla disati, odjednom je bila na rubu plača.

Unutra je zazvonila glupava mala melodija.

Ništa se nije dogodilo.

Pozvonila je ponovno, pingelingeling.

I tada je otvorio, raščupane kose, raskopčane košulje, u čarapama, s olovkom u ustima.

Prisilila se da diše, suze su navrle.

– Bok, prošaptala je.

Thomas je buljio u nju, sasvim blijed, izvadio olovku iz usta. – Nisam duh, rekla je, suze su curile. Zakoračio je unatrag, otvorio vrata. – Uđi, rekao je.

Ušla je u hodnik, odjednom primijetila da se smrzava. Zatvorio je vrata, nakašljao se. – Štoje bilo? – rekao je oprezno. – Što se dogodilo? – Oprosti, rekla je hrapavim glasom. – Oprosti, nisam htjela početi tuliti.

Pogledala gaje kradomice, kvragu, tako je ružna kada plače. – Trebaš li pomoć? – pitao je. Annika je progutala knedlu. – Je li ona... kod kuće? – Eleonor? Ne, još je u banci.

Annika je skinula jaknu, izula cipele. Thomas je nestao nekud

udesno, ostala je stajati u hodniku, ogledala se oko sebe. Dizajnerski namještaj, dijelom naslijeđene stvari, ružne slike. Stube za podrum.

– Mogu li ući?

Nije čekala odgovor, ušla je za njim u kuhinju. Thomas je stajao pokraj sudopera, točio kavu. – Hoćeš li? – pitao je. Kimmula je, sjela. – Zar ne radiš?

Stavio je dvije šalice na kuhinjski stol.

– Ma da, – rekao je, – ali sam danas ostao kod kuće. Dobio sam jedan projekt od Udruge općina, radit ću dijelom kod kuće, a dijelom u gradu.

Annika je sakrila ruke pod stol, pokušala ih prisiliti da prestanu drhtati.

– Zar se nešto dogodilo? – pitao je, sjeo, pogledao je. Pogledala ga je u oči, udahnula, nije mogla predvidjeti kako će reagirati, nije imala pojma.

– U drugom stanju sam, rekla je.

Zatreptao je, izgledao je isto kao i prije.

– Što? – rekao je.

Pročistila je grlo, stisnula šake pod stolom, nije ga prestajala gledati u oči.

– Ti si tata. O tome nema nikakve dvojbe. Nisam bila ni s kim drugim otkadaje... Sven umro.

Spustila je pogled na stol, suze su je ponovno počele peći.

– Želim zadržati to dijete, rekla je.

U tom su se trenutku otvorila ulazna vrata, osjetila je kako se Thomas ukočio, puls joj je pojurio.

– Halo? Ljubavi?

Eleonor je obrisala noge, otrešla kaput, zatvorila vrata za sobom.

– Thomas?

Annika je pogledala Thomasa, on je buljio u nju, bijel u licu, zanijemio.

– U kuhinji, rekao je i ustao, izašao u hodnik.

– Koje vrijeme, rekla je Eleonor, Annika je čula kako je poljubila muža u obraz. – Jesi li počeo praviti večeru?

Nešto je promrmljao, Annika je zurila kroz prozor, paralizirana. U prozoru je vidjela kako Eleonor ulazi u kuhinju i naglo zastaje.

– Ovo je Annika Bengtzon, – rekao je Thomas drhtavo, – novinarka koja je napisala članke o zakladi Raj.

Annika je duboko udahnula, pogledala Eleonor.

Thomasova žena, zelena haljina boje mahovine bez ovratnika, tanki zlatni lančić oko vrata.

– Drago mi je, rekla je supruga, nasmiješila se i ispružila ruku. – Sigurno znate daje vaš članak značio za Thomasa veliki skok u karijeri?

Annika se upoznala, njezina je ruka bila ledena i znojna, usta potpuno suha.

– Ja i Thomas ćemo imati dijete, rekla je. Žena se nastavila smiješiti, prošlo je nekoliko sekundi. Thomas je problijedio iza ženinih leđa, stavio ruke na lice i stisnuo se.

– Što? – rekla je Eleonor i dalje se smiješeći. Annika je ispustila ženinu ruku, spustila pogled na stol. – Trudna sam. Imat ćemo dijete.

Eleonor se prestala smiješiti, okrenula se, buljila u Thomasa. – Kakvaje to šala? – rekla je. Thomas nije odgovorio, zagladio je kosu, zažmirio. – Tedan od zadnjih dana u srpnju sljedeće godine, rekla je Annika. – Mislim daje dječak.

Eleonor se okrenula, zagledala se u Anniku, sva je boja nestala s njezina lica, bjeloočnice su se suzile, obojile crveno.

– Što si napravio? – siknula je Eleonor, Annika je ustala i povukla se, Eleonor se ponovno okrenula prema Thomasu. – Što si napravio? Spavao si s *ovim*?

Žena je prišla Thomasu, on se nije micao, netremice je gledao u pod.

– Kvragu! – rekla je žena prigušeno. – Donosiš doma bolesti i svakakvo sranje, doma *meni*.

Thomas je pogledao ženi u oči.

– Eleonor, ja... dogodilo se.

– *Dogodilo se?* Kako se moglo dogoditi Thomas? Cime si mislio?

Prešao je rukom po čelu, Annika je osjetila kako joj se srce stišće, sada ću umrijeti, uhvatila se za stol da ne padne.

– Zar ne shvaćaš što ovo znači? – rekla je Eleonor pokušavajući se pribitati. – Morat ćeš plaćati alimentaciju osamnaest godina, cijelo vrijeme dok dijete bude raslo bit ćeš financijski odgovoran. Te li bilo vrijedno toga? Ha?

Thomas je gledao svoju ženu kao daje ne poznaje. – Ne mogu vjerovati da si to rekla, rekao je. Eleonor se pokušala nasmijati.

– Ta? – rekla je. – Zar sam ja ta koja je pogriješila? Ti si bio nevjeran i dolaziš mi s nezakonitim djetetom. Misliš da ću to samo tako prihvatiti?

Annika odjednom više nije mogla disati, nije bilo zraka u ovoj kući, mora van, dalje od ovoga, kući, prisilila se pokrenuti, zaobišla je stol, krenula prema hodniku i ulaznim vratima, koljena su joj se tresla. Eleonor je vidjela njezino kretanje krajičkom oka, okrenula se prema njoj, ogorčenje ocrtano na licu. – Van iz moje kuće! – povikala je.

Annika je zastala, pustila daje mržnja pogodi, uhvatila Thomasov pogled, zadržala ga.

– Ideš li sa mnom? – rekla je Thomas je zurio u nju.

– Nestani, *kurvo!*

Žena. je prijeteci zakoračila prema njoj, Annika je ostala stajati.

– Thomas, – rekla je Annika, – dođi sa mnom.

Thomas se pomaknuo, krenuo prema hodniku, uzeo svoj kaput i Annikinu jaknu.

– Što radiš? – rekla je Eleonor zbunjeno. – Što to radiš?

Otišao je do svoje žene, navukao kaput i cipele. – Moramo ovo srediti, rekao je Thomas. – Nazvat ću te. – Žena je zadahtala, zgrabila ovratnik njegova kaputa.

– Ako odeš, – rekla je, – ako izađeš kroz ta vrata, više se nikada ne vraćaj.

Thomas je uzdahnuo.

– Eleonor, – rekao je, – ne budi tako...

– *Izdajnice!* – povikala je. – Ako sada odeš, ne smiješ se nikada vratiti. *Nikada!*

Annika je stajala kod ulaznih vrata, s rukom na kvaki, gledala je muškarčeva leđa, kosu koja mu je padala po kragni, sjajnu, jaku. Vidjela je kako mu se ruke dižu, hvataju ženine ruke.

Oh ne, ostat će, povezanost je prejaka, ne može je prekinuti.

– Nazvat ću te, rekao je.

Thomas se okrenuo, spuštenu pogleda, stisnutih usana.

Zatim je pogledao Anniku, oči bistre i otvorene.

– Dođi, idemo, rekao je.

Obavijest Tidningamas Telegrambvraa

Datum: 13. ožujka Rubrika: Iz zemlje

Optužena prevaratnica svjedoči pred sudom

STOCKHOLM (TT) 31-godišnja žena koja stoji iza zaklade Raj prvi je put odlučila progovoriti.

U ponedjeljak će biti donesena presuda u sudskom procesu koji je izazvao velik interesa u kojem se ona, među ostalim, tereti i za poticanje na ubojstvo.

– Suđenje je bilo lov na vještice, kaže ona.

– *Večernje novine* su mi uništile život.

Prošle godine u prosincu *Večernje novine* objavile su seriju članaka o zakladi Raj i njihovu radu. Direktorica Raja, 31-godišnja žena, u novinama je među ostalim optužena za pokušaj prijevare, nezakonitu prijetnju, zlostavljanje i poticanje na ubojstvo.

– Nisam uopće dobila priliku braniti se, izjavljuje žena TT-u. – Nisam se stigla snaći, a novine su već otišle u tisak. Sve je to nesporazum. Sve sam mogla objasniti.

Novinari su razgovarali s nekoliko žena koje su tvrdile da ste ih vi prevarili?

– Morate se sjetiti da se tu radi o ljudima koji su vrlo neuravnoteženi. Oni ne znaju uvijek što je najbolje za njih. Bili smo na dobrom putu da pomognemo jednoj od tih obitelji kada su odlučili pobjeći od nas.

Još je općina shvatilo da su bile izvrgnute pokušaju prijave?

– Naša je djelatnost sasvim nova. Još uvijek nije funkcionirala glatko, to je istina. Ali radila je na tome da zaštiti ljude. To nije bio nikakav javni dom za ugrožene osobe. Cijeli je cilj našeg posla bio da javne službe nemaju prevelik uvid. To neke uprave socijalnih službi nisu mogle tolerirati.

Optuženi ste za prijevaru mjerodavnih tijela, krivotvorenje poslovnih knjiga, utaju poreza i otežavanje porezne kontrole.

– Pokušavala sam imati poduzeće u ovoj zemlji, omogućiti radna mjesta. Katkad sam radila s ljudima koji su varali, koji su me prevarili. Ali nikada nisam nekoga pokušala prevariti za novac, ni državu, ni općinu, ni nekog individualnog vjerovnika. Imala sam problema sa svojim proračunom, to je istina, ali većina je mojih dugova otplaćena.

Tužitelj smatra da ste vi naručili ubojstvo Aide Begović na Trgu Sergel u studenom prošle godine.

– To je najgore, kaže žena, teško kontrolirajući glas. – Ne razumijem kako netko može biti tako okrutan da me optuži za takvo što. Sve sam učinila za Aidu, ali ona je bila previše uništena ratom da bi joj se moglo pomoći.

Optuženi ste također za pomoć u zlostavljanju i nelegalnom lišavanju slobode šefa računovodstva Thomasa Samuelssona?

– On je bio taj koji se ponašao kao zločinac. Upao je u zgradu Zaklade i prijetio nam. Ja i moj brat smo se samo branili, ali bili smo pregrubi, i zbog toga mi je žao.

Osjećate li se nervoznom prije presude?

– Ustvari ne, uzdajem se u pravdu. Ali osjećam se povrijeđena. Neshvaćena. Uništena. Radila sam tri godine da ustanovim i izgradim

djelatnost Raj, zato je moja financijska situacija i bila tako loša. Ali sve sam uložila, a moj je cilj bio samo da pomognem drugim ljudima. Ono društvo koje me dovodi u ovu situaciju ne zaslužuje da se zove civiliziranim.

(nnnn)

copyright: Tidningarnas Telegrambyra

Vijest Associated Pressa

Datum: 18. Travnja

Rubrika: Vijesti

Ratni zločinac osniva vlastitu vojsku

JUŽNA AFRIKA (AP) Srpski ratni zločinac Ratko, osumnjičen za masakre u Vukovaru i u Bjeljini na početku rata u Bosni, osnovao je vlastitu profesionalnu vojsku u Južnoj Africi, priopćuju izvori u Capetovvnu danas.

Vojska operira preko cijele središnje i južne Afrike po nalogima vlada i međunarodnih kompanija.

Priopćeno je daje Ratko osnovao svoju vojsku novcem od srpskog krijumčarenja cigareta u Skandinaviju i posuđenim novčanim sredstvima od ruske mafije.

(nnnn)

copyright: *Associated Press*

London, 4. Srpnja

Bok Annika, želim ti ugodno Ivanje!

Ja i moja obitelj proslavili smo blagdan na tradicionalan način na imanju koje smo iznajmili nakon što smo napustili Raj. Svi smo dobro.

Pišem ti ovo iz zračne luke Gatwick pokraj Londona. Imamo nekoliko sati vremena prije sljedećeg leta.

Sve je sređeno oko dozvole za boravak u našoj novoj zemlji. Ovo je naše zadnje slijetanje prije cilja. Teško je napustiti Švedsku, ali tamo će nam biti puno bolje, ponajprije djeci.

Prijateljski pozdrav

Mia Eriksson.

Rubrika: Iz zemlje

Autor: Sjolander

Datum: 10. kolovoza Stranice: 1/2

Rusi preuzimaju

Mir nije dugo potrajao.

Zločini su opet na istoj razini kao i prije policijske racije protiv jugoslavenske mafije.

– Sada su Rusi preuzeli, kaže policijski izvor za *Večernje novine*.

Na dan Svete Lucije prošle godine *Večernje novine* razotkrile su cijelu strukturu jugoslavenske mafije u Švedskoj. Članci su doveli do najveće ikada provedene koordinirane policijske racije protiv organiziranog kriminala. Više od 35 kuća, automobila, brodova i tegljača pretraženo je ili zaplijenjeno u racijama koje su trajale cijeli dan. Zaplijenjene su velike količine oružja, droge, prokrijumčarenog alkohola i cigareta. Pedesetak ilegalnih useljenika već je protjerano iz zemlje.

Saslušanja osumnjičenih trajala su cijelo ljeto, ali istražitelji još imaju puno posla prije nego što dođe do bilo kakve tužbe.

– Istraga je neopisivo iscrpljujuća, svi osumnjičeni poriču apsolutno sve, kaže jedan policijski izvor.

– Ne možemo početi s tužbama prije nego što dobijemo potpunu

sliku djelatnosti.

Rusi preuzimaju

– Statistički, smanjivanje broja zločina koje se moglo primijetiti odmah poslije racija sada je nestalo, konstatira policija.

– Naš je zaključak da se praznina nakon Jugoslavena ispunila brže nego što smo mislili, kaže policija.

– Ruska se mafija jednostavno uselila i preuzela stvari.

Znači, sva su uhićenja bila uzalud?

– Ne može se na to tako gledati. Svaki osuđeni zločinac pobjeda je za društvo.

(nastavak na stranici 2.)

BUNDSFORVANTEN, br. 9,21. rujna

Interne novine

Švedsko udruženje uprava

Stranica 13.

Novozaposleni:

Thomas Samuelsson, voditelj projekta upravo završenog istraživanja oko osiguranja kvalitete socijalne pomoći, zaposlenje kao istražitelj u pregovaračkoj delegaciji.

Prije toga, Thomas Samuelsson je sedam godina radio kao šef računovodstva u Vaxholmu. Živi na Kungsholu u Stockholmu sa zaručnicom i novorođenim sinom.

